

**UN TIGRU DE HÂRTIE
EU, NICA ȘI
SECURITATEA**

Bujor Nedelcovici

UN TIGRU DE HÂRTIE. EU, NICA ȘI SECURITATEA

Copyright © 2003 – Editura **ALLFA**

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale

NEDELCOVICI, BUJOR

Un tigru de hârtie. Eu, Nica și Securitatea / Bujor Nedelcovici.

București: ALLFA. 2003

320 p.; 20 cm

ISBN 973-8457-43-2

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin Editurii **ALLFA**.

Nici o parte din acest volum nu poate fi copiată

fără permisiunea scrisă a editurii.

Drepturile de distribuție în străinătate aparțin în exclusivitate editurii.

Editura **ALLFA**:

București

Bd. Timișoara, nr. 58, sector 6, cod 76548

Tel: 402 26 00

Fax: 402 26 10

Departamentul difuzare:

Tel. 402 26 20; 402 26 34

Comenzi la:

comenzi@all.ro

URL: <http://www.all.ro>

Redactor: Augustin Frățilă

Director artistic:

Mircia Dumitrescu

Coperta:

Stelian Stanciu

Tehnoredactare:

Ion Costache

BUJOR NEDELCOVICI

UN TIGRU DE HÂRTIE.

EU, NICA ȘI

SECURITATEA

Eseu

EDITURA ALLFA

Fișă biografică

BUJOR NEDELCOVICI s-a născut la 16 martie 1936 la Bârlad. Urmează cursurile Liceului I.L.Caragiale din Ploiești și absolvă în 1959 Facultatea de Drept din București. Este avocat la Baroul de Avocați din Ploiești de unde este radiat din motive politice (tatăl a fost arestat) și muncește timp de 12 ani pe diverse șantiere și uzine din țară – Bicăz, Brașov, București. Debutează în 1970 cu romanul *Ultimii*, colaborează la mai multe reviste și ziare și publică romanele: *Fără vâsle*, *Noaptea*, *Grădina Icoanei*, *Zile de vară*, *Somnul Vameșului*, premiate de Uniunea Scriitorilor și Asociațiile Scriitorilor din România. În 1981, romanul *Zile de nisip* este ecranizat (*Faleze de nisip*), dar filmul este imediat retras de pe ecrane de către Ceaușescu care îl critică cu asprime în 1983 la Conferința Ideologică de la Mangalia. În 1982 devine redactorul-șef al „Almanahului Literar” și șeful secției de proză al Asociației Scriitorilor din București. Romanul *Al doilea mesager*, interzis de cenzura din România, apare la Editura Albin Michel de la Paris și obține „Premiul Libertății” oferit de Pen Club Français. În 1987 părăsește România și cere azil politic în Franța unde publică mai multe romane: *Crime de sable* (versiunea franceză a romanului *Zile de nisip*), Editura Albin Michel, *Le matin d'un miracle* (Dimineața unui miracol), Editura Actes Sud și *Le dompteur de loups* (Îmblânzitorul de lupi) Editura Actes Sud. În 1992 primește

„Premiul Academiei Româno-Americane de Artă și Știință” pentru romanul *Al doilea mesager*, care este adaptat pentru film în 1995, sub titlul *Somnul Insulei* în regia lui Mircea Veroiu. În 1990 este distins cu gradul de „Chevalier de l’Ordre des Arts et Lettres” și devine membru al „Societății Autorilor și Compozitorilor Dramatici” și al „Societății Oamenilor de Litere Francezi”. Susține un ciclu de conferințe în Statele Unite și publică în Canada (*La Revue Cité Libre*) eseul *Întâlnirea cu al XXI-lea secol*. Din 1987, face parte din colegiul de redacție al Revistei *ESPRESSO* unde publică articole și eseuri.

De același autor

- ULTIMII** – roman – Editura Eminescu – 1970
Editura Universală – 1999 (ediția a II-a)
- FĂRĂ VÂSLE** – roman – Editura Eminescu – 1972
- NOAPTEA** – roman – Editura Eminescu – 1974
Premiul Asociației Scriitorilor din București
- GRĂDINA ICOANEI** – roman – Editura Eminescu – 1997
- ZILE DE NISIP** – roman – Editura Cartea Românească – 1979
Premiul Uniunii Scriitorilor
Adaptare pentru filmul: **FALEZE DE NISIP**
CRIMA DE NISIP (versiunea franceză)
Editura Albin Michel – Paris – 1989
Editura Fundației Culturale Române – 1993 (ediția a II-a)
- SOMNUL VAMEȘULUI** – roman – Vol: I, II, III – Editura Eminescu –
1981
Editura Alfa – 2001
- AL DOILEA MESAGER** – roman – Editura Albin Michel – Paris –
1985
Premiul Libertății – **PEN CLUB FRANÇAIS**
Editura Eminescu (versiunea românească) 1991
Adaptare pentru filmul **SOMNUL INSULEI** – 1994
Premiul Academiei Româno-Americane de Artă și Știință
– 1992

ORATORIU PENTRU IMPRUDENȚĂ – nuvele – Editura Cartea Românească – 1992

NOAPTEA DE SOLSTIȚIU – piesă de teatru – 1992
Teatrul Dramatic – Baia Mare

ÎNTÂLNIREA CU AL XXI-LEA SECOL – eseu – 1992

Revista „Cité Libre” Montreal – 1993

Revista „România Literară” – 1993

Revista „Aurora” – Oradea – 1993

DIMINEAȚA UNUI MIRACOL – roman – Editura Univers – 1993

Premiul Uniunii Scriitorilor

Editura Actes Sud – Franța – 1991

ÎMBLÂNZITORUL DE LUPI – roman – Editura Albatros – 1991

Editura Actes Sud – Franța – 1994

AICI ȘI ACUM – publicistică – Editura Cartea Românească – 1996

Editura Allfa (ediția a II-a) 1998

JURNAL INFIDEL – Jurnal de exil – Editura Eminescu – 1998

IARBA ZEILOR – nuvele – Biblioteca București – 1998

2 + 1 – Două scenarii + o piesă de teatru – Editura Cartea Românească – 1999

PROVOCATORUL – roman – Editura Allfa, 1997

LE PROVOCATEUR – roman – Editions EURO CULTURE – 2000

COCHILIA ȘI MELCUL – eseuri – Editura Allfa, 2002

JURNAL INFIDEL – Editura Paralela 45, 2003

Extrase din presa franceză

„Literatura română s-a îmbogățit cu prima sa utopie politică de mare anvergură, creată cu o surprinzătoare măiestrie a scriiturii și a «legilor» genului. (...) Nu-i facem, fără îndoială, proces lui Bujor Nedelcovici al cărui talent, acuitate spirituală, clarviziune socială și politică și independență morală sunt în afara oricărei discuții, pentru care îi dăruim toată adeziunea noastră.”

AL DOILEA MESAGER

Dialogue, 1985

Adrian Marino

„Aceste pagini înfiorate de viață ni se impun mai mult decât o meditație, încă una, asupra responsabilității morale a intelectualului în timpurile noastre amenințate. Dincolo de metamorfoza realizată pe linia lui Huxley, Orwell sau Platonov, găsim o viziune bogată în culori și parfumuri ale vechilor orașe de la munte sau de la mare pe care ni le înfățișează acest text sosit din România.”

AL DOILEA MESAGER

Le Monde, 25.04.1986

„Alături de *Al doilea mesager*, 1984 este un roman fotografie și Orwell un debutant. Bujor Nedelcovici nu își imaginează o

lume totalitară de mâine, dar descrie, cu referințe explicite – o țară succesiv transformată – Belle-Îlle devenită «Insula Victoriei» după «invasia Metropolei», iertare, după «Insurecție». (-) Român trăind în România, Nedelcovici n-a trebuit să meargă prea departe pentru a căuta sursele de inspirație. Dar cu numele franțuzești date personajelor și scenele științifico-fantastice, scriitorul, foarte bine cotate în țara lui, a vrut să camufleze posibilitățile de identificare ale realității. În orice caz, *Al doilea mesager* nu a putut fi publicat în România.”

AL DOILEA MESAGER
Libération, 9.08.1985

„Bujor Nedelcovici, asumându-și toate riscurile, publică la Paris această carte care nu a putut vedea lumina tiparului în România. *Al doilea mesager* pare a ilustra, cu o surprinzătoare precizie, teza pe care André Glucksmann o are asupra post-totalitarismului: puterea nu mai are nevoie nici de teroare, nici de tortură, nici de gulag, pentru a anihila toată opoziția și a neantiza cunoștințele.”

AL DOILEA MESAGER
ESPRIT, 1986

„Carte eveniment, fără îndoială. (...) *Al doilea mesager* a marcat o dublă piatră de hotar: mai întâi prin autorul ei care renunță deliberat la beneficiile celebrității cucerite în țara sa, făcând să parvină în străinătate unul din cele mai puternice rechizitorii contra totalitarismului și, în al doilea rând, pentru literatura română care cu totul neprevăzut (sau pentru mai lungă durată) este revitalizată prin acest refuz absolut al ororii. «Aici și acum» dorește de obicei literatura disidenței și a exilului. Bujor Nedelcovici îi opune o viziune temporală, dar de necontestat prin opțiunea pe care o ia asupra viitorului pe linia trasată de Orwell.”

AL DOILEA MESAGER
La Croix, 13.07.1985

„Stăpânind bine tehnica suspansului, romancierul (harul său este pe măsura ambiției) ne propune o ficțiune care se situează pe mai multe nivele: o metaforă care pune în discuție realitatea

puterii, o meditație asupra procesului de naștere a operei literare și, în sfârșit, o intrigă polițistă cu răsturnări surprinzătoare. (...) Acest teatru de umbre pe nisip îi impune lui Ștefan, demiurgul romancier, concluzia sa violentă și fatală. Sperăm că aceasta nu prefigurează singura ieșire posibilă pentru nefericita Românie.”

CRIMA DE NISIP

Le monde, 15.12.1989

„Se moare la Mamaia la fel de bine ca și la Veneția. Parabola este clară: o elită care este departe de realitate nu poate condamna poporul a cărui crimă este doar aceea de a exista. Ultimele evenimente plasează cartea într-o stranie lumină premonitoare. Căci celălalt tămăduitor, care fusese ucis în grabă, avea, el însuși, să dezlănțuiască o violență ucigașă.”

CRIMA DE NISIP

L'Express, 5.01.1990

„Am păgubi cititorul dacă i-am releva finalul acestui „dans al morții”. Bujor Nedelcovici a realizat aici un lucru care seamănă aproape cu o parabolă a deposedării. *Crime de sable* pune în evidență o dublă logică: aceea a unui roman mai întâi, în lumina lui albă (descripțiile și atmosfera sunt făcute cu o adevărată artă) și aceea a parabolei. Romanul nu are altă intenție decât de a dezvolta o logică, parabola vizează o exemplaritate: aceste două logici coexistă în romanul lui Nedelcovici fără a se contamina. În acest sens, *Crime de sable* este o carte reușită.”

CRIMA DE NISIP

ESPRIT, decembrie 1989

„Ne putem mulțumi cu un singur mesaj al acestui frumos roman scris de Nedelcovici: legile și ideologia impuse arbitrar oamenilor nu pot crea convingeri care să confere sentimentul etern al Adevărului.”

CRIMA DE NISIP

Telerama, 8.11.1989

„Unul din cele mai frumoase romane ale acestui an.”

DIMINEAȚA UNUI MIRACOL

La Croix, 21 decembrie 1992

„Acest frumos roman scris de Bujor Nedelcovici, situat într-o țară «de nicăieri», probabil România, conduce lectorul pe urmele unei femei, Maria, în căutarea adevărului, prin ruinele unui trecut răvășit.”

DIMINEAȚA UNUI MIRACOL

La Mode, 23 feb. 1993

„Dincolo de parabolă, Bujor Nedelcovici descrie cu finețe drumul inițiativ al unei femei, urmărind toate etapele către vindecare și căutând să înțeleagă cuvintele lui Kierkegaard: «paroxismul unei mari pasiuni este acela de a dori propria sa pierdere».”

DIMINEAȚA UNUI MIRACOL

Paris Normandie, 11 mai 1993

«Pentru prietenii care m-au trădat.»
«Pentru prietenii care mi-au rămas fideli.»

PRIMA CARTE

CAPITOLUL I

«Ne fais à personne ce que tu n'aimerais pas supporter.»
(Livre de Tobie, 4, 15)

«Citind dosarul de Securitate, am înțeles dimensiunile, proporțiile și profunzimea unui fenomen tragic pe care l-a trăit fiecare dintre noi și un întreg popor sub un regim destructiv și demonic: patologia terorii de masă, teologia negativă a istoriei și un mesianism revoluționar-apocaliptic.»

Prolog I

După aproape treizeci și doi de ani de când am debutat și după publicarea a peste douăzeci de cărți, am încetat să mai scriu romane, nuvele, scenarii de film, teatru, eseuri. Am întrerupt chiar «**Jurnal infidel**» care însumează trei volume. Cred că am scris prea mult și totuși... Absența de fiecare zi a unei pagini așternute pe hârtie îmi lipsește, așa cum aș simți absența unui drog, chiar dacă îl suplinesc cu obișnuita cafea de dimineața, înainte de a mă așeza la masa de lucru. Am scris și «*m-am scris*»; o autocreație prin cunoașterea de sine, devenire și inițiere. «Scriitura» m-a ajutat să ies din timpul profan și să întru în timpul sacru... fără timp. Era o cădere în cunoaștere de sine («en soi») dar nu pentru un sine egoist («*pour soi*»), ci pentru a-mi da accesul la cunoașterea unui absolut inaccesibil: «*le savoir absolu*».

*

Scrisul a fost o asceză.

În singurătate îmi regăseam calmul, seninătatea, puterea de a scrie un roman dar și nevoia de a comunica cu exteriorul pe care l-am simțit uneori potrivnic. Privirea încruntată a «celuilalt»

mă intimidă și nu reușeam să-l înfrunt sau să-i dau replica, chiar dacă «celălalt nu reprezenta infernul». Regăseam revanșa într-o nuvelă sau un roman.

Scrisul nu a fost o carieră și mult timp am evitat să mă prezint «scriitor» («*artisan de la plume*»).

Scrisul a fost o vocație tainică și metafizică. Așteptam «semnul». Mi-a trebuit câțiva ani să descopăr «grația» ascunsă într-o energie disperată ce se voia exteriorizată și transfigurată în cuvânt. Cu strădanie și în singurătate am învățat să scriu și mi-am desoperit harul.

Nimeni nu te învață cum să scrii un poem sau un roman.

Am scris cu sentimentul «posterității» și mulți ani am fost condus de ideea formulată de Stendhal: «Mă veți înțelege peste cincizeci de ani». Acum nu mai am nici cel puțin această iluzie. Un prieten m-a avertizat îngrijorat că noua generație este extrem de severă și – mi-a sugerat – că ar trebui să ne asigurăm posteritatea încă din... viață. Eram tentat să-l întreb: «Ce trebuie să fac?» Și eu am simțit că ar fi necesar «să mă ticăloșesc puțin». Dar n-am știut ce să-mi răspund. Nu pot să intru într-un grup, o asociație sau un partid... o ierarhie... și mi-ar fi imposibil să asist la o ședință chiar printre... Refuz orice formă de angajament. Nevoia mea de libertate ajunge până la nivel de anarhism. Nu am aptitudine pentru: strategia tăcerii, a dublului sau a triplului limbaj, nu știu să fac diferența dintre ce gândești, ce vorbești și cum acționezi, nu am harul relațional și tehnica raporturilor profitabile și sunt lipsit de instinctul practic al interesului imediat sau al intereselor proiectate în viitor.

Nu am suportat niciodată vorbirea care nu spune nimic, limba de lemn, discursul găunos și... prostia megalomană și cu aere superioare.

Și atunci? Prin scris mi-am salvat viața. Atâta tot! Viața în singurătate, în demnitate și în libertate interioară și exterioară... *

Dacă nu aș fi scris... aș fi înnebunit sau m-aș fi sinucis...

Iată-mă izbăvit prin pagina albă și prin vocile pe care le auzeam în mine ce se voiau exprimate...

Scrisul, Scriitura, Scriptura...

* „Le plaisir de la solitude est une chose incompréhensible”. Pascal.

*

De la 18-20 de ani am fost preocupat de Moarte.

După terminarea facultății, am fost bolnav de hepatită epidemică și am intrat în comă. Tatăl meu nu mai avea nici o speranță... Am supraviețuit printr-un miracol pe care am încercat de multe ori să-l deslușesc. Am simțit permanent fragilitatea existenței, finitudinea ființei în timp și scadența ce poate surveni în orice clipă. M-am grăbit chiar dacă știam că timpul nu poate fi învins. Am citit multe cărți care tratau «despre moarte». De la Platon («**Phedon**»), la Seneca («**La brièveté de la vie**») și până la «**Le livre tibetan de la vie et de la mort**», trecând prin hinduism, budism și întorcându-mă la creștinism: «**Biblia**». M-a interesat civilizația Mesopotamiană, Egipeană, Precolumbiană (Aztecă, Incașă și Maya, iar în Mexic, la Teotihuacan, există o «Alee a Morților») care au construit monumente, temple și piramide închinată «vieții de dincolo». Cultura tradițională – ebraică și creștină – pune accentul pe triada celor trei mistere: Nașterea, Viața și Moartea, iar latinii aveau ca deviză: «*Memento mori*», «Amintește-ți de moarte». Cultura modernă se interesează de Prezent (*Hic et Nunc*) și consacră puțin timp pentru analiza trecutului, a memoriei, a datoriei de a nu uita, a regretului, a căinței (întâlnim o amnezie dirijată și voluntară la anumite popoare) și aproape deloc Morții. Prin toate aceste căutări voiam să mă pregătesc pentru moarte, chiar dacă știam că atunci când va sosi clipa nu o să fiu pregătit pentru «marea trecere».

*

La 27 iulie 2001, am fost internat la Spitalul de urgență din București și mi s-a repartizat un pat în salonul de «terapie intensivă». Știam ce reprezintă pentru că o vegheasem pe mama într-un salon asemănător înainte de a se stinge din viață și îi condusesem pe ultimul drum pe aproape toți din familie. De data aceea trăiam «experiența propriei mele morți»: Și nu eram pregătit chiar dacă mă pregătesc de o viață întreagă. Toate lecturile filosofice se dovedeau inutile, chiar dacă știam că *philos*

înseamnă iubire pentru înțelepciune și *sophein*, cunoaștere dar și *arta de a muri*. Știam că existența înseamnă *ființa spre moarte*, că viața este o *deschidere permanentă spre moarte*, dar o voință dincolo de voință și rațiune strigau în mine... Nu! Nu era nici un glas! Era un refuz, pur și simplu un refuz, o respingere a tot ceea ce putea să mă nege ca ființă; esența se revolta din străfundurile ființei neînțelegătoare a acestei absurdități. Voința de a nu voi, voința de a nega și a nu accepta inacceptabilul, inevitabilul și implacabilul.

Vedeam în stânga patului un muribund cu o mască de oxigen pe față și cu picioarele tumefiate. În dreapta era un bătrân care stătea liniștit, ghemuit ca un copil. În mijlocul salonului aglomerat era un alt bătrân care era legat de pat, dar reușea să se ridice din când în când și striga: *Mă Gicule! Mă Gicule!* (ridicolul apare în plin tragic), apoi se liniștea pentru o vreme. În colțul salonului se afla o tânără cu care comunicam cu ajutorul privirilor reciproc interogative, parcă ar fi spus: *Ce s-a întâmplat cu tine? Suntem printre puținii viețuitori din acest salon*. Atunci am înțeles încă o dată că Moartea este un scandal! Nașterea, Moartea și Învierea reprezintă o triadă din care nu putem ieși și rămâne – oricât le-am cerceta – un mister. După o noapte de nesomn, sub lămpile care ardeau în permanență și în care auzeam o voce: *De data aceasta este chiar moartea ta!*, am cerut să ies din spital și după mai multe formalități, am reușit să văd lumina zilei și cerul. În clipa aceea m-am decis să realizez vechiul proiect, să scriu un eseu intitulat: «**Elogiul agoniei**», sau «**Despre moarte**» (poate o să revin). La acest fapt hotărâtor și zguduitor pe care l-am trăit, se mai adăuga înțelegerea apariției unor linii de rezistență simbolice (semne) care îmi sugerau că mă îndreptam spre un final previzibil și ineluctabil dar care îmi conferea ideea că viața s-a transformat în destin.

Sfântul Benoît spunea: *Păstrați moartea mereu în fața ochilor voștri, nu ca fascinație morbidă, dar pentru a învăța să trăiți viața în toată plenitudinea ei, cu toată onestitatea și întreaga bucurie de care sunteți capabili*.

Este un lucru știut că fiecare dintre noi parcurge o odisee existențială în drumul spre Ithaca natală în căutarea Casei și a Centrului. Acum sunt obligat să aflu din nou sensurile adânci și tainice ale rătăcirilor mele care s-au lovit de un «**Tigru de hârtie**»: Dosarul de Securitate. Încerc să înțeleg această probă inițiativă (cunoașterea puterilor care hotărăsc destinele personale terestre și istorice) și obstacolul în drum spre Casă... Eu care nu am Casă și nici Centru. Va trebui să văd semnele ascunse, înțelesurile tainice, simbolurile suferințelor și a depresiilor din acea perioadă din care speram că m-am salvat. Sunt obligat să descifrez semnificațiile și sensurile, să le înțeleg și să le interpretez pentru a regăsi structurile de rezistență în fluxul neliniștitor al faptelor istorice. Sunt obligat să mă întorc în *miasma* (gr.) timpului trecut, un Rău latent, o îmbolnăvire colectivă pentru mai multe generații (*une pathologie de lignée*) care nu vor putea fi vindecate și eliminate decât printr-o «mărturisire», un «*catharsis*» general și o dreaptă judecată a nedreptilor. Un delict penal sau moral este un rău latent care înveninează soarta mai multor generații (cel puțin trei) și menține un sentiment de nemulțumire, un conflict ascuns, o ambiguitate în comportament, o lipsă de decizie în situații hotărâtoare, o tendință spre minciună, corupție și dorință de revanșă.

*

Lectura Dosarului de Securitate mi-a provocat o ruptură a inteligibilității, o fisură în spațiul și timpul trăit, o nouă închidere-deschidere în viața pe care o consideram protejată (după ce trăisem mai multe probe de rezistență și inițiatice: perioada de «reeducare» ce a durat 12 ani, moartea părinților și a fratelui, exilul etc.) de mari șocuri și bulversări. Am fost trimis cu brutalitate în trecutul pe care îl considerasem parțial închis deoarece îl analizasem literar în mai multe romane : «**Somnul vameșului**» - sau biografic - «**Jurnal infidel**». Ani de zile făcusem *travail de mémoire* – amintire, responsabilitate, regrete, căință și iertare – și chiar *travail de deuil*, adică îi înmormântasem a doua oară pe părinții mei și – am crezut – că pot să acopăr (cu pământul uitării,

al unei terapii lucide și al unei purificări) trecutul pentru a-mi rezerva timpul cât mai am de trăit prezentul și în special viitorului. Nu mi-a fost dat să trec râul uitării – *Lethe* – dar poate am rămas în *Aletheia*, adică în Adevăr și Ne-Uitare.

Am crezut că istoria evenimentială poate fi depășită printr-o filosofie sau o hermeneutică (fenomenologie) a istoriei (politice, sociale, morale și de idei), deoarece nu se poate spune nimic precis decât despre faptele care nu sunt dependente de Timp. Eternitatea este Timp și Timpul este Eternitate. Nu cumva, dacă Ființa este lipsită de eternitate este și în afara timpului? Nu! Este cuprinsă într-un fragment limitat de timp care face parte din perioada lungă a istoriei și a timpului și deci a eternității. Spiritul este indestructibil și nemuritor...

Am fost prins din urmă de un demonism colectiv, de un spațiu și un timp damnat, profan, absurd și fals... eu, care mă iluzionasem că pot să fiu un alergător de cursă lungă în căutarea unei semnificații, a unui sens existențial – sensul non-sensului – și al unui *au-dèla* transcendent pentru a mă salva de profanatorii unui *ici-bas* ne semnificativ.

*

De ce am renunțat la toate proiectele pe care voiam să le realizez și la atitudinea pe care hotărâsem să o iau în raport cu istoria pentru a mă apleca asupra Dosarului de Securitate?

Am fost întrebat de mai multe persoane de ce am cerut Dosarul de Securitate care este – oricum – trucat (lipsește file, numerotarea paginilor este dublă sau triplă etc.) și de ce voiam să aflu amănunte pe care bănuiam că s-au petrecut? «*De ce vrei să citești un dosar falsificat și poate chiar inventat? De ce vrei să te întorci într-un trecut mizerabil și de ce nu încerci să-l uiți?*», m-au întrebat cei din familie sau au insistat unii amici. *Pentru că trecutul îmi aparține, face parte din ființa mea, așa cum ar fi un braț sau un ochi, nu pot să-l neg și nu am dreptul să-l uit*», le-am răspuns eu. «*Uitarea ar fi sinonimă cu moartea*». Mi s-au adus argumente – în sensul inutilității de a consulta dosarul – faptul că nici un responsabil (miniștrii de interne, comandanții de închișori și lagăre, anchetatorii care au torturat) nu au fost judecați și

trași la răspundere, iar acum ni se dă dosarul pentru a afla informatorii, dar nici aceștia cu numele lor adevărat. Parcă SRI-ul ar spune: «*Spărgeți-vă capul, idiotoilor, n-o să aflați numele celor care v-au turnat ani de zile!* Mereu un «*bouc émissaire*», un «Acar Păun», praf aruncat în ochi și care încearcă să spele păcatele adevăraților vinovați penal și moral. Nu cumva este și aceasta o manipulare pentru a ne da senzația unei oarecare libertăți? Nu e cumva o nouă capcană în care ne lăsăm prinși?

Da! Știu că dosarele au fost distruse sau arse; dețin probe și am vrut să fac un film la Televiziunea din România cu acest subiect dar n-am reușit, cred că înregistrările au fost păstrate. Nici până acum nu s-a aflat «Misterul de la Berevoiești», groapa în care s-au găsit zeci de dosare aruncate; în paginile descoperite era scris și numele meu. Da! Știu că Ion Iliescu nu are dosar și mulți dintre deputați și senatori au «dosarele curate» – mi-a mărturisit un senator. «*Da! Te-am văzut la televizor la emisiunea lui Stelian Tănase și ai vorbit despre Securitate, dar, sincer să-ți spun, prietenește, nu ai adus nimic nou*», mi-a mărturisit un amic. Am trimis un fragment din acest eseu la o revistă din București, m-a refuzat elegant pretextând că: «*Despre Norman Manea ai mai scris și există riscul de a te repeta și în celelalte amănunte*», de parcă aș fi știut detaliile faptice înainte de a fi citit dosarul. Am fost întrebat: «*Ai găsit mulți turnători?*» Da! am răspuns eu. «*Sunt și scriitori?*» Da. *Spune-mi cine sunt*». Am refuzat... «*Spune-mi doar unul, rămâne între noi! E adevărat că X era turnător?*» Interesul lor se reducea numai la nivel de colportaj și mă obligau – prin curiozitatea lor – să devin și eu un denunțator, să-i arăt cu mâna în public, să ridic piatra, înainte de a avea probe suficiente și de a nu le acorda «principiul prezumției de nevinovăție». Ar fi trebuit să cad în plasa întinsă de Securitate care parcă ar fi spus: «*V-am dat un os, proștilor, să-l roadeți și să vă mâncați între voi, în timp ce responsabilii de abuzuri, torturi și crime vor muri în patul lor*». Alții erau de acord cu mine pentru a citi dosarul, dar erau sceptici că cei vinovați vor fi trași la răspundere «*Iar după moartea noastră, spuneau ei, nu vom ști nimic și atunci ce folos are tot acest efort?*» Aici se comite o eroare esențială. Noi vrem să cunoaștem adevărul – cum este și firesc – în timpul vieții noastre. Sunt adevăruri care se pot descoperi în decursul unei generații

dar adevărurile esențiale nu ies la suprafață în durată scurtă a timpului istoric. Adevărurile istorice profunde au un caracter mistic (misterios) și sacru. Sunt domenii în care «rațiunea terestră» nu funcționează cum dorim și așteptăm noi. Există o «rațiune celestă» dar și o rațiune «terestră» care acționează conform unor legi necunoscute. Un exemplu pozitiv: crimele comise la Katyn, în 1941 de către NKVD și atribuite SS-ului german (25000 de mii de ofițeri din armata poloneză, țărani și intelectuali) au fost recunoscute abia după 50 de ani de către președintele Rusiei, Elțin. Un exemplu negativ: asasinarea președintelui Kennedy a rămas încă un mister... Istoria reprezintă necesitate, circumstanțe favorabile sau nefavorabile, hazard dar și voința liberă a oamenilor de a interveni în elucidarea unor evenimente. Nu puteam lăsa totul la... întâmplarea dirijată și manipulată de o instituție care s-a numit: Securitate.

*

În Germania (18 octombrie 1945 – 1 octombrie 1946) a fost procesul de la Nürnberg în care 24 de inculpați au fost acuzați de crime contra umanității și crime contra păcii: 12 acuzați au fost condamnați la moarte. Puterile aliate – USA, Anglia și Franța – au format 262 de comisii pentru denazificare. Pentru stabilirea responsabilității exacte a șapte milioane de aderanți la partidul nazist, au fost distribuite douăsprezece milioane de formulare care cuprindeau o sută douăzeci și cinci de întrebări. Cei care nu răspundeau, pierdeau dreptul de muncă și cartela de alimente. Au urmat câteva mii de procese ale criminalilor de război care s-au soldat cu mulți ani de închisoare, cu reeducarea noii generații și chiar ajungându-se la exagerări privitoare la «o culpabilitate colectivă».*

În Japonia, în mai 1946 s-a deschis la Tokyo procesul a 28 de persoane acuzate de crima contra păcii. După doi ani, 7 inculpați au fost condamnați la moarte, 25.000 japonezi – responsabili pe plan local – au fost arestați, 5.700 au fost judecați și 984 au fost

* **Les Bourreaux volontaire de Hitler**, Daniel Jonah Goldhagen, Ed. Seuil 1997.

condamnați la moarte. La intervenția generalului MacArthur, împăratul Hiro-Hito nu a fost inculpat.

În Franța, după război, în 1945 a fost «epurația»: 9.000 de oameni și-au pierdut viața în «execuții sumare», au fost deschise 125.000 de procese, dintre care 500 au fost hotărâri de condamnare la moarte. Laval a fost executat, iar mareșalul Pétain (eroul din primul război mondial), condamnat la închisoare pe viață. Scriitorul Louis-Ferdinand Céline, a fost condamnat pentru «Nedemnitare națională» și a trăit câțiva ani în exil, Drieu La Rochelle s-a sinucis, Charles Morras a fost condamnat la închisoare pe viață, Robert Brasillach a fost executat, la fel Lucine Rebatet, iar în 1953 s-a votat o amnistie, dar au urmat procesele pentru crime împotriva umanității până în anul 2000: Barbie, Touvier, Bousque și Papon.

În Polonia, după 1989, a fost «lustrația» și în Rep. Cehă, cei care au avut funcții în nomenclatură, nu au avut dreptul să ocupe funcții de răspundere. Numai în România nu au avut loc nici procese penale și nici morale. Nu este vorba de «procesul comunismului ca ideologie», ci despre cei care au torturat, au ucis și au fost responsabili pentru genocidul românesc. Parcă n-am fi trăit aproape o jumătate de secol în apocalipsa comunistă. Este aproape de negândit cum s-a reușit această operație de amputare a trecutului în care Occidentul nu a schițat nici un gest. De ce? Cine avea interes ca adevărul să nu se cunoască? Nu cumva cei de la conducerea actuală au fost complici cu cei din trecut? Complici în idei și practici? Honecker a fost lăsat în libertate și a avut dreptul să plece în Chile (unde locuia o fiică), iar Pinochet era acuzat de crime comise în Chile în timpul loviturii de stat împotriva lui Allende. Un responsabil penal de stânga este lăsat în libertate, iar un responsabil penal de dreapta este arestat. Două judecăți, două măsuri, două justiții.

«Tribunalul Internațional Penal» funcționează de câțiva ani în Rwanda (masacrul dintre Utu și Tuți); la Haga, TPI îl judecă pe Miloșevici (care este acuzat ca naționalist dar nu în calitate de comunist) și pe ceilalți vinovați de crime și «epurări etnice» în Bosnia și Cosovo. Dar justiția occidentală, care trăiește în «spiritul legilor» și are tradiții încă de la Codul Roman, trecând prin Montesquieu, Tocqueville, Carl Schmitt și până la John Rawls... s-a

oprit la «cortina de fier» și nu a transmis decât «spiritul economiei de piață», dar nu și cel al justiției, dreptului, adevărului și asumării responsabile a trecutului. O Yalta invizibilă împarte Europa în două. Aproape nimeni nu mai vorbește de genocidul din Cambogia care a masacrat aproape jumătate din populație în timp de patru ani. Până și victimele sunt de două categorii.

Iar pentru români, parcă cineva ne-ar fi tăiat «Timpul și Istoria» cu un cuțit și ar fi spus: «*Voi începeți viața din decembrie '89! Nu aveți trecut!*». În schimb, cei arestați în 1989 au fost grațiați de Ion Iliescu și acum apar la televizor, invitați de poetul hagiograf, Adrian Păunescu și camarazi de luptă cu Vadim Tudor. Ca la noi la nimeni... trăim printre asasini...^{*} De ce ne mirăm de situația actuală în care ne găsim? Da! Știu că pot părea un elefant rătăcit într-un magazin de bibelouri de porțelan și totuși... mă încapățânez să nu fiu «*Un idiot util*» – cum zicea Lenin despre intelectuali – și să aflu cât pot afla, să nu mă resemnez și să-i sfidez pe cei care au aerul că știu totul despre Securitate și nu așteaptă decât numele turnătorilor, avizi de spectacol mediocru și bîrfă josnică...

De ce încerc să mai țip în deșert când poate mi-am pierdut glasul și nu mai există nici cel puțin deșert? Într-o poveste biblică se spune că un bărbat striga în fiecare zi (la fel ca Diogene) în piață și pe străzi: «*Oameni buni! Nu uitați trecutul vostru! Oameni buni! Schimbați-vă! Încă nu e prea târziu să vă schimbați!*» După o vreme, un copil, văzând că omul țipă în zadar, l-a întrebat: «*De ce te obosești să-i schimbi? Nu vezi că ei vor să rămână așa cum au fost?*» Bătrânul (acum ajunsese bătrân) i-a răspuns: «*Știu că nu se vor schimba, dar strig în continuare deoarece nu vreau să mă schimb eu...*»

*

Am cerut Dosarul de Securitate, l-am citit și acum încerc să-l analizez și să-i dezleg ițele intenționat încurcate din mai multe puncte de vedere:

^{*} Vasile Ciolpan, comandantul închisorii de la Sighet a fost avansat în grad de două ori, după 1990.

Explicație circumstanțială și evenimentială

Am început să scriu acest eseu fără nici o intenție de a mă erija într-un judecător care ar aparține unui «tribunal al istoriei sau un tribunal al moralei». Nu vreau să dau lecții de civism sau de etică nimănui, să diabolizez pe cineva, nici să excomunic ereticii sau să fiu un gardian al templului care deține cunoștințe superioare. A *teoretiza* nu înseamnă a *teroriza*, ci a încerca să-ți explici și să înțelegi niște oameni, împrejurările reale de viață și un regim politic în care am trăit până la vârsta de 50 de ani. Nu am intenția de a emite judecăți de valoare sau de a condamna pe cineva personal - *ad hominem* -, nici chiar pe informatorii (sursele) care au furnizat relații despre mine. Știu că au fost oameni condiționați, șantajați, speriați, supuși permanent la presiuni morale sau sociale, au fost ispitiți în obținerea unui mic interes material, o plecare în străinătate sau au trăit «un eroism infantil». Va trebui să țin cont de slăbiciunea lor de care au profitat din plin «vânătorii de oameni». *«Il y a en l'homme un mystère qui échappe à toute logique»*. Nu trebuie confundate piesele de pe tabla de șah, cu cei care le mânuiesc. Dar există o mare diferență dintre «a fi ucis» și «a ucide»...

Responsabilii principali au fost cei care au experimentat, instaurat, organizat și înfăptuit un regim despotice și de teroare în care numai puțini au rezistat moral și fizic (eroii), alții și-au îngăduit un compromis de supraviețuire – complicitate – și alții au fost implicați direct în comiterea unor abuzuri, colaborări și crime. Despre «ontologia trădătorului» poate o să vorbim atunci când vom analiza capitolul «Informatorii».

Dacă voi fi nevoit să dau publicității numele unor anumite persoane, voi lua această hotărâre cu o extremă prudență și numai după ce am depus toate eforturile pentru a primi o explicație, pentru a clarifica relația dintre noi și a restabili un echilibru distrus de împrejurările istorice. Vreau să ne putem privi în ochi și să rămânem prieteni. Dar dincolo de toate aceste detalii, scopul ultim este acela de a-mi explica și înțelege o instituție – Securitatea – care a transformat o țară întreagă într-o «colonie penitenciară» și – în interiorul sârmei ghimpate și a foișoarelor în care gardienii

ne supravegheau –, deținuții erau împinși la acte imorale și abjecte pentru a supraviețui: își denunțau frații sau se autodenunțau.

*

Știam că sunt urmărit pe stradă, telefonul era ascultat, corespondența era deschisă, orice cuvânt rostit în public era înregistrat de cineva și «raportat» dar nu mi-am dat seama de amploare, diversitatea, complexitatea, numărul de instituții – unități militare – ofițeri, agenți de influență, *compagnon de route*, (care s-au autodemoascat după '89), «sursele» (informatorii), mijloacele tehnice de ascultare și urmărire și volumul uriaș de muncă depus de această armată nevăzută – cârțițe ascunse în casele noastre pe care le auzeam ronțâindu-ne liniștea – dar nu le vedeam și care au lucrat din 1972 și până în 1989, adică 18 ani. În fața probelor materiale – fișe, note, rapoarte – recunosc că am fost siderat și au depășit toată imaginația de romancier pe care o consideram destul de bogată.

Lectura Dosarului de Securitate a reprezentat în viața mea un eveniment? Ce este un eveniment? Un fapt care este determinat istoric prin necesitate, prin forțe care acționează pe o perioadă lungă a timpului, la care se poate adăuga hazardul și providența. Un eveniment poate fi apreciat prin: intensitate, imprevizibilitate și consecințe. Nu este cazul să analizăm pe larg pe fiecare noțiune în parte. Putem spune că după ce am terminat de citit dosarul, intensitatea cu care am simțit toată oroarea și eroarea în care am trăit a constituit un «eveniment-fierăstrău» în comparație cu «evenimentul-matrice» în care m-am născut și am devenit scriitor. Imprevizibil? Parțial! Știam dar nu știam totul... Consecințele? Căutarea unei semnificații (de ce a venit acum și cu ce scop, chiar dacă știm că istoria nu are legi, nici scop și nici sens) și înțelegerea faptului că această «ruptură» poate fi destructoare dar... și creatoare. Sunt conștient, responsabil și vinovat pentru «*complicitatea prin tăcere*» despre care am scris și de faptul că am strigat și m-am revoltat destul de târziu. «*Un anticomunist este un câine*», era de părere Sartre. Recunosc că sunt un câine în sensul dat de Sartre – în special al filosofiei lui Diogene și a etimologiei cuvântului

cinic (*cynicus* = câine) dar știu că ideea de câine ... nu mușcă niciodată.

Explicație istorică

S-a spus că Securitatea a reprezentat o Inchiziție modernă. Tribunalele inchiziției au debutat în 1480 în Spania și au luat sfârșit în 1781, deci, au funcționat trei secole și se întindea în tot imperiul spaniol ce era cuprins din Sicilia până în Peru. Un calcul relativ pe toată durata secolelor al XVI-XVII-lea ne conferă cifra de 2600 de condamnări la moarte. Singura comparație care poate fi făcută ar fi între reprezentantul inchiziției, Torquemada și ... Teohari Georgescu, Drăghici, Nicolski, Bodnarenko (Pantiușa) și (păstrînd proporțiile) ar putea fi asemuiți cu: Dzerjinski, Iejov, Iagoda și Beria care au condus CEKA, GPU, NKVD și KGB. Să nu uităm: consilierii sovietici, comandanții de lagăre, închisori, anchetatorii penali, armata de generali, colonei, ofițeri oficiali sau acoperiți, spionii din străinătate care au fost trimiși să ucidă intelectualii din exil, informatorii (sursele), medicii de la «Institutul medico legal» care nu au făcut autopsia cadavrelor din zilele 24-25 decembrie 1989, (doctorul Vladimir Beliş a pretins că pentru efectuarea autopsiilor avea nevoie de ordinul de la Procuratură), afacerile neelucidate: Teroriștii, Timișoara, Tg. Mureș, Mineriadele, Căciulați (în curtea unui sediu al miliției s-a găsit o groapă comună în care erau zeci de cadavre), Berevoiești etc. etc.

În România s-a săvârșit cea mai reușită înscenare de revoluție din lume și din istoria revoluțiilor.

Au urmat marile escrocherii: Vânzarea flotei, Afacerea Jimbolia, Țigareta I și II, FNI, etc. Nici o explicație sau judecăți formale.

Prin tăcerea mea aș deveni complice cu toți aceia care au avut o responsabilitate penală și o culpabilitate morală dar nu au fost trimiși în judecată și s-au bucurat de o amnistie tacită.*

Nu a fost o voință politică nici pe timpul președintelui Ion Iliescu și nici în perioada mandatului președintelui Emil Constantinescu (chiar dacă a promis și cu atât mai grav) de a

* (Karl Jaspers «**Vinovăția germană**», 1946: vinovăție penală, socială și morală).

elucida evenimentele obscure (Timișoara, Teroriștii, Mineriadele etc.) și de a hotărî ca arhivele Securității să fie predate CNSAS. «Mineriadele» au fost forme de teroare colectivă rar întâlnite în istoria manipulărilor și diversiunilor sociale.

Mitterrand a scris o carte intitulată: «**Revoluția permanentă**». Oare nu cumva în România este o «*Mineriadă permanentă ascunsă cu șiretenie și abilitate în spatele unei aparente democrații și a unei economii de piață*»? Mai mult, Dl. Constantin Dudu Ionescu, ministru pe timpul lui Emil Constantinescu, a propus o amnistie pentru toți militarii implicați în așa-zisa revoluție, evocând «*Comisia de reconciliere și adevăr*» din Africa de Sud, condusă de Monseniorul Desmond Tutu. Cum poate fi acordată o amnistie colectivă care ar fi fost tot atât de absurdă cum s-ar declara o culpabilitate colectivă? «*Comisia de reconciliere și adevăr*» din Africa de Sud, condusă de Monseniorul Desmond Tutu, dădea posibilitatea ca anchetatorii, torționarii și cei care se făceau vinovați de crime săvârșite în vechiul regim, să poată să-și depună mărturisirea lor în fața acelor comisii și în prezența familiilor celor persecutați. În acest fel, ei erau exonerați de pedeapsă. Dar dacă nu se prezentau – după trecerea unui an – ei puteau fi arestați și condamnați.

Patriarhul Teoctist a propus ca dosarele preoților să nu fie predate CNSAS. Această simplă declarație este una din cele mai evidente autoacuzății și arată încă o dată complicitatea, «corpului preoțesc» cu poliția politică. Faptul că Securitatea, ce a supraviețuit și după 1990 în actualul S.R.I., s-a opus pentru votarea «Legii Ticu Dumitrescu a liberului acces la dosarul personal» mi se pare în logica firească a nefirescului și absurdului în care am trăit aproape 50 de ani, dar... că vechii deținuți s-au opus – direct sau indirect – la votarea acestei legi a constituit o surpriză, chiar dacă credeam că nimic nu mă mai poate surprinde și «*că totul este posibil în perioada totalitară și posttotalitară*», cum era de părere Hannah Arendt. Nu un senator PD, PDSR sau PRM a propus «*Articolul 22 la Legea accesului la dosarele Securității*», ci un senator al Partidului Național Liberal, dl. Mircea Ionescu-Quintus, prin care arhivele Securității să rămână acolo unde se află (SRI, MI, MAPN și Ministerul Justiției) fiind obligate să pună la dispoziție CNSA doar dosarele care nu dețin «*secrete de stat*»

sau cele care nu pun în pericol siguranța statului». Cu alte cuvinte, CNSAS să devină un ghișeu care să prezinte publicului ce a hotărât SRI-ul. Dar dl. Mircea Ionescu-Quintus a fost însoțit în această campanie de manipulare și strategie în «artă războiului politic a căilor directe și deturnate» (veche de douăzeci și cinci de secole, de pe timpul lui Sun Zi) și de alți colegi de partid. Dl. Ion Diaconescu l-a înlăturat pe dl. Ticu Dumitrescu pretextând că: «Nu a respectat disciplina de partid». Limbajul folosit ne duce direct la ședințele de partid... comunist. Vicepreședintele PNTCD, dl. Ionescu Galbeni și șeful comisiei de control SRI, a declarat într-o scrisoare deschisă: «Publicarea trecutului vieții personale a demnitarilor ar cuprinde și detalii din viața privată ce ar constitui un atentat la intimitatea acestora». Într-un interviu, dl. Valeriu Stoica, Ministrul Justiției a spus: «Între ideea de stabilitate și aceea de a-i pedepsi pe vinovați de crimele din comunism, optez pentru prima».*

Știind toate acestea de ce mai persist în aflarea amănuntelor din dosar? Naivitate? Iluzionare? De ce nu abandonez, cum procedează mulți dintre prietenii și confracții scriitori? Dacă aceste procedee de disimulare, mistificare și simulacru generalizat îmi deschid totuși o ușă către cunoașterea unui adevăr chiar parțial, nu pot să nu încerc să dau ușa de perete, să aflu ce se petrecea într-un spațiu interzis și damnat vreme de cincizeci de ani. Și încă un argument: nu îmi este frică de adevăr, cât de crud și abject ar fi și resping poziția de pasivitate comodă, protecție egoistă și resemnare fatalistă. «Adevărul este sacru» era de părere Platon, iar voința de a afla adevărul este sublimă. Mă întreb, totuși... Mai este oare necesar adevărul? Voința de a nu ne lăsa înșelați și de a nu înșela? *Eu nu vreau să mă înșel pe mine însumi!* Ne-Voința de adevăr ar putea ascunde voința de moarte...

Apelul! Ascult chemarea! Vestirea pe care mi-o trimite nu Istoria, ci istoriile particulare ale fiecărui individ arestat la Aiud, Gherla, Sighet, Pitești, Canal și aud gândul tatălui meu bolnav, bătut și torturat în timpul anchetelor de la Securitatea de la

* Articolul: «**Deținuții îmbrățișează gardienii**» din volumul «**Cochilia și melcul**»; Editura Cartea Românească și Editura ALL – anexa nr. 6.

Ploiești* care parcă așteaptă un răspuns de la mine. Un răspuns și o dezlegare. «Că toate câte au fost legate pot fi dezlegate.»

*

Cine poate simți istoria oamenilor în totalitate ei ca pe propria sa istorie, trăiește și își imaginează – generalizând-o -, acea sfâșiere înspăimântătoare a infernului în care au trăit cei condamnați, torturați, schingiuiți și apoi aruncați în gropile comune.

Până acum am comis greșeala de a analiza o persoană (*persona* = mască), un fapt anodin sau un fenomen istoric având criteriile în funcție de valorile tradiționale, morale, religioase, estetice, raționale și metafizice. Epoca modernă și în special secolul al XX-lea, impun alte criterii și metode de analiză. Tradiția (gândirea mitică și simbolică) moral-metafizică a socratismului și a platonismului au luat sfârșit. *Ratio* nu mai poate fi un mijloc de cunoaștere, iar Kant («*Cerul înstelat deasupra mea și legea morală în mine*»), Hegel («*Adevărul nu este origine, ci rezultat*»), Schopenhauer, Kierkegaard și Heidegger nu ne mai pot ajuta deoarece patosul pentru «lucru în sine» și «ființă» au luat sfârșit. S-a produs o separație între lumea aparentă – immanentă – și lumea transcendentă. Opoziția dintre adevăr (*aletheia*) și fals a devenit imposibilă deoarece s-a născut o lume în travesti, a simulacrului, a ipocriziei și imposturii care se prezintă drept adevăr. Se pot trage clopotele pentru un recviem al moralei creștine și al metafizicii?

*

În secolele al IX-lea și al XX-lea s-a trecut de la o civilizație tragică – Bine-Rău, Adevăr-Minciună, Just-Injust, Aparență-Esență, Sens-Nonsens – la o civilizație de fractură și de fisură ontologică: autosciziunea și autonegarea. O lume a aparenței înșelătoare, a nisipurilor mișcătoare în care în orice clipă poți să te prăbușești sau să te ridici iluzoriu la condiția de om. Istoria a

* Condușă de colonelul Ștrul Mauriciu – anexa nr. 4.

murit? Nu! A apărut Istoria aparenței sau o Anti-Istorie a cărei sens și scop nu ne este deocamdată accesibil. S-a scos la suprafață fondul irațional și absurd al lucrurilor, al ființei și al lumii. A fost acceptată imposibilitatea unei coincidențe (concilierii) între «*a fi*» și «*a apărea*». În antichitatea clasică era o perfectă coincidență între esență și manifestare, între interior și exterior, între ce este Sus și ce este Jos, între lucru în sine și fenomen. Acum lumea se prezintă în travesti și măștile participă nu la «Carnavalul de la Veneția», ci la un «Carnaval Cotidian» care este luat în serios și nimeni nu mai dansează sau râde.

*

Trecând prin purgatoriul Iluminismului ajungem la Nihilism, adică negarea tuturor valorilor, semnificațiilor, criteriilor și a sensurilor pe care morala tradițională se întemeia. Un mare profet a anunțat că «*Dumnezeu a murit*» dar se uită că tot el a spus: «*Noi suntem cei care l-au ucis! Voi și cu mine! Noi toți suntem asasinii lui!*» Iar Kirilov (**Demonii**) era de părere: «*Dacă nu există Dumnezeu, atunci eu sunt Dumnezeu.*»

Am dobândit libertatea de a recunoaște necesitatea minciunii, a erorii, a falsului și a crimei. Criteriile și valorile tradiționale și religioase au fost suspendate și a apărut omul modern: ficțiune, mască... aspectul ludic al vieții: capacitatea de a te juca cu orice și cu orice preț. Nimic nu compromite pe nimeni și nu are nici o consecință. Suntem puși în fața unei oglinzi și nu ne mai recunoaștem deoarece imaginea este a unui clown, saltibanc sau comediant. Și noi acceptăm să jucăm rolul celui din oglindă pentru că nu avem curajul s-o spargem și să avem viziunea lucidă și terifiantă a adevărului și a exasperării conștiinței istorice: haos, derută, nebunie, păcăleală, simulare, disimulare, înșelăciune și autoînșelăciune. Lumea adevărată este imposibil de atins, dar promisă înțeleptului, credinciosului și virtuosului. Oare au dispărut toți aceștia din lume?

*

Secolul al XX-lea a fost un secol al luptei de idei, a războiului ideologic a statelor ideologico-totalitare. Pentru prima dată în istorie, ura de rasă și ura de clasă, crima justificată politic, represiunea adversarului, teroarea și disprețul semenului au fost ridicate la nivel de principiu, contrar creștinismului care se baza pe iubire, iar iudaismul pe Lege. Vechea civilizație a fost înlocuită de non-civilizație structurată pe dispută, violență și război.*

*

Trecând peste revoluțiile din Anglia și Statele Unite, s-ar putea spune că «revoluțiile masacru» s-au născut începând din secolul al XVII-lea: Revoluția din Franța, 1789, Revoluția din 1917 din Rusia, Revoluțiile din Germania, 1918 și Revoluția din Ungaria 1918. Pasiunea oarbă pentru revoluție – răsturnarea violentă a societăților contrar schimbărilor reformatoare, aneantizarea vechilor principii etice, morale și estetice; instinctul destructor al ucigașilor: a ajuns până acolo încât Wilhelm Reich a scris o carte intitulată: «**Revoluția sexuală**» și... apoi a murit nebun.

Revoluțiile – fie că sunt marxiste, comuniste, troțkiste sau socialiste – au mai multe caracteristici: dobândirea puterii de stat prin orice căi, conform principiului «scopul scuză mijloacele»; egalitatea formală ce ascunde o politică a privilegiilor; desființarea proprietății private în folosul proprietății colective; ura de clasă ca lege fondatoare; ateismul și disprețul față de religie și simbolurile ei (demolarea bisericilor și a mănăstirilor); partidul unic; conductorul unic... o religie politică a fanaticilor care își pot justifica crima de masă.

Raționalitatea a scăpat de sub control și omul modern este bolnav de maladia istorică. S-a dorit transformarea revoluțiilor într-un război european. Lenin a sperat că Revoluția din Germania se va generaliza în toată Europa, iar Troțki susținea teoria

* Despre război s-au scris sute sau mii de cărți, dar cel mai bine a fost ilustrat (arta ca metaforă, simbol și putere de sublimare) de Goya în tabloul «**Colosul**» (Muzeul Prado), Brueghel, «**Masacrul inocenților**», Douanier Rousseau «**Războiul**», Fra Angelico, «**Moartea Sfântului Francisc**», Dürer «**Cavalerul, Moartea și Diavolul**», și mulți alții.

revoluției permanente și mondiale. Previziunile și calculele s-au adevărat parțial. După «Primul război mondial» (1916-1918), a urmat «Războiul civil din Spania» (1936), secondat de «Al doilea război mondial», care a reprezentat milioane de morți, răniți și dispăruți: Auschwitz, Treblinka, Hiroshima, Kolyma, Vorkuta, Katyn etc. «Al treilea război mondial», războiul rece și psihologic (clinicile psihiatrice din Uniunea Sovietică) nu a fost declarat, dar a produs alte «masacre în tăcere». Secolul al XX-lea a cunoscut trei războaie mondiale, zeci de revoluții și numărul cel mai mare de victime din istoria omenirii.

Poporul evreu a suportat cele mai tragice pierderi: 6 milioane de victime.

S-au uitat suferințele poporului german în timpul celui de-al «Doilea război mondial», care a pierdut milioane de oameni (numai la Smersh, KGB-ul a condamnat la moarte 135.000 de germani*, iar printre prizonierii de război din Rusia s-au întors (după 10 ani) în Germania numai un sfert.** S-au uitat suferințele poporului rus care a pierdut peste 20 de milioane de oameni.***Există o ierarhie a suferinței și a morților. Sunt morți de «prima categorie» și «morți de categoria a doua». Două judecăți, două măsuri. Oare cum se poate face o ierarhie între cei dispăruți la Auschwitz și cei de la Kolyma?! Cum să facem o alegere între Primo Levy, Grossman ori Șhalamov?

Războaiele regionale au continuat: Vietnam, Afganistan, Angola dar în prezent (2002) suntem confrunțați cu așa-zisul «șoc al civilizațiilor», sau mai precis: «șoc cultural»; ciocnirea dintre gândirea occidentală și cea islamică (fiecare cu universul spiritual propriu) ce ar putea declanșa o conflagrație mondială. Analiza realității istorice se operează la niveluri diferite. Noi luăm act – mass media – de primul nivel de cunoaștere și informare, dar nu aflăm ce se petrece la nivelul doi sau trei de decizie. Nu mai suntem

* **Căderea Berlinului**, Anthony Beevor, Ed. De Fallois, 2002).

** **En Crabé**, Günter Grass, Ed. Seuil 2002.

În 1945, 7 mii de germani au fost alungați din Europa Centrală spre Germania (700.000 din România) cu acordul puterilor participante la Conferința de la Postdam.

*** **Arhipelagul Gulag**, Soljenițin.

naivi pentru a crede ce se spune la televizor și ce scrie în ziare pentru a nu ne pune întrebarea: *cine hotărăște?* Cine are interese politice, diplomatice, militare, economice, comerciale, tehnologice și financiare? Cine și ce reprezintă cercurile de influență și de dominație pentru a provoca războaie locale sau un război global, mai ales acum când se vorbește de o «nouă ordine mondială și globalizare» și chiar de un guvern european («Constituție Europeană») și, de ce nu, un guvern mondial? Nivelurile de decizie se ascund în spatele unor aparențe care ne consideră niște «mase de manevră», cum spunea Lenin.

*

S-a recunoscut de opinia publică occidentală faptul că genocidul nazist a fost anticipat de genocidul american împotriva indienilor, de cel armenian (1,5 mil., 1915), urmat de genocidul cambogian (Pol Pot și Chmerii Roșii, 1,8 mil.) și, în sfârșit, de cel din Rwanda (Hutu și Tuți).

Lumea și-a «*ieșit de mult timp din țâțâni*», cum era de părere marele Will, dar se pare că: «*Viața seamănă cu o poveste spusă de un idiot, cu mult zgornot și furie*».

Ei omorau ceea ce nu puteau iubi...

Sensul, morala, cunoașterea (cognoscibilitate: «*Cui îi pasă de mine?*»), tirania timpului profan, nevoia de întemeiere și rostuire, dorința de siguranță, certitudinea a ceea ce strângi în pumn, cunoașterea ca luptă împotriva durerii și a suferinței de «a fi»... nu mai pot fi instrumente de lucru și analiză a evenimentelor generale și particulare.

Am impresia că asupra unora dintre noi s-a aplicat metoda «*tubului pastei de dinți*»: stoarce până la capăt. Sunt niște oameni vidați de conținutul uman, un produs nu activ, ci reactiv pavlovian. Când își aduc aminte că sunt totuși ființe umane sunt asemănători celor care mârâie în lanț și chiar atunci când se eliberează poartă în ei «*maladia lanțului*». Poate de aceea încerc să «*călăresc acest tigru de hârtie*» pentru a afla misterul celor care au fost «storși de viață» și a celor care nu s-au putut elibera din lanțul compromisului, al colaborării și al pactizării până la identificarea cu agresorul și torționarul.

În analiza pe care o vom încerca, o să apelăm la «*filosofia de ruptură*», de scindare a ființei, a schizofreniei colective, a cunoașterii ontologice a infinitului uman și vom încerca să aflăm cât de încurcate pot fi căile Domnului și până unde poate «subiectul» să vină în întâmpinarea inchizitorului: complicitatea perversă dintre torturat și tortionar.

Vom folosi «*analiza conceptuală*» și «*metoda genealogiei*» (cauzalitatea diabolică), de inspirație nietzscheană, demasca-toare a reîntemeierii, chiar dacă metoda are o semnificație metafizică: valoarea originii și originea valorilor. Genealogia înseamnă origine sau naștere dar și diferența dintre noblețe și caracter ignobil, adevăr și aparență înșelătoare și chiar duplicitatea originară a ființei: tentația către complicitate, compromis, corupție și crimă.

Explicație ontologico-filosofică

Când eram copil vorbeam puțin, eram retras, trăiam într-o lume imaginară pe care o cream cu ajutorul personajelor-jucării. Ascultam sunetele înserării la Vălenii de Munte, parfumurile fânului cosit în poienile de la Homorâciu, priveam lumina de miere a soarelui la apus și încercam – fără să am conștiința curiozității mele – să aflu cine sunt și ce rost am pe acest pământ. Pe la opt ani am așternut primele fraze pe hârtie... Simțeam o «absență» existențială și o incapacitate de a comunica cu ceilalți colegi de clasă. Nu știam atunci că acea «lipsă» s-ar putea numi «Cădere» și numai după mulți ani am aflat că nu cunoașterea a fost pedepsită, ci trufia de a ne considera dumnezei.

Am încercat să aflu un răspuns la întrebarea: «*Cine sunt*» înaintea de a descoperi într-o carte că altcineva ar fi zis: «*Cunoaște-te pe tine însuși*». După ce am răsfoit câteva cărți de filosofie, m-am oprit la întrebările kantiniene: «*Ce pot să știu? Ce trebuie să fac? Ce îmi este permis să sper? Ce este omul?*». Tot de la el am aflat că «*noumenul*», lucrul în sine, nu-l putem cunoaște, dar, «*fenomenul*» este un obiect de experiență posibilă. Nu m-am lăsat bătut pentru a afla «*Cine sunt*». Când eram

adolescent îmi încercam puterile de rezistență fizică și sufletească. Trăgeam o linie cu creta pe ciment și voiam să văd la ce distanță pot să sar. Nu am dorit să intru în competiție cu Celălalt, ci numai cu mine. De-a lungul anilor această nevoie imperioasă de depășire a limitelor și autodepășire s-a transformat într-o probă de cunoaștere inițiativă – *ab initio* -; voiam mereu să o iau de la început pentru a tece toate pragurile și obstacolele și de a afla, în sfârșit: «Cine sunt!» Nevoia de Absolut a fost cheia de boltă a vieții mele în care am scris mai multe cărți.

După ce am depășit toate aceste întrebări, – în drumul spre devenire – am fost tentat să descopăr câteva cuvinte călăuză (*mantra*), cuvinte temei – *ratio* și *logos* – și de rugăciune. Am găsit triada: Eveniment, Existență și Esență. Eveniment: trăirea nivel de asumare și deschidere spre istoric. *Ec-sistenta*: (*Dasein*), faptul de a fi în fapt și în viață. *Esența*: modul ultim de a fi cel mai propriu ființei; sinele ascuns ce înțelege ființa (*cogito*) în cele mai profunde nuanțe și care conferă evenimentului și existenței o semnificație și un sens: «*l'homme éveillé*».

Viața nu este o «afacere» ci o «facere» condusă de un impuls către a ști și un instinct către adevăr.

*

Am fost tentat să bravez toate interdicțiile (Răul este o interdicție, o negație a ființei), să sfidez simțul comun al spunerii voluntare și prudente, să fiu un om revoltat camusian, să fiu un permanent disident, un iconoclast când unii își făceau chip cioplit și icoane din tiranii istoriei.

Când am publicat romanul «**Al doilea mesager**» mă aflam la Paris și puteam să rămân în exil dar m-am întors în România cu toate că bănuiam ce mă va aștepta. Voiam să sfidez Minotarul și Nimicnicia... Nevoia de Absolut și Timp în căutarea unui «timp fără timp» în care se ascundea Dumnezeu. Fiecare dintre noi alergăm pentru dobândirea unui Absolut și al unui Dumnezeu personal. Cel care construiește Răul crede că ceea ce face este bine și chiar frumos. Platon definea virtutea astfel: «*Nimeni nu este rău intenționat*». M-am întrebat deseori: «*Cum? Cel care tortura în timpul anchetelor – așa cum a fost torturat tatăl meu*

– *nu era conștient că producea o durere fizică și morală?*» Da! Era conștient dar el era convins că făcea totul pentru o cauză bună și superioară. Chiar și criminalii sunt în căutarea unui Absolut și al unui Dumnezeu, dar nu au găsit calea cea bună... Poate singurul care a aflat drumul adevărat a fost cel care a spus: «*Eu sunt calea, adevărul și viața*».

Vizitând mai mulți filosofi prin lecturi lipsite de rigoare, l-am descoperit pe Bergson de la care am aflat că prin intuiție putem avea o cunoaștere directă și destul de exactă, în special prin empatie. Mi-a dat o mână de ajutor Vico, care era de părere că putem cunoaște numai ce am construit noi și care coincidea cu ceea ce făceam eu: scriam și mă scriam într-o dublă cunoaștere: a sinelui ascuns și a lumii ce mă înconjură. Realitatea ireală a construcției românești și a personajelor îmi aparțineau și implicit îmi apropiam acel «*Ergo cogito, ergo sum, sive existo*» cartezian, sau cel puțin speram că intru în posesia lui și, implicit, a mea: subiectul este conștiința de sine. Aș putea defini acea perioadă ca o criză prelungită de identitate în care nu am abandonat niciodată raportul dintre imanență și transcență și care se afla pe două paliere: *orizontală*: materia, aparența, vizibilul, cantitatea, temporalul, existența, profanul și pe *verticală*: esența, calitatea, spiritul, invizibilul, sacrul. Diferența dintre «*Cetatea Terestră*» și «*Cetatea Celestă*» - Sf. Augustin. După ani de zile de efort, nu am aflat un răspuns clar la întrebările care mă frământau, chiar dacă știam că nu voi găsi niciodată pe cineva care să-mi spună: «*Tu ești!*» deoarece numai Isus a putut afirma «*Eu sunt*». Între oscilațiile heideggeriene dintre «*Ființă și Timp*» și cele sartriene dintre «*Ființă și Neant*» am ales conceptul: «*Ființă, Timp, Neant, Sensul și Sacrul*» care m-au îndreptat spre filosofie și teologie.

*

De ce am făcut această paranteză și ce legătură are cu Dosarul de Securitate? Nica, numele indicativ, sau 122 VH, ori Obiectivul, este imaginea mea răsturnată într-o apă tulbure sau într-o oglindă pe care acum încerc să o sparg - «*comme un autre soi-même ou comme un indispensable miroir*». Ideea enunțată

de Sf. Augustin îmi sare în ajutor: «*Imaginea unui arbore nu e adevărată decât dacă arborele pictat este un arbore fals, iar reflexul unui om într-o oglindă, pentru a fi o imagine adevărată, trebuie să fie un om fals*». Imaginea mea falsă din dosar îmi dă imaginea adevărată a personalității mele și chiar răspunde – parțial – la vechea întrebare obsesională: «*Cine sunt?*» De data aceasta «*Cine am fost?*» în privirea lor și a unui Big Brother care avea ochii așezați pe cele șapte capete ale unei Hydre românești.

Prin intermediul «Dosarului de Securitate» vreau să mă eliberez definitiv din «ferma animalelor» orwelliană în care am fost nevoit să trăiesc până la 50 de ani.

Explicație teologică

Cain și Abel (**Geneza, IV, 3-8**) i-au adus lui Dumnezeu ofrandele lor. Dumnezeu și-a îndreptat privirea spre Abel și a întors ochii de la Cain. După ce au plecat din fața lui Dumnezeu, cei doi frați s-au îndreptat spre câmp fără să-și rostească nici un cuvânt. Cain l-a ucis pe Abel și l-a lăsat pe pământ.

Ne aflăm în mitul fondator al păcatului originar și al vinovăției capitale: a lipsei de «*discours pour l'Autre*». Cei doi frați s-au aflat în greșeala unui «*manque de parler*», a unei absențe de comunicare prin cuvânt care, poate, ar fi aplanat gelozia fraticidă și ar fi evitat crima. Plecând de la acest mit și pentru a evita «*transmisia transgenerațională a păcatului tăcerii*» (ar putea ajunge până la fiul meu) care mi s-ar putea imputa, voi recurge la «*terapia prin cuvânt*». Nu a cuvântului strigat în deșert – am răgușit și poate nici nu există deșert – ci printr-o «*rostire și rostuire*» pornită în primul rând dintr-o nevoie de terapie personală și în al doilea rând printr-o «*cuvântare pe care o adresez Celuilalt*». Cred până la obstinație în Logos: Cuvânt și Dumnezeu. Opu «*Logosul violenței și al darwinismului social*», contra «*Logosului iubirii și al compasiunii*». Voi așeza aceste pagini sub triada terțului inclus: *expiere* (**expiation** (lat.) – mântuirea prin pedeapsa folosită ca remediu unei purificări morale și spirituale, *exorcism* (**exorkizein** (gr.) – descătușarea de sub forța unui «demon» care a încercat să mă stăpânească și care a vrut să mă rupă de «daimonul» meu, mesagerul cel bun dintre imanență și trancendență – și

catharsis (lat.), eliberarea de pasiuni, purificarea prin artă și defularea tendințelor negative și agresive care sunt ascunse în fiecare ființă.

*

Am petrecut sărbătorile de Crăciun – 2002 – în Alpi, la Monttaret. Într-o zi, am urcat cu telefericul la Plattiers, 2800 metri. Era o zi cu soare, crestele munților – acoperite de zăpadă – aveau o transparență care le confereau măreție și grandoare. Copleșitor! Întotdeauna când sunt la munte, fără să vreau, îmi apare în minte romanul «**Muntele vrăjit**» de Thomas Mann. Am intrat într-o cabană, am cerut o cafea și am început să-i privesc pe fereastră pe cei care schiau. Dansau pe zăpadă în ritmul unei muzici orientale. Pluteau! Zburau în dorința lor nebună de a se cățăra pe părțile ce urcau pe stâncile care erau de neatins. Pentru că nu-mi aminteam numele personajelor principale din «**Muntele vrăjit**», mi-au apărut în minte prietenii Mihai și Adi cu care făceam excursii în Bucegi. Într-o noapte, am urcat pe Jepi (inconștiența și iresponsabilitatea organizatorilor), iar Adi a făcut – din cauza efortului – o congestie pulmonară. L-am coborât pe o targă până la Sinaia, l-am dus la spital, iar noi am plecat la București. A doua zi am aflat că Adi a murit... Și deodată, memoria involuntară, mi-a jucat o festă: «Nafta și Setembrini». Ei sunt personajele principale din «**Muntele vrăjit**». Apoi nici un gând... munții, zăpada, soarele și o muzică interioară. Detașare... Și, spre surpriza mea, aud o voce: «*La mort n'est pas une fin, mais un début*». Sigur, gândul poate a fost gândit de mulți alții înaintea mea și poate deschid o ușă deja deschisă. Dar pentru prima dată am trăit această frază cu toată ființa mea: nervi, carne, creier... Lumină! Foc interior! Sentimentul unei revelații – trăite acut și conștient. Deci... moartea nu este un sfârșit așa cum credeam de care îmi era teamă, ci... un început. Și apoi? Spre ce va duce începutul? Impas! Parcă până acum m-ar fi purtat de mână cineva și deodată, m-a lăsat singur și m-am prăbușit... Cuvintele Sfântului Augustin mi-au venit în ajutor: «*Caută ca și cum deja ai găsit. Și când o să găsești, continuă să cauți*»... Sau: «*Tu nu m-ai fi căutat dacă nu m-ai fi găsit*».

În ultimul timp, în vise mă întâlnesc cu cei morți din familie, în special cu fratele meu. Într-o noapte, mi-a spus: «*De ce ai întârziat?*» Sunt vise din altă lume, de o acuitate și o claritate... În vise mă întâlnesc cu Isus...

*

În timpul lecturii «Tigrului de hârtie», am fost obsedat de ideea: «*Pot eu să-i iert pe cei care au fost informatori și care au redactat – cu mâna lor sau mâna ofițerului de securitate – rapoarte și informații? Pot eu să pun în aplicare perceptul religios: «Și ne iartă nouă greșelile noastre precum și noi iertăm greșelile greșitorilor noștri»* Cred că da, cu anumite condiții: să-mi vorbească despre el, să înțeleg ce l-a determinat să aibă această poziție și la urmă să-mi sugereze – nu să-mi ceară – regretul și iertarea. Nu aș putea să las principiul tradițional al pedepsirii urmașilor din «**Vechiul Testament**» pentru o vină a strămoșilor transmisă ereditar încât copiii ar putea fi pedepsiți pentru păcatele părinților până la a patra generație. Această idee se întâlnește cu «*Karma*» budistă a raportului dintre cauză și efect.

Lectura integrală a dosarului o voi așeza sub cuvintele simbolice ale lui Spinoza: «*Nu râde, nu plânge, înțelege*».

Explicație literară

Am creat personaje care reprezentau «răul mântuit»: Rovența, din «**Somnul vameșului**», sau Vlad Antohie din «**Îmblânzitorul de lupi**» care spunea: «*Ura, violența și cruzimea crescute la o școală de fiecare zi*». Acum sunt curios să aflu până unde ajunge viciul, perversiunea, minciuna, ipocrizia, falsitatea care au devenit adevăr și este chiar adevărul? Simulacrul care a transformat Binele în Rău și Adevărul în Minciună și cum arată – în realitatea Dosarului de Securitate – un informator, un Smerdiakov («**Frații Karamazov**»), o «sursă», un Stavroghin («**Demonii**», «*O figură profundă și sinistă și prin consecință tragică*») sau un ofițer de securitate, un Raskolnicov («**Crimă și pedeapsă**») care au părăsit filele scrise de Dostoievski și au fost

întruchipați în «personajele reale» care mă urmăreau pas cu pas și care au comis crime (cel puțin morale) și nu au suportat nici o pedeapsă...

Societatea în care am trăit a știut foarte bine lecția dată de Dostoievski prin Verhovenski («**Demonii**») care i-a învățat că pentru a transforma un popor în sclavi morali trebuie să-i asociezi la o crimă comună și inutilă.

Naceaiev, în «**Regulile de conduită ale unui revoluționar**» era de părere: «*Un revoluționar trebuie să deteste morala actuală a societății în toate formele ei de manifestare. Pentru el este moral tot ce contribuie la triumful revoluției. Imoral și criminal tot ce împiedică triumful revoluției.*»

Noi – numai o parte – am participat – conștient sau inconștient – la această crimă morală.

Nu am avut niciodată naivitatea de a crede că oamenii sunt împinși de motivații altruiste și nici nu m-am așteptat ca cineva să-mi dea ceva pe gratis – chiar dacă au fost excepții – dar pentru prima dată cuvintele «*Pactul cu Diavolul*» au fost realizate și un Faust modern a căpătat chipul unui distins poet sau critic care după ce se despărțea de mine își scria raportul și îl preda ofițerului de legătură.

Și totuși... «*Nous avons l'art afin de ne pas mourir de la vérité.*» Sau: «*L'art a plus de valeur que la vérité.*» Ori, cum a spus Mircea Vulcănescu («**Dimensiunea românească a existenței**»): «*Creația este un fel de precipitat spiritual al istoriei, precipitat în care spiritul reîntâiește, în formă condensată, ceea ce datorește unei întâmplări, sau unui complex de întâmplări, adică unei epoci. Și tot astfel se explică de ce fazele, sau influențele istorice suferite de un popor, lasă în sufletul lui aplecări, anumite înclinări nemărturisite care-i alterează ființa, fecundând orice contact spiritual nou cu rezonanțe ancenstrale.*»

Dincolo de toate aceste speculații artistice și literare, ne lovim de o implacabilă gândire proprie comunismului marxist-leninist, «o gramatică» stranie și derutantă care cere un studiu istoric, filosofic, metafizic și chiar... o teologie a revoluțiilor mesianice.

Explicație banală

Dacă s-a întâmplat ce s-a întâmplat și așa s-au petrecut faptele, trebuie să le iau în considerație și să le povestesc și celorlalți... să-mi depun mărturia. Dreptul dar și obligația de martor mărturisitor...

Și în fond, toate aceste căutări, strădanii și scormoniri prin «sinele ascuns și cogito», nu au altă explicație decât speranța de a găsi, cândva, un răspuns sau un glas care să-mi spună: *«Tu ești acesta!»*... *«Iar ei au fost aceia»*.

CAPITOLUL II

Prolog 2

*«Ne vous laissez pas vaincre par le mal, mais
efforcez-vous de vaincre le mal par le bien.»*

St. Paul

Dosarul de Securitate cuprinde două volume, în total opt sute de pagini. Eu sunt Nica, nume indicativ 122 VH sau Obiectivul (D.U.I.) din Arhiva Fondului Informativ Nr. 201784. Dosarul a fost deschis în anul 1972, chiar dacă pe copertă este menționat 1976 și a fost clasat în 1987, când am rămas în exil în Franța. Dacă ținem cont că în străinătate am fost supravegheat de U.M.0195 și U.M.0544 (care colaborau cu Departamentul Securității Statului) până în anul 1990, înseamnă că am fost urmărit 18 ani.

În timpul lecturii dosarului am constatat deseori că «sursele» erau bunii mei prieteni și am trăit sentimentul unei «vânzări de frate» care m-a dus cu gândul la legenda biblică «**Iosif și frații săi**», transpusă artistic de Thomas Mann. Iosif a fost vândut de frații săi pentru o cămilă. Cum eu nu ocup un post important pe lângă Faraon, nu pot să-i primesc în Egipt pe frații care m-au vândut și nici pe întreg tribul de origine. Nu vreau să fiu – și nici nu pot să fiu – nici sfânt dar nici victimă. Există o psihologie a victimizării pe care o resping deoarece s-a profitat prea mult și nici nu este apropiată firii mele.

*

În urmă cu vreo doisprezece ani – prin 1990 – am început să fiu preocupat de memorie, amintire, trecut, asumarea responsabilă a faptelor noastre, perioada de doliu și de uitare. Am scris mai multe texte care au fost prezentate la «Radio

Europa Liberă» din iulie până în octombrie 1993: «**Memoria și literatura, Memoria și istoria, Memoria și Justiția, Memoria și cărturarul**». Am ținut conferințe în Franța și Statele Unite cu tema: «**Istorie, memorie și justiție**». În 1999, am organizat împreună cu «Fundatia Culturală Română», condusă de Augustin Buzura, un colocviu: «**Zece ani de la prăbușirea comunismului: Istorie, Memorie și Uitare**» la care au participat invitați din străinătate și din Franța, printre care filosoful Claude Lefort, Jean-Marie Le Breton, fostul ambasador al Franței la București și mulți alții. În anul 2000, l-am invitat în România pe filosoful Paul Ricœur care a ținut o conferință la «Fundatia Culturală Română» cu tema «**Justiție și Răzbunare**».

Paul Ricœur a fost invitat la televiziune – l-am acompaniat – în cadrul unei emisiuni realizate de Nicolae Manolescu și a vorbit printre altele despre Mircea Eliade cu care a fost prieten. P. Ricœur a spus: «De ce este mai vinovat un scriitor cu orientări de dreapta și mai puțin vinovat un scriitor comunist?».

Am încercat să comunic ideea necesității analizei critice a trecutului istoric, a memoriei (obligația și dreptul la memorie), a justiției (respectul pentru lege și dezbatere în cadrul unui proces), a iertării, a uitării și am protestat (cu mijloacele unui scriitor) împotriva amneziei – voluntare, involuntare ori antimemoriei leviathanului politic – pe care o credeam o manipulare a puterii actuale, dar care avea origini și explicații mult mai adânci.

*

Ne aflăm mereu între zeițele grecești Mnemosyne, zeița Memoriei și Lethe, zeița Uitării. Odată traversat râul Lethe, trecutul este uitat, iar Neamintirea este sinonimă cu moartea. Cum s-ar putea defini memoria personală și colectivă? Memoria este persistența trecutului sub cinci aspecte: fixare, conservare, amintire, recunoaștere și localizare.

În psihologia de masă în care sunt transferate elemente ale psihologiei individuale* se constată o tendință de apărare, inhibiție,

* Elias Canetti, «**Masă și putere**» și José Ortega y Gasset, «**Revolta maselor**».

teamă, supraviețuire, servitute voluntară și uitare. Civilizația modernă se află sub mitul lui Faust și al lui Don Juan și l-a uitat de mult timp pe Prometeu care s-a sacrificat pentru noi și pentru ideea de «cunoaștere». «*Un être est tout ce qu'il connaît*» Aristotel. A apărut generația «omului-fără-memorie care și-a uitat bunicii, iar copiii vor să-și uite părinții». Ne situăm într-un ciclu amnezic al omului unidimensional; sufletele moarte gogoliene ale individului-gloată. Ne aflăm în «*Kaliyuga*» - vârsta întunecată din tradiția indiană -, care împarte oamenii în patru caste: *Brâhmanas*, reprezintă autoritatea spirituală și intelectuală; *Kshatriyas*, puterea administrativă, judiciară și militară; *Vaishyas*, funcțiile economice, iar *Shûdras*, cei care asigură produsele materiale și colective. Oare noi, acum, am coborât în a patra castă: *Shûdras*?

În cazul în care Istoria este o roată, noi nu am fost decât de rare ori în centrul roții.

Am crezut și sperat ca după cincizeci de ani, timp în care am traversat întunericul din Labirint, acum, când avem prilejul să ieșim la lumină și să aflăm ceva despre noi (să fim sinceri până la capăt cu noi înșine și să ne eliberăm de frustrările, resentimentele și violențele interioare ce ne-au dominat până acum), ne vom asuma răspunderea unei analize lucide a trecutului și a conservării memoriei.

M-am înșelat... din nou m-am înșelat...

*

După ce am sosit la Paris, în ianuarie 1987, am prezentat la INALCO – «*Institut National des Langues et Civilisation Orientale*», invitat de doamna profesoară Catherine Durandin – o conferință cu tema: «**De ce sunt ceea ce sunt?**» sau «**Câteva considerații asupra mentalității, culturii și a spiritului românesc**».

Transferul mentalității (lat. *mentalis, mentis, esprit*) tradiționale în prezent, psihologia de masă și inconștientul individual și colectiv, ar putea să ne ajute să aflăm un răspuns la întrebarea obsedantă: *Ce înseamnă a fi român?*

- A trăi permanent într-o tensiune creatoare, într-o coincidență contrarie și uneori paradoxală. Sensul nonsensului!

- Să te situezi între Orient și Occident și să-ți crezi o patrie imaginară și o limbă neasemuită.

- Să-ți păstrezi „unitatea interioară”, să-ți găsești un „*axis mundi*” și să nu-ți fie străină „coloana infinită”.

- Să-ți dorești pacea oferită de căminul primordial și în același timp să-ți asumi răspunderea și riscul de a trăi deasupra condiționărilor istorice și geografice. A trăi în granițele spirituale și în Ființă.

- Să te simți mai fericit în nefericirea soartei pe care o ai, decât să iei hotărâri ferme pentru a-ți forța destinul să-și dezvăluie semnele și tainele.

- Să te mândrești pentru geniul în compromis și să refuzi alegerea radicală, dar fără compromis și fără geniu.

- Să trăiești în imaginar și fabulos atunci când ar trebui să iei coasa și să seceri buruienile, trădătorii și vânzătorii de frate.

- Să nu intri în tragic, să nu treci pragul ce desparte acceptarea de revoltă, să nu reacționezi spontan și să nu-ți fie teamă de izbândă.

- Să te privești în oglindă și în loc să-ți vezi imaginea reală, să proiectezi una de vis, iar discrepanța dintre iluzie și realitate să-ți producă o bucurie amară.

- Să fii iubitor de libertate, dar să te adaptezi tiranilor.

- Să știi că există o nedreptate genetică și în același timp să-l asculți cu îngăduință pe prostul fudul și cu sabia în mână.

- Să știi că totul este pierdut, dar să eviți acea ultimă picătură care să reverse paharul răbdării și care să te oblighe la revoltă.

- Să te trezești dimineața pregătit de răzmeriță, s-o amâni până la prânz pentru a le vorbi prietenilor, și să adormi liniștit pe înserat.

- Să fii mereu ispitit la glumă și ironie – deriziune -, chiar atunci când nu mai ai nici o speranță și să rămâi lucid și cu ochii deschiși când te prăbușești în prăpastie.

A fi român înseamnă a trăi în această lume binecuvântată și damnată, a nu te despărți de ea, „a fi” între vremelnicie și veșnicie, a crede cu disperare zâmbitoare într-o stea ce nu te va părăsi niciodată și a-ți pune speranțele în cineva care te protejează în fiecare clipă. Poate în Dumnezeu...

Iată, după trecerea a 13 ani, încerc să aflu din nou un răspuns la întrebarea care mă obsedează. «*De ce și cum poți să fii român*»? Sau cum s-a întrebat Mircea Vulcănescu («**Dimensiunea românească a ființei**»): «*Când zicem că ceva care se întâmplă se întâmplă românește? Avem noi un asemenea tipar? Il folosim pentru a ne judeca pe noi? Il folosim pentru a judeca pe alții? E un lucru care nu e clar pentru oricine.*»

Nu pot să îmi reprim încercarea de a afla un răspuns la nedumeririle și întrebările: Ce înseamnă «*Soi meme*» = Atman, «*Soi-ultime*» = Brahman, «*Substanța*» lui Spinoza, «*Monada*» lui Leibniz sau «*Noumen-ul*» lui Kant? Care este corespondentul românesc? Duh - «*Sfântul Duh*» = Spirit. În spirit și simțire. În spirit și trăire...

- În subconștientul și conștientul nostru colectiv (sunt și excepții), nu se ascunde o cultură a memoriei și suntem tentați spre uitare, supraviețuire («*l'art de survivre*»), compromis, duplicitate și complicitate. Și în special suntem îndemnați spre continuitate, spre deosebire de principiul individuației. Continuitatea presupune un flux constant, omogen, nedivizat și nu ia în considerație faptele în sine, evenimentele particulare și spațiile goale dintre fenomene. Individuația presupune că fiecare acțiune, fapt și fenomen este analizat în parte și raportat la un întreg global. Acțiunile, astfel izolate, sunt apoi analizate ca fiind comparabile și grupate pe genuri: bune, rele etc. Universabilitatea legii morale se întemeiază pe principiul izolabilității, a comparației și al clasificărilor acțiunilor care toate, presupun luciditate, spirit critic și responsabilitate.*

Este mai comod să accepți principiul continuității pentru că în fața unui fapt izolat trebuie să iei o atitudine, în schimb, fluxul continuu îți poate justifica un comportament de resemnare, pasivitate și fatalism.

Noi suntem prea puțin preocupați de trecut, tradiție, memorie (datoria de a nu uita), amintirea unor evenimente sau personalități și avem puține sărbători de comemorare (*commemoratio*, lat.). După aproape cincizeci de ani de comunism („*la rupture de mémoire*”) încă nu avem un monument care să simbolizeze

* Kronos (gr.) *temps-succession*: Kairos (gr.) *temps-qualifié*.

suferințele și pierderile omenești din perioada «posedaților și fanaticilor» în care Binele a fost distrus... Terapia prin «*travail de mémoire*» sau «*travail de deuil*» s-a dovedit inefficientă, inutilă și chiar infantilă...

– În subconștientul și conștientul nostru colectiv (sunt și excepții), se ascunde o cultură a iresponsabilității și a impunității prin lipsa de respect pentru rigoare, lege, datorie etică, drept și justiție. Faptele imorale (amurale) sau penale nu sunt urmate de consecințele firești într-un Stat de drept. Totul este posibil și nimeni nu este responsabil pentru nimic. Între etica de responsabilitate cinică a lui Machiavelli și etica de convingere a lui Kant, am ales-o pe prima.

– În subconștientul și conștientul nostru colectiv (sunt și excepții), nu avem un spirit critic și autocritic («*Trebuie să gândești împotriva ta pentru a afla adevărul*» – Péguy) și suntem mereu tentați să găsim explicații în împrejurări colaterale și să-l învinovățim pe Celălalt. «*Țapul ispășitor*» și transferul culpabilității provin dintr-o cultură tradițională a mitului sacrificial care s-a transmis până în creștinism: «*Mielul lui Isus*», celebrat cu ocazia sărbătorilor Paștelui. Este uman, *trop humain*, și totuși ... omul nu poate fi liber decât acționând împotriva propriei naturi.

– În subconștientul și conștientul nostru colectiv (sunt și excepții), suntem obsedați de cultul ierarhiei. Folosim orice mijloace pentru a ne realiza scopul: să fim în fruntea bucatelor și a piramidei politice, sociale, culturale. Odată ajunși acolo nu ne străduim să servim o cauză de interes comun, ci să servim propriile noastre interese și în subsidiar realizăm și ceva pentru ceilalți.

Dar poate cea mai importantă lacună este că nu avem o cultură juridică: justiție (just-injust), drept, respectul legilor chiar dacă «*dura lex sed lex*»; responsabilitatea și imunitatea corpului judecătoresc, a procuraturii și a poliției. Dar și sentimentul de responsabilitate a fiecărui cetățean care să respecte legea. Justiția este principalul pilon pe care se construiește o societate și prima putere într-un stat care dorește să realizeze o democrație pe un fundament de nezdrcinat.*

* «**Căpița cu fân**», Bosch. Să te urci cât mai repede și cât mai sus pe căpița cu fân pentru a fi în fruntea bucatelor sau... «*la vanité des manigances du monde*».

– În subconștientul și conștientul colectiv (sunt și excepții), nu avem sentimentul comuniunii (botezul la catolici se numește *comuniune*), al comunității, al federalizării, al apartenenței la un grup, popor, țară, al întrajutorării, al unității și al unui interes superior individului. Suntem individualiști, egoiști, mitomani, trufași, megalomani și cuprinși de delirul de grandoare. În goană pentru premii, titluri, renume și glorie... Ferocitate, sălbăticie și violență în viața socială pe care o privim ca pe o cursă de obstacole pentru obținerea unui profit cât mai rapid și o plăcere cât mai mare.*

– Ne lipsește sentimentul și conștiința duratei, sensului, datoriei, a lucrului bine făcut și al devenirii; temeiului, temeiniciei și întemeierii; al unei acțiuni perseverente și intransigente, dincolo de un interes imediat și suntem tentați spre abandon (după ce suntem confrunțați cu un obstacol), spre o explicație facilă și comodă: «*La ce bun? Nu vezi că ceilalți...?*» Nu avem curajul de a privi în față adevărul și pe noi înșine.

După ce ne ducem la biserică (puțin, cei care mai cred în Dumnezeu), uităm că biserică înseamnă «*ecclesia*» (gr.), societatea vizibilă care adună în jurul ei pe toți cei care au credință în Isus (invizibilul) și ne comportăm mai departe la fel de individualiști, obsedați până la patimă de auto-idolatrie sau auto-deriziune, putere și interes. Trufie! Poate de aceea în istorie nu am avut mari conspirații pentru că imediat ce se întruneau trei persoane pentru a pune la cale un proiect, unul dintre ei era denunțator.

Păcatele ignoranței și ale iluzionării... În creștinism, budism și în religiile orientale, viciul necunoașterii este principala cauză a nefericirii și cu el începe «*karma*», raportul-relație dintre cauză și efect care explică destinul individual și al unei colectivități.

– Suntem niște oameni răniți (*cogito brisé*) – nu toți, sunt și excepții - și am trăit mult timp cu o așchie în trup (*une écharde*

* «*Ori tu! Ori eu! (...) Linia dreaptă-i mincinoasă. Orice adevăr e arcuit și timpul însuși e un cerc (...) Mușcă-! Mușcă-! Retează-i capul! Mușcă! Așa striga ceva-nlăuntru meu: groaza mea, ura, scârba, mila mea, tot ce aveam în mine - bun sau rău - striga dinăuntru meu, se contopise-n strigăt.*» (Așa grăit-a Zarathustra, Vedenia și enigma, Nietzsche).

dans notre chair), dominați de resentimente, idei preconcepute, stăpâniți de invidie, gelozie, ranchiună, ura aproapelui, contrară iubiri și dorință de revanșă. Trebuie să ne asumăm răspunderea unui «*être humain agissant et souffrant, cogito militant*».

*

Dacă am face o analiză etimologică și semiotică a termenilor și definițiilor din limba română, găsim cuvinte specifice care corespund unor concepte filosofice occidentale. «*Spațiul*» este numit «*Loc*». «*Dar de loc de unde ești?*» «*De pământ de unde te trași?*» Spațiul este satul, ograda, livada în care te duci să culegi roadele pământului... În-pământenit dar și În-Dumnezeit. «*Timpul*» este «*Vremea*». «*Pe vremea mea...*» Uneori te trimite cu gândul la vremelnice și vremelnice. «*Ființa*» (Être, Soi-même, Dasein, Atman, Yang-Yin) este «*Insul*», însinguratecul, insularul... «*Celălalt*», (L'autre) este «*Vecinul*», lumea, «*De la lume adunate...*» dar și Cerul, Universul, Cosmosul... «*Moartea*» este doar o trecere «de aici» spre «dincolo» și poate așa se explică faptul că nu avem «sentimentul tragic al existenței» și viața sau moartea este o continuă trecere dar și... petrecerea. Haosul, Neantul, Ne-Ființă sunt cuvenite mai puțin frecvente din limbă și concepte care lipsesc parțial din analizele filosofice.

*

Valoarea este o entitate abstractă sau o idee? Virtutea este o valoare încarnată într-un act uman. Justiția este un ideal dar important este «individul just», iar curajul este proba adevărului. Etica pune chestiunea binelui și al răului și dăruiește un sens acțiunilor umane care se transformă în morală și stabilește reguli de conviețuire.

Etica + Morala = Celălalt.

*

În ultimii ani s-au auzit voci care au pledat pentru echidistanță, imparțialitate, toleranță, («Fără violență»), o poziție dilematică,

împotriva maniheismului care împarte existența între Bine și Rău (Alb și Negru) și s-a arborat pe steagul acestor vașnici luptători culoarea Gri, uitându-se că înainte de a fi Gri a fost Alb sau Negru. Acestor «dilematici» le opunem ideea că există o mare deosebire între: «*Cine a ucis și cine a fost victima*», iar la noi acesta a fost raportul în anchetele Securității, în închisori, în lagărele de muncă, în coloniile penitenciare și dacă totuși ar exista un dubiu, atunci să ne oprim la Pitești. Un fenomen unic în Europa de bestialitate și decădere umană până la subuman.

*

Să nu uităm nici acțiunile prin care poporul român a demonstrat curaj, eroism, demnitate, sacrificiu, voință și dorință de libertate. Dar mai întâi «timpul damnat și locurile memoriei»: Sighet, Aiud, Gherla, Pitești, Poarta Albă, Salcia, Canalul Dunărea Marea Neagră; Deportările românilor din Basarabia; Deportările sașilor în Bărăgan, Deportările germanilor în URSS; Rezistența armată din munți (condusă de ofițerii din armata regală, acțiune unică în Europa de Est); Grevele minerilor din Valea Jiului 1977 și de la Motru; Revolta muncitorilor de la Brașov, 15 noiembrie 1987 (muncitorii au fost anchetați și deportați: Werner Sommerauer a fost bătut de torționarul Ristea Priboi, actual senator PSD; coordonatorul anchetelor de la Brașov, Alexandru Ionaș este general și șeful SECI, iar deputatul PRM, Damian Brudașcu a avut un rol important în reprimarea revoltei); Călin Nemeș de la Cluj care a înfruntat cu pieptul deschis puștile soldaților și după un timp s-a sinucis (un «mare prozator» mi-a spus că în ziua aceea C. Nemeș era beat și apoi s-a sinucis din cauza soției); Liviu Babeș, studentul care și-a dat foc pe pista de schi de la Brașov; muncitorul Vasile Paraschiv de la Ploiești care a fost bătut și internat în spitale psihiatrice; «Mișcarea Paul Goma», singulară în împrejurările de atunci; protestul scriitorilor și artiștilor disidenți: Dorin Tudoran (remarcabil prin curaj și consecvență), Doina Cornea, un simbol al cutezanței și al fermității în fața asupritorilor; Gabriel Andreescu, Radu Filipescu, Mihai Botez, Mariana Celac etc.; tentativele de asasinat de la Paris împotriva Monicăi Lovinescu și Virgil Ierunca vor rămâne în istoria și memoria

generațiilor care vor urma pentru spiritul de sacrificiu în slujirea ideii de libertate; moartea suspectă a celor trei directori ai postului de Radio Europa Liberă: Mihai Cismărescu, Noel Bernard și Vlad Georgescu (unii salariați au fost decorați de Iliescu care a declarat: «*Se cunoaște că au rămas încă insuficient elucidate*»); asupritorii își decorează victimele și ei acceptă decorațiile celor împotriva cărora au luptat); plecarea în exil - al doilea val - a mai multor scriitori, cineaști, pictori și artiști disidenți; protestele din fața ambasadelor României din capitalele din Occident; arestarea ziariștilor de la «România liberă»: Petre Mihai Băcanu, Mihai Creangă și Anton Uncu; demisia din funcția de ambasador la Paris a lui Alexandru Paleologu; mișcarea din Piața Universității - «Zona liberă de neocomunism»; «Memorialul de la Sighet», opera Anei Blandiana și a lui Romulus Rusan (la care s-a alăturat Gheorghe Mihai Bârlea) exemplu pentru țările din Est și cu impact european... și toți anonimii care au refuzat să fie colaboratori ai Securității, au respins propunerile și amenințările de a fi martorii acuzării, cei care au murit în demnitate și al căror nume nu ne este cunoscut...

Pentru toți aceștia nu a fost ridicat nici un monument care să rămână posterității ca pildă pentru patimile poporului român.

Când se va scrie o istorie a suferinței românești - individuale și colective - care s-a produs timp de aproape o jumătate de secol? Când se va începe o terapie colectivă «*pour chasser les demons au passé*»? Sau poate se va spune că «*nimic din toate acestea nu ne interesează*», cum zicea Cehov

Și totuși... unde se ascunde Răul la români? *Unde malum*? Este o problemă mult prea vastă pentru a ne asuma sarcina unei analize, mai ales că subiectul nostru este acest «**Tigru de hârtie**».

*

Care ar fi soluția? Sensul non-sensului a tot ce mi-a fost dat să trăiesc?

Herodot credea că: «*Dacii sunt vrednici, viteji și dacă ar fi uniți ar fi invincibili*». Nu cumva încă nu ne-am salvat din acest păcat original și continuăm să-l ucidem pe fratele nostru Abel

cu mijloacele civilizației moderne: gelozia, invidia, dezbinarea, dihonnia și competiția neloială?

Întotdeauna am crezut că ceea ce nu mă ucide mă face mai puternic. După lectura Dosarului de Securitate am simțit că dobândesc noi forțe morale în cunoașterea destinului de scriitor. Este a doua mare șansă din viața mea. Prima a fost când am trăit prăbușirea imperiului sovietic – cel mai întins ca spațiu din istoria omenirii –, eveniment așteptat cu nerăbdare de două generații, bunicii și părinții mei care au murit înainte de împlinirea visului cu care și-au hrănit iluziile ani de zile. Faptul că am ținut în palme cele două volume ale dosarului... reprezintă a doua mare șansă din viața mea și mulțumesc Cerului că mi-a dat răgazul să trăiesc aceste zile. Uimire-șoc, amărăciune-iluminare (senzația că am văzut cu ochii și am atins cu vârful degetelor adevărul subteranelor atât de bine ascunse «*Coborârea în Infern*»), respingerea fricii de adevăr, nevoia de justiție, curiozitate, gust amar de cenușă și revelația unor evenimente; rolul jucat de anumiți prieteni alături de care am trăit și care m-au spionat zi de zi ...

CAPITOLUL III

Considerații generale asupra dosarului

Pentru mine și cred că pentru majoritatea românilor, Securitatea se afla într-un domeniu încetșosat care se plasa la intersecția dintre «Castelul» și «Procesul» lui Kafka. Un mister pe care nu izbuteai să-l cunoști și cu atât mai puțin să-l înțelegi. Securitatea se afla în spatele unor ziduri, a unor închisori și a unor indivizi fantomatici care erau peste tot și nicăieri.

Sigur, generațiile actuale de tineri trăiesc într-o societate demitizată, secularizată - pierderea instinctului teologic și căutarea unei «Cauze secundare», fără să fie interesați de «Cauza primă» - pragmatică, materialistă... domnia cantității în detrimentul calității și a spiritualității*... o societate de consum și autoconsum postmodern; o civilizație industrialo-capitaliste bazată pe afaceri, profit, interes și așezată sub semnul excrocherie; o lume în care totul este marfă, «produs», se vinde și se cumpără: *homo economicus*... Suntem cuprinși de valul general al unei ideologii moderne care pledează pentru multiculturalism, europenizare, globalizare (liberalism economic, «l'esprit libéral-libértaire»), mondializare – «Satul universal», «Guvernul mondial» –, iar în orașul în care trăim suntem obsedați de o îmbogățire rapidă și de satisfacerea tuturor plăcerilor. Sau cum spunea Nenea Iancu: »*Pricopsire cu orice preț.* » Nici o obligație! Toate drepturile! Și în special: «*Drepturile omului*» («*Droit-de-l'hommisme*»). Ne interesează puțin, sau deloc, ceea ce s-a întâmplat în trecut, timp de aproape o jumătate de secol. Dar oare nu trăim cu un cadavru în dulap și într-o zi, după o vreme, când se va deschide ușa dulapului, cadavru o să ne cadă în brațe? Iluzie? Iarăși mă iluzionez?

* «*Le règne de la quantité et les signes des temps*», René Guénon.

Poate cineva va lua cadavrul, îl va arunca pe fereastră și va trăi în pace și liniște...

Voi încerca în cele ce urmează să deslușesc ițele ascunse ale Securității dar nu va sta în intenția mea de a face o «anchetă a anchetatorilor sau informatorilor» pentru că nu am mijloacele necesare dar nici dorința de a mă transforma în «*urmăritul urmăritor*» pentru a nu semăna cu cei care m-au hăituit timp de 18 ani. Scopul principal – știu, iluzoriu, mă înșel din nou dar de data aceasta sunt conștient că joc rolul păcălitului păcălitor – este acela de a provoca o dezbatere de idei asupra trecutului pe care ar trebui să-l asumăm critic și pentru obligația dar și dreptul la memorie.

O să mă întreb, totuși, de ce fostul «corupător» acum joacă rolul «coruptului»? Cameleonii spun luni o frază și se contrazic marți. De ce fostul «acuzator» (torționar) joacă rolul «apărătorului»? «Opresorul» se prezintă «oprimat» sau «tunătorul» pretinde că a fost la rândul lui «victima unor turnători».

Satirul și Centaurul sau experiența poverii

În fiecare zi când încep să scriu, trăiesc o stare sufletească extrem de ambiguă. O lipsă de entuziasm, tristețe, greutate, caznă, silă... tentația de a abandona totul. De ce mă întorc în «pubela» Istoriei, în gunoiul povestirilor unor indivizi care i-au determinat pe semenii lor la trădare, sperjur și «vânzare de frate» și să coboare în infraumanitate? Am rafturi întregi de cărți necitite și știu că în curând o să mor. Și atunci? De ce îmi pierd vremea cu netrebnicii, netrebnicia și vremelnicia? Și totuși... o ispită ce depășește rațiunea mă îndeamnă să călăresc «*Tigrul de hârtie*». Cum se explică această chemare către demonism și infern? Cum să înțeleg că un coleg de liceu sau un frate-scriitor stăteau de vorbă cu mine în șoaptă, cu telefonul acoperit cu o pernă, apoi... se duceau și raportau tot ce am discutat cu ei?

Știm cu toții că anumiți oameni au o personalitate multiplă (dublă, triplă etc.), un ego oscilant și cu mișcări bruște pe o diagramă psihică. O altă explicație ar fi aceea a «*schimbărilor de identitate*». Au fost persoane care au jucat un rol esențial în istorie care au avut mai multe nume de-a lungul carierei lor

conspirative. Poate la un moment dat, au pierdut adevărata lor identitate și acționau nu în numele lor propriu, ci a celor de împrumut care le permiteau comiterea senină și lucidă a unor fărâdelegi. Știm că anumite persoane nu au o atitudine și o gândire constante, sunt labili sufletește și nervos. În decursul unei singure zile și chiar de la o oră la alta, pot trece de la stări contradictorii, de la un calm perfect la crize de isterie. Pe mine mă interesează intervalul scurt când se află în vârful diagramei afective și cât poate să coboare de jos în abjecție și răutate - conștiință sau nu. Evident, acestea sunt cazuri patologice de neurastenie sau schizofrenie - personalitate fisurată - dar cum este posibil ca aceeași persoană să iubească cu sinceritate și în același timp să trădeze știind că face un rău? Este, totuși, posibil și uman chiar dacă este inuman... Aș vrea să cobor în sufletele lor chinuite, în mințile lor mutilate, condiționate, șantajate, să mă furișez în conștiințele lor lipsite de conștiințe și discernământ, în acele profunzimi abisale, în subteranele fondului omenesc încă necunoscute și, la un colț oarecare dintr-o cavernă, să mă lovesc de cel adevărat, adică de omul în care este încarnat *Satirul* (făptură omenesc-divină primordială) și *Centaurul* (făptură împletită între om și un animal), să mă cuprindă în brațe și să-mi spună: «*Acesta sunt, frate întru suferință și bucurie... bucuria de a te fi găsit, mărturisitorul și iartă-mă și mă strânge în brațe...*»

*

Sigur, trebuie să accept un anumit risc. Îmi amintesc că Ion Vianu a publicat un articol în revista «**22**» (1998) intitulat: «**Un jdanovist la Paris**», deoarece am îndrăznit să analizez, nu opera, ci viața profesorului și a cărturarului Tudor Vianu. Un scriitor, în articolul «**Lecturi infidele**» («**Curentul**», 1998, ziar care mi-a refuzat dreptul la replică) a considerat că sunt: «*Un procuror moral al națiunii române*». Paul Dumitriu, în cadrul unei seri omagiale ținute la «Centrul Cultural de la Paris»: «**Tudor Vianu sau idealul clasic al omului**», mi-a spus: «*A! Dumneata te ocupi de dosarele Securității*». Nu de mult timp, am primit o scrisoare de la... nu știu cum să-l numesc... care printre altele vorbea

despre: «*Contactele pestilențiale ale dosarnicilor*». Recent, un cronicar literar, într-un articol publicat în «**Convorbiri literare**», la volumul «**Cochilia și melcul**» consideră că «*raporturile dintre etic și estetic au rămas la același manicheism partinic*» și după ce a formulat mai multe critici și reproșuri, ajunge până acolo încât evocă: «*Expresia îmi amintește de cineva care a scris, mai demult, despre „pasiunea lui Pavel Korceaghin”*». Marian Popa în *Istoria literaturii române* (vol. II, pag. 879) afirmă: «*În 1986 prozatorul lasă Bucureștiul pentru Paris. Decizia i-a fost determinată de respingerea unui roman de către Cartea Românească, dar pașaportul i-a fost dus acasă de un ofițer de securitate care-l scutește de oboseala unui drum și a cozilor de la ghișee.*»

M. Popa sugerează că am fost trimis de către Securitate în Franța, deoarece numai un «colaborator» s-ar fi bucurat de favoarea ca un ofițer de securitate să-i aducă pașaportul acasă. Iată! Sunt comparat cu Jdanov, cu Pavel Korceaghin și chiar cu un securist! Între cine să aleg?

*

Există un concept al adevărului care nu este pozitivist și nici bazat pe «praxis» și care este încărcat de o valoare care transcende realului și depășește ideea: «*Nihil sine ratione*» Există o lume a anteriorității și a adevărului încă nerelevant: încă-ne-născut-și-neființă, încă-ne-conștient, încă-ne-manifest... O stare de lantentă și de ne-manifestare, cum ar fi de exemplu: «*la découverte de l'avenir dans les aspirations du passé*» sau în conceptul unui «veritabil și adevărat prieten» care depășește interesul și chiar sentimentul de prietenie și se întâlnește cu o coincidență adevărată și reală dintre două spirite...

Poate, adevărul se ascunde în intenționabilitate: cum, de ce și cine ne îndeamnă să gândim așa și nu altfel? De ce rostim un cuvânt și nu altul? De ce acționăm așa și nu invers? «Tainicul adevăr» se ascunde înainte de a fi adevăr și de a se manifesta. «*Oare cu ce se încheie o experiență, se întreba Camus, cu o împietrire sau cu blândețea înserării, cu începutul unei înțelepciuni care nu mai neagă nimic?*».

Înainte doream să cunosc (în profunzime) și să înțeleg (în nuanțe) ce s-a petrecut într-o societate în care s-a izbutit să se distrugă orice relație firească și de normalitate între oamenii deveniți neoameni: «*a l'état de termites standardisés*». Acum, la cele două paradigme - *cunoașterea și înțelegerea* - aș adăuga *deslușirea și interpretarea*. Deslușirea se află sub semnul dublei identități: cu sine și cu adevărul. «Authecatos» (adevărul, acordul perfect între gând, cuvânt și act) este ieșirea din neuitare, iar uitarea de sine este uitarea de a fi și de exista: moartea celor vii. Ființa deslușită se află luminată pe plan logic (a intelectului) și a ființei cu ea însăși, pe plan ontologic. Deslușirea ființei în totalitate (nu în unilateralitate) și în contrazicerea (conflict, paradox) în care se prezintă de cele mai multe ori.

Înțeleg prin interpretare intenția de a găsi cifrul lacătului cu care era închis în celulă prizonierul, dar și descifrarea gardianului care ținea cheia în mână. Conceptul-cifru-cheie a diferenței ontologice ce îi desparte pe cei doi: deținutul și gardianul, torturatul și torționarul.

Episcopul Tihon, după ce i-a ascultat spovedania, a invocat parabola din «**Apocalipsa**»: «*O, de ai fi rece sau fierbinte! Astfel, fiindcă ești căldicel, nici fierbinte, nici rece, am să te vărs din gura mea*».

Ofițerul și floarea

Prin 1949, când eram elev, într-o zi când mă duceam spre Liceul I.L. Caragiale de la Ploiești, am văzut în dreptul unei porți care era flancată de ziduri înalte de beton, un militar îmbrăcat cu o uniformă pe care nu o văzusem până atunci. Avea în gură un mic boboc de trandafir roșu care mi-a atras atenția. M-am oprit, l-am privit curios și l-am întrebat: «*Dumneavoastră sunteți un ofițer de securitate?*» «*Da!*», mi-a răspuns el mândru și umflându-și pieptul. Atunci nu știam că de-a lungul vieții, mă voi întâlni de mai multe ori cu «ofițerul de securitate»... însă nu ca simplă statuie în fața unei porți și în spatele cărei nu bănuiam că era o închisoare.

Unchiul meu, Constantin (Tică) Niculescu fusese declarat chiabur la Vălenii de Munte. Era prin '51-'52. A fost arestat sub pretextul că nu predase cotele obligatorii de cereale, chiar dacă avea un carnet care atesta contrariul. A stat câțiva ani închis la Poarta Albă și în mai multe închisori. Când s-a întors acasă era «distrofic» - avea greutate sub normalul admis de medicină -, adică era atât de slab încât numai în lagărele de exterminare naziste au fost cazuri asemănătoare. După o perioadă, mă plimbam cu el pe stradă. Deodată, îmi cerea să trecem pe celălalt trotuar. «*De ce?*» îl întrebam eu. «*Am văzut un milițian în fața mea și...*». Îi era frică să treacă pe lângă un ofițer de miliție.

Mama, în timp ce agoniza în Spitalul Colentina, striga: «*Aud pași de cizme pe culoar! Au venit să-l ia pe Tică*». Până la ce nivel coborâse în subconștient frica, de putea să apară și în timpul agoniei?

Eu aveam să cunosc ofițerii de securitate abia în 1958. În noaptea de 30 octombrie, am auzit bătăi puternice în ușă. Au intrat în casă câțiva bărbați în civil. Unul dintre ei - care părea șef - i-a spus tatălui meu să-și strângă lucrurile într-o valiză deoarece va pleca cu ei pentru o scurtă perioadă. S-au trezit toți cei din casă: unchiul Dumitru, mătușa Magdalena și noi cei doi frați. Locuiam toți în două camere după ce fusesem evacuați din casă. Tatăl meu îi spunea mamei: «*Ochelarii! Drinache, ochelarii și medicamentele*». Între timp, câțiva dintre ei, începuseră să facă percheziția. Știau că nu puteau găsi nimic deosebit dar pentru că tatăl meu fusese militar de carieră, sperau totuși să descopere ceva suspect. Luptase în primul război mondial și fusese decorat la Robănești și Oituz. Poate credeau că vor găsi decorațiile pe care tata le aruncase. Atunci nu era permis să păstrezi nici cel puțin simbolurile unor acte de vitejie. Totul se petrecea cu o nervozitate intenționată din partea lor și cu o disperare precipitată din partea noastră. Eram siderat și nu înțelegeam nimic. Aveam senzația că nici unul dintre ei nu voiau să-i facă vreun rău tatălui meu pentru că... nu aveam o explicație clară, eram sigur că după câteva zile se va întoarce acasă. După ce valiza a fost pregătită, unul dintre ei i-a făcut semn tatălui meu să-i urmeze. Abia atunci, în clipa aceea, când am văzut că ne va părăsi, am simțit că ceva grav și iremediabil se va întâmpla. Nu-mi amintesc dacă ne-a

îmbrățișat, dar după ce s-a deschis ușa am văzut alți doi bărbați care stăteau în curte. L-au urcat într-o mașină și au dispărut în noapte. Am intrat cu toții în casă. Mama a început să plângă, scâncea ca un animal lovit și se îneca în lacrimi...

Noapți de-a rândul mă trezeam din somn și săream la fereastră. Auzeam o mașină care s-a oprit în fața porții... De atunci nu l-am văzut pe tatăl meu timp de patru ani. Pe bibliotecă afișasem o coală de hârtie pe care era scris o frază din «**Valurile**» de Virginia Woolf: «*Je suis seul dans un monde hostile. La face humaine est atroce*».

La intervale regulate, ne vizita un ofițer de securitate. Călăul voia să-și vadă victimele și să savureze efectul produs. Politicos până a părea jenat de situația în care se afla, se așeza la masă, cerea de mâncare și o cafea, ne împărtășea speranța că «*în curând va fi eliberat*», încerca «să ne tragă de limbă», apoi pleca.

După șase luni, la 18 aprilie 1969, a avut loc procesul care s-a ținut într-o baracă ce aparținea armatei.

(Vom reveni asupra desfășurării procesului).

Nu credeam că - după 44 de ani -, după ce fusesem citat în dosarul tatălui meu - mă voi întâlni din nou cu «Ofițerul de Securitate». De data aceasta nu ține între buze un boboc de trandafir roșu. Iată, acum, din Dosarul de Securitate, am aflat cine au fost «puterile» care reprezentau «Răul de negândit» pe care eu vreau să-l gândesc, să-l descifrez și să-l înțeleg. Cum poate ca non-sensul să devină semnificație, sens și simbol? Cum se poate naște ceva din opusul său?

Nu-mi este permis să uit o singură idee: «*O excelentă manieră de a te apăra de ei, este aceea de a nu le semăna*», spunea Marcus Aurelius.

CAPITOLUL IV

ORIGINEA SECURITĂȚII

Pentru cei mai mulți dintre noi, Securitatea reprezenta suspiciunea generalizată: vecinul care putea să fie informator, telefonul acoperit cu o pernă sau scos din cameră atunci când îți venea un prieten în vizită (fără să știi că tocmai acel prieten făcea a doua zi un raport despre ce ați vorbit), convorbirile telefonice cifrate, corespondența autocenzurată, evitarea de a vorbi cu un străin pe stradă... Într-un cuvânt: FRICA. Spre deosebire de angoasa și anxietatea sau bolile psihice (fobiile), frica era conștientă numai la un anumit nivel de presiune polițienească. Frica celor anchetați, arestați, închiși în celule singuri, ori scoși la munci epuizante, transforma individul într-un automat vidat de rațiune și reacție logică. Se ajungea la «*Frica de Frică*»: teroarea afectivă de fiecare clipă din zi și din noapte. Omul era metamorfozat într-un animal pavlovian care răspundea la comenzile gardianului.

Când unchiul meu Constantin (Tică) Niculescu s-a întors de la Colonia Poarta Albă unde muncise patru ani, dormea mult și mânca puțin pentru a-și obișnui organismul cu o hrană normală. Când deschideam ușa dormitorului, sărea din pat ca un automat, lua poziția de drept și striga: «*Sunt deținutul Niculescu Constantin!*», apoi bolborosea un număr de identificare...

Frica se transformase în spaimă, spaima se transformase în teroarea și teroarea coborâse până la nivelul subconștientului... Instinctul de apărare nu mai funcționa. Era un om condiționat și dependent de un factor obscur din exterior...

10 iulie, 1948: Ziua de naștere a Securității

Știm cu toții că Securitatea reprezenta «ochii și urechile poporului» și se autodefinea «*tăișul sabiei*» sau «*sabia ascuțită a Partidului*» ori, pentru cei care se aflau în exil: «*brațul lung al revoluției*». S-au scris multe cărți, s-au organizat colocvii, expoziții, articole în presă, dar «subiectul Securității» nu s-a epuizat și ascunde o multitudine de mistere care nu au fost încă «deconspirate», pentru a folosi un termen de specialitate.

Să ne imaginăm ziua de vară călduroasă din 10 iulie 1948, când s-a hotărât înființarea «Direcției Generale a Securității Statului», pe baza nucleului fostei Siguranțe, după modelul KGB-ului și cu ajutorul a zeci de consilieri sovietici. În clădirea Secretariatului CC al PMR, într-o cameră spațioasă, cu o ușă capitonată în spatele căreia stătea un ofițer de securitate, erau prezenți în jurul unei mese: Teohari Georgescu (care în 1940 se afla la Moscova unde a fost instruit de agenți NKVD, sub conducerea lui Gh. Dimitrov, șeful Kominternului), Gheorghiu Dej, Ana Pauker (Hannah Rabinovici), Bodnăraș și Vasile Luca (Lucas Laslo), fost deputat în Sovietul din Ucraina. După ce au discutat îndelung, s-a votat aprobarea viitoarei scheme a Securității, actul de naștere a poliției politice din România.

Să ne mai imaginăm dimineața unei zile friguroase, 11 februarie 1949, orele 10 a.m., când a avut loc o ședință de analiză a muncii «Direcției Generale a Securității Poporului». La ședință au participat: tovarășul ministru Teohari Georgescu, tovarășul general locotenent Pintilie Gheorghe (Pintilie Bondarenco, Pantelei Bodnarenko, Pantiușa), tovarășul general maior Nicolschi Alexandru (Boris Grünberg), tovarășul general maior Vladimir Mazuru (Vladimir Mazurov, născut la Chișinău, absolvent a șase clase primare și specialist în instrumente medicale) și Mișu Dulgheru (Dulbergber), inspector în fosta Siguranță, avansat în funcția de director al Direcției de Anchete. Cu această ocazie s-a discutat perfecționare a schemei de organizare: servicii tehnice, administrative, necesitatea unor servicii exterioare etc.

Există mai multe explicații ale înființării acestei «Direcții Generale a Securității Statului». Orice stat are nevoie de o poliție internă pentru protejarea intereselor și păstrarea secretelor de stat. O altă explicație ar fi aceea că după ocupația României de

Trupele Roșii, Securitatea a fost instituită și instruită după modelul KGB-lui sovietic și reprezenta o poliție îndreptată pentru eliminarea adversarilor - reali și ipotetici.* După lovitura de stat realizată cu ocazia alegerilor din 1946 și a alungării Regelui Mihai în 1947, drumul a fost deschis către ilegalități, abuzuri, condamnări administrative, violențe și crime: terorismul de stat. Până aici ne aflăm în analizele istorice prezentate în diverse studii și volume de istoriografie.

Metoda genealogiei (de-mascatoare și de re-întemeiere), ne-ar putea releva alte explicații care s-ar găsi la nivelul doi sau trei în analiza dialectică a fenomenului terorismului de stat, a repressiunii și a crimei organizate și justificate ideologic: eliminarea opozantului prin orice mijloace și metode pe bază de opinie, origine și ură de clasă; vina colectivă de a nu te fi născut muncitor și comunist.

*

Unde se află modelul? Originea?

Mai întâi cum a apărut și cine a avut ideea? Apoi cum s-a materializat în practică? Calea a fost deschisă în Rusia de mișcarea liberală și constituționalistă condusă de Herțen, Cernîșevski și Dobroliubov. Printre primii teoreticieni ai anarhismului, nihilismului și terorismului a fost Neaciaev care a inspirat grupul revoluționar Petrașevski din care a făcut parte și Dostoievski, condamnat la moarte, dar în ultima clipă pedeapsa a fost comutată la deportarea în Siberia. Pentru Neaciaev: *«Între un revoluționar, stat și societate există o stare de război, vizibil și invizibil. Un război permanent și implacabil. Un război pe viață și pe moarte»*.

Un alt doctrinar al terorismului și a violenței a fost Bakunin care în 1848, în timpul Revoluției de la Paris, era de părere că: *«Imperiul austriac trebuie distrus total»* și că Wagner nu s-a înșelat atunci când a spus: *»Acei oameni singuri pot fi uniți printr-o barbarie împotriva tuturor civilizațiilor și a exigențelor unui*

* «Securitatea și evreii» – Teșu Solomovici, Ed. Ziua – 2003.

idealism». Deci: barbarie și idealism. La «Prima Internațională Comunistă», Bakunin a fost exclus și a avut luciditatea și profeția să spună: »*Statul marxist va fi mult mai despotic când se va numi Stat popular*». Mai multe atentate au fost comise contra polițiștilor ruși (Vera Zasulici), iar la 13 martie 1881, Țarul Alexandru al III-lea a fost asasinat.

Marx s-a inspirat din filosofia germană dar în special de la Hegel (materialismul dialectic și istoric, negarea negației etc.) și nu a fost străin nici de doctrina socialiștilor utopici francezi: Babeuf, Saint-Simon, Fourier. Cea de a doua generație a socialiștilor francezi (revoluționari europeni), Blanqui, Louis Blanc, Prudhon și Georges Sorel nu erau de acord cu toate teoriile lui Marx («*Noi opunem dialectica vieții împotriva dialecticii morții la care se reduce schema marxistă*» - **Mémoire d'un révolutionnaire**, Proudhon), dar erau în același timp de părere: »*Omul este înainte de toate un animal războinic; prin război se manifestă sublima sa natură. Ceea ce popoarele din Evul Mediu urau instinctiv, eu urăsc reflectând și irevocabil*».

De aici și până la «ura de clasă» nu a fost decât un pas care a fost făcut de Marx când a lansat ideea «luptei de clasă» ca principal mijloc de cucerire a puterii politice: dictatura proletariatului. Violența justificată legal, ca metodă de acțiune revoluționară, o găsim de-a lungul istoriei începând de la socialiștii utopici francezi și până la revoluționarii bolșevici care au pus în aplicare «genocidul de clasă».

*

Am în față o fotografie a primului birou politic bolșevic: 12 apostoli printre care și o femeie care n-a jucat rolul lui Iuda. În mijloc se află marele staroste: Lenin (Vladimir Ilici Ulianov), Troțki (Leib Davidovici Bronstein), Pokrovski, Karl Radek (Sobelsohn), Sverdlov, Lunacerski, Kamenev (Rosenfeld), Rikov, Buharin, Zinoviev (Radomylski), Kirilenco și tovarășa Kollotay.

Radek, Zinoviev și Kamenev l-au însoțit pe Lenin în drumul de la Zürich până la St. Petersburg în faimosul «vagon plumbuit», deoarece Elveția și Polonia nu le dădeau dreptul la tranzit. «Fuga» lor a fost organizată de germani, conform «Planului Keskula»,

cu știința generalului Erich Ludendorff și însoțiți de instructori militari germani. Revoluția a fost finanțată de bancherul de origine rusă Parvus (Israel Lazarevici Helphand) care le-a pus la dispoziție 5 mil. de mărci germane în vederea declanșării insurecției. După Revoluția din 1917, Parvus s-a întors în Rusia, iar Stalin l-a asasinat. Alți bancheri s-au alăturat pentru finanțarea revoluției bolșevice: Felix Warburg, Otto Khan, Mortimer Schiff, Jerome A. Hanauer, Max Breitung (America), Max Warburg, Olaf Aschburg. La părăsirea Americii, Troțki, la bordul vasului »SS Kristianianfjord« avea în buzunare 20 mil. de dolari primiți de la bancherul Jacob Schiff.

Dar să facem o scurtă incursiune în istoria *«Revoluțiilor bolșevice din Rusia»*.

Primul episod:

Întâi a fost «Revoluția democratică» din martie 1917, apoi «Revoluția bolșevică» din 7 noiembrie 1917 care a declarat legile antisemite abolite, iar «Guvernul provizoriu» era condus de prințul Lvov. Ajuns în Rusia, Lenin lansează broșura **«Tezele din aprilie»** în care a propus: pacea imediată, toată puterea sovietelor, confiscarea proprietății funciare, fuziunea tuturor băncilor într-o singură bancă de stat etc. A urmat episodul guvernului liberal condus de Kerenski, fuga lui Lenin în Finlanda, tentativa de lovitură de stat a generalului Kornilov, Troțki numit Președintele sovietului de Petrograd (8 septembrie), întoarcerea lui Lenin, «Asaltul Palatului de Iarnă», (Revoluția din Noiembrie 1917), lovitură de stat prin desființarea Dumei, 18 ianuarie 1918 (Parlamentul: majoritatea deputaților erau menșevici, iar bolșevicii erau în minoritate) și alungarea lui Kerenski. Bolșevicii au declarat: *«Toată puterea sovietelor.»*

*

Există o tradiție a loviturilor de stat care pornește de la Revoluția Franceză - **18 Brumaire 1799**. Napoleon se întoarce din expediția din Egipt, dizolvă «Directoire» și a doua zi armata evacuează sala în care erau întruniți «Consiliul celor cinci sute». Dacă traversăm câteva secole, ajungem până la... lovitură de stat din Rusia, 1917, la lovitură de stat din România din 1946

(falsificarea alegerilor și instituirea guvernului Dr. Petru Groza) și chiar la lovitură de stat din decembrie 1989, magistrat dirijată într-o «revoluție populară» care a reușit să înșele și să manipuleze o lume întregă.*

*

Al doilea episod s-a încheiat în Rusia, dar fără să uităm că printr-o analiză genealogică bazele totalitarismului comunist au fost înscrise de Lenin în volumul «**Tezele din aprilie**». S-ar putea spune: «*Ideea sau ideologia a făcut revoluția*». S-au mai adăugat circumstanțele istorice favorabile: sărăcia, dezorientarea, foametea într-o Rusie obosită de un război și de un absolutism monarhic - Țarul Nicolae al II-lea - care a fost înlocuit cu un absolutism bolșevic, Țarul Roșu, Vladimir Ilici Ulianov Lenin, cel mai sângeros țar din istoria Rusiei care l-a ucis mișelește pe Nicolae al II-lea și întreaga familie.

*

În istoria revoluțiilor este folosit procedeul uciderii vechiului adversar și după ce revoluționarii au luat puterea s-au ucis între ei. Revoluția din Anglia (1642-1649) l-a executat pe Carol I care a fost înlocuit cu Cromwell. Revoluția din Franța (pregătită ideologic de Ilumiști, Enciclopediști, Voltaire și Rousseau) l-a ghilotinat pe Ludovic al XVI-lea care a fost înlocuit cu Robespierre. A urmat «Teroare albă» și după ce «revoluția și-a mâncat fiii», a venit la putere «micul caporal»: Napoleon Bonaparte.

*

Dar să revenim la Revoluția din Rusia și la «Teroarea roșie».

Lenin, prin «**Apel al Sovietelor**», a propus încheierea ostilităților cu Germania «fără anexiuni teritoriale». La 3 martie 1918, a fost semnată Pacea de la Brest-Litovsk prin care Rusia

* «**Tehnică loviturilor de stat**» de Curtius Malaparte.

ceda Germaniei: Polonia, Țările Baltice, Finlanda, Ucraina și o parte din Bielorusia. Și cum un tratat semnat de ruși nu durează prea mult, la 3 noiembrie 1918, tratatul cu Germania a fost anulat de guvernul sovietic. Germanii avuseseră timp să-și deplaseze trupele de pe frontul de Est pe cel din Vest unde luptau împotriva Franței. Poate fi considerat Lenin spion german? Au apărut documente - din arhivele KGB-ului - prin care se dovedește complicitatea directă dintre Lenin și Germania.

Într-un articol apărut recent în revista de prestigiu «L'Histoire», Pierre-Jean Martineu scrie «*Fascismul italian, nazismul german, evoluția numeroaselor state europene spre un regim autoritar a fost în parte reacția la internaționalismul comunist*». De aceeași părere este și istoricul Ernst Nolte în volumul «**Război civil european – 1917-1945**»: «*Nazismul a fost provocat de victoria bolșevicilor ca o contra-revoluție*». Teoria «nodul rațional» a declanșat multe polemici, «*guerelle des historiens*», lansată de filosoful Jürgen Habermas (1987), «*le père spirituel du patriotisme constitutionnel de l'après-guerre*».

Fascismul și comunismul pot fi comparate? Putem pune în balanță două totalitarisme? Cele două fenomene istorice sunt comparabile dar nu sunt identice. Fascismul integra violența ca element constitutiv. Comunismul nu implica la început teroarea, dar numai teroarea putea să facă posibilă realizarea comunismului. Subiectul este mult prea vast și nu este intenția noastră de a-l aborda în acest eseu.

Un prieten, A.P. mi-a reproșat că am amintit de Ernst Nolte pe care îl consideră un istoric revizionist. François Furet a scris împreună cu Ernst Nolte un volum de dialoguri: „**Fascism și comunism**”, publicat la Editura Univers (tradusă de Matei Martin și prefată de Mircea Martin), sau în ediție franceză: „**Fascisme et communisme**”, Ed. Plon, 1998. François Furet este unul dintre cei mai cunoscuți și stimați istoriografi din Franța, autorul unui volum incontestabil pentru cercetătorii istoriei Franței: «**La Revolution Française**», Fayard, 1989. Dacă F. Furet, fost comunist, a considerat că nu se compromite dialogând cu E. Nolte, cu atât mai puțin eu care - păstrând proporțiile - l-am citat. De altfel, nu este singurul istoric sau filosof pe care l-am evocat. Analiza trecutului - presupune o diversitate de puncte de vedere și chiar

polemici - nu înseamnă nici revizionism și nici negaționism, ci doar dorința de a înțelege filosofic și explica istoric tragediile Secolului al XX-lea.*

*

Istoria ca «dublă spirală»

Dacă am accepta teoria ciclurilor în istorie, dar și că istoria nu se repetă niciodată, am putea considera Istoria o «*dublă spirală având un vârf în jos și unul în sus*».

Tatăl meu se afla în primul Război Mondial pe frontul de la Mărășești, Mărăști, Oituz și Robănești și lupta alături de ruși împotriva germanilor. Într-o bună zi, s-a trezit că rușii au părăsit flancurile din tranșee, fără să-i anunțe. În război este foarte periculos să ai descoperite flancurile deoarece există riscul ca dușmanul să facă o mișcare de învăluire și să realizeze o încercuire. Ce se petrecuse? După pacea de la Brest-Litovsk, rușii și-au retras trupele unilateral și fără preaviz. După câteva zile, germanii au atacat și tatăl meu a fost rănit în luptele de la Robănești. Soldatul german - să zicem Fritz - care l-a împușcat pe tatăl meu se afla la «punctul de jos» al spiralei timpului istoric. El executa niște ordine care porneau de la «vârful de sus al spiralei istoriei». În marxism se spunea că «poporul creează istoria». Nimic mai fals! Cine formează gloata, turma, mărșăluitorii în pas cadențat - dirijați de măsluitorii istoriei - și cântând cu entuziasm?

Eu am făcut parte din turma ce a aparținut «centralismului democratic», concept inept chiar prin formularea lui. Cum poate fi centralism și în același timp democratic? Îmi amintesc cu tristețe că am «fost scos» să defilez la sărbătorile de «1 Mai» și «23 August». Simțeam în spatele meu privirea celui care mă pândea să nu dispar la un colț de stradă și care făcuse apelul la începutul defilării. Oare m-am eliberat cu adevărat în tot acești ani în care am depus un efort imens pentru a «cunoaște falsa

* Pentru completarea informațiilor, vezi Bibliografia de la sfârșitul capitolului.

cunoaștere»? De câte ori vâd la televizor sau privesc o fotografie într-un ziar, aş vrea să le strig: «*Nu vă lăsați manipulați! Nu vă lăsați înșelați de înșelătorii cu chip de apostoli și sfinți!*».

Orice comparație sau metaforă nu ar izbuti să cuprindă mai complet raportul dintre «vârful de sus al spiralei» și «vârful de jos» decât tabloul lui Brueghel cel Bătrân: «**Parabola orbilor**». Sunt șase orbi care înaintează spre o văioagă ținându-se de mână și având fiecare un toiag. Primul a și căzut în șanț, al doilea îi conduce pe cei trei în aceeași direcție. Dar, spre deosebire de tabloul lui Brueghel, încerc să-mi imaginez că cel de al doilea nu este orb și îi trage pe ceilalți intenționat în prăpastie. El este un fals orb! El este un clarvăzător și chiar un iluminat. El este vârful spiralei și în cercul intim al deciziei globale...

Dar, pe noi ne interesează - apelând la «filosofia de ruptură, metoda genealogică și analiza conceptuală» - cele două spirale, însă în special «vârful de sus»: *falsul orb*. Cine a hotărât marile destine ale omenirii? Unde, când și cine a decis ca fărădelegea și crima să fie justificate prin lege și admise ca principiu politic și moral? Cum a fost posibil ca violența să fie transformată într-o religie și falșii preoți să fie sanctificați?

Prin perspectiva «timpului istoric în spirală» vom analiza în cele ce urmează Securitatea din România, dar, nu mai înainte de a vedea câteva secvențe din istoria poliției politice din Rusia.

*

Să ne imaginăm o ședință ținută în friguroasa iarnă din 7 decembrie 1917 - la numai o lună după Revoluția din noiembrie 1917 - la care a participat primul birou politic bolșevic. Invitatul de onoare, polonezul Felix Edmmundovici Dzerjinski a fost desemnat să înființeze prima poliție politică a revoluției, adică CEKA, având ca nucleu Ohrana țaristă. Se știe ce a urmat: Marea Teroare (1937-1938, în paisprezece luni au fost asasinate 690.000 de persoane), apoi a urmat comunismul de război. În 1930-1931, lichidarea kulacilor (Stalin: «*Să lichidăm clasa kulacilor*»): 30.000 au fost împușcați, 1.680.000 deportați. În 1932-1933, marea foamete din Ucraina (dirijată și intenționată pentru a distruge națiunea): 5,6 milioane de morți. În 1934, asasinarea lui Kirov la

Leningrad – o înscenare a lui Stalin sau acțiunea unui fanatic, Nicolaev –, urmate de inaugurarea proceselor de la Moscova '36-'38 conduse de procurorul Vișinski și transformarea Rusiei într-un imens Gulag.

Lui Dzerjinski i-a urmat Iagoda (G. Gheorghevi) care a transformat CEKA în GPU, apoi Lejov (perioada numită lejovcina pentru sălbăticia reprimărilor și a crimelor) și Lavrenti Pavlovici Beria, șeful NKVD care apoi a devenit KGB. Dzerjinski s-a ales cu o statuie în fața clădirii Lublianka, centrala KGB-ului (statuia a fost dărâmată la 22 august 1991, acum în anul 2002, primarul Moscovei a propus ca statuia să fie ridicată din nou pe soclul avut), iar Lejov, Iagoda și Beria au fost executați din ordinul lui Stalin. Toți au transformat Rusia într-un «Arhipelag Gulag» care a avut drept rezultat peste 20 de milioane de victime.

*

Dar de unde au învățat bolșevicii să tortureze atât de bine și cum de au știut că sub mantia «dictaturii proletariului» să ascundă despotismul și teroarea de stat? CEKA (poliția bolșevică) a fost structurată pe Ohrana (poliția țaristă) care aresta, condamna și trimitea adversarii în lagărele din Sahalin și Siberia. Dostoievski a fost condamnat la moarte (acuzat că a făcut parte din mișcarea Decembristă) și înainte de execuția pedeapsa a fost comutată prin deportarea în Siberia. Este suficient să recitim «**Amintiri din casa morților**» pentru a înțelege sistemul polițist și penitenciar din imperiul absolutist țarist. Este însă necesar să nu facem confuzia dintre cele două sisteme de poliție politică - țarist și bolșevic - deoarece proporțiile, amploarea și numărul deținuților politici din timpul țarismului nu este identic cu cel din perioada Gulagului sovietic.

*

CEKA ȘI SECURITATEA

De ce am făcut această paranteză în istoria Rusiei comuniste?

Între ziua de 10 iulie 1948 când s-a înființat Securitatea în România și decembrie 1917 când a fost înființată CEKA din Rusia, există o asemănare izbitoare. Discipolii - «ucenicii vrăjitori români» - au imitat ideea și modelul «maestrilor ruși» până în cele mai mici detalii. «*De la cine au învățat să tortureze băieții ăștia?*», se întreba Marin Preda. O explicație ar fi aceea că au fost instruiți de consilierii sovietici sosiți în România, imediat după 23 august '44, și trimiși special pentru organizarea, pregătirea și punerea în funcțiune a poliției politice, având ca model KGB-ul.*

Lucrurile nu stau chiar așa...

Deocamdată, suntem interesați de cei care executau ordinele – cei aflați la „spirală de jos a istoriei” – dar în special cei care se aflau în „punctul de sus al spiralei istorice”, adică cei care au conceput ideea experimentului comunist, a sistemului ideologic concentrațional și l-au organizat în Europa, Africa, China, Vietnam, Cambodgia, Coreea de Nord, Cuba, Angola etc.

*

Dar cine a fost modelul modelului?

De la cine au fost inspirați bolșevicii, cei care au justificat crimele de stat din punct de vedere ideologic?

În timpul Revoluției din Franța, 1789, s-a înființat «Comitetul de Siguranță Națională», (*Comité Sûreté Générale*), prima poliție politică din istorie. Tot în acea perioadă, au luat naștere «Comitetele revoluționare» (*Les Comités révolutionnaires*) care dădeau certificate de civism (*Certificats de civisme*) și întocmeau listele celor care urmau să fie ghilotinați. Și în sfârșit, Revoluția franceză este autoarea «Legilor suspectilor» (*Les lois des suspects*), adică

* Instructorii sovietici: Alexandr Mihailovici, Serghei Dangulov, Alex. Sahavoviski, Maximilian, Dmitri Fedicikin (șeful agenturii din România), Serghei Kavtaradze (ambasadorul sovietic) – **Securitatea și evreii** – Teșu Solomovici, Ed. Ziua, 2003.

legiferarea și obligația denunțului.* «*Comité de salut public*» ne trimite imediat cu gândul la «Comitetul Salvării Naționale» – FSN – de după 1990. Nu este mai puțin important că «*Declarația drepturilor omului și ale cetățeanului*» aparține aceiași epoci. De remarcat că Revoluția franceză a durat 10 ani (1789-1799), iar teroarea a fost limitată și sancționată începând din 1794. Teroarea în imperiul sovietic a luat sfârșit... după 70 de ani. Este adevărat că Revoluția bolșevică s-a inspirat din Revoluția franceză (prima dictatură de stat), dar nu trebuie făcută confuzia între Robespierre și Lenin sau Danton-Marat și Stalin.

Este știut că în Revoluția bolșevică erau înființate «*Comitetele cetățenești ale sovietelor*», iar în România, după alegerea lui Petru Groza în martie 1945 au fost înființate: «*Comitetele cetățenești*» care aveau dreptul de a verifica actele oamenilor pe stradă, de a percheziționa casele în căutarea de bunuri pretinse ca fiind aduse din URSS în timpul războiului sau care aparținuseră germanilor și maghiarilor, de a supraveghea dacă alimentele nu erau depozitate în scopul speculei, sau de a inspecta casele suspectate de adăpostirea refugiaților sau dezertorilor sovietici (...) Aceste forțe de ordine au degenerat în forțe represive în timpul guvernului Groza.»** În Codul Penal din România exista un articol care pedepsea «omisiunea de denunț» a cărei origine o găsim în... «*Legea suspexților*» din Franța și în Codul Penal al URSS. Și iată cum cercul de inspirație, organizare și aplicare se închide din ce în ce mai mult, începând din 1789 și până în 1990 - Franța, Rusia și România. Dar similitudinile (a nu se confunda cu acțiuni identice) nu se opresc aici. Între 1793-1796, Franța a cunoscut «*Războiul civil din Vendée*», o confruntare dintre Garda Națională și masele de țărani promonarhiste care s-a soldat cu moartea a 190.000 de țărani. În Rusia - 1930-1931 - cu ocazia colectivizării și lichidării kulacilor - au murit 30.000 de oameni iar 1.680.000 au fost deportați, numai pentru motivul că aparțineau clasei de kulaci și nu dădeau cotele de produse statului bolșevic, iar în

* **Historiquement correct** - Jean Sévillia, Ed. Perrin, 2003.

** «**Banalitatea răului**». Marius Oprea, pag. 26-27.

Ucraina, 1932-1933 - marea foamete -, au murit 5-6 milioane de oameni!*

Este prima foamete organizată din istorie la care se adaugă voința de distrugere națională ucrainiană. Genocid național și de clasă... Au fost cazuri de canibalism: părinții își mâncau copiii. Ce s-a petrecut în Rusia s-ar putea numi o «*Vandee ucrainiană*» de mari proporții. Și iată cum folosind «filosofia de ruptură» și «metoda genealogică» (demascatoare), cercul se închide parțial - *la boucle est bouclée* - și, părăsind explicațiile strict istorice, înțelegem unde s-au născut unele fenomene de antropologie socială.

Lenin a avut dreptate... foarte multă dreptate când a spus: «*Acolo unde francezii au eșuat, noi am câștigat*». Revoluția din Franța a fost înfrântă de «micul caporal», Napoleon căruia Chateaubriand i-a reproșat împăratului că «*a modelat o societate la o supunere pasivă*», în schimb, în Rusia, Lenin a continuat revoluția bolșevică, predând ștafeta lui Stalin și celor care i-au moștenit crima justificată legal, «ura de clasă», timp de șaptezeci de ani.

*

Oare modelul modelului nu a avut alt model?

Dacă ne-am întreba care a fost modelul «Teroarei albe» din timpul Revoluției franceze și dacă o să recurgem din nou la «metoda genealogică», ar trebui să ne întoarcem în istorie și să ne oprim la perioada Inchiziției din Spania și Italia. Este extrem de interesant că din cele mai vechi timpuri omul a inventat metode de a-și domina și supune semenul și uneori chiar de a-l elimina prin tortură (fizică sau morală), execuție, decapitare sau ardere pe rug. Crima s-a născut odată cu strămoșii noștri: Cain și Abel. Ea a fost perfecționată după ce s-a produs «clivajul dintre om și Dumnezeu» (Hölderlin) sau a intervenit «*absorbția divinului în spiritul istoric*» (Kant). Mai precis: căderea din timpul

* **Le livre noir du communisme - Un état contre son peuple** - Nicolas Werth - Ed. Robert Laffont, 1997.

sacru în timpul istoric. Să ne amintim că Inchiziția din Spania a fost condusă de preotul dominican Torquemada și care este autorul «Manualului de procedură juridică inchiizitorială»: **Instrucțiuni** (1484-1498). În 1492, Isabelle de Castille și Ferdinand II d'Aragon (zis Catholicul), au hotărât ca ereticii: musulmanii (islamul) și evreii (iudaismul) să fie obligați să treacă la catolicism. Evreii care au acceptat să se convertească au fost numiți «marrani» sau «conversos», dar ei practicau religia iudaică în ascuns. Când erau prinși erau judecați de «Tribunalele inchiiziției». Cei care nu au vrut să se convertească, au emigrat în Portugalia și de acolo în Olanda, iar o parte au plecat în Turcia și Grecia ajungând până la Salonic și Bulgaria. Ei au fost numiți «sefarazi», spre deosebire de evreii proveniți din Estul Europei care erau: eschenazi (cazzari).

Inchiiziția din Italia, condusă de Cardinalul Santori, folosea în cadrul anchetelor făcute de către «Tribunalele inchiiziției» (*Saint-Office*), tortura fizică, proba focului, obligația delațiunii, arderea cărților interzise și punerea la «index» a cărților suspecte. (Copernic) Din acea perioadă (1542-1592) au rămas procesele din tristă amintire ale lui Giordano Bruno (ars pe rug, după o anchetă de șapte ani), Galileo Galilei, Savonarola, Luther, Erasm... Să nu uităm masacrele împotriva Catharilor (Albigeois) - cruciada condusă de Simon de Montfort - și al locuitorilor cantonului din Elveția, Vaudois.

*

Troțki și revoluția europeană

După această sumară incursiune în «Istoria sistemelor inchiizitoriale, polițienești și a terorii exercitate de biserică sau de stat», să ne întoarcem la Revoluția bolșevică. Troțki era partizanul ideii de «revoluție europeană și permanentă». Revoluția urma să izbucnească în Germania, țară industrializată și cu un proletariat matur. Pentru aceasta s-a înființat Kominternul și s-au trimis agenți în Germania, Franța și Ungaria, care aveau la rândul lor elementele conspirative și pregătite pentru o insurecție armată.

Și astfel s-a început «**Războiul civil european**», analizat de istoricul Ernst Nolte în cartea cu același titlu, care urma să se transforme într-un război armat pentru răsturnarea guvernelor burgheze și instaurarea sovietelor, mai întâi în Europa și apoi în lumea întreagă.

Parafrazându-l pe Clausewitz care spunea: «*Războiul este urmare a politicii cu alte mijloace*», se poate afirma: «*Războiul civil european a fost urmare a revoltei bolșevice cu alte mijloace*». Nu sunt partizanul «teoriei complotului și a conspirațiilor» dar ne punem întrebarea cum a fost posibil «Jocul... nu cu mărgelile de sticlă», ci jocul cu țările și popoarele? Cum a început «Marele spectacol» care i-a adunat pe Lucifer, Mefisto și Raskolnicov - care a cutremurat până în temelii secolul al XX-lea și s-a născut Imperiul Roșu, cel mai întins imperiu din istoria lumii - și s-a soldat cu 100 milioane de morți?

Troțki și Lenin au promis o utopie mesianică și eschatologică la nivel de istorie mondială. Noua religie a fost seduzantă deoarece popoarele așteptau ca paradisul să fie realizat „aici și acum”. Și astfel, au fost mobilizate masele care aveau acum un orizont de atins, chiar dacă urma să fie realizat de generațiile viitoare. Aceasta a fost transpunerea temporal-istorică a unei transcendențe coborâte pe pământ ce a aparținut unei experiențe mesianice unice.

*

În martie 1919 la inspirația lui Lenin, s-a organizat în «**Internaționala a III-a comunistă**», Kominternul, cu scopul de a lupta împotriva «**Internaționalei a II-a socialistă**» și cu răspândirea în întreaga Europă a unei rețele de militanți, conspiratori și agenți care să provoace destabilizare, haos și, în cele din urmă, revoluții. Comitetul executiv a fost condus de: Zinoviev, 1919-1926 (Radomylski, unul dintre cei care l-au însoțit pe Lenin în «trenul plumbuit» de la Zürich la St. Petersburg), l-a urmat N. Buharin (1926-1928), D. Manuilski (1928-1935) și G. Dimitrov (1935-1943), implicat în procesul «**Incendierii Reichstag-ului**», schimbat cu un spion german, revenit la Moscova și după ce a

devenit Secretarul General al Partidului Comunist Bulgar, se pare că a fost asasinat de Stalin.

Este interesant de subliniat că după eșecul Revoltei din Kanton din decembrie 1927 și a Războiului din Spania 1934-1936 (care n-a reușit să transforme peninsula iberică într-un stat comunist), în mai 1943 Kominternul s-a desființat și înlocuit cu Kominformul, un alt sistem organizatoric care a avut drept scop aceeași strategie de răspândire a comunismului în Europa.

Echipe pregătite de Rusia

În Comitetul Executiv întrunit la Moscova la 23 mai 1943, au fost prezenți: Gheorghi Dimitrov (secretar general), Palmiro Togliati (Italia), Wilhelm Pieck (Germania), Klement Gottwald (Cehoslovacia), J. Koppeling (Austria), O. Kuusinen (Finlanda), D. Manuilksi (URSS), A. Marty și Morice Thorez (Franța), Dolores Ibarruri (Spania), Lekhtinen (Finlanda), Mathias Rokosi (Ungaria) și Ana Pauker (România).

Am redat lista celor prezenți în 1943 la Moscova deoarece toți au devenit secretarii partidelor comuniste din Europa de Vest și Est. Rusia pregătise din timp echipele de șoc care să preia puterea - prin orice mijloace - în țările ce se vor afla sub dominația sovietică. Dar preparativele începuseră cu multă vreme înainte. La «Hotel Lux», din Moscova (pe timpul războiului s-a mutat la «Hotelul din Ufa», Rep. Baschiria) se adăposteau majoritatea comuniștilor fugiți din Europa în timpul războiului, printre care: Togliati, Ibarruri, M. Rakosi, Morice Thorez (a dezertat din armata franceză și apoi a fost grațiat de Generalul de Gaulle, după război, la insistențele sovieticilor), Ana Pauker (vom reveni), Leonte Răutu (Leon Roth) și Valter Roman (Walter Neuländer) care a participat la Războiul din Spania, apoi s-a întors în Rusia și de acolo din nou în România.

Obiectivul principal al lui Lenin era declanșarea revoluției în Germania - stat industrializat și cu un proletariat matur - spre deosebire de Rusia și care va duce la un război civil ce urma să se transforme într-un război armat. Trupele sovietice erau pregătite la frontiera cu Polonia și la o intervenție pentru instalarea sovietelor mai întâi în Germania, apoi în toată Europa.

Republica de la Weimer a luat naștere la 9 noiembrie 1918, după abdicarea lui Guillaume al II-lea. Cu câțiva ani înainte, adică în 1915, a fost fondată «Liga Spartakus» (*Spartakusbund*) care a fost condusă de Rosa Luxemburg, Karl Liebknecht, Franz Mehring și Clara Zetkin. Rosa Luxemburg (Zamosc), de origine poloneză, a organizat în 1905 în Polonia o intensă propagandă revoluționară. În 1906 s-a întors în Germania și a scris: «**Greva de mase**» și «**Partidul și Sindicatul**» în care insistă asupra rolului spontan și de inițiativă a proletariatului. Rosa Luxemburg era de părere că adversarii politici, inclusiv social-democrații să fie tratați: «*Cine se opune revoluției socialiste, trebuie să rămână cu picioarele strivite pe pământ*». Iar într-o scrisoare adresată lui Lenin spunea: «*Adversarii politici trebuie împușcați*».

După revoluția din 1917 din Rusia, Germania era împânzită de agenți și spioni trimiși de Komintern. «*Spartakusbund*» a fost inițiatoarea mișcărilor de mase din Germania, s-a transformat în Partidul Comunist German (dec. 1919, afiliat la Internaționala III-a comunistă), pentru a organiza revoluțiile de la Berlin și München unde urma să se înființeze «Republici Sovietice» și care s-au soldat cu câteva mii de morți. La München activa Kurt Eisner care a format «*Consiliile muncitorilor și soldaților*» și a proclamat o republică democratică care ar fi putut să se transforme într-un stat sovietic. Kurt Eisner a fost omorât de Eugen Levin care a fost și el lichidat. Numai la Berlin, în ianuarie 1919, au fost omorâte 200.000 de persoane. Rosa Luxemburg și Karl Liebknecht au fost uciși.

În 1929 în Germania erau 6 milioane de șomeri. Partidul social-democrat (comunist) avea 100 de deputați în parlament, iar național-socialiștii aveau 107 deputați. Nu cumva dacă comuniștii germani ar fi acceptat să se unească cu socialiștii ar fi reușit să-i învingă pe naziști și ar fi transformat Germania într-o republică sovietică? Criză socială, agitație, șomaj, instabilitate politică, lupte de stradă, morți... Ne întrebăm ce s-ar fi întâmplat dacă Germania devenea atunci o republică sovietică?

Prăbușirea «Republicii de la Weimer», revoluțiile comuniste care au încercat să instituie «republici sovietice», criza generalizată,

lipsa de unitate dintre comuniști și socialiști («*d'amour-haine*»), nu cumva a deschis poarta și a pavat drumul nazismului după alegerile din 1933? Nu întâmplător partidul nazist se numea: «Partidul Național-Socialist al Muncitorilor» pentru a capta ipocrit masele de muncitori și cetățeni disperați într-o criză profundă și un război civil.*

*

Credeam că domnul Pavel Câmpeanu («**Istoria Securității în ediție revăzută**», revista «22», nr. 676), cunoaște toate aceste detalii și că nu era necesar ca într-un eseu despre Securitatea din România să intru în amănunte din istoria Germaniei. Dl. Câmpeanu spune: «*Textul în discuție avansează în trecere unele considerente cu caracter general care, nesuținute de argumente, poartă semnele gratuității. Astfel, din faptul că partidul nazist se numea Partidul național-Socialist se deduce eventualitatea în virtutea căreia «comuniștii germani ar fi adus la putere nazismul». Acum, sper că dl. P. Câmpeanu va accepta că textul său «poartă semnele gratuității».*»**

*

Rosa Luxemburg avea anumite idei care nu coincideau cu ale lui Lenin. Era de părere că ar trebui să se lase mai multă inițiativă proletariatului. De aici și până a justifica comemorarea morții în fiecare an în Germania - flori și discursuri la mormânt - este totuși o distanță apreciabilă. Nostalgia comuniștilor și regretul lor pentru soviete sunt evidente.

*

Un prieten, A.P mi-a reproșat (șocat) cum de am putut să vorbesc despre Rosa Luxemburg în termenii folosiți în textul

* Anexa 1: *Precizare adresată domnului William Totok.*

** Anexa 2: *Drept la replică adresat domnului Pavel Câmpeanu.*

meu. R. Luxemburg a fost o profesoară de economie politică la «Școala social-democrată», a scris mai multe cărți, printre care: «**Acumularea capitalului**» și a analizat câteva probleme puse de Marx. A fost arestată între 1915-1916 și 1916-1918. După revoluția din 1918, a fost eliberată, a fondat ziarul «**Die rote Fahne**», a publicat programul revoluției, a contribuit la formarea partidului comunist german și a participat la insurecția spartakistă din ianuarie 1919.

Care este rolul intelectualului, a răspunderii și a participării într-o mișcare revoluționară? Pentru reușita unei revoluții sunt necesare mai multe premize, printre care: *o criză* politică, economică, socială, morală; *o doctrină și o ideologie* (historiosophie); *o știință* și o strategie a revoluției; *un partid* și un grup de persoane care să ia puterea printr-o lovitură armată de stat și *o idee* că scopul nu se poate realiza decât prin forță, răsturnarea tuturor valorilor, lupta de clasă și eliminarea adversarului.

În Germania erau toate condițiile îndeplinite pentru ca Partidul comunist să pună mâna pe putere și să transforme Germania în prima țară comunistă din Europa.

Responsabilitatea unui intelectual într-o împrejurare revoluționară este imensă. Dar cine a aprins scânteia revoltei în Germania? Cine a aprins focul și a suflat în jărătic? Oare nu cumva au fost Rosa Luxemburg, Karl Liebknecht, Franz Lering și Clara Zetkin? Poate ei au jucat rolul pompierilor piromani? O situație similară a fost în Rusia. Toate condițiile declanșării unei revoluții au fost realizate, iar cei care au aprins scânteia au fost Troțki, Lenin și urmașii care au reușit să țină aprins focul șaptezeci de ani, timp în care au pârlit un pământ și un popor.

Mai sunt persoane care cred în mitul «bunelor intenții ale comunismului» (utopie sau iluzie; răul este comis în numele unor bune intenții) și că el a fost ratat numai datorită lui Stalin. Să admitem că «iadul este pavat cu bune intenții», că «nu poți să faci omletă fără să spargi ouăle» și că în Germania s-ar fi instaurat un regim al sovietelor comuniste. S-a văzut cu claritate că după aproape 80 de ani de la Revoluția din Germania din 1918, nici un regim comunist nu a mai dăinuit și au cunoscut nu o înfrângere provocată de un război, ci o simplă implozie care a făcut ca tot «lagărul comunist» să se prăbușească ca un Golem

cu picioarele de lut. Nu cumva proiectul lui Lenin și al Rosei Luxemburg era de la început ratat... dar a costat milioane de morți? „*Fiecare revoluție începe prin inocența idealului de egalitate și dreptate*”.* Dar nimeni nu este inocent și scopul nu scuză mijloacele. Nu cumva ar trebui să analizăm ce rezultat a avut evenimentul istoric și responsabilitatea intelectualului vizionar-revoluționar?

*

Cazul maghiar

Să vedem ce s-a întâmplat într-o țară vecină cu a noastră: Ungaria.

Bela Kuhn (Kohen Aaron), un modest ziarist dar cu calități deosebite de subversiune, conspirație și diversiune, cade prizonier în Războiul din 1916 și este trimis în Siberia. În lagărul de la Tomsk este remarcat de Karl Radek, un colaborator apropiat al lui Lenin (venise cu el în «vagonul plumbuit» de la Zürich) și devine agentul propagandiștilor sovietici printre prizonieri.

Scenariul este asemănător cu al Anei Pauker și ea propagandistă în rândurile prizonierilor români din URSS și inițiatoarea înființării brigăzilor «**Tudor Vladimirescu**» și «**Horia Cloșca și Crișan**» care au format nucleul armatei după epurarea și arestarea vechilor ofițeri din armata regală și definitivată în 1947, după abdicarea forțată a Regelui Mihai. De menționat că nu toți ofițerii și soldații s-au înrolat în aceste brigăzi armate, unii refuzând să-și încalce jurământul dat, în schimb au fost nevoiți să rămână prizonieri câțiva ani în plus. Este cazul căpitanului Vasile Colfescu care a muncit la minele din Vorkuta, dar povestea lui poate va fi prezentată cu o altă ocazie. Să revenim la Bela Kuhn și la rolul jucat în Revoluția din Ungaria 1918.

* **Nenorocirea secolului. Despre comunism, nazism și unicitatea Soah-ului** - Alain Besançon.

La sugestia lui Lenin și prin intermediul lui Karl Radek, organizează în februarie 1918 «**Congresul prizonerilor de război**» cu scopul de a forma un grup de agitatori și agenți bolșevici destinați țărilor în care urmau să se întoarcă. După ce s-a proclamat Republica Populară de la Budapesta, Bela Kuhn intră în acțiune sub numele conspirativ «**Maiorul Sebastian**» și se întoarce în Ungaria cu o mare sumă de bani. În misiunea lui a fost ajutat de Matyas Rakosi, viitorul secretar al PC Maghiar între 1945-1956. Scopul era clar: desăvârșirea mișcărilor de masă, a conflictelor sociale dintre muncitori și celelalte pături sociale (burghezia, țăranii și intelectualii) și proclamarea Republicii Sovietice Maghiare. În sprijinul lui Bela Kuhn, Lenin a trimis ca ambasador la Budapesta pe Racowski pe care îl întâlnim peste câțiva ani ca președinte al Republicii Ucraina. Profitând de complicitatea șefului statului maghiar, contele Karoly (gândul ne duce la Kerenski din Rusia), în dimineața zilei de 21 martie 1919, Bela Kuhn a declarat «**Republica Sovietelor**» și a instaurat dictatura proletariatului maghiar. Scenariul este clasic în istoria loviturilor de stat. Karoly a fost obligat să-și dea demisia, s-a înființat «**Consiliul Executiv al Sovietelor**» și a fost instaurat unui regim dictatorial și de teroare.

Intervenția armatelor române și înlăturarea unui regim sângeros au fost prea puțin subliniate de istorici în prevenirea și stoparea invaziei comuniste din Estul Europei cu aproape douăzeci de ani. Cum era firesc, Bela Kuhn și-a găsit refugiul tot la Moscova, «**cuibul de cuci**» păstrat cu grijă de marea familie a proletarilor care se doreau uniți cu orice preț și a devenit unul din șefii Kominternului.

*

Este demn de remarcat faptul că în funcția de «**Ministru al Culturii**» din Guvernul Nagy, 1956 îl găsim pe Georg Lukaci, fostul «**Comisar al Culturii și Comisar al Diviziei Roșii a 5-a**» din timpul Revoluției din 1918. Valter Roman se afla la Budapeste când a fost arestat Imre Nagy (și echipa) și a fost intermediarul dintre Gh. Dej și Janos Kadar.

V. Roman, împreună cu Nicolae Goldberger (vorbitor de maghiară), și cu locțiitorul ministrului de afaceri externe, Mălnășan au însoțit pe cei arestați - alături de militarii sovietici - care au fost în permanență, inclusiv pe timpul șederii la Snagov, în administrarea și grija PMR.*

*

În 1956, ajunși în România, Imre Nagy și cei care îl însoțeau, au fost închiși într-o vilă la Snagov, apoi, după un an, au fost livrați lui Lános Kádár care - în urma unui proces - Imre Nagy a fost executat împreună cu ceilalți ostateci. O excepție: Georg Lukacs. Dar miracolele în istorie au explicațiile care încă nu au fost descoperite și în special în acea perioadă și într-un proces de o asemenea importanță și anvergură. Cărțile lui au fost apreciate și admirate de marxiștii renovatori și neomarxiști, printre care Herbert Marcuse. Nici la Paris nu lipsesc discipolii lui Georg Lukacs. În 1998 am asistat la «Maison de la Villette» la un seminar intitulat «**Le travail de mémoire - 1914-1998**». Un apărător entuziast al lui Georg Lukacs era N. Tertulian care la intervenția mea - amintindu-i ce rol a jucat în cele două revoluții -, a spus: «*Este adevărat că G. Lukacs a fost Comisar pentru cultură în timpul revoluției maghiare din 1919, dar*» «**Istoria și conștiința de clasă**» a fost extrem de criticată de marxiștii din acea epocă și republicată după mulți ani.

Cazul francez

Acțiunea de infiltrare și subminare a Kominternului s-a extins în întreaga Europă. Ne vom limita în cele ce urmează la Franța. Toate drumurile nu duc la Roma, ci la Paris și de acolo ne vom întoarce în România și la dosarul meu de securitate.

Este greu de imaginat amploarea și perseverența acestor oameni care au activat în subterana societăților, spionii «*les taupes*» - cârțițele -, tehnicienii în acțiuni subversive și de subminare

* Anexa 3 : *Scrisoare deschisă adresată domnului Petre Roman.*

a pilonilor de rezistență a civilizațiilor milenare - Statul, Libertatea și Religia -, aventurierii revoluției comuniste, ilegalistii, specialiștii în simulare și disimulare, cei care au determinat în ascuns izbucnirea unor evenimente istorice (revoluțiile, loviturile de stat, lupta colonială) și care au rămas în umbra cavernelor anonimatelor, fanaticii noii religii laice și violente care au aprins flăcările mișcărilor de revoltă a maselor de manevre și ignorante - turmele, «carnea de tun», populațiile opuse popoarelor -, explicate apoi de teoreticieni și ideologi ca... «necesitate istorică».

Nu cumva aceste aprecieri sunt prea aspre și nedrepte pentru cei care i-au considerat militanți în slujba unor cauze umanitariste de egalitate, justiție socială și libertate? * (vom reveni).

Kominternul a trimis în Franța pe «Tovarășul Clément» care a condus din umbră Partidul Comunist Francez din 1931 până în 1939, apoi a răspuns din întreaga Europă occidentală.** «Tovarășul Clément» nu era altul decât slovacul Eugene Fried.*** la care s-au alăturat, după război: Münzenberg și Arthur London.

În 1926 Ana Pauker, căsătorită cu Marcel Pauker (Luximin) se afla la Viena unde se va naște primul lor copil, Vlad. În același ani, familia Pauker pleacă la Paris. Partidul Comunist Francez le încredințează «două celule de partid» având ca sarcină să se ocupe de emigrația română de la Paris. În 1927, pleacă la Moscova unde se instalează pentru mai mult timp. Ana urmează cursurile «Școlii Internaționale – Lenin», unde erau formate tinerele cadre pentru activitatea în străinătate: Kominternul. Secretarul «Partidului Comunist Român», Elek Kőblos (Alexandru Bădulescu) și Clara Zetikin (comunistă germană) o recomandă călduros pe Sofia

* «La France communiste», Jean Montaldo, Albin Michel, 1978, capitolul «Saper l'ordre social existant». «Fiecare militant comunist este de dimineață până seara, în legătură cu toate lucrurile și toate circumstanțele și pentru toată viața: un soldat al partidului».

** 319 telegrame au fost schimbate între 1939-1941 între Komintern, Gh. Dimitrov și agenții din Suedia, Olanda, Belgia și Franța. **Moscova-Paris-Berlin** - Telegramme cifrate ale Kominternului din 1939-1941, Bernard H. Bayerlein - Ed. Tallandier, 2003.

*** **Eugen Fried**, Annie Kiregel și Stéphane Courtois, Ed. Seuil, 1997.

Marin (Ana Pauker). În 1928 se naște Tatiana, al doilea copil al Anei cu Marcel Pauker. Între 1928-1930, Ana continuă studiile la «Școala Internațională – Lenin». În 1930, Ana și Marcel divorțează. Marcel Pauker este trimis ca inginer la Magnetogorsk. În 1930, începe să lucreze ca spion la o firmă sovietică – «Amtorg Trading Corporation», care avea sediul la New York. În 1937 NKVD-ul îl arestează, iar în 1938 este executat la ordinul lui Stalin. Se pare că Ana l-ar fi denunțat, dar nimic nu este probat. În 1930, Ana este trimisă în Franța ca instructor al Kominternului. Îl cunoaște pe Eugen Fried, șeful «Secției Latine a Kominternului» care a condus din umbră Partidul Comunist Francez până în 1934 când a fost arestat în Belgia și executat - se pare - de către Gestapo. Alte surse pretind că a fost asasinat de NKVD.

Ana și Eugen au un copil, Maria care se naște la Moscova. La vârsta de șapte ani este trimisă în Franța, sub numele de Maria Mameuf. Va fi crescută de Aurore Thorez, soția lui Maurice Thorez. În 1934, Ana se întoarce în România sub numele de Maria Grigoraș. În 1936 este arestată și condamnată în Procesul de la Craiova. Ana Pauker (Sofia Marin) a cunoscut-o pe Klara Zetkin care activa în Germania alături de Karl Radek și îl întâlnește pe Cristian Rakovski (născut în Bulgaria și cetățean român) care a fost șeful «Partidului socialist român» și apoi șeful Republicii Sovietice Ucraina.*

*

Franța are o civilizație și o cultură revoluționară iacobină și o bună parte rămâne de stânga.

Mulți dintre participanții activi la «Mișcarea Mai '68» dețin funcții importante în instituțiile de stat, presă și cultură: troțkiști, maoiști, ecologiști etc. Ionel Jospin, prim-ministru al Franței, a fost membru al unei organizații toțkiste infiltrat până în 1980 în Partidul Socialist, fapt negat o perioadă apoi recunoscut; Edwy Plenel, directorul redacției ziarului „Le Monde” a fost troțkist dar a recunoscut public în volumul «**Secrets de jeunesse**» ; Joshka

* Ana Pauker, fișă biografică anexa 6.

Fischer, actualul ministru de externe al Germaniei și președintele partidului Ecologist, a avut întâlniri și contacte cu membrii organizației teroriste «Facțiunea Armata Roșie»; Daniel Cohn-Bendit (zis Dany cel Roșu), conducătorul mișcărilor revoluționare din «Mai '68» din Franța, a fost alături de Joshka Fischer și actualmente este membru al Parlamentului European.

În Statele Unite neo-conservatorii provin din vechi marxiști convertiți la troțkism. Leon Troțki a fost primit în Mexic datorită unor intelectuali mexicani: Diego Riveira și Frida Kahlo (membri ai Partidului Comunist din Mexic). Arhiva lui Troțki se află la Universitatea Harvard de la Boston. Sub influența filosofului Leon Strauss, neo-conservatorii au fost partizanii combaterii comunismului și pentru existența legitimă a statului Israel. Actuala administrație republicană americană este influențată de neo-conservatori: Paul Wolfowitz, «numărul doi» de la Pentagon (partizan al războiului în Irak) și Lynne Cheney, soția vicepreședintelui, Richard Cheney.*

*

Toate aceste amănunte au scopul de a demonstra încă o dată amploarea plasei care fusese întinsă de la Moscova pentru a destabiliza țările din Europa și a declanșa revoluția mondială. Nu putem să-i uităm pe Gh. Dimitrov care a activat în Germania, Manuilski și Maurice Thorez în Franța, Palmiro Togliatti în Italia, Emma Goldmann în USA, Andreus Nin în Spania, Ramon Mercader (Frank Jackson) în Mexic (care l-a ucis pe Troțki și după 20 de ani de pușcărie a fost primit la Moscova - împreună cu mama, Caridad Mercader -, a fost premiat cu cele mai mari medalii și a trăit tot restul vieții în URSS), spionul englez Philby, spionul german Sorge (care i-a furnizat lui Stalin informația că Japonia nu va intra în război împotriva Uniunii Sovietice și Stalin a putut să-și transfere trupele din Siberia pe frontul din Europa) și chiar «echipa americană» care lucra la Los Alamos și care a

* «Ascedența troțkistă a neo-conservatorilor americani», Patrick Jarreau, „Revista Géopolitique”, decembrie 2002.

livrat sovieticilor secretul bombei atomice: Oppenheimer, Klaus Fuchs, Enrico Fermi, Niels Bohr, Julius și Ethel Rosenberg etc.*

Primul atentat - ratat - împotriva lui Troțki a fost comis de o bandă de «pistoleros» dirijată de pictorul comunist David Alfaro Siqueiros (care a avut o expoziție la București în clădirea Facultății de Arhitectură), ajutat de Pablo Neruda (Neftali Reyes), care era în legătură cu KGB-ul sovietic. Ramon Mercader, a reușit să-l ucidă pe Troțki lovindu-l cu un piolet în cap.**

*

Un prieten, A.P. mi-a reproșat (sever) că greșit i-am numit spioni pe cei care activau în Europa și care erau trimiși de Komintern. Ei erau în realitate «militanți» pentru cauza comunistă. Consider spion pe cel care lucrează într-o țară pentru a culege informații și a face rapoarte în folosul unor instituții polițienești sau forțe obscure, în favoarea altei țări.*** S-ar putea folosi termenul militant: persoană care deține o doctrină și care duce o luptă pentru realizarea unui scop politic și social. «*Militanții sunt avangarda clasei muncitorești*» – Aragon. Militanții activează în cadrul unor organizații, în numele unor idealuri și nu au legături cu alte forțe sau puteri din exterior. Poate cel mai potrivit termen ar fi agent. Persoana care are sarcini de a se ocupa de anumite interese individuale, ale unui grup sau a unei țări în numele căruia acționează. Atribuțiile agentului sunt asemănătoare cu ale unui spion.

Michel Grey, în articolul «**Spionii Generalului Muraille**» (Revista **Historia**, 1976) analizează rețelele de spioni francezi care au activat în folosul URSS: Generalul Muraille (alias Paul, Henri, Albert, Boissonas), Rougeayres, "Rețeaua Tommasi", Henri Condon, Marthe Morissonaud, Pierre Provost, "Rețeaua Fantômas", "Rețeaua Crément", Leopold Trepper, viitorul șef al rețelei de spionaj "Orchestra Roșie" și lista este prea lungă pentru a continua.

* «**Missions speciales**», Pavel Soudoplatov, Ed. Seuil 1994.

** «**La France communiste**», de Jean Montaldo, Ed. Albin Michel, 1978.

*** «*Espion: personne chargée d'épier les actions, les paroles d'autrui pour faire un rapport*» «**Petit Robert**».

Franța reprezenta o placă turnantă a agenților trimiși de Komintern cu misiuni speciale de supraveghere, control și dirijarea acțiunilor revoluționare și de partid. Să încercăm să prezentăm o scurtă listă a agenților (*Ochii Moscovei*) care au activat în Franța după Revoluția din 1917 din Rusia, sau mai precis, după 1921, când s-a ținut al III-lea Congres al Internaționalei comuniste, sub conducerea lui Zinoviev, care va fi numit primul secretar al Kominternului: Eugen Fried (Clément, pionul principal și organizatorul Partidului Comunist Francez), Inessa Armand (prietena lui Lenin), Clara Zetkin (organizează în Franța mișcarea femeilor revoluționare), Willy Münzenberg (a jucat un rol extrem de important în activitatea PCF), Manouilski (era în bune raporturi cu Stalin), François Koral, Guraliski, Ana Pauker și alții...

Iată cum definește agenții Moscovei, Jean-André, în articolul «**Ochii Moscovei**», publicat în revista «**Historia**» din 1976: *«Purtători de mesaje, cuvinte de ordine, tactice și strategice; deținători de bani proveniți de la Internațională, instigatori, denunțatori, aceste «éminences grises» sunt în general străini dezrădăcinați, internaționaliști, marxiști și în totalitate sub ordinele Kremlinului. Sunt revoluționari de profesie, îndrăgostiți de secrete care sunt cunoscute numai de inițiați, deținători de pașapoarte false. Kominterniști sunt mândri de activitatea lor și a partidului care se bucură de un mare prestigiu. Kominterniștii sunt agenții unei organizații care, departe de a servi emanciparea maselor, au fost instrumentul de aservire a partidului comunist la ordinele Rusiei leniniste și staliniste».*

Am redat acest pasaj din revista «**Historia**» pentru că multe persoane se ascund în spatele cuvintelor activiști, militanți, revoluționari, dar... care în realitate erau agenți și spioni. Cazuri similare au fost și în România.* Aceasta nu exclude că o parte

* «H.A.E., născut la Brașov, fiul lui Adolf și Zvidonia, medic, domiciliat în Paris, 17 rue Roi d'Alger. În 1926 a plecat în Franța unde a intrat în contact cu grupări sioniste din însărcinarea cărora s-a încadrat în «grupul maghiar» al emigranților maghiari. A realizat diverse sarcini, s-a căsătorit cu o cetățeană franceză, iar în anul 1939 a intrat în «Legiunea străină franceză». A luptat pentru scurt timp în Nigeria și Maroc, iar în 1940 s-a întors clandestin la Paris intrând în mișcarea

dintre ei se considerau și activau ca militanți entuziaști și sinceri pentru o cauză socială și politică.

«Acțiunile cele mai importante ale PCF și deciziile sunt luate de cine? se întreba Léon Blum la congresul de la Tour, 1920». *Partidul nu este decât un detașament al unei armate internaționale dirijată de la Moscova, prin intermediul kominterniștilor.*»

*

În 1953, nu știam că dirijarea activității unei societăți ajunge până la cele mai de jos «eșaloane» și că încă de copil începuse să se producă manipularea conștiinței: «*lavage du cerveau*».

Eram elev la liceul din Ploiești. Am fost scoși și încolonați pentru a defila «în favoarea soților Rosenberg» (Julius și Ethel) care fuseseră arestați și acuzați de spionaj atomic. Era o zi cu cer acoperit și ploaie. Noi mășăluiam cu entuziasm, strigam lozinci, țineam în mâini pancarde, tablouri, fără să știm cine sunt cei doi soți și că ei încă din 1938 fuseseră recrutați de Gaik Ovakimian, rezident la New York, membru al NKVD.* Datorită lor, supremația USA în privința bombei atomice a fost de scurtă durată și curând Uniunea Sovietică a fabricat prima bombă atomică. Atunci, eu făceam parte din tinerii-cu-sufletul-și-mintea-moartă, care nu deveniseră «*homo sovieticus*» deoarece eram încă prea tineri dar eram crescut și învățat pentru a deveni «un-om-masă», «om plastilină» și care ar fi trebuit să aparțină gloatei, plebei; un «pre-om». Dacă atunci cineva mi-ar fi vorbit despre «omul veritabil și transcendent» sau despre cele trei dimensiuni:

de rezistență. După eliberarea Franței și-a continuat activitatea în «grupul maghiar» al Partidului Comunist Francez, apoi a activat în «grupul român» al aceluiași partid. În anul 1948 este expulzat în România. În același an a fost încadrat în S.S.I., ca șef serviciu (nume conspirativ Horoș Andrei) apoi în Securitate iar în anul 1951 a fost scos din cadrele active. A lucrat un timp ca medic, s-a pensionat, iar în anul 1973 a plecat la tratament în Franța de unde a refuzat să se mai întoarcă în țară.». Dosar CNSAS-EIE/34/2.

* «**Missions spéciales**», Pavel Soudoplatov, Ed. Seuil, 1944.

«Providența, Voința și Destin» l-aș fi considerat nebun și aș fi fugit de lângă el.

*

Să nu uităm că după «Pactul Ribbentrop-Molotov», din 1939, (anterior a fost tratatul economic de la Rappalo, 1922), Partidul Comunist Francez a fost alături de politica Germaniei, iar după ce Hitler a atacat Rusia Sovietică, au primit ordine de la Moscova și și-a schimbat poziția - diametral opusă - prosovietică. În 1943, PCF urmărea o «insurecție națională», iar în 1945, după sosirea la conducerea Franței a Generalului de Gaulle, PCF și Maurice Thorez au primit instrucțiuni de la Stalin de a «*transforma organizațiile armate într-o organizație politică*». Numai Generalul de Gaulle a salvat Franța de a nu deveni «a opta democrație populară» în Europa.

Nu putem să nu evocăm personajele lui Dostoievski din **Demonii**. Verhovenschi, Kirilov, iar «*Stavroghin stătea cu pistolul lăsat în jos și aștepta nemișcat să tragă în adversarul său*».

Este adevărat că mulți militanți comuniști au activat în Frontul Popular și în Rezistența franceză împotriva ocupantului nazist și a guvernului de la Vichy.

Tocqueville a profetizat spunând: «*Un mare număr din procedeele întrebuițate de guvernul revoluționar din 1789 au avut precedente în ultimele două secole de monarhie. Vechiul regim a furnizat Revoluției multe exemple la care se adaugă geniul atrocității*».

Trebuie să recunoaștem că totalitarismul ideologic comunist, care a marcat profund și a zguduit din temelii secolul al XX-lea, a avut... «*geniul atrocității*», și a anunțat o nouă eră apocaliptică.

*

Pentru a vedea cu adevărat locul istoric și importanța sistemelor totalitare vom apela din nou la «*analiza genealogică și circumstanțială*» și vom enumera câteva fapte care au marcat istoria de-a lungul câtorva milenii: «*Incendiul orașului Persepolis*» de către Alexandru cel Mare (330 î. Hr.), «*Masacrul neguțătorilor*

romani» de către greci (88, î.H.), «Barbarii Goti la Roma» (410), «Distrușterea Constantinopolului de către cruciați» (1204), «Asediul Vienei de către turci» (1683), «Căderea Bastiliei» (1789) și, în sfârșit... «Asediul palatului de iarnă», 7 noiembrie 1917.

*

Un prieten, A.P. m-a criticat sever (mi-a adus unele acuze grave) că amestec evenimente care s-au petrecut înainte de Hristos cu... istoria secolului XX. Nici un secol nu a inventat și cunoscut distrușterea umană de masă cu mijloace industriale, lagăre de exterminare sau lagăre de muncă forțată. Numai epidemiile - holera și ciuma - au făcut să scadă cu un sfert din populația Europei din secolul al XVI-XVII-lea. Secolul XX a cunoscut: Revoluția din 1905 și 1917 din Rusia, Genocidul armenilor (1,5 mil.), 1915, Primul război mondial (1918), Războiul civil din Spania (1936), al doilea Război mondial, Bombele atomice: Hiroshima și Nagasaki, Holocaustul (6 mil. evrei și 5 mil. civili, plus victimele de război), Gulagul (aproape 100 mil. victime, plus morții din război), Războiul civil din Grecia, «Războiul rece» (spitalele psihiatrice), Războiul din Coreea, Războiul din Algeria, Războiul din Egipt (Suez), Războiul din Liban, Războaiele din Israel, Războiul din Vietnam, Războiul din Cambodgia (Kmerii Roșii, 1,7 mil. victime în patru ani), Genocidul din Rwanda (Utu și Tuți: 800.000 de victime, Tribunalul Penal Internațional de la Prusha: 7 condamnări, 40 arestați), Războaiele din ex-Iugoslavia, Cecenia, Pakistan, Afghanistan, Irak etc.

De ce am așezat Revoluția din 1917 în rândul marilor evenimente care au marcat și fracturat pentru totdeauna istoria?

Secolul XX a început cu Revoluția din noiembrie 1917, prima teologie negativă care a pretins mesianismul laic și că va realiza Binele și Fericirea oamenilor pe pământ. După o lună de la instaurarea Sovietelor s-a format CEKA, urmată de Teroarea Roșie și Marea Teroare.

Între «barbaria barbară și...» «barbaria modernă» nu cumva este «*un fil rouge*»?

*

Am ajuns la sfârșitul analizei noastre în încercarea de a construi «un arc deasupra timpului» care a vrut să cuprindă sub bolta lui genealogia unor fenomene revoluționare și de teroare și care au început în timpul Inchiziției a continuat cu Revoluția Franceză și cu revoluția bolșevică din Rusia.

Și iată cum «vârful de sus al spiralei istorice» (marea conspirație subterană care a început în 1917) se încheie și ajungem din nou la «vârful de jos al spiralei», adică la ședința din 10 iulie 1948 când s-a hotărât înființarea «Direcției Generale a Securității Statului» la care au participat: Teohari Georgescu (ministrul de interne), Gh. Dej, Vasile Luca, Bodnăraș și Ana Pauker.

Înțelegem mai bine că Securitatea din România nu a fost altceva decât un nod din «plasa de prins oameni, din năvodul bolșevicilor» care a coborât la «ultimul eșalon», adică la directorul securității din Ploiești, Mauriciu Strul (vom reveni), la generalul Bucurescu sau la locotenent-colonelul Achim Victor - răspundea de Uniunea Scriitorilor - care a semnat «Nota-Raport» din dosarul Nr. 201784 (pagina 327 sau pagina 273, în dublă numerotare).

*

Acest capitol nu a avut intenția unei analize exhaustive a originii Securității, ci numai de a evoca sumar începuturile, desfășurarea și direcțiile poliției politice din România pe care s-a structurat un sistem concentrațional - destructor și alienant - care a produs o fractură profundă în istoria poporului român.

Capitolul **Originea Securității** a fost publicat în revista

"22" -

nr. 673, 674, 675-2003.

Bibliografie

«**Originile totalitarismului**», «**De la minciună la violență**», «**Criza culturii**» de Hannah Arendt.

«**Trecutul unei iluzii**», de Francois Furet, Ed. R. Laffont - 1995.

«**Roșu-Brun**», Thierry Wolton, Ed. JC Lattès, 1999.

«**Fascism, nazism, autoritarism**», Philippe Burrin, Ed. Seuil, 200.

«**Cronica minciunilor comuniste**», Boris Souvarin, Ed. Plon, 1988.

«**Misiuni speciale**», Pavel Soudoplatov, Ed. Seuil, 1994

«**Cartea neagră a comunismului**», Stéphan Courtois, Ed. R. Laffont, 1977.

«**Scurtă istorie a revoluției ruse**», Richard Pipes, Ed. Humanitas, 1955.

«**Din trecut facem table rase**», Stéphan Courtois, Ed. R. Laffont, 2002.

«**Franța sub influență**», Thierry Wolton, Ed. Grasset, 1977.

«**O societate sub supraveghere**», Sonia Combe, Ed. Albin Michel, 1988.

«**Istorie interzisă**», Thierry Wolton, Ed. JC Lattès, 1988.

«**Civilizația sovietică**», Andrei Siniavski, Ed. Albin Michel, 1988.

«**Complicația**», Claude Lefort, Ed. Fayard, 1999.

«**Tragedia sovietică**», Martin Maila, Ed. Seuil, 1955.

«**KGB-ul în Franța**», Thierry Wolton, Ed. Grasset, 1986.

«**Literatura uitată a socialismului**», George Watson, Ed. Nil, 1999.

«**Marea paradă**», Jean-François Revel, Ed. Plon, 2000.

«**Asasinatul lui Kirov**», Alla Kirilina, Ed. Seuil, 1955.

«**Eugen Fried**», Annie Kriegel și Stéphan Courtois, ed. Seuil, 1997.

«**Comunismul, o pasiune franceză**», Marc Lazar, Ed. Perrin, 2002.

«**Stalin**», Boris Souvarin, Ed. Humanitas, 1999.

«**Franța comunistă**», Jean Montaldo, Ed. Albin, 1987.

«**Totalitarismul**», Enzo Traverso. Ed. Seuil, 2001.

«**Revista «Historia», Dosarele negre ale Partidului Comunist din Franța**», Nr. 354, bis. 1976.

«**Marea Teroare**», Robert Conquest, Ed. Humanitas, 2000

«**CEKA - Poliția politică a lui Lenin**», George Leggett, Ed. Humanitas, 1990.

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

(S)

(S)

SECRET

(S)

(S)

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

(S)

SECRET

(S)

(S)

SECRET

SECRET

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

(S)

SECRET

(S)

... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..
... ..

(S)

SECRET

SECRET

CARTEA A DOUA

CAPITOLUL V

UNIUNEA SCRITORILOR

Nu este nici un secret că Uniunea Scriitorilor informa Securitatea în mod frecvent, dar în special despre evenimentele mai deosebite.

Nu este nici un secret că în Uniunea Scriitorilor erau montate microfoane în majoritatea încăperilor, iar atunci când D.R. Popescu voia să comunice «un secret», ieșea din birou, intra în «Sala oglinzilor» - alăturată biroului – și vorbea în șoaptă. Toate convorbirile telefonice erau înregistrate și se pare că instalația a fost găsită – după evenimentele din «Decembrie '89» - în biroul unuia din funcționarii Uniunii.

Dacă «Notele, Rapoartele și Informațiile» din dosar aveau un antet în care se menționa cine a redactat și către cine a fost trimis, erau semnate și se indica: «strict secret», «Notele» care proveneau de la Uniunea Scriitorilor erau lipsite de aceste indicații birocratice, erau scrise la o mașină cu caractere mari și aveau o simplă mențiune la sfârșitul paginilor: Nr. D/II/340557 sau 100/0085793.

Ne întrebăm cine redacta aceste «Note» și ce funcție avea în Uniune, deoarece era obișnuit cu formularea concisă a informațiilor? Era un scriitor care participase la ședințe? Era colonelul Achim care răspundea de Uniune, cunoștea «cazul meu» și era informat de... un scriitor?

«Notă. În anul 1982 Bujor Nedelcovici a depus la Editura «Cartea Românească» manuscrisul romanului «Ereticul îmblânzit». Apreciindu-se că are un conținut interpretabil, i s-a solicitat autorului unele modificări pe care acesta a refuzat să le efectueze retrăgându-și manuscrisul. În martie 1984, aceeași lucrare a fost depusă la «Editura Albatros». Recomandându-i-se din nou să facă unele modificări în text și propunându-i să-l publice în colecția «Fantastic club», nu a acceptat, retrăgându-l definitiv. În perioada 12.12.1984 – 14.03.1985 a efectuat o călătorie

turistică în Franța. În luna aprilie a.c., romanul în cauză a fost tipărit de editura franceză «Albin Michel» sub titlul «Le second mesager». Cartea a fost tradusă de Alain Paruit, colaborator al postului de radio Europa liberă și a apărut sub direcția lui Paul Goma, după cum se menționează la începutul ei. În buletinul bibliografic al editurii Albin Michel din luna aprilie 1985, în care este semnalată apariția cărții, se precizează că manuscrisul a fost retras de autor din planul editorial și le-a parvenit stârnind uimirea că în țară a existat intenția de publicare a acestuia. Ultima frază este subliniată cu cerneală. Luând cunoștință de apariția în Franța a cărții, președintele Uniunii Scriitorilor a informat Comitetul de partid.»

Am citit cu interes această «Notă» deoarece a avut darul să-mi amintească evenimentele de atunci și perioadele în care s-au desfășurat acțiunile. Este o radiografie exactă a unui fragment de timp și are răceala unui diagnostic medical-polițienesc care nu mă surprinde.

«La indicația Comitetului de partid, în ziua de 6 mai a.c., a fost convocată conducerea operativă a Uniunii, care i-a cerut explicații lui Bujor Nedelcovici în legătură cu circumstanțele în care a fost editată lucrarea în cauză, precizându-se că prin fapta sa, a încălcat prevederile statutului Uniunii Scriitorilor, a Legii presei și a dispoziției Consiliului Culturii și Educației Socialiste Nr. 16270/1979. Totodată i s-a cerut să-și dea demisia din funcția de secretar al Biroului Secției de proză a Asociației Scriitorilor din București. Bujor Nedelcovici a afirmat că, după respingerea de la editare în țară a lucrării, aflându-se în Franța, unde i s-a oferit posibilitatea de a o publica, a rescris-o din memorie.»

Dacă până aici au fost redate exact evenimentele, ajunși la evocarea acestui detaliu, s-a strecurat o omisiune esențială. La ședința cu pricina, am fost întrebat insistent prin cine am trimis manuscrisul? Întrebarea a revenit de mai multe ori. Deoarece nu puteam să denunț persoana care a luat cartea, le-am spus că am rescris – la Paris – manuscrisul din memorie. La obiecția că nu aș fi avut timp să scriu trei sute de pagini, am adus argumentul că Dostoievski a scris «**Jucătorul**» într-o lună și jumătate. Știam că nu o să-i conving pe membrii conducerii operative dar... le-am dat o explicație.

«La data de 8 mai a.c. a avut loc o ședință a Biroului Secției de proză care a aprobat demisia lui Bujor Nedelcovici și a ales în funcția de secretar pe Radu Tudoran. Nr. D/1340557 din 9.05.1985».

Cum s-a desfășurat ședința de demisie din funcția de Secretar al secției de proză și numirea lui Radu Tudoran și a lui Mircea Ciobanu, am descris-o la capitolul: «Cinematografie, Editurile, Editorii și Cenzura».

Revista «România literară» avea și ea informatorii ei, dar spre deosebire de Uniunea Scriitorilor scrisoarea are un antet și semnături:

MI/DST/ Direcția a III-a din 2.XI.1985. Către Securitatea Municipiului București. Din datele ce le deținem rezultă că în ziua de 25.X.1985, într-o ședință ținută la redacția revistei România literară, mai mulți scriitori au ridicat o serie de probleme, printre care scriitorul Bujor Nedelcovici s-a manifestat profund nemulțumit de faptul că după o carte a sa apărută în 1981, a fost turnat filmul «Faleze de nisip», care după câteva zile a fost interzis. Un alt roman al său a fost refuzat de către mai multe edituri din țară, l-a publicat la Paris, unde a înregistrat succes. Întors în țară din Franța, i s-a comunicat că nu mai poate ocupa funcția de șef al secției de proză. I s-a refuzat de asemenea plecarea la Madrid, unde intenționa să plece la o conferință. Poetul Mircea Dinescu, în cuvântul său, a pus accent pe situația materială proastă a scriitorilor din țara noastră, arătând:

- în ultimii cinci ani au murit aproape 300 de scriitori români ca urmare a condițiilor materiale grele. (cu cerneală: **numai?**)

- recent s-ar fi întâlnit cu scriitorul Alecu Ivan Ghilia care i-a cerut 10 lei că nu are ce mânca, fapt nepermis pentru condiția unui scriitor român.

- situația grea a scriitorilor din România s-ar datora cenzurii și atitudinii «milițienilor» din Consiliul Culturii și Educației Socialiste.

- dacă în decurs de o săptămână nu i se va accepta o carte a sa, dată spre publicare, își va pune o pancartă de gât pe care va scrie «poet indezirabil» și va deveni solidar cu intenția lui Bujor Nedelcovici.

- *Din cuvântul mai multor scriitori, printre care Petre Sălcudeanu, Octavian Paler, Darie Novăceanu, Vasile Băran, Constantin Crișan, Toma George Maiorescu s-au desprins următoarele idei:*

- *desființarea cenzurii, în mod implicit a dus la înrăutățirea situației scriitorilor pentru că cel puțin cea desființată <avea firmă> și spunea scriitorului ce este și ce nu este permis a scrie, pe când cea existentă acum – fără firmă – nu le spune nimic.*

- *Uniunea Scriitorilor este «un vid». nu-și îndeplinește rostul, nu-i apără pe scriitori.*

- *editurile îi înșeală în privința tirajelor.*

- *Anul acesta trebuia să aibă loc Congresul scriitorilor. Amânarea sine die a ținerii lui se consideră a fi o politică anticulturală și antipartinică.*

- *Majoritatea au evidențiat condițiile materiale proaste de care dispun scriitorii din țara noastră.*

- *Ședința menționată s-a întrerupt, propunându-se ca discuțiile să fie continuate în alt cadru și să se formeze un colectiv care să informeze conducerea superioară de partid și de stat cu toate problemele ce-i frământă pe scriitori. Semnează: colonelul Ionescu Vergiliu și colonelul Dulămoiu Vasile.»*

Am redat pe larg această notă informativă deoarece a fost pentru prima dată când în public am simțit solidaritatea dintre scriitori. Era o atmosferă tensionată și parcă majoritatea erau cuprinși de un elan în care prudența, ezitarea și teama erau excluse. Se afirmă deseori că în România disidența era individuală și discretă. Iată, este o probă de revoltă și protest public. Din cele relatate în «Nota» Securității – care a redat cu o relativă obiectivitate cele discutate în ședință – nu toți cei citați au luat cuvântul în sensul celor arătate. Dacă cineva, cândva, o să încerce să scrie o carte în care va analiza rezistența și protestul scriitorilor din ultima perioadă a regimului comunist, ar fi bine să se refere și la cele menționate mai sus. Este nedrept ce s-a susținut că scriitorii erau niște privilegiați ai regimului și primeau sume importante de bani. În 1985, Partidul comunist nu mai avea nevoie de scriitori și artiști, așa cum se petrecuse după 23 august '44, când unii intelectuali au fost tentați să cedeze invitației de a colabora cu puterea.

Consecințele ședinței de la «România literară» s-au arătat destul de repede.

La numai cinci zile, adică la 30 octombrie 1985, cei doi împlicinați, Bujor Nedelcovici și Mircea Dinescu au fost invitați de către președintele Uniunii Scriitorilor, D.R. Popescu. Iată ce cuprinde «Nota» Securității și să vedem în ce măsură s-au înregistrat obiectivele discutate:

«Notă, 100/0085.793 din 30 octombrie 1985 (fără antet și fără destinatar, scris la o mașină cu caractere mari). În ziua de 29 oct. a.c., scriitorii Bujor Nedelcovici și Mircea Dinescu au avut o discuție cu președintele Uniunii Scriitorilor. Cu acest prilej, Bujor Nedelcovici a afirmat că vrea «să fie un om liber». În 1981 i s-a respins scenariul unui film, apoi manuscrisul romanului «Ereticul împlânzit», fapt care l-a obligat să-l tipărească în Franța. După ce s-a întors din călătoria efectuată în Occident, în luna mai a.c. a fost schimbat din funcțiile de secretar al Asociației Scriitorilor din București și ca redactor al Almanahului scriitorilor din București și ca redactor al Almanahului scriitorilor, iar președintele uniunii nu i-a acordat ajutorul lunar pe care i l-a promis. În continuare, Bujor Nedelcovici a afirmat că la aceste probleme de ordin personal se adaugă și altele de interes general și anume: nerespectarea dreptului scriitorilor la critică, libera circulație și hotărârii privind desființarea cenzurii, neacordarea burselor acordate de unele instituții din Occident, neîntrunirea Biroului și Consiliului Uniunii în conformitate cu prevederile statutului. În final a solicitat președintelui Uniunii să facă demersurile necesare pentru a fi primit la conducerea superioară de partid sau la tovarășul Petru Enache. La rîndul său, Mircea Dinescu și-a manifestat nemulțumirea în legătură cu dificultățile ce le întâmpină la editarea volumului său de versuri «Rimbaud negustorul», insistând că acest lucru s-ar datora interpretării eronate a intervenției sale făcute cu ocazia întâlnirii ce a avut loc la uniune în ziua de 15.10 a.c., cu un grup de scriitori vest-germani. A susținut, în continuare, că în România ar exista cenzură exercitată de niște «milițieni ai culturii». A apreciat că el, luând libertatea în serios, nu va respecta pe nimeni atâta timp cât nu este respectat și creierul lui. După opinia sa, Uniunea Scriitorilor fiind un «sindicat profesional», ar trebui să apere drepturile

membrilor săi. A propus organizarea unei întâlniri a scriitorilor la cel mai înalt nivel ori cu tovarășul Petru Enache, menționând că dacă președintele uniunii nu va face demersurile necesare vor acționa ei în acest scop. A încheiat reînvoind amenințarea că dacă până vineri la ora 10,00 nu va apare semnalul volumului său de versuri, va protesta în fața Uniunii cu o pancardă pe care va adnota că este scriitor cenzurat. Președintele Uniunii Scriitorilor a încercat să-i tempereze pe Bujor Nedelcovici și Mircea Dinescu, fără însă a reuși să-i determine să renunțe la intențiile lor.»

Trecem peste faptul că în «Notă» se menționează că ședința de la «România literară» a fost în ziua de 29 oct. când în realitate a fost la 25 oct. 1985, dar cele relatate nu au fost exacte și ne întrebăm de ce? Când am intrat în biroul președintelui Uniunii, D.R. Popescu, am constatat că era singur, de obicei era înconjurat de comitetul director. I-am spus că nu îi cer nimic personal (nu cum se afirmă în Notă), chiar dacă aveam manuscrisul volumului de nuvele «**Oratoriu pentru imprudență**» predat la Editura Cartea Românească și încă nu primisem răspuns. Îmi amintesc frazele și cuvintele rostite: «*Profită de mine! Vreau să mă expun! Trebuie să intervii pentru a obține o audiență la Petru Enache în care să-i expun situația scriitorilor.*» El mă privea de parcă aș fi fost nebun. Tăcea și se uita în ochii mei cu intensitatea celui care ar încerca să afle ce urmăresc dincolo de cuvinte. Nici un mușchi de pe fața lui nu se mișca. Sfinx! Tăcea cu puterea și arta – pe care am constatat-o și în alte ocazii – a celor care aveau «munci de răspundere». George Macovescu, vechiul președinte al Uniunii Scriitorilor, avea o «altă strategie a audiențelor». Te primea cu un zâmbet pe față, era plin de curtoazie, diplomație și când îi spuneam că am un manuscris «oprit» la Editura Cartea Românească, îmi răspundea cu candoare: «*Și eu am un volum care este oprit la o editură! Ce să facem! Asta e situația*» Deci, și el era un persecutat. «*No comment!*» Din punctul de vedere al lui D.R. Popescu cred că eram cu adevărat... un nebun. Cum să ceară un scriitor o audiență personală la un înalt responsabil cu propaganda din Comitetul Central și să-i expună nemulțumirile în legătură cu activitatea obștei scriitoricești?! De ce «Nota» Securității sau a celui care i-a informat nu a relatat exact discuția?

Oare nu au îndrăznit să se aplece la «nivel înalt» despre cererea mea sau... din simplă neglijență? Apoi a luat cuvântul Mircea Dinescu care a insistat mai mult pentru publicarea volumului de poezie «**Rimbaud negustorul**», amenințând că în caz contrar își va agăța o pancardă de gât și va manifesta în fața Uniunii Scriitorilor. Consecințele? Nici una... Ca și cum n-am fi discutat cu președintele Uniunii și nu am fi formulat anumite deziderate. Era și firesc în nefirescul de atunci când între puterea politică și simplii cetățeni – puterea civilă – nu exista nici un raport sau dialog.

În schimb, era informat tovarășul secretar Croitoru de la Comitetul de partid al Municipiului București. Iată ce aflam din «Nota»0050.720 din aprilie 1986, fără antet și fără destinatar scrisă la o mașină cu caractere mari:

«Recent, scriitorul Bujor Nedelcovici a obținut premiul PEN-Clubului pentru romanul „Al doilea mesager”, scos ilegal din țară și publicat în Franța în aprilie 1985 de către Editura Albin Michel. Manuscrisul acestui roman a fost depus de Bujor Nedelcovici în 1982 la editura Cartea Românească. Acțiunea cărții este plasată într-o insulă sud-americană, fiind descris un regim politic dictatorial. Apreciindu-se că are conținut interpretabil, conducerea editurii i-a solicitat autorului să aducă unele modificări pe care acesta a refuzat să le efectueze». În 1984, aceeași lucrare a fost depusă la editura Albatros însă din nou cel în cauză a refuzat să facă rectificările solicitate. După revenirea din călătoria turistică efectuată în Franța, în 1985, Bujor Nedelcovici a declarat că oferindu-i-se posibilitatea de a edita cartea în străinătate, ar fi rescris-o acolo din memorie. Romanul i-a fost tradus de Alain Paruit, colaborator al postului de radio Europa Liberă. Președintele juriului care i-a decernat premiul PEN-Clubului este dramaturgul Eugen Ionescu, stabilit în Franța din 1939, cunoscut cu o poziție ostilă la adresa R.S. România. După transmiterea știrii de către postul de radio Europa Liberă, Georgeta Dimisianu, redactor la Editura Științifică și Enciclopedică, cunoscută cu legături în rândul emigrației, l-a felicitat pe Bujor Nedelcovici, comunicându-i că va lua legătura telefonic cu Marie-France Ionesco, fiica dramaturgului pentru a afla valoarea în valută a premiului.»

Rezoluția scrisă cu cerneală: «28.05.1986. *Cu aspectele din Notă a fost informat tov. Secretar Croitoru de către conducerea unității.*» Semnează colonel indescifrabil.

Două remarci: În seara în care s-a anunțat la postul de radio «Europa liberă» că PEN-Clubul francez mi-a acordat «Premiul Libertății», Georgeta Dimisianu a fost singura persoană care mi-a telefonat și m-a felicitat.

Am fost invitat la Comitetul de partid al Municipiului București, unde am fost primit de tovarășul Croitoru. Birou spațios, mobilă greoaie, obișnuita bibliotecă prăfuită din spatele mesei. Mi-a făcut un semn să iau loc, apoi a continuat să privească hârtiile. A ridicat ochii și - spre surprinderea mea - avea un aer prietenos. «*Ei! Cum s-au petrecut faptele, tovarășul Nedelcovici?*» I-am povestit pe scurt toată tărășenia, apoi am tăcut curios să văd ce va urma. M-a întrebat în treacăt cum și prin cine am publicat romanul în Franța, n-a insistat, apoi a trecut la problemele «administrative» și m-a asigurat că a intervenit la conducerea superioară pentru ca ședințele Consiliului Uniunii Scriitorilor să aibă loc cu o frecvență constantă și că toate problemele de tipărire, cenzură și drepturile de autor vor fi rezolvate. Continua să-mi sugereze că este de acord cu mine, că suntem pe «aceeași baricadă» și că toate problemele vor fi rezolvate. Sigur, era strategia cunoscută: îmblânzește adversarul și poate îți va fi complice. La un moment dat, mi-a spus: «*Știu, tovarășe Nedelcovici, că scriitorii o duc rău! Și mie mi-ar conveni să găsesc mușchiul de vacă în măcelării pe care îl cumpăram în urmă cu câțiva ani, dar acum e o situație schimbată.*» Eram deja doi persecutați și îmi sugera că și el suporta rigorile situației din țară. N-am mai putut să suport intenția lui de a mă transforma într-un complice la o suferință comună. «*Eu nu am venit aici, tovarășul Croitoru - i-am spus eu - să vorbim despre mușchiul de vacă, ci... despre situația scriitorilor și a dreptului de a publica liber manuscrisele!*» «*Aaa! Sigur, tovarășe Nedelcovici - mi-a răspuns el cu blândețe - dumneata ai dreptate, dar te asigur că dacă mai ai puțin răbdare toate problemele vor fi rezolvate.*»

După câteva minute, m-am ridicat și am plecat. Mi-am amintit de zecile de audiențe la Suzana Gîdea, când îi ceream să-mi aprobe un pașaport - aveam nevoie de acordul Comitetului

de partid de la Uniune, a tovarășului Ion Hobana și a Comitetului de Cultură - se desfășurau după același ritual. »*Lasă, mamă dragă*, spunea Suzănica aranjându-și cu un gest discret peruca pe cap, *mai ai puțină răbdare. Acum nu este momentul... »*

De unde au învățat «tovarășii noștri» această lecție a tergiversării (teroarea așteptării, sindromul răbdării, abandonul, eșecul, supunerea involuntară), a inducerii în eroare și a evitării cu perfidie a unor probleme care aparțineau vieții cotidiene?!

CAPITOLUL VI

Este cunoscut faptul că într-un sistem despotice există minciuni moral justificate mai adevărate și mai puternice decât adevărul în sine pentru cei care afirmă că negrul este alb și albul negru și în același timp au pretenții de a susține că sunt în căutarea nuanței și a culorii «gri». Mistificarea, simularea, disimularea, simulacrul (Binele este Rău, Răul este Bine și Diavolul este Dumnezeu), dezinformarea («Direcția de dezinformare»), distorsionarea, defăimarea și compromiterea cu rea-intenție prin lansarea unor zvonuri false... toate procedeele au fost utilizate în România cu o perseverență diabolică în ultima jumătate de secol. S-a reușit ca ipocrizia și impostura să devină autentice și să reprezinte chiar adevărul și poate nu este surprinzător că s-a izbutit să se impună (cu trecerea timpului) în cunoștințele cele mai luminate. Au fost devalorizate și compromise chiar și cuvintele care reprezentau cochilii lipsite de orice conținut. «Ministerul Adevărului» orwellian și-a făcut datoria! Idolii mentali ideologico-politici s-au dovedit uneori mai puternici decât rațiunea. «Omul Nou» a fost realizat într-o epocă faustiană și prin triumful unui demon mefistofelic care a reușit să le cumpere sufletul și mintea nu pentru~ a o seduce pe inocenta Margareta, ci... pentru o pungă cu bani, un post în ierarhie, un sac cu idei prefabricate și o ideologie mortifiantă.

Cinematografla, Editurile, Editorii și Cenzura

În 1982, în cadrul unei ședințe a Consiliului Uniunii Scriitorilor, Petru Enache, secretarul cu Propaganda al Comitetului Central a afirmat: «La noi nu au fost respinse manuscrise și toate cărțile care au fost prezentate la edituri au fost publicate». S-a ridicat Eugen Simion și a spus că romanul «**Al dollea mesager**» de B.N. a fost respins de cenzură și nu a fost publicat.

Nu a avut nici un răspuns din partea lui Petru Enache și nu s-a constatat nici o schimbare de atitudine din partea Editurii Cartea Românească, care respinsese manuscrisul.

În altă ședință a Consiliului Uniunii Scriitorilor, Dan Deșliu a citit o scrisoare a lui Dorin Tudoran prin care anunța începerea unei greve a foamei. Președintele Uniunii Scriitorilor, Dumitru Radu Popescu, s-a ridicat de la masă în dorința de a părăsi adunarea, dar văzând că nimeni nu-l urmează a luat loc pe scaun. Dan Deșliu, cu obișnuitul glas de tribun, a citit scrisoarea lui Dorin Tudoran, apoi a continuat netulburat spunând: *«Ismail Kadare, scriitor albanez, a publicat mai multe romane în Franța, iar noi, în loc să ne mândrim că Nedelcovici a publicat un roman la Paris, îl dăm afară din funcția de Secretar de Secție de Proză și de la Asociația Scriitorilor din București»*. Deplină tăcere din partea lui Petru Enache și a lui Dumitru Radu Popescu.

Dar «Marele Cenzor» era însuși Ceaușescu care în 1980 a interzis personal (menționat și în Dosarul de Securitate) filmul «**Faleze de nisip**», adaptarea cinematografică a romanului «**Zile de nisip**», în regia lui Dan Pița. Nu am aflat nimic - chiar dacă am făcut numeroase memorii - despre motivele acestei interdicții, decât în 1983. La «Conferința ideologică de la Mangalia», Ceaușescu a ținut o cuvântare în care a aruncat fulgere și anateme: *«Sarcini importante are cinematografia. Avem nevoie de filme bune, revoluționare, care să prezinte mărețele realizări ale poporului nostru, să mobilizeze și să înfățișeze eroi care să constituie un model de muncă și de viață. Ori, tovarăși, am văzut câteva filme care nu numai că nu prezintă modele de eroi în viață și în muncă, ci, dimpotrivă, prezintă niște elemente care se mai întâlnesc poate undeva, la periferia societății, dar nu pe aceștia trebuie să-i prezinte scenariștii și regizorii noștri sau cei care conduc și organizează producția de filme. Trebuie să lichidăm cu desăvârșire această stare de lucruri»*.

De remarcat cuvântul «lichidăm» pe care îl folosea Troțki, Lenin și Stalin și care reprezenta uciderea adversarilor politici. Urmele din limbajul și gândirea lui N.C. dezvăluie cu claritatea originea și formația de politruc la școala sovieto-bolșevică.

«Am văzut nu demult - a continuat «Marele Înțelept» - un film prezentând un tânăr muncitor la Marea Neagră. Dar eroul

acestui film nu are nimic cu tânăra muncitor de azi (...) Scenaristul și regizorul care au realizat filmul, precum și cei care l-au aprobat nu cunosc, se vede, tineretul patriei noastre. Nu se poate să mai admitem să se producă asemenea filme. Unde este Consiliul Culturii, unde este Secția de propagandă, unde este Comisia ideologică a Comitetului Central, care trebuie să vadă toate aceste filme? (...) Avem nevoie de o artă, de o cinematografie, de un teatru care să prezinte esența, modelul omului pe care trebuie să-l făurim! Chiar dacă câteodată trebuie să înfrumusețăm un erou, ca tineretul să știe, să înțeleagă că așa trebuie să fie!»

Reținem cuvintele: «*trebuie*», porunca stăpânului în raport cu supușii; «*modelul omului*», adică a Omului Nou (Omul masă, *Homo sovieticus*) care a fost realizat, chiar dacă nu vrem să acceptăm și în sfârșit, «*să înfrumusețăm eroul*» în detrimentul adevărului și în scopul unei educații prin falsitate, machiaj și ipocrizie.

După două sau trei zile a apărut în «Scânteia» un articol care elogia «Conferința de la Mangalia» scris de un romancier care locuia la Cluj și care acum deține o funcție importantă în conducerea Uniunii Scriitorilor.

Recent, am avut ocazia să văd o casetă video înregistrată la «Conferința pentru ideologie» care s-a ținut la Mangalia în 1983 și în care era înregistrat discursul lui Ceaușescu. Zeus era furios și arunca fulgere, anateme și blesteme. Gesticula, striga cu o voce răgușită, avea o expresie de furie și parcă intrase într-o criză nervoasă pentru că cineva îndrăznise să-l contrazică și să-l sfideze. Privind imaginile, am înțeles încă o dată că nu am în față un fenomen excepțional, ci clasic al delirului de grandoare, dar nu numai atât... S-au scris nenumărate cărți despre «*fenomenul Ceaușescu*» dar cred că apelând la filosofia istoriei putem să-l înțelegem mai ușor. Spinoza («**Tratatul teologico-politic**») și Nietzsche («**Voința de putere**») au analizat sistemele tiranice și erau de părere că puterea se împarte între trei personaje: ofițerul, puterea militară; preotul, puterea spirituală și sclavul care nu are nici o putere. Montesquieu distingea trei forme de stat: despotismul, monarhia, republica și susținea că despotismul înseamnă: «*Unul singur, fără lege și fără reguli care dirijează*

total prin voința și capriciile sale». Thomas Hobbes analiza absolutismul despotic și declara: «*La guerre de tous contre tous et l'homme est un loup pour l'homme*». Ceaușescu nu se poate înscrie în nici o categorie sau... poate le întrunește pe toate dar în special: «*Unul singură, fără lege și fără reguli...*»

*

După Revoluția bolșevică din 1917, printre primii care au încercat să dezvăluie opiniei publice mondiale misterul criminal al totalitarismului comunist, a fost Panait Istrati, «**Spovedania unui învins**», 1927, intens sfătuit de R. Rolland să nu publice cartea. R. Rolland făcea parte din «troica comunistă franceză», alături de Aragon și Barbusse, toți trei căsătoriți cu rusoaice, premiați la Moscova, traduși în toate țările din lagărul comunist. De altfel, Barbusse a murit la Moscova, țara de adopțiune sufletească. A urmat în 1947 Kravscenco, «**Am ales libertatea**» (după procesul cu revista «Les Lettres françaises», condusă de Aragon, Claude Morgan și André Wurmser, proces câștigat dar care nu a avut ecou în presa franceză. Kravscenco s-a întors în Statele Unite și la câțiva ani s-a sinucis), Boris Suvarin, «**Stalin**», Victor Serge, David Rousset, Marcenko, Vasili Grosman, Robert Conquest, «**Marea teroare**», Artur London, «**Mărturisirea**» (implicat în procesul de la Praga, 1952, Rudolf Slansky; 13 conducători comuniști, dintre care 11 au fost condamnați la moarte, iar A. London a fost printre cei doi care au scăpat cu viață; cum se explică? se pare că Partidul Comunist Francez a intervenit în favoarea lui), Artur Koestler, «**De la zeros la infinit**»...

De la Soljenițin cu «**Arhipelagul Gulag**», care a răsturnat viziunea Occidentului și a determinat o cotitură și până la Claude Lefort, François Furet, Stéfane Courtois etc. etc. Trecem peste Hannah Arendt («**Natura totalitarismului**») și Ernst Nolte («**Războiul civil european**») care au marcat pagini esențiale în analiza regimului care a decretat teroarea de stat. Enzo Traverso în «**Totalitarism**», a făcut o antologie cu autorii care au scris despre fenomenul totalitar: **60 de scriitori**. Și cred că am realizat un tur de orizont (sumar, foarte sumar, au fost scrise sute de volume despre regimurile «*rouje-bruns*») a celor care au încercat

să taie nodul Gordian - «nodul rațional» și «nodul criminal» - care a dominat regimurile absolutist-totalitare și care a făcut aproape o sută de milioane de victime. Genocidul roșu...

*

Dar să revenim la «Clovnul Răgușit și Carpatin». Originalitate lui a fost că România nu a cunoscut nici un astfel de personaj de-a lungul istoriei. Nu a reprezentat Răul absolut (cum s-a spus), ci a fost produsul unor anumite împrejurări politice și istorice favorabile (comunismul) care i-au dat prilejul să încarneze puterea politică, socială și spirituală, transformând poporul într-o masă informă de sclavi. Trecutul, tradiția, justiția, religia au fost înlăturate (*tabula rasa*), iar politicul, politica, partidul unic și cultul șefului s-au transformat într-o religie egalitară cu noi sfinți și dumnezei care ascundeau o barbarie modernă. Dacă Ceaușescu a fost comparat cu Hitler, Stalin, Pol Pot sau Kim Ir Sen înseamnă că trebuie să recunoaștem că a fost un personaj ieșit din comun. Ceaușescu nu a cucerit România care deja fusese cucerită și ocupată de Armata Roșie. El nu a fost un comunist autentic și nici un național-comunist, deoarece nu respecta dogma marxist-leninistă și nu urmărea binele națiunii și al poporului, ci doar păstrarea puterii în interes personal și prin aceasta s-a dovedit un dictator abil pentru că a reușit să ducă în eroare mulți istorici și analiști politici. În aparență - dar numai în aparență - Ceaușescu a dus un război împotriva propriului său popor, sau cum s-a zis: «Românii au fost cucerți de către români». Nu a fost un război autentic și nici nu a executat o dominație cu mijloace violente evidente. El a reușit o performanță unică a unei complicități perverse sado-mazochise de stăpânire și supunere a întregului popor. El a izbutit să realizeze o participare pasivă, o complicitate subminimală în subconștientul colectiv între stăpân-sclav și care au dus la un acord cvasi-general dintre «dominator și dominați». Amprenta degetelor lui se găsește pe multe din mințile oamenilor politici din România și a semnat multe acte de deces spiritual. După 12 ani, regretul dispariției lui este numai un simplu exemplu că dăinuiește în amintirea pervertită a unei părți din populație. De subliniat, voința de a

rămâne în posteritate (specifică dictatorilor: Mussolini, Hitler, Stalin) prin înscrierea numelui în piatra construcțiilor faraonice (care a costat suferința a două generații) dar și în imaginarul colectiv.

*

Ar fi multe de spus despre Cenzura din cinematografia «anilor de lumină», de rolul jucat de Dumitru Popescu-Dumnezeu, secretarul cu propaganda al CC care aviza toate filmele (după ce a vizionat filmul **Zile de nisip** s-a ridicat în picioare și a plecat fără să spună nici un cuvânt), dar să revenim la Dosarul de Securitate și piesele pe care le-am găsit acolo privitor la Cenzura din edituri.

Am evocat aceste evenimente pentru că odată cu trecerea anilor, s-a afirmat de mai multe ori că «cenzura a fost benefică» deoarece artiștii erau obligați să găsească noi forme de exprimare și stil; nu s-au scris «manuscrite de sertar», deci nu au fost cărți interzise și, mai mult, singurul vinovat că unele manuscrite au fost respinse ori s-au cerut autorilor să facă modificări... a fost Cenzura.

În publicațiile din România au apărut - totuși - nenumărate articole prin care s-a încercat să se demonstreze contrariul: au fost manuscrite interzise, a existat o «literatură de sertar» și răspunderea acestei stări de fapt nu revenea numai Cenzurii dar și a editurilor. Totuși, ideea rezistă... Nu de mult, un critic de prestigiu, a afirmat în cadrul unei emisiuni radio, că romanele mele au fost respinse de Cenzură, cu alte cuvinte a încercat - voit sau inconștient - să absolve editurile de orice responsabilitate și vinovăție.

Editurile nu erau «simple curele de transmisie» - cum se spunea despre sindicate - dintre scriitori și Cenzură, ci erau direct implicate în redactarea unor referate care erau trimise la Cenzură, recomandări făcute autorilor pentru a-și modifica textul și chiar «sugestii» transmise Cenzurii pentru «a da sau a nu da» un aviz favorabil publicării unei cărți. În anul 1977, prin Decretul nr. 471 din 24 decembrie, Comitetul de Presă și Tipărituri (Cenzura) a fost desființat. Aparent desființat... încă un exemplu

elocvent de ipocrizie. Cenzura urma să fie realizată de edituri, adică de scriitorii care le conduceau, dar care trimiteau în continuare manuscrisele la Cenzură unde lucrau zeci de salariați conduși de poetul cu pretenții suprarrealiste Vasile Nicolescu și Ileana Docsănescu. Ei au moștenit celebritatea lui Iosif Ardeleanu (N. Goldberger), fost membru al Kominternului, directorul Direcției de presă, care după opinia lui Brucan nu știa bine românește.*

EDITURA CARTEA ROMÂNEASCĂ

Editurile redactau referatele pentru manuscrisele pe care le primeau, în primul rând pentru o evidență proprie (firească), în al doilea rând pentru a însoți manuscrisul pe care îl trimiteau la Cenzură, dar *o copie se preda și la Securitate!* (De cine?!). Am găsit în dosar referatele-sinteză și referatele externe care analizau romanul «**Ereticul îmblânzit**» interzis de a fi publicat în România și apărut la Editura Albin Michel de la Paris, sub titlul «**Al doilea mesager**». Am aflat astfel ce gândeau cei care mi-au citit manuscrisul dar care niciodată nu mi-au spus. Poate era un secret profesional...

«*Referat-sinteză, Bujor Nedelcovici - Ereticul îmblânzit*» (pag. 134, 135).

«*Romanul lui Bujor Nedelcovici este o utopie satirică despre relația dintre individ și un sistem totalitar de tipul celor sud-americane. Acțiunea se petrece într-o insulă, fostă colonie franceză, în care un Guvernator controlează toate laturile acestui sistem represiv. Un scriitor Danyel R. se reîntoarce în insulă după ce 12 ani peregrinase prin lume ajungând și la o mare reputație*

* Din Direcția Generală a Tipăriturilor mai făceau parte: Horia Panaitescu, director general adjunct; Raia Vidrașcu și M. Rozensweis conduceau departamentul cenzurii publicațiilor; Irina Schwartz, directoarea școlii de îndocrinare; Molho Salvadez, responsabil cu învățământul; Matei Wolf, șef de departament; Lupu Mândrigiu, instructor și lector al ziarului «Scânteia»; Dolores Bancic, fiica luptătoarei comuniste Olga Bancic și a scriitorului Alexandru Jar etc. etc. «**Securitatea și evreii**», Teșu Solomovici, Ed. Ziua, 2003.

artistică internațională. Atmosfera însă pe care o găsește în Rockisland i se pare însă total diferită de ce lăsase la plecare. Încet-încet își dă seama că sistemul instaurat de Guvernator transformase locuitorii Rockislandului în niște roboți... Îl uluiește mai ales sistemul de autodenunț, încât fiecare individ care simte că începe să gândească altfel se autodenunță și e internat automat într-un institut de reeducare. Ce se întâmplă cu eroul nostru în momentul în care realizează proporțiile dezastrului moral în care se află oamenii din Rockisland? Dar el este un scriitor și pentru un artist libertatea este chiar prima necesitate. De aici începe romanul propriu-zis și pentru un artist libertatea este chiar prima necesitate. De aici începe romanul propriu-zis al eroului, conceput de autor sub forma unui jurnal. Avem deci jurnalul unei detenții consimțite de erou într-un sistem absurd. Autorul sugerează că Danyel R. nu se poate salva individual de la o opresiune care se exercită asupra tuturor din jurul său. Înțelege prea repede, de altfel, că lupta pentru adevăr într-o lume fără valori și respectul acestora este pierdută de individul singur. Ba chiar prin vocația lui deosebită de artist, el devine cel mai apropiat colaborator al Guvernatorului.

Bujor Nedelcovici are meritul de a medita serios și cu talent asupra situației artistului într-un sistem de agresiune, în care libertatea nu există pentru nimeni. El ne dă un roman grav despre condiția omului într-o societatea care se bazează pe disprețul pentru om și valorile fundamentale.

Manuscrisul a fost citit în redacție de Georgeta Naidin-Dimsianu și extern de Eugen Simion. Semnează:

Redactor de carte: Georgeta Naidin-Dimisianu, redactor șef, Cornel Popescu.»

De ce am reprodus «*in extenso*» acest referat-sinteză?

Cu o singură remarcă (acțiunea nu se petrecea în insula Rockisland ci Belle-Ile), textul este redactat cu obiectivitate, succint, neutru, fără nici o referire dacă manuscrisul ar merita să fie sau să nu fie publicat. Rămânea la dispoziția directorului de editură, George Bălăița (vom reveni) și a Cenzurii de a lua această hotărâre importantă. Subliniez acest lucru pentru că vom vedea că la altă editură (Editura Eminescu), redactorul de carte a sugerat nepublicare manuscrisului pentru motive literare dar

și «idiologico-politice». Pe Georgeta Naidin-Dimisianu am întâlnit-o din nou la pagina 287 din dosar, într-o «Notă» redactată de un ofițer de securitate care nu era semnată dar era adresată tovarășului Bucureanu.

«Recent, scriitorul Bujor Nedelcovici a obținut premiul PEN-Clubului pentru romanul «Al doilea mesager» publicat ilegal în Franța în aprilie 1985 de către editura Albin Michel. Cartea i-a fost tradusă de Alain Paruit, colaborator al postului de radio Europa Liberă. PEN-Clubul a fost înființat în Anglia în 1921 ca asociație internațională a scriitorilor, editorilor și traducătorilor. Din 1970 se distinge printr-o vădită orientare anticomunistă. Președintele juriului care a decernat actualul premiu este dramaturgul Eugen Ionescu, stabilit în Franța din anul 1939. După transmiterea știrii de către postul de radio Europa Liberă, Georgeta Dimisianu l-a felicitat pe Bujor Nedelcovici, comunicându-i totodată că în ziua de 20.04 a.c. va lua legătura telefonic cu Marie-France Ionescu, fiica dramaturgului, pentru a afla valoarea în valută a premiului.»

A fost singura persoană care a avut curajul să-mi telefoneze în seara aceea.

În Dosarul de Securitate am găsit un «Referat» semnat de Eugen Simion (pagina 136). Eram prieteni, vecini de bloc și făceam deseori plimbări de seară în care ne împărtășeam cu căldură opiniile. Îmi amintesc serile în care discutam despre «Cazul Virgil Tănase», auzit la Radio Europa Liberă. Eram foarte impresionați că un scriitor ar fi putut fi victima unui atentat. Acum, după trecerea anilor, din toată «Afacerea Tănase» nu a rămas decât un balon de săpun. În cartea «**România mea**» și în cadrul unei emisiuni televizate V.T. a recunoscut că a fost informator al Securității. Autenticitatea unor evenimente din istorie nu este confirmată decât după trecerea timpului și atunci nu-ți rămâne decât să zâmbești pentru naivitatea cu care ai luat totul în serios.

I-am dat lui Eugen Simion manuscrisul romanului «**Al doilea mesager**» să-l citească. După câteva săptămâni mi-a spus doar atât: «*Dar nu ți-ai luat nici o măsură de precauție?!*» «*Asta am și vrut!*, i-am răspuns eu. *Să nu fiu precaut, adică să fiu liber!*» Nu mi-a spus că a scris un referat pentru Editura Cartea Românească.

Poate din discreție și prudență. Oricum, am fost surprins când am găsit referatul în Dosarul de Securitate. Iată pe scurt câteva idei:

*«Noul roman al lui Bujor Nedelcovici este o parabolă (sau o utopie satirică) despre existența individului într-un sistem totalitar (frază subliniată cu stiloul de către ofițerul care a citit referatul). Acțiunea se petrece într-o fostă insulă, fostă colonie franceză, dominată de un Guvernator absolut și controlată până în cele mai mici detalii de un sistem represiv ingenios construit. Profesorul și scriitorul Danyel R. se întoarce după 10-12 ani în Rockisland însoțit de o mare reputație internațională. Regăsește o lume altfel decât o lăsase. Un abil sistem despotice a transformat individul într-un robot. Există un institut specializat în spălarea creierelor, există un serviciu de ordine însărcinat cu supravegherea atentă a cetățenilor, un eficient, monstruos sistem de informare. Indivizii care încep să gândească altfel decât trebuie se auto-denunță și sunt internați într-un Institut unde urmează cursuri de reeducare. Structura socială și politică pe care o vizează Bujor Nedelcovici este aceea a unei dictaturi de dreapta de tip sud-american (frază subliniată cu stiloul de ofițerul care a citit referatul). Cum reacționează într-un mecanism de acest fel un spirit pentru care libertatea este o necesitate? Iată tema mai profundă a cărții lui B. Nedelcovici. «Ereticul îmblânzit» are două părți (**Jean Elby și Noul Mancrut**: cea dintâi este o confesiune, cea de a doua este un jurnal în marginea confesiunii dinainte. Danyel R., povestește ce i se întâmplă lui după întoarcerea în Rockisland până la ieșirea din faimosul institut de reeducare morală. **Noul Mancrut** este, în fapt, jurnalul acestei benevole detenții. E o carte bine scrisă, într-un ton grav, cu reflecții foarte profunde despre condiția omului într-un mecanism aberant. Tema intimă a romanului este înstrăinarea și manipularea individului în actele lui fundamentale. Danyel este întâi, revoltat, apoi se îmblânzește. N-are vocație de martir sau are dar, într-o lume care și-a pierdut valorile, lupta pentru adevăr este fără sens. Profesorul devine intim al sceleratului, ubuescului guvernator după ce ereticul a scris o carte în care povestește procesul acestei convertiri. Reproșez autorului două lucruri: puținătatea epicului într-o narațiune unde se petrec răsturnări atât de grave și abundența*

«*franțuzismelor*» în text. În latura reflexivă, romanul este remarcabil» (ultima frază este subliniată cu stiloul). *Semnează Eugen Simion, 15.VII.1982.*»

Trecând peste amănuntul că în referatul făcut de G.D. găsim similitudini de idei și fraze cu cel scris de E.S. (în ambele referate se vorbește despre insula Rockisland, dar care în realitatea ireală a romanului se numește Belle-Îlle), aș putea ca pagina scrisă de Eugen Simion - prin sinteza, profunzimea, subtilitatea și obiectivitatea - s-o așez în dosarul de presă în care am clasat toate criticile care au fost publicate despre roman.

După ce editura Cartea Românească mi-a respins manuscrisul - a fost necesar să treacă doi ani - am dus romanul la Editura Albatros. Directorul, Mircea Sîntimbreanu și alți redactori, mi-au cerut modificări. Am refuzat să le fac și am preferat să iau manuscrisul și să-l duc acasă.

*

Sigur, dacă aceste rînduri nu ar fi o «căutare a timpului trecut dar nu pierdut», o privire îndreptată spre câteva tablouri de viață dintr-o sală de expoziție și o «re-descoperire-revelație» a zilelor pe care le consideram uitate, poate nu ar merita toată osteneala de a cerceta filele unui dosar de Securitate. Acum, mă interesează analiza distantă, rece, detașată pe care am reușit - poate - să o dobândesc cu trecerea anilor. Este curiozitatea de a-mi revizita trecutul, așa cum aș intra într-o casă pe care am locuit-o de mult timp și aș găsi mobila, lucrurile, familia, iubirile, coșmarurile, visele, speranțele, încrederea și chiar un personaj - *Dublul* - pe care îl uitasem. Scriu despre dosar și «mă scriu» într-o biografie pe care o privesc ca un spectacol... Am avut permanent sentimentul că trăiesc pe o scenă și joc o piesă pentru un singur spectator. Eu eram actorul și spectatorul care intervenea uneori din sală și îi spunea actorului: «*Fals! Ai jucat mizerabil!*», sau «*De data asta ai jucat bine!*» După fiecare spectacol aveam senzația că era ultima reprezentație și trebuia să-mi iau adio de la cele două personaje.

Retrăiesc acea noapte când am aflat vestea - de la Radio Europa Liberă - că am primit «Premiul libertății» acordat de PEN-

Clubul francez. Masa rotundă la care au participat: Monica Lovinescu, Alain Paruit, Șerban Cristovici și Virgil Ierunca. Surprinzător, bucurie exaltantă și frică... nevoia de a împărtăși cu cineva incredibilul pe care l-am auzit... senzația de singurătate absolută deoarece știam că telefonul este ascultat și nu voiam să periclitez un prieten căruia aș fi dorit să-i spun: «*Ai auzit? Ai auzit și tu?*» Tăcerea parcă urla în casă și am făcut câțiva pași ca și cum trupul - el singur - ar fi căutat un alt trup pe care să-l atingă într-un semn de recunoaștere și de contrazicere a totalei singurătăți și insingurări. Mi-am amintit de personajul din roman, Danyel Raynal, care după ce a ținut un discurs la televiziune acuzând puterea, a găsit în curte un bilet pe care scria: «*Suntem toți alături de tine*». Poate mâine voi găsi și eu un semn trimis de la cineva... În noaptea aceea am adormit fără să iau obișnuitul somnifer și fără să-mi amintesc că în dulapul de lângă pat, într-un sertar, ascuns într-un pantof, aveam o pastilă de cianură. «*Dacă pot să-mi decid singur moartea sunt definitiv liber*», erau cuvintele pe care le rosteam după ce îmi făceam rugăciunea și în așteptarea somnului.

A doua zi, am încercat să-mi imaginez că și alte persoane, care nu și-ar fi spus numele, mi-ar fi telefonat. Ce ar fi riscat? Nu cumva cei care îmi ascultau telefonul ar fi înțeleș că există o solidaritate printre scriitorii sau ascultătorii Europei libere? Am spus solidaritate? Atunci eram ridicol! Da! Ridicol și stupid! Și totuși...

*

În 1985, Uniunea Scriitorilor a hotărât scoaterea mea din funcția de Secretar al secției de proză al Asociației Scriitorilor din București, deoarece încălcasem Statutul Uniunii Scriitorilor, a Legii presei și a Dispoziției C.C.E.S. Menționez că în funcția de secretar am fost ales de colegii mei, nu impus de Partid. După câteva săptămâni, Constantin Țoiu, președintele Asociației Scriitorilor din București, m-a anunțat că nu mai pot să răspund de publicarea «*Almanahului literar*» și că funcția de adjunct al Asociației a încetat.

S-a convocat o ședință la Uniunea Scriitorilor. Erau prezenți membrii Biroului Secției de proză: Radu Tudoran, Mircea Ciobanu, Norman Manea și Constantin Țoiu. Lipseau Octavian Paler și George Macovescu. Invitatul de onoare: tovarășul Croitoru de la Comitetul de Partid al Municipiului București. După ce Constantin Țoiu - care conducea ședința împreună cu Ion Hobana, secretarul de partid al Uniunii Scriitorilor - a mulțumit tovarășului Dumitru Radu Popescu, a expus pe scurt «cazul» și a propus să fiu scos din funcția de secretar. Toți au fost de acord și au votat prin ridicare de mână. Radu Tudoran a fost ales secretar și Mircea Ciobanu adjunct. Am rămas singur în colțul biroului. Mă uitam la colegii mei. Stăteau strânși în jurul tovarășului Croitoru. *«Ce ar fi fost dacă colegii, scriitorii, ar fi refuzat să se supună ordinului primit, mi-am zis eu. Nu ar fi pățit nimic și ar fi fost un gest de demnitate, rezistență și solidaritate de breaslă»*. Așa gândeam atunci, în 1985! M-am înșelat! Recunosc... Acum mi se pare firesc - în nefirescul naturii umane într-o societate inumană - și cu detașarea pe care am dobândit-o cu trecerea timpului.

Nu mi se pare absurd nici faptul că după ce am publicat în «**România literară**», articolul «**Cum am scris Al doilea messenger**», un prieten apropiat, Norman Manea, a scris două pagini, a evocat acea zi și a considerat că: «... *eroism am așteptat de la eroul venit de la Paris! Da. Laș!*» Acum, în încercarea lui de a mă insulta sau defăima nu mă surprinde și nici nu mă afectează. Avantajul trecerii timpului și a încercării de a cuceri o înțelepciune de necucerit...

*

După o perioadă de la publicarea romanului, am primit o scrisoare și un plic de la Alain Paruit în care erau cronicile apărute în ziarele și revistele de la Paris. Le-am citit cu interes și emoție. Copiile lor le-am găsit în Dosarul de Securitate (vol. II). Nimic nu le scăpa, chiar dacă cronicile erau reproduse în format foarte redus. Orice plic era deschis și copia corespondenței era atașată la dosar, inclusiv cărțile poștale ilustrate.

Dar poate cel mai frumos gest - aproape sublim - l-am trăit în compania fraților Eric și Erasm Comet. Într-o zi, mi-a telefonat un străin care vorbea franțuzește și care mi-a cerut o întâlnire pe o stradă în vecinătatea Spitalului de Urgență. M-am îndreptat spre locul stabilit oscilând între a nu cădea într-o capcană pusă de Securitate și un ziarist care dorea să mă întâlnească. După ce s-a urcat în mașină mi-a cerut să ieșim din oraș. Nu vorbea prea mult. M-am dus la pădurea Băneasa și acolo am oprit mașina. Din «sacul de marinar» - un sac lung și mare - a scos o carte. Eram stupefiat!. Mi-a întins-o fără să rostească nici un cuvânt și a privit în jurul nostru dacă nu eram urmăriți. Era un exemplar din «**Al doilea mesager**» care apăruse de curând la Paris și pe care îl vedeam prima dată. L-am luat în mână și l-am privit cu uimire apoi l-am mângâiat ca pe un obiect prețios. Am plecat de acolo și am intrat la un mic restaurant să bem o bere și să mâncăm. A început să-mi spună o poveste aproape incredibilă. Plecase de la Geneva cu auto-stopul - nu avea bani să cumpere un bilet de avion deoarece era student - a trecut prin Italia, Iugoslavia, a traversat România și după trei zile și două nopți a ajuns la București. Și asta pentru simplu fapt că voia să-mi aducă un exemplar dintr-o carte despre care aflase că apăruse de curând de la fratele lui, Eric și care la rândul lui știa de la fratele meu Vladimir (Adu) care locuia tot la Geneva. L-am invitat acasă. Din sacul de marinar și-a revărsat lucrurile. Apoi a privit o fereastră și a văzut «Palatul Poporului» care era în construcție și a zis: «*Ești în ochiul ciclopului, prea aproape de diavol. Trebuie să pleci de aici!*» A rămas peste noapte și a dormit încercând să recupereze oboseala după un voiaj atât de lung. A doua zi a plecat... Gestul lui gratuit - absolut gratuit - m-a impresionat atât de mult că am început să scriu o carte avându-l ca personaj pe Erasm Comet. Romanul s-a intitulat «**Dimineața unui miracol**» pe care l-am terminat la Paris și a fost publicat la «Editura Actes Sud» din Franța, apoi la Editura Univers, în 1993 care era condusă de Mircea Martin. Înainte de a pleca din România, în 1987, Eric Comet (fratele lui Erasm) a venit la București și mi-a adus al doilea exemplare. Ne-am întâlnit în casa Angelei și a lui Mircea Martin. Tot de la ei am aflat că Adrian Marino a publicat într-o revistă din Franța o cronică la romanul meu. De atunci, ori de

câte ori aveam ocazia să trec prin Geneva, mă întâlneam cu Eric și Erasm care erau atât de interesați de situația din România, încât Eric a tipărit clandestin niște afișe și le-a răspândit pe străzile din Geneva în care denunța regimul absolutist și destructor al valorilor morale și spirituale.

Dacă un singur gest uman se produce, universul nostru particular este salvat...

*

În 1985, când m-am întors din Franța unde urma să fie publicat romanul «**Al doilea mesager**» la Editura Albin Michel, am fost convocat la Uniunea Scriitorilor și mi s-a propus să public o carte. Evident, era o formă de a atenua sau a anula «îndrăzneala» de a publica în Franța un roman interzis în România. Am acceptat deoarece un scriitor care nu publică nu se poate numi scriitor și eu voiam să rămân scriitor în România. Am propus Editurii Cartea Românească un volum de nuvele fantastice pe care le-am scris timp de doi ani. Nu am fost inspirat atunci când am ales Editura Cartea Românească, dar cred că în subconștient era o provocare (încercam să aflu limitele *lor* dar și limitele *mele* de rezistență) și în același timp eram încrezător că nuvelele fantastice propuse nu vor fi respinse nici de editură și nici de Cenzură.

În Dosarul de Securitate, am găsit «Referatul sinteză» (pagina 232) la volumul intitulat «**Oratoriu pentru imprudență**», semnat de redactorul de carte, Magdalena Bedrosian și redactorul șef, Cornel Popescu:

«O scenografie modernă, aproape modernă, decorează nuvelele acestui volum, vrând să sugereze o ambianță cosmopolită, plasabilă oriunde sau nicăieri. Ferme ascunse în ochiuri de pădure unde sunt crescute laolaltă numeroase animale cu cifru simbolic, de cai și câini (embleme ateniene) la porumbei și pești (embleme ale înțelepciunii uranice); chalet-uri străvechi, recondiționate și mobile cu gust rafinat decadent, astfel încât plușurile, argintăria și cristalurile să provoace anume efecte de lumină și sonoritate; abații și hanuri unde ritualuri celtice și profane se practică în virtutea unor arhaice tradiții, toate acestea vor să semnifice un spațiu selecționat, aparținând prin lux și

comoditate secolului nostru, dar detașându-se de el printr-o amprentă de artisticitate voită care să-l facă apt de a adăposti întâmplările unor mituri primordiale.

Autorul cercetează arhivele mitice ale diverselor etnii, de la folclorul românesc la cel irlandez, de la Textele piramidelor faraonice, de la budism la greco-romanitate, pentru a descoperi în ele teme încă productive epic și substanțiale în ordinea spirituală. Pe pragul îngust dintre real și fantastic, el imaginează apoi scenarii care, păstrându-și verosimilitatea în actual, să reprezinte concomitent remodelări ale unor acțiuni petrecute «illo tempore», după expresia lui Mircea Eliade. O tânără femeie își povestește, de exemplu, o amintire din copilărie. În dimineața primei comuniuni - împărțășire formală dintr-un mister lipsit pentru ea de sens - fetița asistase la o pantomină enigmatică în care o pereche se împreună cu mare violență erotică, sub privirea aprobator-interdicitivă a unui bărbat ascetic și al unui cal negru. Personajele întruchipează, sub măști noi, pe protagoniștii ispitirii adamice, oferind doar o cunoaștere simbolică, prilejul participării inițiatice la adevărata înfruptare din pomul cunoașterii binelui și răului («**Mediatorul**»).

În altă nuvelă («**Ka**»), bătrâna doamnă Margherite, care refuzase să-și trăiască viața și se retrăsese într-o solitudine pasivă, populată doar de fantomele suave ale muzicii, primește vizita unui mesager misterios. Acesta o învață să privească lumea printr-un anume punct, perfect determinat, din unghiul căruia i se va revela sensul vieții și al morții, de fapt posibilitatea trecerii reversibile din una în alta, conform tehnicilor spirituale ale vechilor egipteni.

«**Cealaltă Marie**» narează o metamorfoză. Exuberanta Gilberte, remarcabilă instrumentistă, e făcută pentru muzică, dar se împrăștie în libertinajul unei vieți care îi cheltuie energiile pe căi lăturalnice. Prietena ei care și-a câștigat prin austeritate ironia senină, puterea de concentrare, capacitatea de acceptare a contrariilor, o supune unei adevărate probe de asceză (abstenență, efort, alegerea drumului în singurătate), prin care Gilberte se transformă și devine (îndumnezeită) de harul ei.

«**Păpușa de lemn**» valorifică «eresul» românesc al puterilor ascunse în substituții totemice. Amalia, dezrădăcinată spațial

din spațiul ei natural, cunoaște și folosește, ca secretară a unei mari instituții tot atâtea limbi (șapte) câte păpuși se îmbucă una în alta în faimoasa figurină a Matrioșei pe care o poartă cu ea ca pe un talisman. Femeia nu mai vorbește de mult în limba maternă, veritabila sa energie, închisă poate, ca în basme, într-un gândac domesticit sau în esența de brad a unui spumant, purtătoare ale nostalgiei plaiului părăsit. Când i se vor lua substituțiile de putere, Amalia va uita toate limbile străine și nu se va exprima decât în idiomul natal, pierzându-și facultățile de robot eficient, dar recâștigându-și condiția de om autentic (...)

Prin mijloacele realismului fantastic, Bujor Nedelcovici pune în chestiune peste tot aceeași temă: condiția accesului, pentru omul de rând, dar mai ales pentru un artist, la un mod superior, concentrat de ființare. Comuniunea cu marile mituri, cu limba maternă, cu spațiul originar înseamnă de fapt menținerea contactului neîntrerupt cu rădăcinile, singurele ce pot fertiliza cu un sens total o existență. Autorul vorbește despre aceste lucruri cu o gravitate solemnă, adânc pătrunsă de propriile convingeri pe care le temperează în stilul modernității, al unui estetism afișat și un fel de melancolie ambiguă, un soi de regret al convenției fictive subînțelese.

Volumul face parte din planul ferm al editurii «Cartea Românească» pe anul 1985 și a fost citit în redacție de Magdalena Bedrosian, care, propunându-l spre publicare în această formă, își asumă răspunderea politico-ideologică și estetică a textului».

A fost o surpriză extrem de plăcută că Magdalena Bedrosian a sesizat simbolurile, metaforele și esoterismul povestirilor, prezentând nuvele cu o claritate, acuite și o profunzime meritorie. Subtilă, nuanțată, rafinată, având cunoștințe vaste în mituri și ritualuri străvechi, consider că este printre cele mai bune cronici care au fost scrise și regret că am luat cunoștință atât de târziu și... din Dosarul de Securitate. Am fost convins că aceste nuvele (puțin remarcate de critici) - după publicarea volumului în 1991, la aceeași editură unde Magdalena Bedrosian era directoare - au fost poate cele mai izbutite artistic și stilistic din toate cărțile pe care le-am scris. Am vrut să realizez o carte lipsită de condiționarea istorică și a realității din care am încercat să evadez în așteptarea răspunsului pentru publicarea romanului

«**Al doilea mesager**». Atunci, în acei ani (1990-1992), am fost cu adevărat liber și am descoperit un univers fantastic care se întâlnea cu premoniția plecării într-o țară străină și în care voi fi obligat să vorbesc o altă limbă ce ar putea să-mi provoace o alienare spirituală («**Ka**»).

Este demn de remarcat că Magdalena Bedrosian și-a «*asumat răspunderea politico-ideologică și estetică a textului*». Deci, redactorul de carte avea obligația să-și asume această răspundere care o credeam că este necesară doar la recomandarea de care aveai nevoie atunci când plecai în străinătate.

Dacă voi reedita acest volum de nuvele intenționez ca referatul Magdalenei Bedrosian să-l așez ca prefață.

Toată tărășenia a plecat că atunci când am predat manuscrisul am anunțat că voi depune ulterior o altă nuvelă la care lucram. În Dosarul de Securitate («Plan de măsuri», M.I. Securitatea Municipiului București, pagina 253), putem să citim:

«În cursul lunii iunie 1985, a depus la Editura Cartea Românească manuscrisul intitulat: «Oratoriu pentru imprudență» cuprinzând o culegere de mai multe nuvele. Directorul editurii, scriitorul George Bălăiță, împreună cu C.C.E.S. au căzut de acord ca manuscrisul să fie repede lecturat spre a nu oferi pretext autorului să pretindă că după ce a scos o carte din țară și a apărut în Franța nu mai e publicat în țară și s-ar afla în postura de persecutat. Ca urmare, după analiza manuscrisului, constatându-se că nu prezintă probleme care să facă inoportună publicarea sa, a fost aprobată includerea în planul editorial. Ulterior, la începutul lunii septembrie, Bujor Nedelcovici a mai adus o nuvelă «Căpetenia din golf» în conținutul căreia este descris un personaj care exercită în chip autoritar puterea politică. Acțiunea nuvelei nu este încadrată în timp și s-ar putea derula în spațiul latino-american. Din punct de vedere al temei și al localizării geografice există o similitudine cu romanul «Ereticul îmblânzit» («Al doilea mesager»). Tocmai de aceea directorul editurii a refuzat să includă nuvela în volum comunicându-i autorului că nu i s-a respins cartea, ci doar o lucrare adusă tardiv, după aprobarea manuscrisului. Întrucât opinia redactorului de carte Magdalena Bedrosian a fost că nuvela ar fi publicabilă dacă Bujor Nedelcovici ar modifica unele

cuvinte ce pot sugera aspecte din societatea noastră, s-a revenit asupra deciziei inițiale, însă cel în cauză nu a acceptat să aducă nici un fel de modificări».

Nuvela «**Căpetenia din golf**» făcea parte dintr-un roman care se intitula: «**Cartea lui Ian înțeleptul, apostolul celor cinci sute de suflete din golful îndepărtat**». Recent, am găsit manuscrisul pe care i l-am dat unui prieten în 1987, când am fugit din România. O să-l citesc și dacă «mai rezistă timpului», intenționez să-l public. Mulțumesc Dosarului de Securitate care mi-a amintit de acest manuscris pe care îl uitasem.

Despre George Bălăiță, autorul unui roman remarcabil, «**Lumea în două zile**», nu aș fi vrut să mai scriu deoarece am scris de mai multe ori, dar faptul că numele său figurează în Dosarul de Securitate nu pot să-l evit. Constat că amintirile dureroase din acea epocă nu-mi produc nici o stare afectivă sau o tulburare emoțională. Pentru a nu depune nici un efort în evocarea acelor evenimente, deschid volumul «**Aici și Acum**» (1996) și citesc pagina 68:

«30 mai 1982. Am prezentat romanul «Ereticul împlânzit» (Al doilea mesager), la Editura Cartea Românească, Georgeta Dimisianu, redactor, a citit cu interes manuscrisul și l-a înaintat directorului editurii, George Bălăiță. Din clipa aceea a început o adevărată cursă a nervilor, a răbdării și a așteptării. Timp de doi ani de zile, la un interval de o lună sau două, aveam o convorbire cu George Bălăiță care a trimis manuscrisul la Consiliul Culturii (Cenzura) și îmi cerea: să suprim anumite capitole, să tai anumite fraze și cuvinte, să înlocuiesc anumite personaje... Reproșul esențial: «similitudinea cu realitatea». Din discuțiile cu G.B. - lipsite de claritate și franchețe - rezulta că nu voia să riște «situația șubredă a editurii în fața Consiliului de Cultură». Preferea să mă sacrifice pe mine decât «pe sine». Mai insinua și un lucru grav: «Cartea ar fi lipsită de calități artistice». Stătea cu picioarele întinse pe masă în stil american și spunea: «Și versurile alea din carte nu sunt prea reușite!» «Sunt sonetele lui Shakespeare!», am răspuns eu siderat. «A! Da! Hm!», a mormăit el.

Nu am acceptat nici o modificare în text. Știam că dacă o să suprim un cuvânt, după aceea târgul cu târguitorii va fi fără limită.

Au urmat zile de neliniște și angoasă... Nopti fără somn. Medicamente. Coșmaruri. Îndoieli... După aproape doi ani de zile, George Bălăiță m-a anunțat că nu poate să-mi publice romanul.

Junie 1986. Am prezentat volumul «**Oratoriu pentru imprudentă**» la Editura Cartea Românească. După două luni - nu a mai fost nevoie de doi ani - George Bălăiță mi-a comunicat că nu poate să-l publice «deoarece ultima nuvelă semăna cu romanul» «**Al doilea mesager**». (...) În martie 1990, când am fost în România, am avut o «convorbire bărbătească» cu G.B. Atunci mi-am dat seama că el și mulți alții, credeau că prin atitudinea mea și a celor care protestau, nu făceam altceva decât să urmărim în ascuns plecarea din țară și să ne pregătim o platformă în exil... chiar dacă eu mă întorsesem după ce am fost la Paris. I-am spus că refuzul de a publica cele două cărți a fost pentru mine picătura care a revărsat apa din paharul răbdării și a determinat hotărârea de a părăsi țara. Era surprins... nu știu cât era de sincer. Nu și-a manifestat nici un regret. Oricum, G.B. mi-a făcut un serviciu, chiar dacă m-a costat foarte mult: exilul este o asceză, o probă inițiativă, o moarte și o înviere... Acum, cred că sunt un altul decât cel care am fost...

Am evocat aceste amintiri pentru că mi-a confirmat bănuiala că nu numai Cenzura aproba sau refuza publicare manuscriselor dar și directorii de edituri, scriitorii, colegii noștri de breaslă. În Dosarul de Securitate se spune limpede: «Din punct de vedere al temei și localizării geografice există o similitudine cu romanul «**Ereticul îmblânzit**» («**Al doilea mesager**»). Tocmai de aceea directorul editurii (s.n.) a refuzat să includă nuvela în volum, comunicându-i autorului că nu i s-a respins cartea, ci doar lucrarea care a fost adusă tardiv, după aprobarea sumarului». În discuția pe care am avut-o cu G.B., în 1982, a folosit același cuvânt: «similitudine».

În «Nota raport» (pagina 230) dată de: «Critical Mirel», sursă (informator), se spune: «Directorul Editurii Cartea Românească, scriitorul George Bălăiță, a fost sensibilizat și a solicitat la C.C.E.S. să nu se aprobe includerea în volum a acestei nuvele (...). La data de 28.09. a.c. Mirel a purtat o discuție în care acesta s-a arătat destul de rigid în sensul că dacă nu i se publică și nuvela respectivă renunță la întreg volumul. A afirmat că își vinde

combina muzicală cu 18.000 lei ca să aibă cu ce trăi. Nu este dispus să facă nici un compromis, cu atât mai mult că ar fi ieșit zvonul că ar fi informatorul Securității. (Cuvântul zvon este subliniat iar pe marginea paginii se află o mențiune: «Să-l alimentăm pentru a-l compromite»). La reacția lui Mirel, acesta a explicat că printre colegi se discută că a avut «curajul» să revină în țară după publicarea romanului «Al doilea mesager» în Franța, întrucât ar colabora cu Securitatea .»

Este adevărat ce spune «criticul Mirel» (bănuiesc cine este acest fost prieten), am vândut combina muzicală, nu-mi amintesc cu ce sumă, dar prin acest amănunt am reprezentarea mai completă până unde intrau în viața personală «băieții de la Securitate», ajutați de «sursele» care se aflau pe «drumul servituții în timpul cavernelor», cum era de părere Hayek. De altfel, în «Planul de măsuri» (pagina 253-255) se afirmă: «Se va realiza un studiu asupra vieții intime pentru găsirea de noi posibilități ce pot fi valorificate în activitatea de cunoaștere și prevenire».

Este bine cunoscut faptul că fiecare instituție era supravegheată de un ofițer de securitate care își prezenta periodic rapoartele. O întrebare rămâne: cine era «omul de legătură» de la Cartea Românească care preda Securității referatele de lectură ale manuscriselor? În «Planul de măsuri» (pagina 254, punctul 2) este menționat: «Prin sursa Relu care deține o funcție de conducere în cadrul Editurii Cartea Românească, se va acționa în direcția dialogului oficial cu obiectivul în ideea convingerii acestuia să opereze modificări de natură a înlătura asocierile posibile ce s-ar face dintre nuvela în litigiu și romanul publicat. Într-un mod similar se va proceda și în privința lui George Bălăiță spre a i se dovedi celui în cauză că manifestă bunăvoință, așteptându-se și din partea autorului să adopte o atitudine similară».

Iată cum în plin tragic apare grotescul: Securitatea intervenea în favoarea mea pentru aplanarea diferendului.

Sigur, G. Bălăiță nu poate să aibă pentru mine nici o simpatie și mi s-a părut foarte firesc când am aflat că s-a opus să mi se acorde premiul «Asociației Scriitorilor din București» pentru volumul «**Iarba zeilor**» apărut în 1998. Oricum, fostul membru supleant al Comitetului Central (glumea spunând *supleanție*)

acum ocupă o funcție importantă, este Directorul Fondului Uniunii Scriitorilor care acordă bani scriitorilor, gestionează conturi financiare și are la dispoziție un automobil. Lucrurile nu s-au schimbat prea mult, ori... s-au «schimbat pe-ici pe-colo».

În 1991 am publicat la Editura Cartea Românească volumul «**Oratoriu pentru imprudență**» în care erau câteva nuvele, inclusiv «**Cartea lui Ian Înțeleptul**» pentru care volumul fusese respins și care - într-un fel - m-a determinat să părăsesc România. Directorul editurii era Magdalena Bedrosian care susținuse apariția acestei cărți încă din 1986. Cu ocazia lansării care a avut loc la Uniunea Scriitorilor și cu prilejul unor convorbiri anterioare, am înțeles că poziția, analiza evenimentelor din decembrie 1989 și gândirea politică mă despărțeau de Magdalena Bedrosian.

Un filosof spunea că oamenii politici: «*Iubesc puterea precum muzicienii iubesc vioara lor... dar nu mai iubesc muzica*».

Privesc acea perioadă și personajele care s-au perindat prin viața mea - chiar nopțile de insomnii și coșmaruri - cu desprindere și detașare. Mă desparte o distanță în timp, o împăcare și o seninătate pe care - poate - am dobândit-o cu trecerea anilor. Am încercat să câștig: «*une vision pénétrante, un calm mental et spirituel*».

Pascal era de părere că Cerul a dorit ca unii să vadă adevărul, iar alții să fie orbi, iar faptul de a fi orb sau văzător nu depinde de voința noastră. Adevărul rățăcește printre noi, iar cel care nu trebuie să-l vadă nu-l va vedea. Nu știu dacă eu sunt văzător al adevărului, dar știu că mă îndoiesc întotdeauna înainte de a afirma ce este «adevărul meu» și că - într-o bună măsură - știu că nu depinde totul de mine...

Editura Eminescu

Încă de la pagina a III-a din dosar, în «Nota raport» a Ministerului de Interne, IMB. 6 Securitate, putem afla: «*Din discuțiile purtate cu legătura noastră oficială, V.R., director la Editura Eminescu, au rezultat următoarele*». V.R. - directorul Editurii Eminescu nu poate să fie decât Valeriu Râpeanu. În continuarea notei se spune: «*Exemplificând acest raport, ne-a*

fost prezentat cazul prozatorului Bujor Nedelcovici care în încercările de a scrie un roman s-a izbit de criticile lui Nicolae Manolescu care l-a sfătuit să scrie așa cum a scris în trecut». Semnează indescifrabil doi ofițeri. Deci, printr-un singur foc s-a încercat să se atingă două dintre ținte: eu și Manolescu.

În 1975, am prezentat Editurii Eminescu romanul «**Iluminare**», al treilea volum din ciclul «**Moștenitorii**», apărut în ediție definitivă - în 1981 - sub titlul: «**Somnul vameșului**». Am găsit în Dosarul de Securitate «Minuta» și «Referatul de lectură». În sfârșit, am aflat ce gândeau cei care au citit această carte în urmă cu 27 de ani. În «Minută» se spune: «*La discuția pe marginea manuscrisului «Iluminare» de Bujor Nedelcovici, din data de 11 septembrie 1975, au luat parte: autorul, Ana Barbu, lector și Valeriu Râpeanu, directorul editurii. S-a precizat că volumul «Iluminare» este al IV-lea din ciclul «Moștenitorii» (Ultimii, Fără vâsle și Noaptea). S-a apreciat că ciclul pare să fie încheiat, de fapt cu «Noaptea» întrucât în «Iluminare» substanța epică propriu-zisă este precară, se repetă situații și meditații ale eroului. Ca valoare literară, «Iluminare» este mult sub celelalte, autorul supralicitează sensurile faptelor, le transformă în simboluri cu valoare generalizatoare; își distruge eroul ca personaj literar rezolvându-i destinul printr-o evadare din viață, prin abdicare de la realitate».*

O singură remarcă: romanul «**Ultimii**» este un roman de sine stătător și nu făcea parte din trilogia «**Moștenitorii**».

Un lector al unui manuscris este liber să-i placă sau să nu-i placă o carte. Apartține gustului și judecăților de valoare (stil și conținut) care au fost puse în discuție și nu pot să impună nimănui că «simbolurile cu valoare generalizatoare» pot fi considerate ca purtătoare de semnificație și sens în construcția unui roman. Am pierdut manuscrisul romanului. Aș fi curios să știu nu dacă cele afirmate de Ana Barbu sunt adevărate - acum, după trecerea anilor - ci din simplă curiozitate de autor. Dar, ce aflăm în continuarea lecturii «Minutei»:

«S-a apreciat, de asemenea, că viziunea asupra societății, așa cum reiese din manuscris, este limitativă, sumbră și sufocantă, necorespunzătoare adevărului istoric (există chiar inadvertențe privind anumite momente istorice), viziunea este

total negativă atât în construcție cât și în detalii. De o parte se află eroul, un ins de excepție (el „stă într-o cușcă”, el este „un deținut liber”, i se pune „călcâiul pe grumaz”, el trăiește în „subsolul societății” unde se scurg canale de dejecție, este obsedat de „urmăritori” etc.), iar de cealaltă parte societatea în care lucrurile sunt „ba albe, ba negre”, o permanentă „rivalitate pentru pradă” și „nu e nici o logică, viața illogică e criteriul adevărului” etc., în jurul eroului roiește o adevărată faună. Autorului i s-au dat numeroase sugestii printre care:

- să revadă substanțial și amănunțit viziunea asupra societății în sensul înfățișării dialectice a procesului de edificare a noii societăți, în care, unele abuzuri sau ilegalități, erori săvârșite într-o anumită etapă, sunt depășite, îndreptate de acțiunea forțelor pozitive ale societății noastre de partid;

- să renunțe a pune în ecuație religioasă considerațiile vieții individului;

- să evite repetițiile, lungimile și reluările din volumele anterioare.

Discuției de principiu i s-au adăugat numeroase observații la capitole și la pagină, privind tot conținutul.

Semnează: Ana Barbu și Valeriu Râpeanu. Predat azi, 23.XI.1975, orele 13, indescifrabil, ofițerul de securitate».

*În «Referatul» care urmează în dosar dar care este datat 28.VII.1985 (anterior «Minutei») sunt reluate aprecierile și criticile citate mai sus și se adaugă: «Alături de incursiunea în biografia ultimilor ani din viața tatălui lui Iustin Arghir, se înlănțuie într-un ritm dezordonat datele vieții lui Iustin Arghir - reabilitarea sau, mai exact, repunerea în drepturi, ascensiunea, renunțarea și „dispariția”, aceasta din urmă în genul nuvelor lui Hermann Hesse. Viziunea autorului asupra societății noastre este limitativă, sumbră și sufocantă; nici finalizarea căutărilor lui Iustin Arghir, nici descrierea așa-ziselor sale succese în profesie, nici termenii și nici concluzia dramaticilor confruntări nu sunt de natură să confere romanului «**Iluminare**» un mesaj artistico-ideologic pe măsura cerințelor literaturii noastre contemporane. Publicarea acestui volum, care încheie destinul lui Iustin Arghir, ar denatura mesajul ciclului așa cum putea fi el prevăzut din cele două romane anterioare: până la «**Iluminare**». Iustin Arghir*

caută adevărul și are temeieri să o facă; în «Iluminare» el își caută slobozenia (sic) cu alte cuvinte eliberarea de adevărurile descoperite și asta având drept urmare detașarea de oameni și societate, eroul devenind un iluminat (în urma revelației) rătăcitor. Considerăm romanul nepublicabil».

Semnează «Ana Barbu». Predat 23.IX.1975, indescifrabil, ofițer de securitate.

Încerc să-mi reamintesc acea perioadă și nu fac nici un efort pentru a mă afla în căutarea timpului trăit *atunci...* dar trăit *acum* cu detașarea, desprinderea și luciditatea trecerii a ceea ce este trecător. Oare am reușit să mă eliberez de toate «*émotions perturbatrices*», pe care le-am simțit atunci?

Într-o seară, i-am făcut o vizită Anei Barbu care m-a anunțat că a terminat de citit romanul. Am stat de vorbă și am discutat «verzi și uscate». Așteptam să-mi spună un cuvânt despre roman, dar așteptarea mea era în van... Nimic, nici o aluzie că i-ar fi plăcut, că nu i-ar fi plăcut, ori că are rezerve. După ce am plecat, mi-am zis că totul este în ordine pentru că dacă ar fi avut anumite observații mi le-ar fi spus. Colaborasem în bune condiții și la publicarea altor romane. După câteva zile am fost chemat telefonic la Editura Eminescu și invitat în biroul directorului Valeriu Râpeanu. Știam că V.R. nu te lasă să vorbești, aruncă o avalanșă de cuvinte și dacă încerci să rostești o frază te întrerupe și își continuă mai departe tirada. Mai știam că tot timpul cât vorbește se privește în geamul de la biblioteca din fața biroului, - poate dintr-o plăcere inspirată de Narcis -, scenă pe care am descris-o în romanul «**Zile de nisip**». De data aceea V. Râpeanu era tăcut. Semn rău, mi-am zis eu. Ana Barbu a început să vorbească și să-mi înșire toată lista de critici și rezerve, de la amănunte remarcate pe pagini și până la structura romanului care se dovedea un eșec total. Eram luat prin surprindere pentru că atunci când o întâlneam nu mă prevenise și nici nu-mi sugerase că romanul nu i-a plăcut. Trăiam un șoc! Nu înțelegeam nimic. Aveam senzația că am căzut într-o capcană și nu puteam face nici cel puțin să mă zbat pentru a mă salva de acolo.

În Franța am trăit o situație similară dar nu identică. Am prezentat la Editura du Rocher manuscrisul romanului «Provocatorul». La cererea editurii, Dumitru Țepeneag urma să redacteze referatul de lectură. După vreo șase luni, redactorul de carte l-a întrebat de ce nu aduce referatul. Dumitru Țepeneag a răspuns că a pierdut manuscrisul, dar nu a cerut un alt exemplar nici editurii și nici mie.

*

Am plecat de la editură fără să spun nici un cuvânt, am traversat Piața Scânteii, am ajuns acasă, am așezat manuscrisul în bibliotecă și nu am făcut nici o modificare în text. De atunci, i-am pierdut orice urmă. Astăzi aș fi curios să-l citesc, chiar dacă nu mă citesc cu plăcere, de fiecare dată văd numai slăbiciuni de stil și construcție.

Referatele de lectură ale manuscriselor care au fost prezentate la Editura Cartea Românească, chiar dacă aveau rezerve, se refereau numai la aspectul literar al romanelor dar nu și la aspectul ideologico-politic. La Editura Eminescu referatele și minutele analizau atât aspectul literar dar și acela «artistico-ideologic». Criticile și reproșurile pe care le-a avut autoarea referatului le asum din plin și astăzi: «De o parte eroul, un ins de excepție, el „stă într-o cușcă”, el este „un deținut liber”, i se pune „călcâiul pe grumaz”, el trăiește în „subsolul societății” unde se scurg „canale de dejecție”, este obsedat de „urmăritori” etc». Deci, toate aceste critici și anateme, le-aș semna și astăzi și sunt mulțumit că așa scriam atunci - în 1975 când era interzis să gândești liber - și le primesc precum un elogiu. Autoarea acestor rânduri cred că și-a schimbat între timp opiniile și sper că acceptă cel puțin un detaliu: nu întâmplător eram «obsedat de urmăritori». Dovada este acest Dosar de Securitate în care am găsit, după 27 de ani, documente care erau predate unui ofițer de securitate. În ceea ce privește afirmația că societatea în care am trăit era într-o «permanentă rivalitate pentru pradă», și «nu e nici o logică, viața ilogică e criteriul adevărului»... o las să mediteze singură.

Dacă rezervele și criticile literare mi se par benigne, criticilor cu caracter «idiologico-politic» au nevoie să le acordăm un plus de atenție. «*Viziunea societății - spune Ana Barbu - este limitativă, sumbră și sufocantă, necorespunzătoare adevărului istoric*». Și mai departe: «*Să revadă substanțial și amănunțit viziunea asupra societății în sensul înfățișării dialectice a procesului de edificare a noii societăți, în care, unele abuzuri sau ilegalități, erori săvârșite într-o anumită etapă, sunt depășite, îndreptate de acțiunea forțelor pozitive ale societății noastre de partid*». Și mai departe: «*Romanul «Iluminare» nu conferă un mesaj artistico-ideologic pe măsura cerințelor literaturii noastre contemporane*».

Mi-a reținut atenția în mod deosebit cuvintele: «dialectic» (de sorginte marxistă), «acțiunile forțelor societății noastre de partid» și «mesajul artistico-ideologic». Un proverb francez ne amintește: «Uneori este nevoie să spui că o pisică este o pisică și un câine este un câine». Cum să găsec o explicație a acestei înșirui de sloganuri din «epoca luminoasă și a viitorului radios» într-un referat de lectură al unui roman? Cum să înțeleg acest exces de zel inutil care îmi amintește de zeloții biblici? Era cumva numai o poliție politică reprezentată de Securitate, ori și «o poliție a gândirii și a libertății de expresie»? Pentru greci o persoană morală era aceea care în viața privată și cea publică, în Cetate, avea criterii în care binele și răul, adevărul și minciuna, frumosul și urâtul nu depășeau și nici nu condiționau interesul personal sau acela de plăcere individuală.

Nu vreau să dau impresia că mă erijez într-un «*maitre penseur*», un excomunicator care este tentat de a da lecții de morală și etică și nici că acest eseu are un scop ascuns de «*chasse aux sorcières*». Singura mea dorință - repet - este aceea de a cunoaște (în profunzime) și înțelege (în nuanțe) o epocă în care am trăit și în care s-a depășit limita unei demnități spirituale și a unei respectabilități intelectuale. Cred că autoarea «Referatului» și a «Minutei» nu a făcut altceva decât să repete automat toate lozincile care planau într-o societate care «*nu avea nici o logică, viața ilogică era criteriul adevărului*» și atmosfera era «*limitativă, sumbră și sufocantă*». Discernământul? Uneori acționăm în funcție de ceilalți, prin imitație - «omul masă» prins de un

entuziasm colectiv în care mulțimea fagocitează individul. Îmi amintesc zilele pe care le-am trăit atunci - aproape doi ani - fără nici un resentiment, ranchiună, revanșă și încerc să împrumut starea - o citez pe autoare - «*unei revelații și a unei iluminări*» care a vrut să le dobândească personajul din roman, Iustin Arghir. Nu este prima dată că am conștiința unui raport mistic, o alchimie magică, între autor și personaj.

Dar odiseea cu Editura Eminescu nu s-a terminat aici. În 1977 am scris și publicat romanul «**Grădina icoanei**», al treilea volum din trilogia «**Moștenitorii**». În 1978-1980 am rescris toate cele trei volume care au fost publicate în 1981 cu titlu definitiv: «**Somnul vameșului**» și cu o prefață de Nicolae Manolescu. Dar tot ce am trăit în perioada 1977-1981 este o poveste pe care o s-o istorisesc cu o altă ocazie sau niciodată...

Dacă până acum am comis o gravă greșală luând totul în serios - bucuriile și suferințele le trăiam cu un dramatism care ajungea, uneori, până la urzeala covorului lui Aladin cu care încercam să zbor - acum, cu trecerea anilor și ajungând la «vârsta maturității de gândire», privesc în urmă cu un zâmbet interior, eliberator și cu un sentiment că am îndeplinit o misiune pe care am primit-o încă de la început și despre care nu știam nimic...

*

Dar ce au devenit cei «Trei cavaleri ai tristei figuri» după trecerea a 12 ani; directorul Editurii Cartea Românească (G. Bălăiță), Editura Eminescu (Valeriu Râpeanu) și Dumitru Radu Popescu, Președintele Uniunii Scriitorilor, toți membri ai Comitetului Central al Partidului Comunist Român?

Despre directorul editurii Cartea Românească, George Bălăiță, am amintit mai sus, este director la Uniunea Scriitorilor și răspunde de «Fondul financiar al Uniunii». Din articolul «**Ministerul Culturii finanțează cărțile propriilor angajați**», publicat în «**Adevărul**», august, 2002, aflăm că în «Comisia de subvenționare a cărților», se află doi membri ai fostului CC-PCR. Conf. univ. Valeriu Râpeanu și-a acordat banii necesari pentru un studiu despre Nicolae Iorga la Editura Gramar. D.R. Popescu și-a autofinanțat două volume, unul la Editura Amacord și celălalt

la Editura Viitorul Românesc la care este președinte onorific, condusă de scriitorul Viorel Știrbu, fostul șef de cadre de la Uniunea Scriitorilor și căruia i s-au acordat cele mai generoase subvenții pentru 28 de titluri: o sumă de 400 de milioane de lei. D.R. Popescu nu este mulțumit cu cele două volume, el a propus pentru subvenționare și un volum despre opera sa, alcătuit de Sorin Crișan. Trec peste ceilalți membri ai comisiei care și-au împărțit banii după zicala: «*Cine împarte parte își face*» și ajung la Ministrul Culturii, Răzvan Theodorescu, căruia i-au fost incluse pe listele de subvenții două volume. Sigur, articolul publicat în «Adevărul» care a divulgat secretele și complicitățile dintre Ministerul Culturii și Comisia de acordare a subvențiilor nu va avea nici o urmare. Un simplu lătrat la lună... Nimic nu mai compromite pe nimeni, orice s-ar spune și s-ar săvârși nu este urmat de nici o consecință. Legea junglei și a privilegiilor a condus țara timp de aproape 50 de ani și aceeași lege conduce România, drapată de un simulacru și de o așa-zisă liberalizare, democrație și economie de piață...

Intenționat l-am lăsat la urmă pe acad. Virgil Cândea, președintele «Comisiei de achiziții de carte și abonamente» care are un volum subvenționat și o carte, «**Omagiu lui Virgil Cândea**» care va apare la Editura Roza Vânturilor.

Despre Virgil Cândea - distins intelectual, posesorul unei biblioteci vaste - se știe că a fost președintele «Asociației România», cu sediul pe Bd. Dacia din București și care avea drept scop să dirijeze (infiltreze) asociațiile românilor aflați în străinătate și implicit agenților de influență și a «tovarășilor de drum». Am cunoscut-o pe Doina S., care înființase «Asociația Italia-România» la Torino. Am fost coleg la Facultatea de Drept și ea a fost arestată cu ocazia «Revoluției din Ungaria din '56». După ce a ieșit din închisoare, a urmat studiile, apoi s-a căsătorit cu un italian, Giorgio A. și a plecat la Torino. Acolo a înființat o asociație sub auspiciile lui Virgil Cândea. Doina S. venea deseori în țară, făcea formele necesare pentru ca mama ei să poată efectua o călătorie în Italia, intervenea pentru o tânără care intenționa să se căsătorească cu un italian și îl vizita deseori pe Virgil Cândea (inclusiv cadourile de rigoare) care o susținea în toate aceste demersuri. La Torino avea un sediu al asociației și era vizitată de mulți

români. În schimbul acestor raporturi de prietenie italo-română, Doina S. a fost invitată la Neptun pentru a petrece o vacanță la mare. Când Ceaușescu a făcut o vizită în Italia, la Torino - «Fabrica de automobile Fiat» - Doina S. a fost translatorea tovarășei Elena Ceaușescu. Toate bune și frumoase, dar... după câțiva ani, pe cine văd la televizor? Doina S. care i-a oferit lui Ceaușescu o decorație pe care i-a atârnat-o de gât. Stupoare! Colega mea de facultate care fusese condamnată la închisoare, fiica unui ofițer din armata regală... să ajungă până la Ceaușescu? Și uimirea nu s-a oprit aici, după câțiva ani s-a aflat că instituția sau asociația care i-a acordat marele premiu era pur și simplu fictivă. Cum a zis Moromete când a văzut o girafă: «*Așa ceva nu există!*» Ba da! Există la români...

Oare să fi fost străină Securitatea de activitatea în străinătate a «Asociației România»?

În spatele tuturor acestor «mașinațiuni patriotice» nu se afla altul decât... tovarășul Virgil Cândea pe care acum îl găsim în fruntea «Comisiei de achiziții de carte și abonamente», dirijată de ministrul Răzvan Theodorescu. Deci, unii își acordă banii pentru publicarea cărților a căror autori sunt și... alții le achiziționează. Dar jocul se joacă pe banii statului...

Am evocat toate aceste amănunte pentru a înțelege - încă o dată - că cei care au făcut parte din vechea nomenclatură s-au «reconvertit profesional» la economia de piață și își împart banii și funcțiile cu un cinism care depășește orice limită. Dar asta nu înseamnă că trebuie să ne resemnăm și să acceptăm inacceptabilul și fărădelegea...

Acest capitol a fost publicat în «**România liberă**», Nr. 335/28 sept. 2002.

CAPITOLUL VII

«Cu țara te întâlnești din nevoia de a avea o deznădejde în plus și din setea unui spor de nefericire».

Cioran

Informatori (surse), colaboratori, agenți de influență și complici, IDENTIFICAȚI

Așa cum spuneam la începutul eseului, dacă voi fi nevoit să dau publicității numele unor anumite persoane, voi lua această hotărâre cu o extremă prudență și numai după ce voi depune toate eforturile pentru a primi o explicație, pentru a clarifica relația dintre noi, pentru a depăși această probă-limită și a restabili un echilibru distrus de anumite împrejurări tragice ale istoriei. Vreau să ne privim în ochi și să rămânem prieteni. Nu aștept nici regrete și nici scuze. Sunt dispus să-i iert - *a priori* - fără să-mi ceară iertare, condus numai din dorința de a traversa împreună acest infern în care am fost obligați să trăim împreună.

Acum, la început de capitol, încerc să mă eliberez de toate resentimentele și prin «trăitul subiectiv» să refac o «memorie colectivă»: «*L'individu est le bon émissaire des collectif*». Comprehensiunea unei perioade istorice (apocaliptice) trece prin parcurgerea și rememorizarea itinerarului personal. Numai cei «slabi de duh» și incapabili de detașare, au antipatii, aversiuni și uri nemotivate și nu au cunoașterea și înțelegerea (ajunsă până la compasiune) a unei realități obiective. Una dintre ideile care m-au îndemnat să scriu acest eseu a fost aceea: «*Cât adevăr pot să cunosc și să suport?*» pentru a-mi cuceri libertatea interioară (*catharsis*), seninătatea spirituală și chiar - de ce nu? - bucuria și veselia de a trăi. Poate la sfârșitul acestor pagini voi

spune: «*Viața este o operă de artă și arta este o operă care ne salvează de la haos și naufragiu*». Pentru a cunoaște adevărul este nevoie să trăiești o iluminare care presupune o obscuritate; o dezvăluire care pornește de la condiția de învăluire, ascundere-găsire, închidere-deschidere. Autorul lui «**Gai savoir**» a definit perfect această ambivalență: «*Trebuie să avem haos în noi pentru a naște o stea care să danseze*».

*

«*Omul este un animal politic?*» (Zoon politikon) s-a întrebat un filosof din antichitate. Omul este un animal bolnav? Ne întrebăm noi și cei care ne-au considerat animale bolnave? Credem că în anumite împrejurări istorice omul... poate deveni un animal îmbolnăvit politic. Am parcurs o epocă în care nu numai că s-au răsturnat valorile, criteriile, am trăit cu capul în jos (minciuna fundamentală, falsul zilnic și ipocrizia învățată din copilărie, toate ridicându-se la principiu de viață) dar s-au inversat criteriile de judecată (ce era Jos s-a ridicat Sus și invers) și totul s-a plasat sub «domnia simulacrii»... Este de datoria fiecăruia dintre noi - cu puterile care îi aparțin - să restabilim statutul de om conștient, lucid (**ratio**), responsabil - și de a putea spune: «*Sunt ce am fost și ceea ce sunt*».*

Știu că au fost deținuți politici care la ieșirea din închisoare au fost obligați să semneze o declarație prin care se angajau să fie colaboratorii Securității. Știu că au fost oameni amenințați și speriați să devină informatori, dacă refuzau riscau să-și piardă posturile de muncă, pensiile și copiii lor să fie dați afară din școli sau facultăți. Știu că au fost oameni care au fost șantajați cu mici privilegii - o avansare în serviciu sau o plecare în străinătate - și care au acceptat (cedat) să devină informatori. Aș vrea să cobor în sufletele lor chinuite și mutilate de către torționarii morali pentru a cunoaște - atât cât este posibil - profunzimile abisale (subteranele fondului omenesc) și a străbate împreună drumul

* «*L'Intelligence se sent si assurée d'elle-même, qu'elle prend un moment la conscience de ses limites*» - Ortega Y Gasset.

anevoios până în acele clipe când au spus: *«Da! Semnez angajamentul. Da! O să mă întâlnesc într-o casă conspirativă pentru a vă informa despre...»*

Rudele se denunțau între ele, preoții informau cele aflate la spovedanii, avocații divulgau secretele profesionale, copiii își reclamau părinții și... omisiunea de denunț era pedepsită de Codul Penal. Au fost și cazuri de persoane care au ieșit în întâmpinarea «stăpânului» din proprie inițiativă și exces de zel sau dintr-un «*eroism infantil*» - cum mi-a declarat un informator - și își linișteau conștiința spunând: *«Îi avertizam pe cei care erau urmăriți»*.

O societate transformată într-o masă de spioni și delatori care erau îmbolnăviți de o suspiciune generalizată: «Epoca bănuielii!» Fiecare individ era singur într-o cochilie vidă... Coșmar în plină zi și cu ochii deschiși. Dar... au fost și oameni care au refuzat să colaboreze cu Securitatea asumându-și toate riscurile, rezistând torturilor fizice și morale și chiar au acceptat să se ducă în închisoare pentru a evita să devină turnător, cum a fost cazul lui Steinhard și mulți alții, rămași anonimi și care au murit în beciurile Securității.

Îi asigur pe ce avizi de știri senzaționale, de dezvăluiri spectaculoase, de deconspirarea informatorilor că nu le voi da satisfacție deoarece nu vreau să «ridic piatra» împotriva nimănui, nu doresc să mă transform la rândul meu într-un delator sau să cad în capcana celor care gândesc: *«V-am dat dosarele, mâncați-vă între voi în timp ce noi ne vedem de afaceri, ne îmbogățim și ne bucurăm liberi de toate plăcerile vieții. Am fost înainte, rămânem și acum»*.

INFORMATORI CU NUME REAL

Vasile Băran

În «Nota-Raport», emisă de Direcția Securității Statului - SMB - 122, DI, 31.X.1985 (pagina 248 din dosar) se spune: «Sursa Pandele mi-a relatat următoarele: *«În timpul unei discuții purtate cu Vasile Băran în ziua de 31.X.a.c. ca urmare a instructajului*

făcut de organele noastre, acesta i-a adus la cunoștință modul cum s-a desfășurat lucrările adunării generale pe redacție și poziția scriitorilor Bujor Nedelcovici și Mircea Dinescu care au trecut la amenințări directe. La întrebările puse de sursă referitoare la poziția actuală a celor doi, Vasile Băran a afirmat că a fost tot timpul lângă ei și că în prezent aceștia s-au liniștit deoarece au primit asigurări că se vor rezolva problemele ridicate. Totodată a precizat că s-a dat amploare acestui caz de către activista de partid care a participat la ședință și care a informat exagerând la sectorul de partid despre evenimentul trecut. Sursa conform instructajului, i-a sugerat interlocutorului să aibă în atenție pe cei doi scriitori până la liniștirea lor definitivă pentru a nu pune redacția și personalul într-o postură dificilă». Semnează căpitan indescifrabil.

O constatare: activista de partid, care asistase la ședință a informat sectorul de partid, iar sectorul de partid a informat Securitatea. Raporturile dintre activiști, sectorul de partid și Securitate erau foarte clare.

S-ar putea susține că Vasile Băran nu știa că cel cu care a vorbit - Pandele - este informator și au discutat - în modul cel mai firesc - despre cele petrecute la o ședință a scriitorilor. Vom încerca să facem distincția între cei care nu aveau la cunoștință că cele afirmate vor fi folosite de «surse» - informatorii involuntari - și cei care știau că relatările lor vor fi folosite de Securitate - informatorii voluntari. Argumentul inocenței și a informatorului involuntar nu ar putea să pledeze în favoarea lui Vasile Băran deoarece în colțul din stânga al paginii este scris un referat în care este menționat: 31.10.1985. «*Tov. Căpitan Doran. Treceți la contactarea lui V. Băran conform ordinului dat anterior pentru a ne sprijini în temperarea lui Bujor Nedelcovici și Mircea Dinescu.*» Semnează căpitan indescifrabil.

Din nota respectivă se poate înțelege că V. Băran a «*primit un ordin anterior*» și era ofițer în subordonarea Securității, deoarece numai unui gradat se poate da un ordin. De altfel, Băran recunoștea - la petreceri - legătura cu Securitatea și nu făcea nici un mister din acest fapt. Juca cu garda deschisă! Traian Iancu, directorul Fondului Literar al Uniunii Scriitorilor, când vorbea, ducea mâna în dreptul umărului, sugerând că are galoanele

ofițerului de Securitate. Era deseori vizitat de colonelul Achim (omul din umbră, trecea lipit de ziduri) care răspundea de Uniunea Scriitorilor. Nu știu care dintre ei avea gradul cel mai mare: Achim, Iancu sau Băran? Traian Iancu era un personaj de roman gogolian. Când mă duceam la el pentru a cere un ajutor de bani, auzeam din anticameră cum țipa la anumiți scriitori. La mine nu a țipat, dar era de fiecare dată nervos, preocupat, aferat și îmi acorda numai jumătate din împrumutul cerut care urma să fie achitat la publicarea unui roman. Când am plecat din țară nu am avut nici o datorie la Uniunea Scriitorilor. Dar... Traian Iancu avea o comportare dublă, triplă și plină de umor involuntar. Am fost împreună cu mai mulți scriitori în provincie - așa era obiceiul atunci - și am călătorit cu el într-un vagon de tren. Nu eram în același compartiment, dar trecând pe culoar, am văzut că T. Iancu desfăcuse o valiză de lemn din care scosese mai multe pachete: salam, brânză, cașcaval și câteva sticle cu vin și țuică. Toate acestea erau aduse în cinstea președintelui Uniunii Scriitorilor, D.R.P. și a câtorva prieteni. Pentru că nu făceam parte din «primul cerc de influență», nu am fost invitat la acest festin. Deci... slugărnice și umilință în raporturile cu superiorii și aroganță și sfidare pentru cei subordonați... adică scriitorii.

Vasile Băran locuia în blocul scriitorilor («cuibul de cuci» care nu zburau pentru că aveau aripile tăiate, dar mai degrabă «cuibul cu vipere») din strada Apolodor 13. El avea un apartament la etajul III, iar eu la etajul VI. Nu trebuia să se deplaseze pentru a ști ce fac și cum trăiesc. Raporturile noastre erau extrem de interesante și poate acesta a fost un argument de a scrie despre el în acest eseu.

În 1985, când romanul «**Al doilea mesager**» a apărut la Paris și când m-am întors în țară dintr-o călătorie făcută în Franța, după o scurtă perioadă, am aflat că fratele meu care locuia la Geneva, avusese un accident grav de mașină. Am făcut o cerere de plecare în străinătate pentru a-mi vizita fratele de care eram foarte atașat. Vasile Băran aflase de acest fapt și mă invita deseori în apartamentul lui. Discutam și beam un pahar cu vin... Eu voiam să aflu ce știe de la Serviciul Pașapoarte, el voia să afle ce intenții am: urmăritul urmăritor. De fiecare dată îi spuneam: «*Vasile! Nu rămân în Occident pentru că dacă aș fi avut această*

intenție, aș fi cerut azil politic când am fost recent la Paris». Aveam un afiș prins pe perete: «*Nu deschide ușa!*» Voiam să evit o surpriză neplăcută dar și pentru că mă simțeam încercuit, agresat, permanent în alertă și pericol. Mai aveam un refugiu... Amenașeam un mic laborator foto în care developam fotografiile caselor demolate în cartierul Antim. Uneori auzeam pe cineva care suna la ușa. Întrebam: «*Cine este?*» «*Vasile*», îmi răspundea el. Intra în casă, îl invitam să ia loc într-un fotoliu, discutam, vedea că totul este în ordine, mobila se află în același loc și constata că nu vândusem nimic, așa cum se proceda când voiai să fugi în străinătate. Aveam gardianul meu autorizat și la domiciliu.

Într-o zi, soneria a răsunat mai intens ca de obicei. Am deschis ușa și Vasile a intrat în apartament, precipitat, urmat de un individ în civil. «*Iată tovarășe!* a zis el. *Are mobilă scumpă, bufet, dulap, fotolii, bibliotecă plină cu cărți...*» Eu eram siderat. Nu înțelegeam nimic! După ce «*tovarășul*» a aruncat o privire și prin celelalte camere, au ieșit din casă. Așteptam o explicație. După câteva minute, Vasile s-a întors și mi-a spus: «*Era un concetățean de-al meu. Vrea să-și mărite fata și m-a întrebat dacă ai tot ce îi trebuie unui viitor ginere...*» L-am privit în ochi, el m-a privit pe mine, amândoi am zâmbit și ne-am luat rămas bun. Vasile Băran juca un rol dublu? Era în «*slujba Securității*» dar voia să fie și un «*protector*» al celor persecutați? Știi că atunci când Marin Sorescu a fost implicat în afacerea «*Meditației transcendente*» a intervenit în favoarea lui. Băran avea un frate care lucra la Comitetul Central și folosea acest argument când avea nevoie. Cum se explică aceste fațete multiple ale ființei umane? Dubla sau tripla personalitate? O identitate nedefinită? Orgoliu și dorința de a ieși în evidență și de a se afirma... și într-o parte și în alta? Oare știa el cine este? Credința necredinciosului că dă o mână de ajutor folosindu-se de cel care te folosește? Ambiguitatea și complicitatea cu Diavolul... dar și cu Îngerul? Sunt ființe rănite - «*l'homme blessé*» dintr-o cauză poate neștiută lor și trăiesc cu o «*așchie în suflet*». Nu au puterea de a face distincția dintre Bine și Rău. Inutil să așteptăm de la ei o decizie, trăiesc pe marginea prăpastiei. Nu au voința de a hotărî și oare nu cumva le cerem prea mult pentru o neputință structurală?

Vasile Băran rămâne totuși în amintirea mea ca un personaj simpatic și plin de umor...

S.T. (nume real)

În «Nota de analiză» a DUI - Nica, Direcția Securității Statului - SMB, 122/VH din 9.06.1983 (pagina 115 și 116 din dosar), sursa S.T., putem citi:

«S-a luat legătura cu Direcția I-a (Tov. căpitan Mălureanu) care are în atenție ca sursă pe S.T. (nume real) (apare în relații cu Nedelcovici) și s-a solicitat să ne sprijine prin dirijarea acestuia pe lângă obiectivul nostru».

«Nota de analiză» cuprinde o listă întregă de măsuri pe 5 pagini și sunt împărțite pe două capitole: *«Măsuri informative și Măsuri tehnice»*. Este semnată de șeful colectivului, general maior Creța S. și căpitan Voicilaș. Toate aceste argumente ar fi putut fi depășite și ignorate dacă la pagina 116 nu am fi găsit fraza: *«Alte măsuri mai importante sunt: Eugen Simion (în lucru la Dir. I-a), Dan Pița (cunoscut cu manifestări echivoce și nemulțumiri), Țoiu Constantin (a refuzat colaborarea cu noi), S.T. (nume real), Crețu Elisabeta (necunoscută în evidența M.I.), Viola Vancea (necunoscută în evidența M.I.) și Gagoff Șerban (necunoscut în evidența M.I.)».*

Dacă pentru a doua oară în aceeași «Notă de analiză» se repetă numele lui S.T. ca sursă, atunci înseamnă că avem «un început de probă scrisă» care ar putea fi luat în considerație ca real deoarece la enumerarea scriitorilor (cu numele subliniat cu cerneală) ar fi putut să se facă mențiunea: *«a refuzat colaborarea cu noi»*, cum a fost cazul lui Țoiu Constantin sau s-ar fi putut scrie: *«necunoscut în evidența M.I.»*. Este demn de subliniat că C. Țoiu a refuzat colaborarea cu Securitatea. L-am cunoscut destul de bine când era Secretarul Asociației Scriitorilor din București, iar eu eram Secretarul Secției de proză. Dacă vom avea ocazia o să-l evocăm...

DRAGOȘ

«Nota» emisă de «Securitatea Municipiului București», 122/VH, 27.09.1984 (pagina 174 din dosar).

«Referitor la numitul B. Nedelcovici, sursa informează: L-am cunoscut la Ploiești, fiind colegi de liceu în perioada 1945-51, după care ne-am văzut după 20 de ani locuind în același cartier din București: Str. Popa Rusu și str. Arcului. Din spusele lui se știe că a absolvit facultatea de drept fără să o profeseze deoarece se pare că avea origine socială nesănătoasă și un frate plecat în Elveția. Am păstrat legătura și după mutarea lui pe str. Apolodor cunoscându-i telefonul. La cutremur m-am bucurat de compasiunea lui, dar ulterior recăsătorindu-mă, relațiile noastre s-au răcit. L-am vizitat de mai multe ori, iar el o singură dată. Ultima oară se pare că ne-am văzut acum un an prin toamnă. Cu ocazia întâlnirilor noastre mi-a solicitat să-i povestesc episoade din viața mea de condamnat în dorința de a mă face erou de roman. Știu că a scris mai multe cărți printre care «Zile de nisip» în care face o referire foarte scurtă asupra mea cu privire la seismul din '77 și la condamnarea mea. După cartea respectivă s-a turnat un film care imediat a fost retras de pe ecran. Se mai știe că puțin timp înainte de premieră el fusese plecat câteva luni în Elveția și în alte țări din occident. Am reținut în preocupările sale interesul ascultării postului de radio «Europa Liberă», mai ales emisiunile literare prezentate de Monica Lovinescu». Semnează Dragoș, 27.09.1984.

Pe «Dragoș» l-am recunoscut cu ușurință datorită amănunțelor evocate și în special pentru că puține persoane au devenit «eroi» în romanele mele. Am fost colegi la «Liceul I.L. Caragiale» din Ploiești. Era un băiat nu prea înalt, dar voinic și care răspândea atâta energie și forță încât evitam să trec chiar și prin fața lui. Într-o zi a dispărut de la liceu. Se auzise că a pus niște etichete pe zidurile pe care scrisese: «Jos Stalin». Am bănuțit că a fost arestat. După o lungă perioadă, l-am întâlnit deoarece locuiam în același cartier: Popa Rusu din București. Am trăit bucuria revederii cu un coleg de liceu despre care nu mai aflasem nimic de mulți ani. L-am invitat în garsoniera din str. Arcului, iar el m'a

povestit «romanul vieții». Fusese arestat și condamnat când era în liceu. Pentru că a fost de acord să ascundă un pistol al unui prieten, a fost arestat a doua oară și condamnat la moarte. În ultima clipă a fost grațiat. Când era în celulă avea un singur gând: «Să evadeze!» În fiecare noapte trăgea de druggii de fier din fereastră. Dacă va reuși să-i lărgească atât cât să poată trece capul, va izbuti să-și strecoare trupul și să evadeze. După ce a trecut o perioadă, a constatat că putea să-și treacă capul printre druggi și a înțeles că are toate șansele să fugă din pușcărie. «Așteptam o noapte fără lună. Urmăream cu privirea drumul pe care trebuia să-l parcurg, îmi povestea el. Ieșeam pe fereastră, treceam peste o movilă de pământ, escaladam zidul înalt al închisorii, dar... la 30-40 de metri era un mirador în care era o santinelă. În orice moment și la cel mai mic zgomot, ar fi putut să îndrepte spre mine reflectorul, să mă vadă, să ridice arma și să... Atunci m-a cuprins o frică atât de puternică, încât m-a paralizat și tot planul și efortul meu de luni de zile a căzut baltă. Numai gândul evadării mă înspăimânta...» Sigur, pentru această istorisire spusă cu emoția afectivă a celui care o trăise, nu a fost prea greu să-l transform într-un personaj de roman...

După ce a executat pedeapsa de câțiva ani, a ieșit din închisoare, și-a terminat studiile, s-a înscris la facultatea de medicină veterinară și a fost repartizat la o fermă agricolă de stat din Dobrogea. Dar acolo, din nou a avut un ghinion, s-a îmbolnăvit de o alergie provocată de părul de animal. A venit la București și locuia cu mama lui pe str. Popa Rusu. S-a căsătorit, a avut un copil și - «parcă aș fi fost blestemat», mi-a spus el - în cutremurul din '77, blocul în care locuia s-a dărâmat și au murit: mama, soția și copilul. Pentru că era un luptător, dublat de o forță morală spirituală ieșită din comun, s-a căsătorit a doua oară, a avut doi copii, a divorțat și a emigrat în Franța - mama lui era de origine franceză - împreună cu un copil, celălalt a rămas în țară cu mama. Când am sosit în exil la Paris, am vorbit de câteva ori la telefon, apoi i-am pierdut din nou urma.

După ce am citit declarația lui din dosarul de Securitate, recunosc că am fost surprins. Șocat! Avusesem o admirație deplină și sinceră pentru colegul meu de liceu care reușise să-și hotărască destinul trecând printr-o aventură existențială în care

fusese obligat să depășească multe probe de rezistență, dar el se dovedise că fusese...

La prima lectură a paginilor din dosar, nu am putut să citesc o rezoluție scrisă cu cerneală pe fila a doua; era aproape ilizibilă. Acum, izbutesc să descifrez: «*Aspectele din notă sunt semnalate de informator din proprie inițiativă pentru prima dată. B. Nedelcovici este în lucru la Serviciul 120 unde se va exploata nota în copie. De comun acord vor fi solicitate sarcini pentru informator*». Semnează indescifrabil.

«*Cât adevăr suport?*» Suport și amănuntul: «*Din proprie inițiativă*», dar, recunosc... suport cu dificultate...

După câteva săptămâni în care am încercat să depășesc bulversarea produsă, i-am căutat adresa pe Internet și i-am telefonat. Mi-a răspuns cu greutate, cu toate că era o oră convenabilă. Aveam impresia că l-am trezit din somn. I-am cerut scuze. I-am povestit că am citit în dosarul de Securitate o notă informativă predată de el. «*Cum? Ai citit tu dosarul?!*», m-a întrebat el foarte surprins. Nu-și imaginase că cineva ar fi putut să citească dosarul în care el dăduse o declarație. Se credea apărat prin caracterul strict secret al raporturilor dintre el și Securitate. Nu aflase că se votase legea prin care avem liberul acces la dosar. După ce i-am explicat transformările intervenite, am mai discutat puțin, apoi i-am evocat «*povestea din închisoare și încercarea lui de a evada*». Era vădit surprins și stingherit. «*Îți mai amintești tu asta?*», mi-a spus el cu o voce abia șoptită. «*Da. Și cred că nu ai uitat că ai devenit eroul meu într-un roman?*», i-am răspuns eu. «*Da. Știu...*» și a făcut o lungă pauză, apoi a adăugat: «*Mă simt rușinat, mă simt rușinat... Te rog să mă ierți...*» În clipa aceea eram atât de emoționat încât dacă ar fi fost în fața mea l-aș fi strâns în brațe și i-aș fi spus... nu știu ce i-aș fi spus, dar că totul s-a terminat cu bine.

După ce amândoi am depășit momentul, a început să-mi povestească cât era de speriat și șantajat de ofițerii de securitate care puteau să-l lase fără serviciu și aceeași soartă ar fi avut și soția lui. «*Când mă întâlneam întâmplător cu cineva, eram atât de obsedat că putea să fie la rândul lui un informator, încât eu mă duceam primul și dădeam o declarație la Securitate*».

Înainte de a ne lua rămas bun, am înțeles că avea insomnii. Se trezea în plină noapte și pentru a recupera orele de somn, se culca mai devreme. În noaptea aceea, pentru a-mi găsi liniștea și somnul... am luat două somnifere. A doua zi, o întrebare - poate fără importanță - m-a preocupat: *«De ce avea insomnii?»*.

După ce tatăl lui Steinhardt l-a îndemnat să nu primească să fie martor al acușării, a zis: *«E adevărat, zicea tata, că vei avea zile foarte grele. Dar nopțile le vei avea liniștite (trebuie să repet ce mi-a spus, trebuie; de nu, m-ar bate Dumnezeu) vei dormi bine. Pe când dacă accepți să fii martor al acușării vei avea, ce-i drept, zile bune, destul de bune, dar nopțile vor fi îngrozitoare»*.

Nu cumva avea insomnii pentru că acceptase...

I-am trimis un interviu apărut în revista «22», intitulat: **«Dosarul meu de securitate. Amara bucurie de la capătul drumului spre adevăr»**. Mi-a răspuns printr-o scrisoare amicală. Intenționez să-i fac o vizită în orașul în care locuiește: «La Chapelle St. Luc».

Poate o să reluăm povestea noastră de când eram colegi la liceul din Ploiești.

CRIN

Poate «Crin» este cel mai interesant caz pe care l-am găsit în dosar la capitolul informatori.

«Crin» a dat 29 de rapoarte. La început «sursa» a predat informații care erau scrise de ofițerul de legătură, după aceea, erau scrise de propria lui mână. Dar să vedem câteva exemple din prima categorie:

«Nota-raport, SMB/122/VH, 8.06.1983 (pagina 114 din dosar)».

«La întâlnirea din 8.06.1983, sursa Crin a relatat: Nedelcovici Bujor locuiește la vechea adresă. Nu și-a vândut apartamentul după cum spusese sursa în luna martie. Are o fire închisă, mai puțin sociabilă. Cu greu, aproape imposibil de a-i cunoaște intimitățile. Vorbește puțin și mai mult ascultă pe alții. Face parte din grupul lui Manolescu, Eugen Simion și Paul Georgescu. Și se pare că este manevrat de aceștia, în special de Manolescu. Ca

scriitor nu are valoare. La fel și scenariile de film nu au succese. Se înscrie pe linia mediocrilor dar e susținut de gruparea celor de naționalitate evreiască. După părerea sursei, Nedelcovici nu va pleca din țară, dându-și seama că în altă parte nu ar avea (cu talentul mediocru pe care-l are) posibilități de existență. Sursa a primit următoarele sarcini:

- să prezinte un material cu starea de spirit din rândul scriitorilor cu privire la realitățile editoriale.

- să întreprindă un studiu cu privire la pătrunderea cărții românești peste hotare.

Următoarea întâlnire a fost fixată pentru 16.06.1983. Semnează căpitan Voicilaș».

Două remarci: pe Paul Georgescu nu l-am întâlnit decât de două ori la el acasă, iar în ceea ce privește afirmația: «*e susținut de gruparea celor de naționalitate evreiască*»... nu avem nici un comentariu.

Dar să continuăm să citim informațiile «sursei» în speranța că vom afla cine este.

«*Nota de analiză, SMB/122VH, 27.12.1983*».

«*Sursa Crin va fi instruită să-l invite le N.B. să-i facă o vizită (locuiesc în același bloc) ori să efectueze împreună obișnuita plimbare de seară. Cu această ocazie sursa să-l întrebe pe obiectivul nostru ce proiecte literare are pentru viitor și unde le va publica. De asemenea, să-i sondeze părerea cu privire la necesitatea ca scriitorul să oglindească în lucrări realizările din țara noastră. Semnează indescifrabil*».

Nu făceam plimbări de seară decât cu un singur vecin, deci sunt puțin derutat...

Privitor la afirmația «*scriitorul să oglindească în lucrări realizările din țara noastră*», gândirea «Geniului Carpaților» se afla grefată în cugetarea ofițerului de securitate care a semnat indescifrabil.

Am ajuns la «Notele» redactate direct de sursă. Mi-a atras atenția scrisului îngrijit, mărunț și cu litere frumos caligrafiate. Un scris de intelectual, spre deosebire de celelalte. «Note» ale ofițerilor de securitate care aveau un scris... În stânga paginii, era menționat: «SMB, 122/VH, Sursa Crin, 23.09.1983». Această frază nu era scrisă de sursă, presupun că ofițerul îi dădea hârtia

pe care scria antetul, apoi «sursa» începea să-și redacteze informația. De obicei, ofițerul de securitate scria, iar «sursa» relata cele știute. În acest caz s-a trecut direct la redactarea «sursei». Presupun că «sursa» se bucura de un regim de favoare și de multă încredere. M-am întrebat de multe ori cine putea să fie acest informator care să depună atât zel? Locuia în blocul scriitorilor din str. Apolodor («cuibul de vipere»), aveam bănuieli dar nu certitudini... Nu se mulțumea să prezinte rapoarte despre mine, ci - așa cum a primit sarcini - dădea informații și despre ceilalți scriitori. Un exemplu dintre multe altele:

«SMB 122/VH, Sursa Crin, 23.09.1983 (pagina 128 din dosar)»

«Notă. E un fapt cunoscut că ne aflăm în relații bune cu Octavian Paler căruia i-am împrumutat spre lectură cărți rare, care se află în bibliotecă (îndeosebi o istorie a artei și culturii moderne), necesare ca informații pentru unele din eseurile sale. Câteva se află încă la el, prilej de a-l revedea și a putea discuta mai pe larg. Până la proiectata întâlnire la noi acasă sau la el, am avut câteva discuții în legătură cu eliberarea sa de la „România liberă”. Cu o singură excepție (Vasile Nicorovici) care ne-a mărturisit: „Meștere, eram sigur, am prevăzut după îndepărtarea lui Eugen Florescu, amicul Barbu, trebuia să le dea satisfacție și grupului celuilalt, cum e la noi, mă-nțelegi, imparțialitate”.

În consens de opinie, cu diferite nuanțe, am fost la discuțiile purtate de Mircea Dinescu, N. Manolescu, Radu Cosașu, Radu Albala, H. Zalis, Maria Luiza Cristescu, Lucian Raicu, Z. Ornea, E. Simion, Bujor Nedelcovici.

Mircea Iorgulescu: „Altă formă de dogmatism huliganic. Dacă Paler e scos ca un nimic, ce să mai zic de mine sau de alții”.

Am fi tentați să ne oprim aici sau să sărim peste anumite paragrafe, dar... relatările sunt atât de amănunțite și dialogurile - imaginate ori reale - sunt atât de specifice pentru un scriitor care și-a asumat funcția de «turnător», încât nu putem decât să continuăm. Textul ar putea fi introdus într-o «antologie literară a delațiunii».

«N. Manolescu: „Încă un succes al domnului Barbu”. La întrebarea noastră dacă știe amănunte, ne-a informat că ia

cunoștință „de toată macabra sforărie dar o să-ți zic altădată. Deocamdată l-au lăsat pe drumuri, deci și-au realizat scopul multilateral dezvoltat”. Cu aceste cuvinte ne-am despărțit de Manolescu fiind grăbit să ajungă la facultate.

Radu Cosașu și Radu Albala au fost la unison, Albala „nuanțând” în felul: „Dai afară un intelectual și pui o bucătă-reasă. Muierile să trăiască”.

H. Zalis era revoltat de modul brutal în care a fost eliberat. A comentat pe larg că familia fostului ministru Gaston Marin îl prețuiește sincer pe Paler. Lucian Cursaru, ne-a întrebat dacă am ascultat un comentariu la „Europa liberă”. Consideră ca inexplicabile măsurile luate asupra unor oameni ca Paler. „Îl laudă ăia cu anumite intenții, noi le dăm apă la moară. Ce zici? „Noi i-am răspuns că n-am urmărit mai mult de zece-cincisprezece ori emisiunile Europei libere, menționând și de ce. El ne-a răspuns: „Nu-i timpul pierdut de loc. Trebuie să știi și asta!”. Maria Luiza Cristescu deține informații că va fi numit în locul lui Ivașcu, ca după aceea să adauge: „Nu fac tovarășii asemenea greșeli. Paler este un ardelean de-al meu, îl țin la distanță ca pe vremuri când cu ăia, cum le zice, grofi parcă”. Z. Ornea crede tot în varianta lui Barbu, „specializat în memorii și sesizări” - făcând o referire la titlul cărții publicate fragmentar în Suplimentul Scânteii tineretului - „**O lume de câștigat**”. În continuare el ne-a avansat supoziția că: „Europa liberă, dacă ați observat, a lăudat un Marin Preda, Augustin Buzura, G. Bălăiță, cândva Modest Moraru și probabil vor veni la rând scriitorii valoroși. Eu știu, mă, ce era în capul lui Gelu Ionescu, care mi-a mărturisit după o ședință la birou la Uniune: „Tot ce laudă Monica Lovinescu sau Ierunca e luat la noi în climator. (cuvinte ilizibile). Am aflat că sunt eficienți pe invers. La noi așa a fost, așa va fi: te laudă dușmanul, repede la cap”. Și a continuat: „Imaginează-ți că asta n-a făcut decât să întărească ăloră convingerea”. Cât era el de informat, Gelu n-avea c... și înjura în dreapta și stânga aici nu pe mediocrii, nu, pe Zaciu, pe Ciocîrlie, pe Romică Munteanu și câți alții. Acum îi laudă cu entuziasm știind că imediat li se agață bolovani de gât. Ai noștri nu s-au prins, ce vrei, politichia e treabă de finețe”.

Eugen Simion și Bujor Nedelcovici au aceeași părere, sintetizată de Eugen Simion astfel: „E prima ticăloșie cu Paler din ultima vreme. Ce-i mai ușor să lovești cultura fără să ții seama de consecințe. Ai scris împotriva dogmatismului? Uite-l acum la modă. „La même Jeanette autre moin coiffée” (Aceeași Janetă altfel coafată). Din păcate D. Relu (D.R. Popescu) tace, alții tac, dar când cu gândul nu gândești atunci începe cercul”. La care Bujor Nedelcovici a adăugat: „Nu uita că mai mulți din Uniune sunt ca muritori de foame. În Rusia, în Bulgaria, în Ungaria, ce dracului nu știm, scriitorii, plasticienii, intelectualii, cel puțin de când cu Andropov, ca să nu mai vorbim de Kadar, au o viață de invidiat. Noi primim directive după directive, ăia scriu și s-au făcut cunoscuți. Dacă n-ar fi fost ăia de dincolo, unde să se comenteze situația noastră? Nu-i plac Cucoanei scriitorii, preferă sportivi”. Aici s-a întrerupt să adauge râzând: „Și oamenii de știință, dar morți!”.»

Semnează Crin, 18 sept. 1983.

Este remarcabil efortul de a transcrie - reale sau imagine dialogurile și monologurile - și de a-și exercita talentul de scriitor. Nu se mulțumea să dea o simplă informație, accentua participarea afectivă sau spirituală a celui cu care vorbea. În ceea ce mă privește, nu-mi amintesc de «textul cu pricina» dar coincide cu ceea ce gândeam atunci. Din punctul de vedere «informațional» este o adevărată reușită.

În timp ce citeam dosarul, întâlneam deseori notele informative predate de «sursa Crin». Însemna că era un om apropiat, bun prieten și totuși... Evitam și ezitam, să mă îndrept cu gândul spre o anumită persoană. Aveam bănuieli... Încă mai căutam noi argumente și probe pentru a identifica vecinul de bloc care mă spiona cu atâta pasiune și devoțiune. «Sursa Crin» cunoștea viața mea publică dar reușise să intre și în viața privată. Iată un exemplu:

«DD-SMB-122/VH, Primit maior Prodan, Info. Crin, Loc casă Libili, data 11.04.1985 (pagina din dosar 186)».

«Notă. De la venirea în țară a lui Bujor Nedelcovici, sursa n-a avut nici o discuție cu acesta. În schimb, invitând-o pe R.T. (nume real) la noi, una din prietenele sale, aceasta ne-a mărturisit cu mâhnire că: „Floarea (cum îi spune ea lui Nedelcovici)

e într-o stare foarte proastă". „Cum adică, după trei luni de Paris poți să fii în formă proastă? Asta-i ipocrizie, R.!”, i-am replicat eu și cu tristețe, ea a ținut să motiveze astfel: „Ție pot să-ți spun Aurel (nume real), n-a reușit să-și aranjeze lucrurile acolo decât pe jumătate. Am încercat să-l consolez spunându-i că una că alta. Cum sunt sigură că nu o să mă torni pot să-ți spun ceva: va pleca din nou, a făcut cerere și caută acum, ca disperatul certificate medicale”. „De ce are nevoie de certificate, Dumnezeuule, a înnebunit!” am replicat noi. R.T. a precizat apoi: „Să motiveze plecarea, mă-nțelegi, altfel știi, dă de gândit băieților ălora”. Discuția a mai continuat foarte puțin, ea apărând total dezamăgită de faptul că legătura cu Nedelcovici nu se va încheia într-o căsătorie».

Semnează Crin.

La subsolul paginii sunt două rezoluții:

«11/V.1985, N.O. Materialul va fi folosit la documentarea avizării privind plecarea în Franța a lui Nica. Semnează indescifrabil».

«Se confirmă încă o dată intenția de evaziune. Atenție la avizare. Se urmărește „S” și „I.T.” 12.04.1985. Semnează Lt. maj. Indescifrabil».

De remarcat că «sursa» a invitat-o pe R.T. cu intenția vădită de a afla știri și de a le transmite la Securitate.

Cele relatate de «sursa Crin» sunt parțial adevărate. După ce m-am întors de la Paris, unde știam că în curând va fi publicat romanul «**Al doilea mesager**», am aflat vestea că fratele meu avusese un accident foarte grav de mașină. Nu căutam certificate medicale, dar intenția era certă de a pleca și am făcut o cerere pentru obținerea unui pașaport. Informațiile «sursei Crin» se întâlnesc cu cele povestite de Vasile Băran. Și iată cum cercul se închidea în jurul meu. Securitatea știa ce intenții am și era prevenită pentru a nu-mi acorda un pașaport și viza de plecare. Sigur, R.T. a comis o gravă și mare imprudență de a se confesa, dar avea o deplină încredere în el și i-a spus: «Cum sunt sigură că n-o să mă torni, pot să-ți mai zic ceva: va pleca din nou...»

Ar putea părea inutilă întrebarea, ce se petrece în mintea și sufletul lui Crin când cineva îi făcea confidențe ca unei persoane de încredere și de care era convinsă că nu «o s-o toarne»? Cum putea ca după ce a ascultat pe cineva care i-a destăinuit cele mai intime sentimente și frământări, să se ducă la Securitate, să o trădeze și să-și scrie nota informativă? Ce motivații interioare și explicații raționale îl îndemneau la acest procedeu care numai în literatură și artă se pot întâlni? Oare nu cumva Crin voia să joace rolul lui Iago, Tartufe sau Falstaff? Și toți împreună? Când am vizitat Palatul Dogilor de la Veneția, am văzut pe culoarele care duceau la diverse săli, o placă montată pe pereți care reprezenta o gură deschisă. M-am întrebat ce semnificație avea acea sculptură care mi s-a părut stranie. Am aflat că dogii puteau lăsa un denunț anonim care ulterior se solda cu cercetarea cazului și dacă era comisă o infracțiune persoana era judecată și trimisă direct la închisoarea de sub Podul Suspinelor care se afla în subsolul Palatului Dogilor.

În cazul lui Crin, am impresia că nu reprezenta o «gură a denunțurilor», ci el era «chiar o gură care denunța»; nu primea, ci expulza denunțurile privitoare la viața intimă și publică a unei persoane spionate...

*

Astăzi, vineri 11 octombrie 2002, în timp ce-l aștept pe fiul meu să-și bea laptele și să-l conduc la școală, am deschis o revistă și am început să citesc un articol: «*Dagognet, les apparences ont toujours raison*». Este o relatare despre filosoful François Dagognet, mai puțin cunoscut în Franța. În articol se face elogiul discreției lui și pentru faptul că este: «*Cel mai umil dintre oameni și mult mai puțin narcisic decât ceilalți filosofi*». În timpul lecturii, am căzut pe cuvintele: «probitate intelectuală». Am izbucnit în râs. Fiul meu, Grégoire, m-a întrebat: «*De ce râzi tata? Eu i-am răspuns: Nimic! Hai grăbește-te să nu întârziem la școală!*»

*

«Sursa Crin» cunoștea și intervenea nu numai în viața mea publică și privată dar și în cea profesională. Trecem peste «Nota informativă» de la pagina 231 din dosar și o prezentăm pe cea de la pagina 273 pentru a ilustra informațiile pe care le furniza Securității în legătură cu manuscrisele pe care le predam la edituri.

«D.S.S: S.M.B. Sursa Crin, Primit căpitan Florea L., 28.01.1986»

«Notă. În după amiaza zilei de 14.01.1986 ne-a făcut o vizită de trei ore R.T. (nume real) un timp apreciabil pentru a reveni asupra confesiunii privind legătura ei cu Bujor Nedelcovici.»

Trec peste amănuntele privitoare că R.T. era preocupată de parapsihologie și ajungem la:

«Ce s-a mai desprins din discuție.

*Bujor Nedelcovici este decis să plece din țară. Unicul prieten (cu care se sfătuiește în acest sens) este Nicolae Manolescu. Manolescu vrea să facă din el un al doilea Dorin Tudoran, ne-a spus ea. R.T. l-a prevenit pe Nedelcovici dar el i-a replicat: „Este singurul om pe mâna căruia merg până la capăt”. B. Nedelcovici are convingerea că aici a devenit indezirabil și invocă drept motiv refuzul Editurii Cartea Românească de a-i publica volumul de nuvele. Cu prilejul vizitei, strict confidențial (s.n.), R.T. ne-a adus volumul intitulat: «**Mediatorul**». Așteaptă opinia noastră, tot confidențial, cam într-o lună, o lună și jumătate, mai ales asupra nuvelei: «**Apostolul celor cinci sute de suflete din golful îndepărtat**» care a constituit motivul principal de respingere a cărții. Dat fiind marea cantitate de lecturi profesionale, sursa a asigurat-o că este interesată să citească însă timpul nu-i îngăduie înainte de începutul lui februarie. A fost mulțumită, rugând stăruitor să păstreze discreția absolută».*

Semnează, Crin, 27 ian. 1986.

Nota din subsolul paginii:

«Bujor Nedelcovici este lucrat prin D.U.I., R.T. (nume real) este studentă în anul III la facultatea de filologie. De către noi s-a intrat în posesia unui exemplar al manuscrisului în litigiu în perioada anterioară. După lectură, sursa va comunica opiniile sale de specialist. Întrucât întreține bune relații cu R.T. prin aceasta va stabili aspecte de intimitate (s.n.) legate de

preocupările și intențiile lui Bujor Nedelcovici. De asemenea, sursa a fost instruită să încerce ca prin R.T. ca Bujor Nedelcovici să fie determinat să se abțină de la acte neavenite. Nota se exploatează la informarea profesională și DUI. Nica.

Securitatea intrase deja «în posesia unui exemplar al manuscrisului în perioada anterioară»? Îl predase Securității «sursa Crin» sau altcineva de la Editura Cartea Românească? Oricum, ei aveau manuscrisul... dar așteptau «opiniile de specialist» ale lui Crin.

Iată cum cunoșteau cei de la Securitate «aspecte de intimitate», viața publică, viața profesională și acționau asupra celor care hotărau publicarea unei cărți sau aprobarea unei plecări în străinătate. S-a spus că Securitatea nu cunoștea totul despre noi, că s-a exagerat și «frica de frică» era disproporționată în comparație cu posibilitățile lor de informare. În cazul meu, se dovedește contrariul. Știau ce intenții am, ce vreau să public și pe cine iubesc! De fiecare dată erau preveniți despre cele mai intime decizii. Eu aveam naivitatea să mă cred liber în hotărârile mele și în viața profesională, dar ei avuseseră deja timp să mă închidă «în plasa de prins oameni». Eu mutam piesele de pe tabla de șah crezând că pot să dau «șah la rege», iar ei «jucau ascuns» și anticipau orice mișcare. Eram de la început perdant...

Nu regret că în împrejurările de atunci - textul și contextul! - am rostit fraza pronunțată de R.T. și reprodusă de «sursa Crin»: «Manolescu vrea să facă din el alt Dorin Tudoran, ne-a spus R.T. că l-ar fi prevenit pe Nedelcovici, dar el i-a replicat: Este singurul om pe mâna căruia merg până la capăt».

Mă bucur că așa gândeam atunci când eram urmărit, hărțuit și hăituit și îmi păstram încrederea în oameni (omenie) și într-un prieten. Aș dori ca N. Manolescu să afle ce gândeam atunci despre el, dar nu știu ce gândește el acum, după trecerea anilor.

*

Aș fi tentat să mă opresc aici privind informațiile pe care le furniza Securității «sursa Crin». Acum, când scriu aceste pagini, înțeleg anumite împrejurări despre care până astăzi nu am avut decât explicații aparente sau superficiale. Făcând apel la «filosofia

de ruptură» și «metoda genealogică» mă ajută să aflu înțelesuri care se află la nivelul doi sau trei de profunzime, până acum necunoscute. Într-o «istorie de ruptură» în care relațiile umane și interioare au fost distruse, omul este aneantizat și nu-și mai aparține... El și-a vândut mintea și sufletul nu unui Mefistofel, ci unui simplu ofițer de securitate. Nu pentru ca dorințele lui cele mai intime și sublime să se realizeze, ci pentru dorințele cele mai mediocre și mizere. «Metoda genealogică» îmi folosește ca prin raționamente deductive să înaintez pas cu pas, nu numai în a afla cine este «sursa», dar până unde a mers cu «supunerea voluntară» în întâmpinarea stăpânului. Până unde a căzut în fața cizmelor «oprimatorului» fără să știe că era un simplu «oprimat».

*

Picătura care a revărsat apa din paharul răbdării, a suportabilității insuportabilului și care m-a determinat să iau hotărârea de a pleca din țară, a fost refuzul Editurii Cartea Românească de a publica volumul de nuvele: **«Apostolul celor cinci sute de suflete din golful îndepărtat»**.

În spatele directorului George Bălăiță se afla «sfătuitorul prințului», «sursa Crin», iar dincolo de perdea se ascunde adevăratul personaj al cărui nume nu-l cunoaștem... Să-i zicem: Polonius.

Încerc să mă liniștesc, să mă vindec de mușcăturile șerpilor, să nu calc pe coada unui cameleon... și ascult muzică de jazz, mult jazz, tare, foarte tare... dar nu aud trompeta lui Armstrong, nu-mi dansează sufletul și mintea îmi este bolnavă și îmbolnăvită de veninul provenit nu din mușcătura șerpilor, ci al oamenilor neoameni înveninați... *«Cât adevăr suport?»* Suport și acest adevăr că «sursa Crin» știa ce vorbesc în pat cu o tânără și frumoasă fată în timp ce îi șopteam la ureche că vreau să... fug din țară! Suport pentru că... tot ce nu mă distruge mă face mai puternic. Așa am gândit mereu... Nu m-au distrus nici atunci când am fost evacuați din casă și trimiși la țară cu domiciliul forțat, nici când l-au arestat pe tatăl meu, nici cei 12 ani în care am muncit pe diverse șantiere ca simplu lucrător... nici în ziua de 3 ianuarie 1987 când am fugit din țară și după ce am trecut frontiera,

am întors capul știind că este pentru ultima dată când... îmi văd țara... și nici exilul când în fiecare dimineață, în timp ce mă bărbieream și mă uitam în oglindă, mă rugam lui Dumnezeu să nu-mi pierd mințile.

Suport...

Dar unde și cum să-mi găsesc liniștea sufletească și mentală pentru a citi mai departe «Dosarul de Securitate»? Caut în bibliotecă, știam că am o traducere românească a «Marelui Will», una din cărțile favorite de care nu am putut să mă despart când am plecat din țară.

«... cu ce i-ați greșit voi, bunii mei prieteni, Fortunii, de vă trimite aici în închisoare?»

Guilkenstein: La închisoare alteță?

Hamlet: Danemarca este o închisoare.

Rosencrantz: Atunci lumea-ntreagă e o închisoare.

Hamlet: Și încă ce închisoare; cu multe țarcuri, despărțituri și beciuri, Danemarca fiind una din cele mai rele?

Rosencrantz: Noi nu credem alteță.

Hamlet: Atunci pentru voi nu este; căci nu se află lucru, fie bun, fie rău, pe care să nu-l faci să fie așa: pentru mine este o închisoare».

Acum pot să citesc mai departe dosarul...

*

«Sursa Crin», cu toate lecturile profesionale, a avut timp să citească manuscrisul volumului de nuvele: «**Apostolul celor cinci suflete din golful îndepărtat**». Iată ce spune Nota DSS-SMB, 122/FL din 9.03.1985 (pagina 285 din dosar).

«Nuvela lui Bujor Nedelcovici se situează ca procedeu artistic în vecinătatea romanului «Al doilea mesager», apărut anul trecut în Franța, în sensul că folosește parabola cu subînțeles politic. Acțiunea se petrece pe litoral unde vin să-și petreacă vacanța mai multe familii de străini. Aici contractează un fel de maladie (pigmentarea pielii) de care suferă pescarii localnici. Faptul îngrijorează autoritățile care trec la protecție izolându-i de restul lumii printr-un gard de sârmă ghimpată păzit de polițiști. Devin o colonie care prin mic sugerează condiția umană

Într-o societate totalitară condamnată la claustrare. Elementele topografice și cele descriptive fixează locul (la 900 km) de capitală pe litoralul dobrogean. Bujor Nedelcovici urmărește în esență să dezvăluie alienarea colectivă prin mijloace coercitive. Atâta vreme cât intenția autorului a fost aceasta, publicarea nuvelei nu poate fi în discuție. După lectură, i-am restituit manuscrisul lui R.T. care a insistat să ne cunoască punctul de vedere, făgăduindu-ne că nu-l va transmite lui Nedelcovici. De curând, la „România literară”, întâlnindu-l pe autor a ținut să ne mulțumească. Din discuția noastră foarte scurtă am înțeles că i-a transmis observațiile noastre fără ca acestea să altereze raporturile de cordialitate dintre noi».

Semnează Crin, 9 martie 1986.

Două remarci: După lectura manuscrisului, referatul a fost predat editurii? Sau a fost trimis direct Securității și de aceea l-am găsit în dosar? Oricum, aprecierile lui negative au dus la respingerea manuscrisului. A doua: nu am întâlnit pe nimeni la «România literară» cu care să fi discutat acest subiect și nu i-am mulțumit pentru că nu aveam de ce; aceste amănunte nu le-am aflat decât după lectura notei. Dacă conversația ar fi avut loc, atunci mi-aș fi amintit cine este persoana și deci... cine era Crin. Dar, deocamdată nu l-am identificat. Bănuiesc... Bănuiesc... Locuiam în același bloc. Îl întâlneam când plecam de acasă, iar el se întorcea. Ne salutăm, schimbăm câteva cuvinte, impresii, apoi ne luăm rămas bun. Era un distins scriitor, avusese mai multe funcții de răspundere la diverse edituri și în Ministerul de Cultură. Înalt, chip rasat, radia un aer de rafinament aristocratic. Cultivat, informat, lecturi vaste, avea relații cu diverse personalități din lumea literară și printre academicieni. M-a invitat de câteva ori acasă, alături de alți scriitori cu aceleași «afinități electivă și selective». L-am admirat biblioteca și tablourile.

Mai am nevoie de o probă evidentă pentru a înlătura orice îndoială.

Vara trecută am fost la București. Știam că «sursa Crin» a decedat în urmă cu câțiva ani. Voiam să vorbesc cu soția lui. L-am telefonat și am stabilit o întâlnire. Mă aștepta cu o oarecare curiozitate, firească, nu ne văzusem de peste 15 ani. Eleganț îmbrăcată, distinsă... mi-a oferit o cafea. Am recunoscut mobila,

tablourile și biblioteca și mi-am amintit de serile în care fusesem oaspetele lor și chiar de cei care se aflau printre invitați: «*Cred că vrei să afli care este explicația acestei vizite?*», i-am spus eu. Ea a plecat din cap zâmbindu-mi. I-am povestit toată tărășenia cu «dosarul». «*Pentru a exclude orice bănuială, te rog să-mi dai o scrisoare, un înscris, pe care să-l confrunt cu notele din dosar*». A fost imediat de acord, s-a ridicat și a căutat pe un birou care cred că aparținuse soțului și care era într-o ordine deplină, poate rămăsese neatins după deces. Mi-a întins o pagină. Am recunoscut imediat scrisul. Era identic cu cele din notele de la dosar. Nu voiam să mă grăbesc. Nu i-am spus nimic, am mai schimbat câteva impresii, i-am mulțumit, i-am promis că îi voi scrie și am plecat.

În avion, în drum spre Paris, am deschis cartea de teatru a lui «Will din Stratford» și am căzut la întâmplare pe o pagină:

«*Hamlet* : Hai, hai, stai jos și n-ai să te miști. Nu pleci cât nu-ți așez oglinda-n față. Să te vezi în ea în străfund.

Regina: Ce vrei să faci? Nu vrei să mă omori? Ajutor, săriți!

Polonius (de după perdea): Hei, ajutor! Săriți, săriți!

Hamlet (trăgând spada): Ha! Un guzgan. Mort, pe-un ducat că-i mort (străpunge perdeaua)

Polonius (de după perdea) O, m-a ucis?»

Ajuns acasă, am confruntat din nou scrisul din declarațiile de la dosar și cel din scrisoarea predată la București. Erau identice în cele mai mici detalii. Perdeaua a fost trasă. Sursa Crin se ascundea în spatele ei.

I-am trimis o scrisoare soției în care am alăturat câteva copii din rapoartele de la dosar. Mi-a răspuns imediat. Iată câteva rânduri:

«*Deocamdată nu știu ce leac ar putea vindeca rănila trecutului. Îți mulțumesc pentru scrisoare. Fii sigur că mi-ai făcut un bine. M-ai ajutat să înțeleg natura coșmarului trăit pe viu atâta amar de vreme. Primește, te rog, din partea mea expresia celei mai idioate iertări pe care ți-o cer în numele...»*

Pentru această scrisoare, numele adevărat al «sursei» nu îl voi da publicității și el va rămâne mai departe... «Crin».

M.C.
(nume real)

L-am cunoscut în satul «2 Mai» unde îmi peteceam vacanțele, într-un cort, pe malul mării, printre «șătrari» și în permanent contact cu natura: căldura toropitoare din timpul zilei, serile răcoroase după apusul soarelui, cerul înstelat pe care căutam constelațiile și zodiile în timp ce auzeam glasul tatălui meu când eram copil: «*Acolo este Carul mare! Acolo este Carul mic și Steaua polară!*» Așteptam luna plină cu neliniște și nerăbdare. Eram fascinat și o priveam până simțeam că amețesc și cădeam - într-un fel - hipnoză selenară.

Acolo, pe malul mării, mă întâlneam în fiecare an cu cei îndrăgostiți de mare și de libertate, printre care: Dan, Sanda și Edi Ionescu, Mihaela B., Alex. Sincu cu familia și mulți alții...

M.C. era student la Cinematografie, iar eu eram îndrăgostit de imagine (realizasem ca scenarist filmul «**Faleze de nisip**») și fotografiam tot ce mi se părea demn de reținut: un pescăruș bolnav, un pantof abandonat lovit de valuri, o barcă pe care se odihnea un pescăruș, o lampă de gaz așezată pe un scaun... Chiar dacă am rupt toate albumele de fotografii ale familiei înainte de a pleca în exil, am salvat - în furia desprinderii - câteva fotografii realizate la «2 Mai». Pe un raft din bibliotecă, am așezat o fotografie: eram lungit pe plajă pentru a surprinde imaginea unui pescăruș; în spatele meu se afla un tânăr care dorea să fotografieze același pescăruș, dar m-a inclus și pe mine în cadru, iar M.C. ne-a prins pe amândoi. Trei persoane cu aparatele de fotografiat în mână, una dintre ele era absentă. Cine fotografia pe cine?

«*Numele și prenumele. C.V.M. București, bl. Păcii, nr. 116-126, scara 2, ap. 64*»

Era o scrisoare primită pe numele lui M.C. din partea lui N.I. din Göteborg, Suedia. Nu cunoșteam pe nimeni în Suedia. Nu am înțeles nimic, nici ce comunica, nici persoanele despre care era vorba. De ce se afla această scrisoare în dosarul meu? După ce am citit cele cinci pagini dactilografiate, am ajuns la un paragraf în care era scris: «*În ce mă privește, vreau să atac serios problema publicării. Mă voi sfătui cu Bujor Nedelcovici, cu care sunt în termeni excelenți, cu Nina Casian și probabil voi începe să trimit*

câteva pagini de „sci-fi” la cenaclurile de anticipație. Eventual voi căuta să-l contactez în acest sens pe Hobana».

Iată! Acum înțeleg de ce scrisoarea adresată lui M.C. se află în dosarul meu. Într-o notă alăturată, scrisă cu stiloul, este reprodus pasajul de mai sus, subliniată fraza: «*Mă voi sfătui cu Bujor Nedelcovici*», iar mai jos, un referat scris de aceeași persoană: «*Am fost în atenția SMB/141/G. Regizor a terminat IATC, lucrat prin DUI pentru manifestări ostile. Verificați cum este cunoscut pe linia S.140*». Poate «acest caz» nu ar fi trebuit să-mi atragă atenția, mai ales că M.C. - la rândul lui - era urmărit de Securitate pentru manifestări ostile. Și totuși, de ce am ținut să-l includ la acest capitol?

Imediat după evenimentele din '89, M.C. a făcut public într-un ziar că a fost colaboratorul Securității. Am apreciat acest gest de curaj și responsabilitate, destul de rar întâlnit în România. Am scris despre el un paragraf din «**Jurnal infidel**». Acum însă, găsindu-l în dosar, mi-am pus întrebarea: «*Când a fost informator? În ce perioadă? Nu cumva când venea la mine și îmi făcea vizite împreună cu soția lui?*»

După publicarea romanului «**Al doilea mesager**» în Franța, trăiam ca un om asediat și eram extrem de prudent când și pentru cine deschideam ușa. M.C. era printre cei care îmi făcea plăcere să stau de vorbă deoarece îmi evoca zilele de vacanță petrecute la «2 Mai». Era preocupat să scrie scenarii și romane, iar raporturile noastre nu erau de la «maestru la discipol». M-a invitat acasă, am cunoscut-o pe mama lui, o distinsă doamnă aristocrată, care era împotriva căsătoriei lui M. cu C. După o vreme le-am pierdut urma... De câte ori veneam în România îi telefonam. I-am cunoscut fiul care recita fraze din piese de teatru și mi-a arătat un exemplar din «**Al doilea mesager**» - versiunea românească - care era atât de subliniat și coperțile uzate, încât nu a trebuit să-mi spună cu cât interes l-a citit.

Vara trecută - 2002 - aflându-mă la București, i-am telefonat și ne-am întâlnit într-o cofetărie. Fiul era deja un bărbat și amândoi erau îndrăgostiți până la fanatism de computere și Internet. Mi-a explicat cu pasiune că făcuse un club de amici pe Internet și comunica cu diferite persoane din lumea întreagă. Avea rendez-vous cu ei în fiecare noapte. Scrisese un roman cu multe pasaje

din convorbirile lor. După ce am plecat de la cofetărie, l-am rugat pe fiul lui să ne lase singuri pentru că aveam ceva deosebit să-i comunic. I-am spus ce am găsit în dosar. *«A! Da! Erau niște prieteni din Suedia! Dar cum dracu a ajuns scrisoarea la tine?!»* I-am explicat de ce Securitatea era interesată să păstreze scrisoarea la dosarul meu și i-am amintit că apreciasem că a recunoscut public faptul că fusese colaboratorul Securității.

«Da! Era în timpul armatei pe care o făceam la facultate. Într-o zi a venit unu' la mine și mi-a propus să colaborez cu ei. Am acceptat. Eram extrem de curios ce se va întâmpla. Mi-au lăsat un timp de gândire. M-am dus eu la ei și le-am spus: „Ce trebuie să fac”? „Să ne comunicii ce se discută printre colegii tăi de facultate”. Așa au mers lucrurile un timp, apoi mă duceam la cei care erau suspectați și le spunea: „Băgați-vă mințile în cap și mâinile în gură! Fiți atenți ce vorbiți!».

Între timp, fiul ne ajunsese din urmă. *«Stai cu noi F. El știe, mi s-a adresat. I-am povestit totul și nu am motive să mă feresc de el».*

«Într-o zi, adică într-o noapte, am fost invitat la o nuntă. Acolo nu mi-am ținut gura. Am înjurat în dreapta și stânga... De-atunci nu m-au chemat la ei, au înțeles că nu sunt un informator sigur... Știi care era numele meu de cod? Toma Comănescu!» *«Dar la început de ce ai fost de acord să fii informator?»*, l-am întrebat eu în dorința de a afla ce l-a tentat să facă «pactul cu diavolul». A rămas pe gânduri. Nu mi-a răspuns imediat. Înainte de a ajunge la Librăria Dalles, a spus: *«Pentru un eroism infantil!»*, și parcă își schimbase dispoziția sufletească. Am intrat în librărie. Fiul lui F. era interesat de o carte despre București, o monografie. I-am cumpărat-o iar el mi-a mulțumit îndelung. Am făcut câțiva pași prin librărie, a remarcat cărțile mele expuse în rafturi, apoi am ieșit.

«Atunci... când veneai cu soția ta la mine și îmi aduceai o sticlă cu vin... Atunci ai dat informații despre mine?» *«Nu!, mi-a replicat el imediat. Atunci ieșisem din horă...»*

Înainte de a ne despărți, ne-am schimbat adresele «E-mail» și ne-am promis să corespondăm. De atunci, uneori primesc mesaje de la el, ar dori să fac parte din clubul lor. Urmează să plece într-o călătorie în Danemarca, vrea să se întâlnească cu o fată pe care a cunoscut-o «virtual» și are intenții să se căsătorească

cu ea. De soția lui a divorțat, deoarece îi reproșa că pierde nopțile stând în fața calculatorului.

Ce pot să cred despre prietenul M.C. cu care făceam fotografiile la 2 Mai? Poate sunt rătăcirii și cine nu a trăit aceste nebunii la 20 de ani nu știe ce înseamnă «să te joci cu focul». Oare a învățat ceva? Avea conștiința împăcată: comunica colegilor că sunt supravegheați, dar nu știa că intrase într-un mecanism care nu iartă și, la rândul lui, a fost: «*Lucrat prin Direcția de Urmărire Informațională și s-a aflat în atenția SMB/141/DG*».

Cum să aflu «adevăratul portret» al lui M.C. și ce mijloace să folosesc pentru a coborî dincolo de aparențele celor declarate și pentru a ajunge la esența (substanța) care să-mi dezvăluie motivațiile profunde și autentice ale oscilațiilor între curiozitate, joc, farsă și dramă? Oare el știe cine este și ce fractură mentală și spirituală s-a produs când a acceptat acest joc dublu sau triplu? Ambiguitate? Duplicitate? Echilibrul instabil al unei stabilități imposibil de realizat? În ce trecut îndepărtat se ascunde explicația acestui «eroism infantil»? Întorc privirea spre fotografia așezată pe bibliotecă. Eram lungit pe plajă pentru a surprinde imaginea unui pescăruș: în spatele meu se afla un tânăr care dorea să fotografieze același pescăruș dar m-a inclus și pe mine în cadru. În spatele nostru era Mihnea care ne fotografia pe noi trei. Eu nu știam că sunt fotografiat de Mihnea - care rămăsese în afara cadrului - și el nu știa că în spatele lui se afla altcineva: ofițerul de securitate. Odată ce intrase în mașinăria de distrus oameni nu mai avea nici o scăpare. Poate chipul autentic al lui M.C. era «prezența în absență» (ascundere-deschidere, închidere-sinceritate), fără ca el să știe că la rândul lui se afla în câmpul vizual al ofițerului de securitate. El trăia cu iluzia că este ultimul din acest lanț de «urmăriți și urmăritori», fără să aibă conștiința implicației și a răspunderii subordonărilor reciproce. Eu, un tânăr, Mihnea și polițistul.

Patru personaje în căutarea unui autor...

V.N.

(nume real)

«Sursa» este prezentă în dosar încă de la pagina 2 cu numele adevărat. Așa că, nu mai sunt nevoit să aflu cine este. Recunosc

nu numai surpriza dar și incapacitatea de a înțelege și admite că paginile citite sunt autentice. Mă întrebam mereu: «Nu cumva au vrut să-l implice pentru a mă duce în eroare? Nu cumva este o nouă metodă de dezinformare, manipulare și compromitere a unei persoane nevinovate?».

«Ministerul de Interne, Insp. Județean Prahova, Biroul de Sec. Sinaia, Nr. ST/0045.831, din 9.07.1975. Către Inspectoratul Municipiului București, M.I. Securitate. Rugăm a ne identifica pe numitul Nedelcovici Bujor din București, str. Arcului nr. 4, ap. 12 și a ne comunica cum este cunoscut de către dv. deoarece apare în relații cu numitul V.N. din Sinaia care este în atenția noastră. Șeful Securității, colonel Stănculescu, ofițer sp. II, L.major Nanu Ilie». Acum la a doua lectură, îmi dau seama că «Nota» era emisă din anul 1975, când nu publicasem decât romanul de debut: «Ultimii». Ei, încă de atunci mă luaseră în colimatorul armelor invizibile.

*

Pe avocatul V.N., l-am cunoscut în 1959, după terminarea facultății de drept. Eram avocat stagiar în «Baroul din Ploiești». Fiecare stagiar era repartizat pe lângă un avocat cu experiență - maestru - pentru a fi îndrumat și instruit în profesia de avocat. Am fost repartizat pe lângă avocatul V.N. care m-a cucerit imediat. Fusese Consultant la Tribunalul Suprem, avea experiența mai multor ani de avocatură; lecturi vaste în literatură și filosofie - îmi vorbea despre Bergson și Baudelaire - și îmi spunea să-i pregătesc «Notele» din dosarele pe care urma să le studieze în vederea susținerii pledoariilor. De la el am învățat «gândirea sintetică» necesară concluziilor scrise și punerea în pagină pentru o mai simplă lectură din partea judecătorilor. În acea perioadă l-am cunoscut și pe avocatul Mircea Ionescu-Quintus care fusese coleg cu tatăl meu în Partidul liberal de la Ploiești. Începusem să am procese pe cont propriu și să mă lansez cu entuziasmul tinereții în această profesiune. Dar... numai după nouă luni, tatăl meu a fost arestat, ținut șase luni în anchetă la sediul Securității din Ploiești, condusă de colonelul Ștrul Mauriciu

renumit pentru cruzimea lui.* La 18 aprilie 1959 a avut loc procesul ținut într-o baracă ce aparținea armatei. Tribunalul Militar de la București se deplasase la Ploiești, așa cum «ghilotina mică» circula prin Franța în timpul Revoluției din 1789, iar «ghilotina mare» rămânea la Paris. Am citit dosarul în calitate de avocat și am luat «Note» pe care le păstrez și acum... Nu a recunoscut nici o acuzație, cu o singură excepție. În interogatoriul din 19.01.1959 (între orele 7,45 și 13) - anchetator locotenentul Momai Gh. - tatăl meu a negat din nou acuzațiile, explicând că a recunoscut cu o zi înainte deoarece: «*Eram bolnav și nu-mi dădusem seama ce declar la anchetă*». Se știe ce reprezenta «*eram bolnav*»: bătaie, înjurături, carceră și foamete. Cum era și firesc, avocatul V.N. urma să pledeze în procesul tatălui meu. Deoarece făcea naveta la București, în noaptea anterioară procesului, a dormit la mine. A doua zi ne-am îndreptat spre tribunal. Era tensionat, preocupat, vorbea puțin și îl simțeam ca un actor care avea trac înainte de a intra în scenă. Eram însoțit de mama și fratele meu. Am intrat în baraca-tribunal. Pe bănci erau familiile celor care urmau să fie judecați. Mulți activiști și ofițeri de securitate în uniformă și în civil. Cred că erau și anchetatorii: Momai Gh. și Teodorescu Ioan.

Atunci erau folosite procesele «complot» pentru a fi implicate cât mai multe persoane, unii dintre ei însă nu se cunoșteau decât atunci când erau aduși în boxă. Printre inculpați, erau țărani care refuzaseră să intre în «Gospodăriile colective de stat», funcționari, intelectuali etc.

În sala de judecată plana o atmosferă apăsătoare, sumbră, crispată și nimeni nu îndrăznește să vorbească cu glas tare.

A intrat în sală completul de judecată format din trei ofițeri. Președinte era colegul meu de facultate, Șerbănescu Gheorghe (ridicat la gradul de general pe timpul când Mircea Ionescu-Quintus era Ministru al Justiției)** care a refuzat să-mi întâmpine privirile.

A venit rândul procesului tatălui meu. A fost adus în boxă de către doi soldați. Nu l-am recunoscut. Era îmbrăcat în

* Anexa 5: «Colonelul Ștrul Mauriciu».

** Anexa 7: «Deținuții îmbrățișează gardienii».

obișnuita zeghe vărgată. Scheletic, mergea cu greutate, era bolnav de plămâni: TBC. Eu mă aflam în banca avocaților și alături de V.N. Tatăl meu a întors capul spre mine, m-a văzut cu ușurință și mi-a schițat un zâmbet. În clipa aceea, judecătorul Șerbănescu Gh., a intervenit și cu un glas autoritar a spus: «*Priviți înainte spre tribunal!*»

*

Am văzut filmul procesului lui Eichmann care s-a ținut la Ierusalim, acuzat de crime de război și genocid. Era îmbrăcat cu un costum corect și de câte ori vorbea se ridica în picioare, își consulta notele scrise care se aflau în fața lui, apoi se așeza pe scaun. Procesul a inspirat-o pe Hannah Arendt să scrie cartea: «**Eichmann la Ierusalim. Un raport asupra banalității răului**». Am văzut transmis la televiziune «Procesul Barbie, călăul de la Lyon», acuzat de crime de război și crime împotriva umanității. Am urmărit transmisiunea integrală a «Procesului Maurice Papon», apărat de maestrul Jacques Vergès. Am citit cărțile lui Gide: «**Retour de l'URSS**», Panait Istrati, «**Les aveaux d'un vaincu**», Arthur Koestler, «**Le zero et infini**», Arthur London, «**L'aveau**», Boris Souvarin, «**Stalin**», David Rousset etc... În nici un reportaj filmat al marilor procese și în nici o carte (care analiza industria crimei organizate naziste sau a Gulagului comunist), nicăieri... dar nicăieri nu am văzut că acuzatul nu avea dreptul să privească în sala de judecată.

În România erau interzise și privirile... Până unde ajunsese darwinismul politic și judecătoresc!

*

A luat cuvântul procurorul militar care a spus: «*Colonelul Nedelcovici Grigore, scos din armată după 1947, este acuzat de infrațiunea de uneltire contra ordinii sociale, prevăzută de articolul 209 din Codul Penal, pct. 2, lit. a. A făcut comentarii dușmănoase la adresa regimului și a spus că în cazul în care va începe un nou război mondial anglo-americieni îl vor câștiga.*»

S-a plâns că pensie este mică și nu-i ajunge să mănânce. Ascultă posturile de Radio Londra și America etc.»

Anchetatori au fost: loc. Momai Gh. și loc. Teodorescu Ioan. În interogatoriile din 18.12.1958 și 19.01.1959 a fost torturat: multe bătăi, carceră, înfometare. Comandantul Securității din Ploiești: Ștrul Mauriciu.

Au fost invitați martorii acuzării: Ionescu Traian, Ionescu Ion, Zaharide C, Ștefănescu C. În prima clipă nu i-am recunoscut, apoi mi-am dat seama că erau prietenii tatălui meu. Cu ei juca table, beau câte o cafea, iar unul dintre ei fusese coleg de regiment.

Judecătorul îi punea o întrebare: *«Este adevărat că inculpatul a făcut comentarii dușmănoase la adresa regimului?»* Martorul răspundea cu un simplu: «Da». Urmau apoi alte întrebări. Am înțeles că fuseseră speriați sau șantajați că își vor pierde pensiile ori copiii lor vor fi dați afară din școli sau facultăți. Judecătorul a dat cuvântul apărării. Avocatul V.N. a cerut probe cu martori, probe medicale, deoarece medicul închisorii (dr. Ionescu Const.) confirma că tatăl meu era bolnav de TBC și proba... *«Fiul inculpatului, Bujor Grigore Nedelcovici să facă dovada că posedă un aparat de radio numai de la 21.11.1958»*.

După o scurtă consultare între judecători și cei doi asesori, având un dosar în dreptul gurii, judecătorul Șerbănescu Gheorghe a anunțat cu un glas autoritar: *«Tribunalul respinge probele cerute deoarece faptele sunt dovedite integral. Aveți cuvântul în apărare!»* Nu-mi amintesc care a fost pledoaria avocatului V.N. Eram extrem de tulburat. Dacă toate probleme cerute în apărare fuseseră respinse - o ilegalitate flagrantă - nu speram să aibă vreo șansă de reducere a pedepsei sau de acordare a circumstanțelor atenuante: boala și vârsta.

Deodată, mi-a atras atenția un cuvânt rostit de avocat: *«Giubele!»* M-am întrebat ce înseamnă, apoi mi-am amintit că era o haină largă și lungă de postav, adesea căptușită cu blană, purtată în trecut de boieri. Nici până acum nu am înțeles ce rost a avut în pledoarie acel cuvânt, sau, poate... era un simplu delir al meu...

Judecătorul i-a dat *«inculpatului ultimul cuvânt»*, prevăzut de lege. Tatăl meu a dus mâna la ceafă - cred că avea mari dureri

de cap sau avea tensiunea ridicată - apoi a început să vorbească cu glas stins, abia auzit. După numai câteva fraze pe care apucase să le rostească, judecătorul Șerbănescu Gh. a rostit cu aceeași voce metalică și autoritară: «*Vă retrag cuvântul!*» Un drept... încă un drept - garantat prin Codul Penal și Codul de Procedură Penală -, era astfel călcat în picioare. Tatăl meu s-a albit la față, a dus din nou mâna la cap, apoi a tăcut...

Completul de judecată s-a retras pentru deliberare. M-am dus în sală și am rămas alături de mama și fratele meu. Erau extrem de tulburați. Nu am rostit nici un cuvânt între noi, doar privirile vorbeau și își cereau sprijin reciproc. După numai câteva minute, completul de judecată a revenit în sală și judecătorul a pronunțat sentința cu glas tare: «*În numele poporului, Nedelcovici Grigore pentru infracțiunea de uneltire contra ordinii sociale, prevăzută de articolul 209 din Codul Penal, punctul 2, litera a, este condamnat la opt ani de închisoare corecțională și patru ani de interdicție a drepturilor civile*».

Am simțit umerii fratelui și ai mamei - de o parte și de alta -, așa cum parcă am fi căutat toți trei să ne sprijinim unul de altul pentru a suporta cele auzite... Am auzit o voce: «*Opt ani! Opt ani! De ce? De ce?*» și pentru o clipă n-am știut de mine.

Atunci era stabilită în prealabil pedeapsa și apoi judecat inculpatul...

Am ieșit din baracă. Era o zi cu soare. Ne-am așezat pe o bancă, am privit cerul și am așteptat ca duba care îl va duce la închisoare să treacă prin fața noastră. Duba avea însă geamurile vopsite. Din ziua aceea, nu l-am văzut timp de patru ani. Nu a avut dreptul la pachet și nici la corespondență. După ce a ieșit din închisoare, în 1962, a fost grav bolnav - își pierduse mințile - și la numai un an a murit în vârstă de 70 de ani. Nu ne-a povestit nimic din ce a pățit prin închisorile prin care a trecut. Doar în coșmaruri repeta fraze bolborosite din care am dedus că un preot dormea deasupra lui - în paturi suprapuse - și de câte ori cobora din pat îl lovea cu piciorul în cap... Sau... într-o zi, când a fost dus la sala de dușuri, a alunecat pe ciment și nu s-a trezit decât afară. «*Era ninsoare și aer curat...*» În timp ce agoniza, rostea cuvintele: «*De bine... de bine*».

M-am întrebat de multe ori, de-a lungul anilor - când îmi revenea obsesiv în amintiri ziua procesului: «*Oare aş putea să-l iert pe judecătorul Şerbănescu Gh. pentru cum a condus procesul şi în special că nu l-a lăsat când a avut «dreptul la ultimul cuvânt?»*» Nu ştiu, sincer să fiu, nu ştiu...

Sunt convins că trăieşte cu o pensie de general, nu are remuşcări şi nici însomnii... Am auzit că ar fi comentat: «*Aşa erau vremurile atunci...*» Când Nicolski a fost întrebat de un reporter despre «*Afacerea Tămădău*», prin uşa întredeschisă a spus: «*A fost un proces!*» Iată cum se desfăşurau procesele în acea perioadă şi ce aroganţă şi câtă neruşinare să pretinzi că erau procese! Caliban! (un sclav sălbatic şi pocit - «*Furtuna*»).

Canibalism politic! Primitivism juridic...

*

Care este «*explicaţia istorică*» a acestui proces care s-a desfăşurat într-un oraş de provincie din România? Vom recurge din nou la «*metoda genealogică*». În 1959 a avut loc «*al doilea val de arestări masive*», după «*primul val*» din '50. Revoluţia din Ungaria, 1956 (25.000 morţi, 15.000 deportaţi în URSS, 160.000 emigranţi), a determinat Kremlinul să ordone ţărilor care se aflau în «*gubernia sovietică*» să ia măsurile de rigoare pentru a preveni o răspândire a «*modelului maghiar*». Să ne amintim că în 1955 s-a înfiinţat «*Tratatul de la Varşovia*», iar în 1956 s-a semnat «*Acordul româno-sovietic privind statutul juridic al trupelor sovietice staţionate pe teritoriul României*», adică retragerea «*Armatei Roşii*» care consfinţea încrederea Kremlinului în Gh-Dej. Pentru a alterna măsurile de teroare de masă cu cele ale «*dezgheţului*», inspirat de Hruşciiov, în 1957, s-au desfiinţat «*Cotele obligatorii la produsele agricole stabilite*» care au trimis mulţi ţărani şi chiaburi în închisori. Dar să revenim în 1959. Gh. Dej i-a dat ordin lui Drăghici, ministrul de Interne - un «*Fouché român*» care s-a refugiat în Ungaria după '89 şi a murit în patul lui - să aresteze şi să însceneze - după modelul sovietic - procese politice tuturor persoanelor care ar fi putut să aibă manifestări de rezistenţă şi împotrivire. Anchetele se deschideau arbitrar împotriva personalităţilor proeminente din toate localităţile din

România. Până la «Amnistia generală a deținuților politici» din 1964 - inspirată tot de Kremlin (în 1958 apăruse «**Doctor Jivago**» de Boris Pasternak iar în 1952, «**O zi din viața lui Ivan Denisovici**» de Soljenițin) - al doilea val de arestări din '59 a făcut zeci de mii de victime și a umplut închisorile și lagărele de muncă.

Iată cum se încheie cercul: procesul tatălui meu - ofițer de carieră - se afla sub semnul «secerii și al ciocanului sovietic», conceput la Kremlin și pus în aplicare de «Comitetul Central al Partidului Comunist Român - Gh. Dej și Drăghici - și de Unitățile Regionale ale Securității» din întreaga țară...

*

«Declarație» (pagina 94 din dosar)

«Subsemnatul V.N., născut la 3 ian. 1914 în orașul Tr. Severin, Mehedinți, de profesie avocat, în prezent pensionar, domiciliat în Sinaia, str. Mănăstirii, asupra celor întrebate declar următoarele: Bujor Nedelcovici, a fost colaboratorul meu în avocatură la Ploiești și este fiul lui Nedelcovici pe care l-am apărat într-un proces politic în fața Tribunalului Militar București în deplasare la Ploiești.

Tatăl său a fost ofițer de cavalerie sau artilerie și știu că a fost decorat cu ordinul Mihai Viteazu. Ajuns la pensie îmi amintesc că a făcut politică - cred țărănistă - și în proces a fost acuzat că a făcut propagandă împotriva orânduirii socialiste și a fost condamnat la 8 ani închisoare. La câțiva ani după ieșirea din închisoare, a încetat din viață. Procesul a avut loc prin anul 1958-1959, Bujor Nedelcovici era atunci avocat stagiar la Ploiești. Ca urmare a condamnării tatălui său, B.N. a fost dat afară din avocatură după vreo câțiva ani. În prezent este scriitor și șeful secției de proză din Uniunea Scriitorilor, filiala București. Și domiciliază în str. Apolodor. El nu este însurat și locuiește singur. Am reluat relațiile noastre prietenești în urmă cu cca. 6-7 ani, vizitându-ne reciproc și având preocupări literare comune. Când venea la Sinaia, el locuia la Casa de creație de la Cumpătul unde l-am vizitat o dată sau de două ori. Datorită nemulțumirilor noastre comune privind scoaterea din avocatură, în discuțiile

avute am făcut deseori referiri la activitatea noastră recentă, considerându-ne persecutați politic. Nemulțumirea este descrisă în primul volum al romanului «Parcul Ioanid», apărut recent la «Cartea Românească», acceptarea romanului, datorându-se criticului Nicolae Manolescu cu care este prieten. În ultima perioadă mi s-a plâns că are dificultăți cu obținerea pașaportului de călătorie în Apus și că intenționează să meargă în audiență la Președintele Comitetului de Cultură și Artă. Discuțiile s-au purtat numai în biroul său de la Uniunea Scriitorilor, str. Dinicu Golescu. Totuși, el a reușit să obțină pașaportul solicitat și zilele trecute, am primit de la el o carte poștală din Paris în care îmi scrie că a trecut prin Elveția și că îi este dor de o șuetă cu mine. Fratele său locuiește la Geneva împreună cu soția și fiul său și este funcționar la SWISON, societate elvețiană de aviație (...) Aceștia s-au stabilit acolo legal, prin chemarea mătușii».

Ne oprim deocamdată aici pentru a face câteva remarci:

Nu era vorba de romanul «**Parcul Ioanid**» (poate varianta la «**Bietul Ioanid**»), ci de «**Grădina Icoanei**». Nicolae Manolescu nu a intervenit pentru publicarea romanului și este o deducție personală dar falsă. Avocatul V.N. era contrariat de mai multe aspecte din realitatea românească și în special «*Datorită nemulțumirilor noastre comune privind eliminarea din avocatură, în discuțiile avute am făcut deseori referiri la activitatea noastră recentă, considerându-ne persecutați politic*». Precizări: el nu a fost radiat din baroul de avocați și a ieșit la pensie la vârsta legală. Discuțiile le-am avut acasă - la el sau la mine - dar a indicat că erau purtate în biroul de la Uniunea Scriitorilor pentru a nu avea o implicare de «tăinuire» care se pedepsea legal. Oare această declarație nu era o formă voalată de a se considera «persecutat politic?» Oare nu era un protest? Avocatul V.N. nu a fost informator (calificat sau necalificat), deoarece ar fi trebuit să aibă un «nume conspirativ», el însă figurează în dosar cu numele adevărat. Cred că era un «colaborator» - voluntar sau involuntar - care la rândul său era urmărit de Securitate. Acest caz este interesant pentru a înțelege care erau metodele folosite de Securitate pentru a impune colaborarea unei persoane și de a face dependentă de «poliția politică». Dar să continuăm lectura declarației.

«Pe Nedelcovici din Elveția - la recomandarea lui Bujor - l-am vizitat acum 6-7 ani și am locuit la ei 4-5 zile, beneficiind de masă și casă. Cred că aceasta a fost o formă de recunoștință pentru că am pledat la Ploiești pentru tatăl său în procesul amintit mai sus (...) Menționez că mi se pare că Bujor Nedelcovici este în relații apropiate cu critica literară V.V. (nume real) cu care a venit la Sinaia cu ocazia prezentării cărții sale. În discuțiile cu B.N. i-am relatat în detaliu procesele politice în care am pledat, îndeosebi cele ale scriitorilor cât și despre aprecierile care s-au făcut la adresa lui Iorga, Maiorescu, Călinescu, Preda, afirmând că prin aceasta, critica literară a falsificat valoarea istorică a literaturii române. Discuția a plecat datorită unui articol elogios în România literară datorat criticului Mircea Ivănescu și consacrat ultimului roman. Am discutat împreună comentariile făcute la Europa Liberă referitoare la starea de spirit existentă în rândurile scriitorilor români, ca urmare a alegerilor de la Uniune. Am comentat aprecierea Monicăi Lovinescu despre campania lui Eugen Barbu împotriva lui Ion Caraion care mi s-au părut excesive, dar am adăugat că Ion Caraion, deși un literat cinstit, este un scriitor fără talent și fără caracter.

Declar, susțin și semnez, V.N. 11.XI.1982, Sinaia.

M-am întrebat de ce a fost necesar să informeze Securitatea despre faptul că l-a cunoscut pe fratele meu de la Geneva și că a locuit la el câteva zile? Deci, cineva te invită, te găzduiește și apoi te vezi implicat într-o informație dată la Securitate. Am încercat să-l apăr pe prietenul meu, avocatul V.N. Nu cumva cei de la Securitate știau că se duce la Geneva și la întoarcerea în țară era obligat să-i informeze? Dacă invitația oficială ar fi fost făcută de fratele meu și V.N. și soția ar fi obținut pașaportul pe baza acesteia, aș fi de acord... Dar ei au fost invitați de o altă persoană care locuia la Laussane, iar despre vizita la Geneva nu știau decât soții V.N. Atunci de ce acest exces de zel!? Cum se explică acest «devotament» și lipsă de reținerere? Mărturisesc că nu mai înțeleg nimic.... Când am citit rândurile din «Nota-Raport» m-am simțit trădat în cele mai adânci sentimente. Mi-am reproșat că i-am expus - pe fratele și soția lui - la indiscrețiile (spionajele) care ar fi putut să le pună în primejdie viața lor de exilați în Elveția. Mai mult... de ce s-a simțit V.N. obligat să comenteze despre «relațiile

apropiate cu critica literară V.V.» și de ce au fost necesare aprecierile cu caracter literare privitoare la mai mulți scriitori? V.N. era un om încrezător în sine și orgolios. Declarația dată la Securitate era un prilej de a-și exprima punctul de vedere dar și pentru a comenta atmosfera din lumea scriitorilor. Este un exemplu de alunecare pe o pantă periculoasă (flatarea vanității) și de cădere în capcanele întinse cu abilitate de Securitate.

Avocatul V.N. era la rândul lui urmărit de Securitate și juca - inconștient - rolul «urmăritorului urmărit». Iată ce aflăm din «Nota raport» a Ministerului de interne: «Nota-Raport», MI, UM 08000, București (pagina 87 din dosar)

«Despre sus-numitul, Bujor Nedelcovici s-a solicitat investigații de Inspectoratul Județean de Securitate oraș Sinaia cu nr. 315/S.G./005253 din 14.II.1982, deoarece întreține legături cu numitul V.N. din orașul Sinaia, str. Mănăstirii, fost jurist cu multiple legături în străinătate de la care obține materiale pe care le studiază și pe care le dă pentru studiu și lui V.N. care intenționează să scrie o carte despre marii juriști din România. Materialul va fi trimis la IMB sec. indicativ 122/DI. Semnează ofițer operativ, indescifrabil».

Din relatările lui și ale soției (vom reveni) știu că i s-a înscenat un «proces public» care a avut loc în Sinaia unde a fost acuzat de diferite atitudini neconforme cu principiile politice și ale moralei comuniste. Deci, avocatul V.N. era o persoană condiționată, șantajată și speriată. Avea conștiința unei «supuneri voluntare la oprimările exterioare»? Era conștient de răul pe care îl făcea prin declarațiile lui date la Securitate? Ce s-ar fi întâmplat dacă refuza colaborarea cu Securitatea? Era pensionar și ar fi putut să fie speriat că i se va lua pensia. Sau avea de apărat anumite interese care depășeau răul efemer pe care îl producea fostului avocat stagiar și discipol? Știu că făcea anual călătorii de 2-3 luni prin Occident. Poate dacă ar fi refuzat colaborarea cu Securitate, nu ar fi primit pașaport și dreptul de a voiaja... Era un preț plătit în avans care - poate - depășea dorința de a nu expune un fost coleg și prieten. Și iată că între teama de a nu pierde pensia și plăcerea de a călători, a preferat să...

Uman! Prea uman! Sub-uman...

Când mă duceam în vizită la el, îmi arăta diapozitivele - era foarte mândru - făcute în călătoriile prin Franța, Italia, Israel și Spania. Îmi amintesc că am «văzut» Sevilla și Cordoba, marea moschee transformată în catedrală și orașul în care s-au născut Seneca, Averroes și Maimonide.

*

«Declarație» - pagina 96 din dosar:

«În continuarea celor declarate despre relațiile mele cu Nedelcovici Bujor, mai declar: În discuțiile pe care le-am avut acasă și la Casa de Creație din Sinaia, la domiciliul său și la Uniunea Scriitorilor, eu i-am relatat despre procesele politice în care am pledat, începând cu cazul ANANIA și VIDRASC vorbindu-i și despre alte procese politice ale scriitorilor în care am pledat. Menționez că la procesul fostului legionar ANANIA, a participat în calitate de colaborator și Bujor Nedelcovici și de aici acesta a fost interesat să cunoască amănunte despre trecutul politic al scriitorilor CARAION, EUGEN IONESCU și UNTARU despre care se vorbea la Europa liberă. Cred că îl interesau în raport cu fostul proces al tatălui său și cu regretul profesiei pe care a trebuit să nu o mai practice ca efect al acestui proces. De asemenea, interesul manifestat pentru problemele de mai sus, rezida din preocupările lui literare. Ca urmare, în romanul «Grădina Icoanei» semn al recunoștinței și încrederii (s.n.) care ne poartă. (...) A mai făcut referire la faptul că starea de spirit din rândul scriitorilor s-ar datora conducerii Uniunii impusă pe linie de partid și Nedelcovici mi-a vorbit despre faptul că după ultimul său roman se lucrează un film. (...) După ce Nedelcovici mi-a spus că fratele său Vladimir și cumnata sa din Elveția l-au rugat să rămână acolo, el a refuzat categoric spunând că locul său este în România și că în Elveția nu ar putea să scrie. Gh. Costescu, fost avocat, pensionar al Băncii Naționale, fost membru al partidului liberal și șeful tineretului liberal din Prahova al acestui partid, mi-a fost coleg de facultate. El îl cunoaște pe Bujor Nedelcovici, el a participat la prezentarea în holul hotelului Sinaia a cărții lui Nedelcovici «Parcul Ioanide».

Declar, susțin și semnez, V.N., Sinaia, 12.XI.1982.»

De câte ori citesc aceste pagini sunt descumpănit. Nu știu ce să cred?! Nu știu ce să înțeleg? Sinceritate? Naivitate? Complicitate? Orgoliu?

Dacă am face abstracție de ceilalți informatori, de la avocatul V.N., Securitatea putea să afle totul despre mine: preocupări judiciare (procesele scriitorilor), propunerea familiei de a rămâne în Elveția, părerile mele privitoare la activitatea Uniunii Scriitorilor și chiar... și chiar informații despre un prieten al său, Gh. Costescu.

*

Am participat la «Procesul Anania».

Amintirea acelei zile a rămas vie în memorie și a revenit – de-a lungul vieții – de mai multe ori. Procesul s-a ținut la «Cercul Militar» din Ploiești. O clădire tip cazon și austeră. Lume multă, activiști de partid, ofițeri în uniformă și civili. Eram în prima bancă, în rândul avocaților și alături de V.N. care era extrem de tensionat: căuta prin hârtii și mă întreba despre anumite note pe care le scosesem din dosar... În sală era aceeași atmosferă de plumb: apăsătoare, ostilă, acuzatoare...

Cei trei judecători militari au intrat în sală. Toată lumea s-a ridicat în picioare fără să facă prea mult zgomot, apoi, după câteva minute, a fost introdus acuzatul în boxă. Preotul Anania nu era îmbrăcat în zeghe, era lăsat în sutană. Stătea în picioare, avea o ținută demnă, curajoasă, răspundea cu glas sigur și cu o voce fermă la fiecare întrebare. Era acuzat că: ajutase familiile celor arestați politic, că ascultase Europa Liberă, făcuse comentarii dușmănoase, nu-i denunțase pe cei ascunși în mănăstire... și că întreținuse relații amoroase cu anumite măicuțe din mănăstire. Au fost introduși în sală martorii acuzării? Cine erau martorii? Călugărițele în sutane negre. Am fost cutremurat! Aveam senzația că asist la o scenă de film din timpul Inchiziției din Spania. La întrebările judecătorului, fiecare măicuță răspundea monosilabic, fără să dea amănunte, recunoscând faptele incriminate. Probele în apărare cerute de avocatul V.N. au fost – ca de obicei – respinse. A urmat rechizitoriul procurorului care a cerut pedeapsa maximă. Pledoariile avocaților au încercat să atenueze, să

reactivizeze faptele și să găsească circumstanțe atenuante. Când i s-a dat ultimul cuvânt al inculpatului, preotul Anania a vorbit cu un glas răspicat, convingător și s-a disculpat cu o siguranță de sine care m-a impresionat profund. Nu-mi amintesc la ce pedeapsă a fost condamnat. Atunci anii de închisoare nu mai contau, important pentru mine a fost: spectacolul odios, injustiția și absurdul kafkian. Ce putea să fie mai monstruos și insuportabil de a incrimina un preot, iar călugărițele să fie martorii acuzării? Din ziua aceea, preotul Anania a reprezentat pentru mine un simbol al demnității, onoarei, rezistenței spirituale, curajului și spiritului de sacrificiu. Aveam nevoie de un model moral. Iată! Îl găsisem! *«Dacă el a rezistat, înseamnă că se poate...»*

Ce s-a întâmplat cu încrederea și admirația mea de-a lungul anilor? Nu cumva am fost din nou înșelat?

Când am auzit că preotul Anania a ieșit din închisoare, m-am bucurat de parcă fratele meu își găsisese libertatea. Dar... dar după trecerea unei perioade, am aflat că a fost trimis cu «o misiune specială în Statele Unite». Nu am putut să cred. A fost un șoc! Îl revedeam în boxa acuzaților îmbrăcat în sutana neagră... Crepusculul idolilor? Nu! Prăbușirea unui idol! După o altă perioadă, am aflat că Episcopul Trifa din Statele Unite, a fost obligat de autorități să părăsească America pentru că nu declarase la sosire că fusese legionar. S-a stabilit în Spania și după puțin timp a murit. Nu știu dacă se poate face un raport între această expulzare și sosirea lui Anania, dar este cert că el a fost trimis nu în calitate de turist, ci să apere interesele Patriarhiei Române (Patriarhul Teoctist) care era supusă directivelor Securității și ale Partidului. Sigur, s-ar putea susține că Anania a acceptat să joace acest rol deoarece a fost condiționat de eliberarea din închisoare... Și totuși? Oare nu mai este nimic sfânt în lumea asta?

Îngerii sunt mesagerii și trimișii lui Dumnezeu. Demonii sunt îngeri decăzuți din menirea și misiunea lor, iar, Anania, Ananie sau Hanaya înseamnă: **«Iahve și-a arătat mila și iertarea»**. Din toate aceste cuvinte și simboluri ce au mai rămas?. Poate scriitorul Anania și poemul **«Miorita»**.

Caut în bibliotecă romanul «**Grădina Icoanei**» (al doilea volum din trilogia «**Somnul vameșului**») pentru a găsi pasajul în care am scris despre avocatul V.N. și soția. În timp ce cotrobăiesc printre cărți, sunt tentat să zâmbesc și chiar să râd. «*Doi dintre cei care m-au inspirat să-i transpun în personaje de roman (M.C. și V.N.) i-am găsit în dosarul de Securitate. Amândoi au dat informații... Nu am fost prea inspirat...*» În sfârșit, găsesc cartea. O deschid la întâmplare. Cad chiar pe paragraful în care... Nu pot să cred! Hazardul este uneori obiectiv, spunea un filosof. Ceea ce trebuia să se întâmple... s-a întâmplat... Consider un semn și îl iau în serios...

«*Nu pot crede ochilor! Lizica! Lizica! Uite cine a venit! Iată-l pe Iustin! strigă avocatul Nichifor. Intrați! Intrați! Te-am declarat dispărut de câțiva ani, dragă Iustine. Soția mea Lizica, nepoata Roxana și câinele Interpol. Fiți bineveniți! Încântat! Doamnele pe fotolii. Așșaaa! Foarte bine! Înainte de a-mi povesti despre tine, să-ți spun eu ultimile noutăți. Lasă, Lizico, nu-i asasinez cu cărțile mele. N-ai grijă. Ea susține că nici n-apucă omul să respire și trosc cu cărțile pe masă. Asta și fac! Uite! Un volum despre «**Viața iluștrilor avocați**» - Istrate Micescu și ceilalți... Unde ai ascuns-o, Lizico? Aha! Da! Am găsit-o: «**Unele aspecte în infracțiunea de omucidere**» (...) Rămâneți cu noi la masă! Lizica! Mai pune patru tacâmuri. Avem cartofi copti la cuptor și cârnați ca la sărbători. Nu dragă! Vinul ăsta e o porcărie! Să le dăm prietenilor noștri vin de Pietroasele.»*

Retrăiesc scena care s-a petrecut aidoma. Îi aud glasul, verva și îi simt bucuria de a mă vedea. Mâncam deseori cartofi copti la cuptor cu unt și sare. Știa că-mi plac... Rămân pe gânduri... Citesc mașinal câteva paragrafe din carte. N-am deschis-o de mult timp. Nu-mi place să-mi citesc cărțile, văd prea multe greșeli... «*Ca peștii ce se vânează, ar fi zis Roventa, în mreaja rea, și ca păsările ce se prind în laț, așa se prind fiii oamenilor în vreme rea, când cade peste ei fără veste. Iar ei i-ar fi răspuns: „Curajul vrea să rădă de curaj...”*»

Am evocat în acest eseu imaginea plaselor de prins oameni. Iată de unde provenea: «**Noul Testament**». Continuu să citesc un alt paragraf pentru a uita de V.N. Convorbirea dintre căpitanul Voican și judecătorul Iustin Arghir:

«„Poți comite o crimă... sau o instigare la sinucidere dacă spunând adevărul înseamnă a ucide? Sau trebuie să minți cu nerușinare mai departe și să fii considerat un om cinstit dar laș? Ce părere ai „De? Știi și eu? Dacă ideea nu miroase a sânge e bine, altfel e crimă. Dar mai întâi... îmi dau și eu cu părerea, mai întâi e necesar să afli care-i adevărul ăla ce ar merita...” „Ce crezi, tovarășe căpitan Voican? Ideea de justiție... de dreptate ar merita?”»

Dacă acest roman a fost publicat în 1977, se impun două remarci:

În 1982, adică după 5 ani de când avocatul V.N. a citit paragraful în care îl evocam, prietenul și maestrul meu a fost invitat la Securitate și a dat declarații despre fostul său colaborator.

Dacă am face o apropiere dintre personaje și autor (judecătorul Iustin Arghir și căpitanul Voican), încă din 1977 am avut premoniția că cineva se afla pe urmele mele. Căpitanul Voican încerca să afle dacă «*spunând adevărul înseamnă a ucide*», iar judecătorul Iustin Arghir pleda pentru «*ideea de justiție*».

Curând după ce tatăl meu a fost arestat și condamnat, în fiecare zi eram chemat la serviciu de cadre care se afla pe un culoar lung și întunecat. Îl numeam: «*Labirintul ce duce spre Minotaur*». Șeful de cadre se numea Străchinoiu, sau Străchioiu, oricum numele provenea de la strachină. Nu era un Minotaur și nici un Quasimodo, era o pocitanie-stârpitură de om, de o urâtenie care de fiecare dată când îl vedeam aveam impresia că Dumnezeu și-a bătut joc de el sau a fost prea grăbit. Capul mare în proporție cu trupul sfrijit, mâinile lungi, disproporționate, nasul greșit plasat într-o parte a capului de parcă cineva i l-ar fi lipit la întâmplare, ceafă groasă și privirea mereu preocupată și aplecată spre dosare. Când intram în birou, nu-și ridica ochii spre mine. Tehnica era știută și generalizată pentru a intimida vizitatorul. Era atât de preocupat încât parcă n-ar fi auzit că mă aflam acolo, apoi îmi făcea un semn să mă așez pe scaun și îmi spunea: «*Să mai scrieți o autobiografie despre perioada când ați fost student și cum se explică faptul că având o origine nesănătoasă ați fost primit în facultate? Ați mințit că tatăl era militar de carieră*». Eu îi spuneam: «*Nu am*

mințit! Am spus că tatăl meu a fost funcționar public al statului. Militarii nu primeau solda de la Stat? A luptat în primul război mondial, a fost rănit și decorat.» «Bine, bine... scrieți.»

Scriam ceea ce scrisesem cu o zi înainte. El lua hârtia, se uita la ea cu o privire mirată și tâmpă, apoi îmi făcea semn să plec. Știam că este ritualul unei strategii de intimidare și teroare care aveau alt scop, dar evitam să mă gândesc la finalul care de curând va apărea. După mai multe săptămâni, am fost chemat la Președintele Baroului de Avocați de la Ploiești care m-a anunțat că Ministerul de Justiție a hotărât radierea mea din barou. Am ascultat demonstrația lui care încerca să-mi dea impresia că «hotărârea venea de sus» și nu avea nici o responsabilitate, apoi am ieșit din birou. N-am întreat de ce a fost luată această hotărâre ilegală. Nu m-am revoltat și nu am strigat. Am acceptat pasiv decizia. Terapia intimidării, terorii morale și persistente de a-mi crea impresia că și eu sunt vinovat dacă tatăl meu fusese arestat... își făcuse efectul. Era un procedeu bolșevic care prevedea că dacă un membru din familie este arestat, toată familia să fie pedepsită; arestată sau deportată.

Totul era destul de clar, dar atunci eram aruncat pe drumuri. Cine m-a ajutat să găsesc un loc de muncă în producție pentru reeducare? Avocatul V.N. avea un client care lucra în «Ministerul de Energie Electrică». Mi-a propus un post de «achizitor de materiale» pentru «Uzina Electrică de la Biczaz», șantier cu rezonanță politică pentru o eventuală reabilitare. Între timp plecasem din Ploiești. Locuiam în București, împreună cu fratele și cumnata într-o bucătărie fără sobă și o iarnă am dormit fără foc, cu un prosop de cap pentru a nu-mi îngheța capul. Plecam deseori la Biczaz unde rămâneam câte două-trei luni. Acolo, într-un apartament pe care îl împărțeam cu maestrul mecanic Simionescu – îmi făcea focul deoarece văzuse că nu eram prea descurcăreț – am început să scriu. Eram prieten doar cu Simionescu care mă lua pe motocicletă lui și îmi arăta șantierul, uzina electrică și lacul de acumulare. În rest, nu aveam cunoscuți, prieteni și nu mă duceam la restaurantul în care muncitorii beau un pahar cu vin în fiecare seară. Simțeam nevoia să vorbesc cu cineva. Auzeam o voce: «*Cine vorbește în mine?*» care se revolta la ideea că eram pedepsit fără vinovăție, numai pentru că mă născusem într-o

familie de intelectuali. Simțeam «ura de clasă» nu la nivel teoretic, ci la nivel individual, personal, sufletesc, carnal... Ei voiau să mă distrugă! Eram împins la mediocritate, incultură... eram forțat să rămân un ignorant, un prost și un idiot care să formeze turma de care regimul avea nevoie. Condamnat la prostie! Aceasta mi s-a părut cea mai inacceptabilă pedeapsă! Și n-am admis-o și nici suportat-o! Din ziua când am înțeles această situație, s-a născut în mine o indignare și o revoltă de care n-am scăpat nici până acum...

Mă duceam într-un depozit de materiale – care se întindea pe câțiva kilometri -, mă ascundeam într-o baracă de unde puteam să văd dacă cineva se va apropia și citeam: Dostoievski, Faulkner, Flaubert... Acolo au fost facultățile mele, profesorii și modelele de conștiință mi-au fost marii scriitori și poeți...

În fiecare noapte, după ce îmi făceam rugăciunea, rosteam cuvintele pe care le învățasem de la avocatul și maestrul meu: «**Fiat iustitia, pereat mundus**» («*Să se facă dreptate, de ar fi să piară lumea.*») Era deviza împăratului Ferdinand I (fratele lui Carol Quintul) și a lui Seneca.

Eu scriam, scriam... fără nici o nădejde și știam că «vocația de scriitor» nu se poate afla sau învăța din nici o carte. Am trimis o schiță la «Gazeta literară» și Geo Dumitrescu mi-a răspuns: «Deocamdată nu». Am avut ambiția să debutez cu un roman, atunci era la modă nuvela și schița. Între timp, mă transferasem de la Bicz, la Brașov și de acolo la București. Am dus manuscrisul romanului «**Ultimii**» la Editura Eminescu. Într-o bună zi – într-adevăr a fost bună – mi-a telefonat cineva de la editură și m-a invitat să-i fac o vizită. Am vorbit cu redactorul Const. Popescu (se află de mulți ani în Statele Unite) care m-a anunțat că vrea să-mi publice romanul. Atunci am cunoscut-o și pe Ioana Andreescu care lucra la editură. Din ziua aceea m-am hotărât să «părăsesc locul de muncă și supliciu» - aveam un ceas de pontaj și dacă nu intrai la ora 7 fix, îți tăia din salariu. Am vrut să iau acest risc și să mă consacru literaturii. Și iată cum, evenimentele care puteau să mă distrugă ca ființă spirituală – sau în cel mai bun caz să mă transforme într-o rotiță anonimă dintr-un mecanism generalizat – m-au ajutat să le răstorn în favoarea mea, și să devină o șansă și o reușită.

De fiecare dată când îmi amintesc de acea perioadă care a durat 12 ani, am senzația că nu numai eu mi-am hotărât destinul, dar că «fatum-ul» se afla înscris în viața mea încă de la început și eu aveam doar datoria să-l dezghioc. Cineva îmi dăruise «voința de putere» de a nu mă lăsa îngenunchiat, de a-mi descoperi harul de scriitor și de a nu rămâne un simplu achizitor de materiale.

*

În vara anului 2002, aflându-mă la București, m-am hotărât – după multe ezitări și evitări – să fac o călătorie la Sinaia unde știam că o pot găsi pe soția avocatului V.N., el decedând în urmă cu câțiva ani.

I-am telefonat, i-am cerut o întâlnire și ajuns la Sinaia, am intrat în casa pe care o știam foarte bine. Am revăzut biblioteca, am intrat pe terasă – unde mâncam cartofi copti la cuptor – și am admirat orașul de pe colină. După o scurtă convorbire, i-am spus ce m-a determinat să-i fac această vizită. Am deschis dosarul și am citit împreună declarațiile care erau semnate de el. Era surprinsă și emoționată. Am întrebat-o ce părere are și ce amănunte poate să-mi comunice pentru a cunoaște și înțelege atitudinea prietenului și maestrului meu. Am subliniat că prezența mea nu are drept scop decât dorința de a «cuprinde cu sufletul și mintea» care au fost motivațiile – șantaj sau teamă – și în același timp de a găsi o conciliere cu trecutul meu și cu prietenia pe care i-am purtat-o. Voiam să mă salvez și eu... și el. A tăcut un timp, vădit descumpănită, confuză, emoționată, apoi a spus: «*Nu știu!*» După câteva insistențe, mi-a povestit că V.N. a avut proces public într-o sală din Sinaia în care a fost acuzat de mai multe fapte. Când am întrebat-o amănunte despre felul în care s-a desfășurat procesul, mi-a spus: «*Eu n-am participat. Nu știu!*» «*Dar după ce era chemat la Securitate, nu vă spunea ce s-a petrecut?*» am întrebat-o eu. *Era firesc să se elibereze de tensiunea și nervii pe care îi trăise acolo câteva ore și să vă împărtășească...* «*Nu! Nu-mi spunea nimic...*»

Un timp n-am vorbit. M-a servit cu o plăcintă cu cireșe, am apreciat-o și mi-am amintit că de multe ori am mâncat la ei când

vizionam împreună diapozitivele făcute în străinătate. Am mai stat o vreme, mi-a povestit despre locuința reclamată de proprietar, apoi mi-am luat rămas bun și am plecat. Înainte de a mă urca în mașină, mi-a spus: «*Dar să știi că el te-a iubit... Dumnezeu să-l ierte.*» Drumul de la Sinaia până la București mi s-a părut extrem de lung... incredibil de lung și trist. După câteva zile, i-am trimis o scrisoare prin care îmi exprimam regretul că nu am discutat ca între vechi și buni prieteni și că am primit un singur răspuns: «*Nu știi*». Este adevărat că m-a iubit ca pe un fiu spiritual, se bucura sincer de fiecare dată când mă vedea și nu mă întreb cum este posibil să iubești pe cineva și... în același timp... Totul este posibil în imposibilitatea de a fi liber, în complexitatea sentimentelor și trăirilor amestecate și tulburate de viața reală, în special condiționată și terorizată de evenimentele istorice...

Iată ultimile rânduri din scrisoarea pe care am primit-o: «*Sunt convinsă că ura ce o porți în suflet își otrăvește viața și sunt convinsă că ai nevoie de seninătate ca să faci un om din copilul tău.*»

Nu am fost surprins de răsturnarea rolurilor: eu eram cel care ura, ei erau cei nevinovați. Înainte cu câțiva ani de decesul lui V.N., i-am făcut o vizită. Am băut un ceai pe terasă. Era îmbătrânit, slăbit și ieșise de curând din spital. La un moment dat, în plină discuție, mi-a spus: «*Dacă ai ști de câte ori eram chemat la Securitate să dau declarații despre tine...*» Nu am dat nici o importanță celor auzite. Știam că este tentat să-și dea importanță, să-și aducă elogiile și oricum, nu credeam – nu voiam să cred – că cele auzite erau adevărate. Aveam atât de multă încredere, prețuire și admirație încât... Acum am înțeles neînțelesul de atunci. Dorise să-mi comunice un fapt care cred că îl preocupa și îl frământa. Nu putea să moară cu o taină în suflet. Și pentru acele cuvinte îl consider «dincolo de bine și de rău» și mă împac cu el, acolo unde este și poate cândva o să ne întâlnim pe o terasă, o să mâncăm cartofi copti în cuptor, o să bem un ceai și o să discutăm cu același interes și entuziasm pe care îl simțeam ori de câte ori eram în preajma lui.

I.M. (nume real)

Am meditat, ezitat, evitat, abandonat și iarăși am revenit...

Cum să scrii despre un prieten, scriitor cunoscut, ziarist, critic, autor a mai multor volume, care vorbește la posturile de radio din țară și străinătate, face parte din colegiul de redacție a mai multor reviste din București și provincie?... Cum să scrii și în același timp să nu ai sentimentul că «ridici piatra», că nu jignești un coleg, că nu defăimezi și nici nu calomniezi?... Am încercat tot ce a fost posibil pentru a afla motivele prezenței lui în dosarul de Securitate. Am lăsat timpul să treacă, nopțile să-mi fie bune sfătuitoare și, iată, acum sunt nevoit să scriu despre cel care mi-a fost prieten timp de 44 de ani.

Mă opresc aici, poate mâine voi avea puterea să privesc lucrurile în față, să-mi găsesc calmul, luciditatea, imparțialitatea și seninătatea pentru a vorbi despre cel care îmi scria în 1988: *«Iubite prieten.»*

*

Trebuie spus de la început și cu claritate că I.M. nu a fost un informator (sursă) calificată sau necalificată, deoarece ar fi trebuit să aibă un nume codificat, el însă este menționat în dosar cu numele real. Rămâne de văzut în ce măsură a fost un colaborator – voluntar sau involuntar – sau a fost un simplu «camarad de drum».

«MAI – DSS – Securitatea Municipiului București, 122/FL/00337 din 22.09.1985. Notă de analiză în dosarul de urmărire informativă Nica. De la ultima analiză până în prezent s-a realizat principala sarcină a acțiunii informative, respectiv prevenirea angrenării lui Bujor Nedelcovici în acțiuni protestatere de către elemente ostile din emigrație sau din țară ca urmare a speculării măsurii luate (înlocuirea din funcția de secretar al Biroului Secției de Proză de la Asociația Scriitorilor din București), după publicarea ilegală în Franța a romanului „Al doilea mesager”. În cadrul a două emisiuni, postul de radio Europa liberă a

prezentat elogios cartea cu scopul evident de a asigura publicitatea autorului și platforma în eventualitatea recurgerii la acțiuni protestatere. Pentru a nu i se crea sentimentul de marginalizat sau persecutat în țară, în timp ce propaganda ostilă din exterior încearcă să-l sensibilizeze, prin Direcția I-a s-a realizat o punere de acord cu conducerea Uniunii Scriitorilor pentru a fi solicitat în diverse manifestări culturale? Nu s-a reușit o antrenare a lui în acest sens, dată fiind perioada de vară când practic activitățile de la Uniune au încetat. De altfel, chiar obiectivul a stat aproape întreaga perioadă estivală în satul „2 Mai” de pe litoral împreună cu amanta sa (R.T.) – nume real -, studentă la Facultatea de filologie. Acolo a avut contacte cu criticul literar I.M. cu care se află în relații de prietenie. Acolo i-a relatat că a primit o invitație pentru a participa la un congres «Spațiul cultural european», dar nu i s-a aprobat deplasarea de către C.C.T.S. Ceea ce l-a surprins pe I.M. este faptul că nu i-a spus nimic despre cererea mai veche de plecare în vizită la fratele din Elveția, în condițiile în care de obicei îi confesează tot felul de probleme. (...) Semnează, căpitan Florea Lucian. De acord cu analiza și măsurile propuse, căpitan indescifrabil. 24.09.1985»

Să încercăm să dezlegăm ițele ascunse și sensurile obscure din această Notă informativă. Deci, R.T. s-a întâlnit la «2 Mai» cu I.M. și au discutat despre Bujor Nedelcovici care «a primit o invitație pentru a participa la „Congresul Spațiul cultural european” dar nu i s-a aprobat deplasarea. Ceea ce l-a surprins pe I.M. este faptul că nu i-a spus nimic despre o cerere mai veche de plecare în vizită la fratele lui în condițiile în care de obicei îi confesează tot felul de probleme intime.»

Nimic mai firesc. Două cunoștințe se întâlnesc pe plajă și vorbesc despre a treia. Dar cum și cine «a ciripit» în așa fel încât căpitanul de securitate, Florea Lucian, să afle tot ce au discutat? Dacă ar fi fost a treia persoană ar fi fost menționată în «Nota raport». Înseamnă că unul dintre ei era în legătură cu acel căpitan. Cine?

Pe I.M. l-am cunoscut din 1968. Eu debutam cu nuvela «**Ochii**» în «Gazeta literară», el era redactor. Debutul meu i-l datorez lui S. Damian pentru care am o deosebită stimă. I.M. a scris o cronică literară la publicarea romanului «**Ultimii**» care a apărut în 1970. Ne-am împrietenit, ne vizitam deseori, petreceam sărbătorile de Crăciun și Paști împreună, discutam în biroul lui cu glas șoptit și după ce telefonul fusese scos din cameră. Îl însoțeam cu mașina în provincie unde locuia familia și cu aceste ocazii i-am cunoscut părinții și rudele. În familia lor se produsese un accident tragic. Eram amândoi membri ai Consiliului Uniunii Scriitorilor, iar I.M. lua deseori cuvântul criticând unele aspecte ale activității Uniunii. Vara ne întâlneam în vacanță pe litoral, la «2 Mai» sau «Vama Vechie», petreceam serile împreună cu familiile și copiii. În 1983, când a avut loc «Conferința ideologică de la Mangalia», am citit împreună comunicatul din «Scânteia» în care Ceaușescu criticase virulent filmul «**Faleze de nisip**». A doua sau a treia zi, am citit în același ziar un articol elogios privitor la măsurile luate de Ceaușescu, semnat de un scriitor de la Cluj care acum se află în conducerea Uniunii Scriitorilor. Atunci, în discuțiile purtate cu I.M., i-am simțit îngrijorarea de prieten pentru viitorul meu. De fiecare dată când plecam în străinătate consultam împreună hărțile pentru a găsi cele mai directe șosele...

lata, îl cunosc pe I.M., de... 44 de ani.

«**MAI - DSS Securitatea Municipiului București. 122/FT/003307 din 7.11.1985. (pagina 253 din dosar). La data de 23.3.1982, prozatorul Bujor Nedelcovici a fost luat în lucru prin dosarul de urmărire informativă pentru manifestări negative față de unele măsuri prin care se aplică politica culturală a partidului în domeniul creației.**»

În continuarea «Planului de măsuri» se face un scurt istoric al intrării mele în Consiliul Uniunii, alegerea în funcția de Secretar al Secției de proză, se trece la romanul «**Ereticul împlânzit**» și a publicării în Franța sub titlul «**Al doilea mesager**», continuă cu episodul demisiei din funcția de Secretar al secției de proză, respingerea publicării volumului de nuvele «**Oratoriu pentru imprudență**» datorită nuvelei «**Căpetenia din golf**» despre care se spune: «*În conținutul căreia este descris un personaj care își exercită autoritar puterea politică (...) Tocmai de aceea, directorul*

editurii a refuzat să includă în volum comunicându-i autorului că nu i s-a respins cartea ci doar o nuvelă».

«Planul de măsuri» continuă pe încă trei pagini (253-254) din care redăm în continuare doar câteva pasaje mai importante: *«Având o fire închisă, meditativă, Bujor Nedelcovici nu și-a extins relațiile în rândul scriitorilor, anturajul său fiind format dintr-un număr restrâns de persoane: Eugen Simion și Mircea Dinescu. În lucrarea acestui caz au fost întreprinse următoarele măsuri: Au fost dirijate cu sarcini de cunoaștere și influențare sursele „Crin”, „Relu” și „Rada”. S-a intrat în contact cu principala legătură a obiectivului, I.M. (nume real) lucrat prin DUI, care având un ascendent serios asupra lui Bujor Nedelcovici, a fost folosit cu sarcini de temperare și dezinformare. Totodată, întrucât era posibil să încerce scoaterea ilegală din țară a nuvelei respinse de la publicare, cu prilejul recentei călătorii efectuate în RFG, în scop preventiv, la data de 7.10 a.c. s-a realizat un control riguros la ieșirea din țară.»*

Să ne oprim aici și să analizăm ce rol a jucat I.M.?

Securitatea aflase că sunt prieten cu I.M. și «s-a intrat în contact cu principala legătură obiectivului I.M.» Oare I.M. știa pe cine are în fața lui, cui îi vorbește și era conștient că tot ce îi povestea va fi folosit împotriva mea și reprodus în acest dosar? Să jucăm rolul «avocatului diavolului» și să spunem că I.M. nu știa cu cine vorbește și ce urmări va avea discuția cu ofițerul de securitate. Ajuns aici, spre imensul meu regret și având mereu speranțe că voi găsi argumente de neimplicare a prietenului meu, nu pot trece peste cuvintele: *«Având un ascendent serios asupra lui Bujor Nedelcovici a fost folosit cu sarcini de temperare și dezinformare»*. Nu numai că I.M. vorbea și îi dădea ofițerului informații despre mine, dar, la rândul lui, ofițerul îl folosea dându-i «sarcini de temperare și dezinformare». Ce înseamnă temperare și dezinformare? Să trecem și... să încercăm o ultimă tentativă de a salva ce se mai poate salva dintr-o prietenie. Să presupunem că acest «Plan de măsuri» este o invenție a Securității, un fals, dar, cum ar fi putut să-și imagineze ofițerul de securitate, Florea Luțian, că I.M. «are un ascendent serios asupra lui Bujor Nedelcovici». Ar fi fost exclus să aibă atâta imaginație și trebuie să admitem că amănuntul a fost aflat de la I.M.

În «Planul de măsuri» se trasează sarcini nu numai în țară, la frontiere, dar și în străinătate: *«A fost semnalat la U.M. 0544 în vederea cunoașterii aprecierilor în mediile emigrației române față de statutul lui Bujor Nedelcovici, în contextul publicării ilegale în exterior a romanului menționat și dacă se preconizează folosirea sa în acțiuni de diversiune politică și propagandă antiromânească».*

Ce persoană importantă și cât de periculoasă eram pentru ca să fie mobilizate atâtea forțe militare din interior, la granițe și chiar în străinătate? Încă o dată ne întrebăm cum de SRI ne-a comunicat în anul 2000 printr-o adresă trimisă la CNSAS că *«dosarul problemă nu a putut fi identificat»*, adică nu am avut dosar în străinătate, dacă încă de atunci eram semnalat la U.M. 0544 care avea atribuțiuni peste hotare?

După ce se trasau sarcini «surselor Relu și Crin» pentru a mă influența în vederea reluării dialogului cu Cartea Românească și a mă convinge să operez modificări în manuscrisul nuvelei **«Căpetenia din golf»**, se scrie: *«Într-un mod similar se va proceda și în privința lui George Bălăiță spre a-i dovedi celui în cauză că manifestă bunăvoință, așteptându-se și din partea autorului să adopte o atitudine similară.»*

Deci, Securitatea intervenea în favoarea mea pe lângă George Bălăiță, directorul Editurii Cartea Românească pentru a-mi publica un manuscris. Recunosc, nu m-am așteptat la o strategie atât de subtilă din care rezultă că Securitatea era mult mai inteligentă decât un scriitor în vederea aplanării unui conflict.

La capitolul 6 din «Planul de măsuri», numele real al prietenului meu, I.M. revine din nou: *«Va fi folosit cu sarcini de dezinformare scriitorul I.M., predispus anterior să se asocieze cu Bujor Nedelcovici în acțiuni neavenite, căreia i se va sugera că acesta încearcă singur să creeze stări de confuzie pentru a poza în persecutat, în profit exclusiv personal și în detrimentul intereselor generale ale scriitorilor.»*

*

După lectură acestor pagini, recunosc că am fost descumpanit, dezorientat, cu sufletul obosit, bolnav și mintea rătăcită.

Nu am nici un punct de reper care să mă ajute... Parcă aş fi fost aruncat în acele teritorii în care «ratio» s-a oprit într-o «aporie» pentru a nu descoperi cât de tragică şi întunecată a fost lumea în care am trăit şi în care am fost nevoiţi să comitem acte contrare conştiinţei noastre... «*Nihil sine ratione*» Ei bine! Nu găsesc nimic raţional în toată povestea asta spusă parcă de un nebun...

«Logosul» a ieşit din «logos» şi nu mai poate să se încarneze şi să-l reprezinte pe Dumnezeu... care parcă ne-ar fi uitat pentru câteva momente şi noi ne-am fi prins într-un joc nebun...

Aş dori să mă opresc aici şi să închid dosarul. Sau să spun: «*Ei! I.M. este totuşi băiat bun şi a avut o răătăcire. S-a jucat şi el de-a «Faust şi Mefisto», şi-a vândut sufletul pentru o zi... «le symbole de la condition humaine et de son écartement permanent entre le Mal et Bien». Oare cine nu este tentat să-şi aplece privirea spre abisul din noi înşine, să se uite în întunericul din prăpastie şi în vidul de sub picioare... așa că... așa că... »*

Dacă referirile din dosar s-ar fi oprit aici ne-am fi oprit şi noi, dar... din nefericire...

«DSS/SMB, 122/FT/ din 27.01.1986 (pagina 269 din dosar), după un an de zile de la nota anterioară. «*Notă de studiu. În temperarea lui Bujor Nedelcovici a fost folosit cu eficienţă sporită scriitorului I.M., principala legătură a obiectivului, lucrat de asemenea prin DUI şi aflat în contactul nostru operativ.*»

Şi la pagina 271: «*Întrucât scriitorul I.M., recunoscut prin ascendentul ce-l are asupra obiectivului îndeplineşte în prezent rolul de mediator între acesta şi conducerea Editurii Cartea Românească, va fi folosit pentru a-l determina pe Nica să aducă rectificări nuvelei în litigiu, astfel încât să nu mai fie susceptibilă de interpretări neavenite.*»

*

Am lăsat să treacă un timp, lucrurile să se așeze în matca lor firească, doream să găsesc dreapta judecată şi egală «măsură pentru măsură». I-am telefonat şi am stabilit să-i fac o vizită. I-am dăruit cărţile apărute în ultima perioadă. Era profund afectat de faptul că soţia lui era suspectă de o boală foarte gravă. În timp ce îl ascultam în tăcere, mi-am amintit de ziua în care am aflat

de boala fratelui meu. După ce am mai schimbat câteva cuvinte, i-am spus să se așeze pe un scaun lângă mine, am deschis dosarul și am citit împreună paginile în care era scris numele lui. La sfârșitul lecturii, s-a așezat la birou, m-a privit îndelung, transpus, dar nu transfigurat și mi-a spus: «*Nu știu nimic*». Am continuat să discutăm. Nu îndrăzneau să-i pun nici o întrebare, atât eram de uimit și bulversat de reacția lui. După o vreme, mi-am luat rămas bun și am plecat.

Timpul a trecut.

Știam că scurgerea timpului te ajută să te vindeci sau să uiți chiar și moartea unui prieten. După o perioadă, i-am trimis un articol apărut în revista «22»: «**Dosarul meu de securitate. Amara bucurie de la capătul drumului spre adevăr.**» Am primit o scrisoare pe trei pagini în care relua problema maladiei soției, îmi reproșa tăcerea mea insensibilă, apoi: «*Îți declar formal: 1. Nu am dat informații la Securitate despre tine (brutal și direct spus, nu am fost „turnător” al tău în slujba Securității. 2. Nu am fost informator „turnător”.* Apoi a enumerat situațiile în care a fost tracasat de Securitate, și: «*În fața lui Dumnezeu, în fața conștiinței mele, nu sunt apăsător de păcatul de a-mi fi turnat prietenii și colegii la Securitate.*»

Sigur, în fața acestei scrisori atât de ferme și clare, am început să mă îndoiesc de ceea ce citisem în dosar, chiar dacă numele lui era cel adevărat. În apărarea lui invocam principiul «prezumției de nevinovăție», chiar dacă...

Ce să fac? I-am trimis o scrisoare în care îi explicam de ce am tăcut când am aflat despre maladia soției - amintirea suferinței fratelui meu - și i-am dat câteva explicații. Ca urmare, am primit o carte poștală în care era scris: «*Îți mulțumesc pentru scrisoare; da, ai dreptate, atribuirea unui „plan” e forma insidioasă a unei suspiciuni de care, probabil, m-am contaminat fără voie, în contact cu pestilențialele produse ale „dosarnicilor”, chiar dacă a fost un contact fugitiv. E unul din motivele pentru care m-am angajat în bătălia cu neo-stalinistii...*»

Am plecat în vacanță la Neptun și în Grecia, dar auzeam la radio glasul prietenului meu. Era prezent în gândurile, nedumeririle și angoasele mele. La întoarcere din vacanță, am simțit din nou nevoia să-l cunosc mai bine pe acel care fusese

prieten timp de 44 de ani. I-am trimis o scrisoare: *«În dorința de a te înțelege și pentru a-mi liniști sufletul și conștiința cu cel pe care îl consideram prietenul meu adevărat, te întreb frățeste.»* Și îi puneam câteva întrebări deduse din cele scrise în dosar. La sfârșitul scrisorii, am adăugat: *«Încearcă să mă înțelegi. Ce s-ar fi întâmplat în mintea și sufletul tău dacă mă găseai în dosarul tău de Securitate?»*

De atunci nu am primit nici o veste de la el. Am avut impresia că zârindu-mă într-un magazin, m-a ocolit grăbindu-și pașii.

Cred că prietenul meu nu a fost informator (sursă) și nici colaborator. A fost un «compagnon de route»? Nici asta! În ce măsură este conștient de legăturile periculoase și de «contactul fugitiv» pe care l-a avut cu cei de la Securitate? Ce s-a întâmplat cu el? Poate într-o bună zi, drumurile lui s-au întâlnit la o răscruce cu căpitanul Florea Lucian. Au vorbit ba de una, ba de alta... Încrederea în sine, orgoliul, în special orgoliul, l-a făcut să accepte o legătură pasageră și periculoasă, fără să știe că micul și modestul căpitan Florea Lucian, așeza la dosar câte o pagină pentru fiecare convorbire. De altfel, prietenul meu a numit această operație: «*dosamici*» și a recunoscut că a avut «*un contact fugitiv*». Duplicitate? Complicitate? «Făcutul cu ochiul?» Politichie culturală? Poate toate împreună și o parte încă necunoscută ce aparține spiritului abisal din sinele ascuns.

Omul este ceva neterminat, a spus un filosof.

El se credea la adăpostul celui inteligent care își îngăduie o mică aventură dincolo de barierele permisibilului. Un intelectual este ispitit să treacă peste «linia roșie» și să arunce o privire acolo unde ceilalți nu au acces și nici curajul necesar. Că este așa, nu am nici o îndoială. Mi-a mărturisit că a avut o întâlnire - după '90 - cu Virgil Măgureanu care l-a invitat la restaurant. Omul este măsura tuturor lucrurilor și ale oamenilor. Este adevărat, dar un dicton englez spune: «*Cu acest domn nu aș vrea să stau nici cel puțin în același compartiment de tren*». Și cu atât mai mult - adăugăm noi - să stai la aceeași masă.

De ce am scris despre prietenul meu la acest capitol?

Am conștiința împăcată că nu m-am grăbit, că am lăsat timpul să treacă și am depus toate eforturile necesare pentru a înțelege ce s-a petrecut cu el în acea perioadă. Aș fi dorit... intens...

aș fi dorit să am o convorbire prietenească, bărbătească și să-mi vorbească frățeste despre - ezit încă să spun - această rătăcire. Cred că în mândria și orgoliul lui nu a acceptat această destăinuire. Poate este firesc, dar... Poate s-a temut că o să-i divulg secretul... Nu a avut încredere în mine... Și regret... Nu a avut puterea de a-și imagina șocul pe care l-am trăit atunci când i-am citit numele în dosar.

În toate aceste pagini pe care i le-am consacrat, l-am numit «prietenu meu». Inconștient sau conștient, l-am considerat tot timpul...

«Totuși, nu-i poți trata pe prieteni ca pe niște dușmani.»
«Antigona», Sofocle.

CAPITOLUL VIII

INFORMATORI CU NUME CONSPIRATIV ȘI NEIDENTIFICAȚI

Mirel, Niki, Lectorul, Prodan, Relu, Pricop, Daniel, Coroiu, Sara, Alba, Dorin, Suciu, Donici, Sanda, Alexandru, Radu, Urziceanu, Pandele, Lordul, Daton, Pop, și mulții alții ... Toți au fost agenți informatori (surse) care erau protejați de un regim de conspirație, numele lor de cod păstrându-se secret. Securitatea depunea o întregă activitate pentru recrutare, educarea, pregătirea, folosirea și contactarea periodică în vederea prevenirii, depistării și lichidării acțiunilor dușmănoase și criminale care erau săvârșite de elementele periculoase din țară.

Este dificil de stabilit care dintre ei erau informatori necalificați, calificați, rezidenți, agenți de influență sau ofițeri sub acoperire. Și mai dificil de stabilit care dintre ei erau remunerați (ce sumă de bani sau avantaje primeau), care erau voluntari și care au semnat un angajament la începutul activității lor. Întâlnirile dintre informatori și ofițerii de securitate se făceau în case conspirative, alese cu acordul proprietarului care – la rândul lor – era retribuit sub forma unei chirii.

Informatorii puteau la rândul lor să fie urmăriți de către D. U. I., fapt care nu atrăgea retragerea condiției de informator și astfel se reușea să formeze o rețea cât mai vastă și mai sigură în prevenirea unor «scurgeri» de informații.

«Atotștiutorii» pot afirma că nu spun nimic nou și că este cunoscut că în țară erau numeroși informatori. Mai mult, ei știau că din patru persoane unul era «sursă». Dar cunoașterea lor teoretică se deosebește radical atunci când ai dovada că ... aceasta era realitatea. În «Nota de studiu» – DSS/SMB din 27.01. a.c. a., întocmită de căpitanul Florea (pagina 271 din doșar) se spune: *«În ziua de 27.01. a.c., Bujor Nedelcovici a fost în vizită la domiciliul scriitoarei Dana Dumitriu, împreună cu Octavian*

Paler, Georgeta Dimisianu, Mircea Zaciu și Dan Culcer, redactor de la revista „Vatra” din Târgu-Mureș. Cu acest prilej toți cei de mai sus au comentat necorespunzător politica culturală a partidului și statului nostru. În final, s-a stabilit ca Bujor Nedelcovici să treacă la redactarea unui memoriu prin care să solicite convocarea Consiliului Uniunii Scriitorilor pentru a se dezbate „problema cărților, a cenzurii și a respectării legalității”, iar pe memoriu să se obțină 60 de semnături.

O întrebare firească, dar dificil de a avea răspunsul: «Cine dintre cei prezenți în casa Danei Dumitru a fost informator? Cine a «vorbit» cu căpitanul Florea de la Securitate?».

Dar nu este vorba numai despre «sursele» sau «cârțițele» care aveau un nume de cod și care se găseau la primul sau al doilea nivel de informare, dezinformare și compromitere. Sunt «trăgătorii de limbă» care într-o aparentă naivitate, te întrebă ce părere ai despre ... Și tu cazi în cursa lor și spui tot ce gândești și trăiești ... Cei care nu intervin direct și nu declanșează nici un eveniment politic sau cultural dar se găsesc în spatele celor cu putere de decizie ... Cei care stau în primul rând la biserici, sinagogi sau moschei pentru a fi văzuți și ... în Parlament pentru a fi fotografiați și filmați pentru a se găsi mereu în atenția opiniei publice ... Cei care sunt intermediari și traficanți și care profită în ascuns de orice împrejurare și care nu se arată la față. «Falși profeti» care lansează idei noi, revoluționare, conduc partide politice, ziare și ai misiuni în străinătate, apoi când simt că împrejurările se pot schimba, se angajează într-o direcție diametral opusă și sunt din nou proorocii unor vremuri noi. Au un aer important, grav, marțial, se consideră moralști și esești, se afișează la televizor cu bărbia în piept, seamănă cu statuia lui «Moise» de Michelangelo și așteaptă plecăciuni și osanale. Cei care se prezintă ca victime permanente și dacă nu sunt persecutați inventează un asupritor pentru a susține mereu ideea de victimizare și a-și cuceri drepturi bănești și materiale ... Nelegiuții («**Filius diavoli**»), ispititorii, fariseii, spiritele minciunii, șireții, iscoditorii, pizmașii, potrivnicii, răufăcătorii, nelegiuții, demonii cu figuri angelice («*diabolos*»), Anticriștii ... trișorii și trișeriile, scamatorii și scamatoriile, geloșii, invidioșii, slujitorii puterii negative, a mâniei, a furiei și a urii ... apărătorii interdicțiilor justificate moral, spionii și dublii

spioni care pot îmbrățișa cauze contradictorii ... cei care au forța diabolică a pervertirii la nivel cognitiv și spiritual ... pirații sau corsarii care sfârșesc cu gradul de Amiral ... cei care nu cunosc «vânzarea de frate» pentru că nu recunosc nici un frate și nici o comunitate și care își pot vinde aproapele pentru treizeci de talanți ... cei care nu trădează o idee, dar sunt trădători ca indivizi și mercenari ai tuturor cauzelor și idealurilor ...

Toți aceștia puteau fi candidați potențiali pentru a fi recrutați informatori calificați sau necalificați, agenți de influență ori ... ofițeri de Securitate ...

Oare corupția, corupătorii și cei care acceptă rolul de «pescuitori de oameni» au o culoare, un sunet, un miros?

Au culoarea și mirosul pământului cald – dintr-o vară toridă – amestecat cu sângele ultimului taur mort în arenă după cea din urmă coridă. Au gustul și mirosul transpirației de pe fruntea unui toreador înainte de «momentul adevărului» când se apleacă spre animalul-adversar neputincios, într-un efort suprem și ținând sabia în mână ... fără să-i dea nici o șansă taurului în această luptă inegală ... Au sunetele clopotelor trase în dungă pentru un mort căruia nu i-au pregătit mormântul și îl va duce la cimitirul săracilor, adică la groapa comună ... Au fața schimonosită de ură, răzbunare și insatisfacție permanentă deoarece oprimarea și crima cer din nou victime nevinovate.

De la început și pe tot parcursul analizei acestui dosar, m-am lovit – contrariat, indignat, revoltat – de aceeași atitudine din partea SRI-ului care după ce ne-a dat dosarele, a păstrat «cheia în buzunarul lor», adică nu au deconspirat numele celor care m-au urmărit, suspectat, dezinformat pe tot parcursul acestor 18 ani cât am fost considerat «Obiectivul» sau «Nica», adică urmărit de «Direcția de Urmărire și Informare» (DUI). Cu alte cuvinte, SRI-ul ne-a predat dosarul, dar ne-a lăsat să ne spargem capul între noi pentru a afla adevăratul nume ale informatorilor. Cum poate fi calificată această atitudine? Cinism? Sfidare? Insultă? Este același mod de a gândi și acționa a unei poliții politice pentru a păstra până la urmă un secret și incapacitatea – voită – de a duce lucrurile până la capăt. Cu alte cuvinte, SRI-ul nu a vrut și nu vrea să predea nici arhiva generală și nici arhiva individuală, contrar Legii 187.

Nu pot să nu-mi amintesc de cuvintele autoarei cărții: **«Originea totalitarismului»** – Hannah Arendt – care în 1951 spunea: *«Deasupra statului și dincolo de fațada puterii aparente, în acest dedal de multiple servicii, subsidiare a tuturor deplasărilor de autoritate și în haosul de ineficacitate, se găsea nodul puterii în țară: serviciile hiper-eficace și hiper-competente ale poliției secrete».*

Mirel (scriitor, critic)

«Car je ne fais pas ce que je veux,
mais je fais se que je hais.
«Quand je veux faire le bien, c'est le mal
qui se présente à moi».

Evangile de Paul, Epître aux Romains, VII, 7-23.

În «Nota» MI – Departamentul securității Statului, Securitatea Municipiului București, din 14.05.1985 (pag. 197 din dosar) se spune printre altele: *«Scriitorului „Mirel”, din anturajul său, aflat în contactul nostru pentru dezinformare, îi vom relata că Bujor Nedelcovici nu constituie un caz pentru organul de securitate întrucât interpretăm fapta comisă ca o «eroare» generată de dorința lui de a-și crea publicitate pur literară în străinătate».* Semnează Căpitanul Florea 15-05.1985.

Această «Nota» a fost redactată după apariția romanului **«Al doilea mesager»** la Paris. Deci, rolul scriitorului Mirel care se afla în anturajul meu și prieten era de a-mi transmite că nu constitui un caz pentru organele de securitate și că am comis o simplă eroare pentru a-mi crea publicitate literară în străinătate. Cu alte cuvinte, să stau liniștit acasă și să-mi văd de treburile mele! Oare situația era chiar așa?

În «Nota raport» D.S.S/S.M.B. din 21.5.1985 (pag. 201), aflăm, că: *«La data de 21-05.1985 am efectuat o întâlnire cu criticul literar „Mirel”, lucrat prin DUI, aflat în contactul nostru pentru exploatare informativă și dezinformare».*

De remarcat că de această dată „Mirel” este calificat nu ca în «Nota» anterioară, «scriitor», ci «critic literar». S-ar putea ca acest

nou indiciu să ne apropie de o posibilă identificare. Până acum știm că acest scriitor și critic literar era prieten cu mine. Dar să vedem ce se spune în continuare despre criticul Mirel în «Nota raport»: *Întrucât face parte din Consiliul Uniunii Scriitorilor, a participat la ședința din 16 mai a.c. După terminarea acesteia, l-a rugat pe Dan Deșliu să-i dea scrisoarea lui Dorin Tudoran să o citească. Respectivul i-a arătat-o și citind-o „Mirel” a sesizat că Deșliu sărise peste o jumătate de pagină ce conținea o dezvoltare sub aspect de pamflet, că medicul Alexandru Xenovici ar fi ofițer de securitate care se ocupă de cazul Tudoran. Deșliu a afirmat că nu a citit pasajul respectiv ca să se țină de cuvântul dat anterior intervenției sale, când a fost întrerupt de D. R. Popescu, în sensul că nu se va referi la nimic care să pună în cauză statutul instituției sale. Ori aici se refera expres la Securitate».*

Este adevărat că Dan Deșliu a citit scrisoarea în ședința Consiliul Uniunii din partea lui Dorin Tudoran, dar nu recunosc amănuntul care se refera la medicul A. Xenovici. Puteam înțelege cât de devotat era scriitorul Mirel în aflarea detaliilor legate de scrisoarea lui D. Tudoran și cu câtă fidelitate raporta cele aflate ofițerului de legătură.

«Mirel» i-a reproșat de ce a invocat situația lui Bujor Nedelcovici care nu are nici un interes să fie atrasă atenția asupra lui care dorește să se „stingă” problema cu romanul publicat în Franța».

Înțelegeam din cele afirmate de „Mirel”, că și-a însușit indicațiile Securității de dezinformare și că i-a transmis lui Deșliu ideea sugerată de Securitate: *«B. N. nu constituie un caz pentru organele de securitate».*

«Deșliu a replicat că a vrut să facă un fel de introducere la scrisoare, adică să reprezinte cazurile lui Tudoran și Goma drept expresie a unor atitudini greșite din partea oficialităților și să facă totodată o „anticipare” a cazului Bujor Nedelcovici care poate căpăta același curs».

Cred plauzibilă explicația lui Dan Deșliu, dar Mirel continuă cu o minciună: *«„Mirel” ne-a relatat că majoritatea colegilor cu care a stat de vorbă (Simion, Nedelcovici, Balaci) nu au fost de acord cu atitudinea excesivă a lui Dan Deșliu, Sazs Ianoș, Zigu*

Ornea și Octavian Paler, exprimându-se temerea că acestea vor conduce la întreruperea dialogului cu factorii politici de decizie, acum când este nevoie mai mult decât oricând de un asemenea dialog».

Cum să-mi exprim dezacordul cu Dan Deșliu care m-a apărât? Iată cum putem să aflăm că «scriitorul și criticul literar Mirel» îi mințea și pe cei de la Securitate! Poate nu întâmplător „Mirel” era la rândul lui «lucrat prin DUI».

În «Nota raport» D.S.S/S.M.B/122/FL din 12.09.1985 aflăm: *«Cu ocazia contactării „Mirel”, ne-a relatat în legătură cu activitatea și preocupările scriitorului Bujor Nedelcovici, următoarele: În a doua jumătate a lunii august s-au întâlnit pe litoral la 2 Mai, ocazie cu care acesta i-a relatat despre faptul că a fost invitat la un Simpozion în Spania, dar de la CCES i s-a comunicat că nu poate da curs invitației întrucât acolo participă mai ales intelectuali cu orientări politice de dreapta. El s-a conformat acestei decizii fără să-și facă probleme în sensul de a-și exprima nemulțumirea sugerând că este persecutat».*

Să ne oprim aici o clipă și să încerc să-mi amintesc cu cine petreceam vacanțele la 2 Mai? Majoritatea scriitorilor se duceau la Casa de creație de la Neptun? Atunci cine era Mirel cu care stăteam la plajă, făceam baie în mare și vorbeam ca doi vechi prieteni?

Să ne întoarcem la «Nota de analiză» MAI, DSS/SMB/122/FL din **22.09.1985** (pag. 224) – când am analizat cazul I.M. – care spunea: *«De altfel chiar obiectivul a stat aproape întreaga perioadă estivală în satul 2 Mai de pe litoral, împreună cu amanta sa, R. T., studentă la Fac. de Filologie. Acolo a mai avut contacte cu criticul literar I.M. (numele scris este autentic) cu care se afla în relații de prietenie. Acesta i-a relatat că a primit o invitație pentru a participa la Congresul „Spațiul cultural european” din Spania, dar nu i s-a aprobat deplasarea de către CCES».*

Ne punem firesc întrebarea: oare criticul Mirel nu este unul și același cu I.M. deoarece au relatat despre aceleași împrejurări?

Dar să revenim la «Nota raport» DSS/SMB/122/FL din **12.09.1985**: *«Sâmbătă, 7.08. a.c., după ce s-a înapoiat la București, Bujor Nedelcovici l-a vizitat pe „Mirel” la domiciliu,*

cu care prilej și-a exprimat mâhnirea că a fost chemat de George Bălăiță, directorul Editurii Cartea Românească, care i-a solicitat să modifice conținutul unei nuvele care ar avea semnificații interpretabile. El a refuzat susținând contrariul. Este vorba de un manuscris cuprinzând o culegere de nuvele pe care Bujor Nedelcovici l-a depus la Cartea Românească spre publicare din care una ar ridica probleme de ordin ideologic». Și pentru a nu avea nici o îndoială, în subsolul paginii este scris: «N. O. Va fi consultată conducerea editurii în vederea verificării și aprofundării informației furnizate de „Mirel”. Semnează căpitanul Florea.

Ar fi interesant să punem pe două coloane cele două «Note raport» pentru a vedea identitatea de text și chiar de cuvânt dintre cele declarate de către I. M. (cu numele adevărat) și cele declarate de sursa „Mirel” pentru a afla – în sfârșit – dacă Mirel nu este altul decât I. M.?

În «Nota analiză» MI/DSS/SMB/122/FL din 29.09. 1985 (pag. 225) se spune: «*Va fi folosit în continuare cu sarcini de dezinformare criticul literar „Mirel” căruia i se va sugera că „Nica” încearcă singur să creeze stări de confuzie pentru a părea persecutat*». Semnează Căpitanul Florea Lucian.

Deocamdată ne aflăm în fața unei întrebări: nu cumva căpitanul Florea Lucian din superficialitate folosea în aceleași rapoarte numele autentic al criticului literar I.M. și ... cel de sursă: Mirel?

În «Nota raport» DSS/SMB/122/FL din **3.10. 1985** (pag. 230) se afirma: «*În ziua de 3.10.1985 l-am contactat pe criticul „Mirel” ocazie cu care mi-a relatat despre Bujor Nedelcovici următoarele: În cursul săptămânii trecute „Mirel” s-a dus la Cartea Românească unde a discutat cu Magdalena Popescu, redactorul de carte al manuscrisului cu nuvela depusă de Nedelcovici. Din relatările acestuia rezultă faptul că într-adevăr nuvela în litigiu, „Căpetenia din golf” a fost adusă de autor ulterior depunerii manuscrisului, însă el anunțase în prealabil că va mai aduce o „poveste” după ce o va definitiva. Acțiunea nuvelei nu este localizată în timp și s-ar derula într-o insulă din zona Americii Latine. Cei câțiva locuitorii ai insulei ajung treptat să fie conduși de un personaj în chip autoritar (toți cu nume spaniole). Din punct de vedere al temei și încadrării geografice există o*

similitudine cu romanul «Ereticul împlânzit» («Le second messenger») publicat în Franța. Tocmai de aceea directorul editurii Cartea Românească, scriitorul George Bălăiță, a fost sensibilizat și a solicitat la CCES să nu se aprobe includerea în volum a acestei nuvele».

În continuare se redă opinia redactorului de carte, Magdalena Popescu care este de părere: *«Publicarea nuvelei ar dezamorsa o situație echivocă de care Nedelcovici ar fi tentat să profite în ideea de a demonstrat că este persecutat în țară. De aceeași opinie este și criticul literal Mirel care: «A invocat unele precedente privind cărțile scriitorilor N. Breban, Augustin Buzura, Al. Ivasiuc care deși apărute cu dificultăți, după publicare nu au mai avut semnificația „ocultă” din perioada când au fost oprite»,*

Este adevărat că eram prieten cu „Mirel”, deoarece în aceeași «Notă raport» se scrie: *«La data de 28.09.85, „Mirel” a purtat o discuție cu Bujor Nedelcovici în care acesta s-a arătat destul de rigid în sensul că dacă nu i se publică și nuvela respectivă renunță la întreg volumul. Mă bucur că „Mirel” a relatat exact părerea mea de atunci, dar sunt mai puțin încântat că informa Securitatea despre viața mea privată și despre greutățile prin care treceam. «A afirmat că își vinde combina muzicală cu 18.000 de lei ca să aibă cu ce trăi. Nu este dispus să facă nici un compromis, cu atât mai mult cu cât ar fi ieșit zvonul (subliniat) că ar fi informatorul securității». Pe marginea paginii este scris cu același stilou cu care a fost subliniat cuvântul „zvon”: «Să-l alimentăm pentru a-l compromite». Și în continuare: «La reacția lui Mirel, acesta a explicat că printre colegi se discută că a avut „curajul” să revină în țară după publicarea ilegală a romanului «Le second messenger» în Franța, întrucât ar colabora cu securitatea și ar fi intrat în combinațiile acestei instituții. Tocmai de aceea printr-o atitudine „fermă” vrea să respingă orice suspiciune în ceea ce-l privește».*

Sunt exacte cele spuse de Mirel și dacă nu aș fi lucid aș putea crede că mă laudă, dar imediat evadez din această îndoială deoarece nu-și pierde rolul și nici nu-și contrazice funcția: *«Mirel pretinde că deși Nedelcovici nu a făcut nici o referire concretă și nu este exclusă posibilitatea ca volumul respectiv să fie și el scos pe căi ilegale din țară. De aceea este convins că un dialog între*

autor și conducerea editurii și ajungerea le o eventuală formulă de compromis ar preveni situații conflictuale și chiar dacă manuscrisul nu va ajunge în exterior vor fi contracarate efectele publicării primei cărți în Franța».

La sfârșitul «Notei raport», în planul de măsuri al căpitanului Florea, se spune: *«Va fi folosit în continuare cu sarcini de dezinformare criticul literar „Mirel” căruia i se va sugera că Bujor Nedelcovici încearcă singur să creeze stări de confuzie pentru a părea, fără teamei, persecutat».* Și pentru că următorul («informatorul») era la rândul lui urmărit, la sfârșitul «Notei raport» se menționează: *«Date fiind relațiile de prietenie dintre cei doi și faptul că „Mirel” va efectua o călătorie temporară în R. F. Germană, în scop preventiv se va organiza un control la ieșirea acestuia din țară».*

Nimeni nu avea încredere în nimeni! Trăiam în epoca suspiciunii generalizate! Pe margine paginii, în dreptul ultimei fraze, era scris cu același stilou al unui ofițer superior: *«Urgent!».*

Trecem peste «Nota raport» din **4.11.1985** în care se spune că aveam intenția să mă duc la D. R. Popescu pentru a-i reclama că nu eram dispus să accept refuzul volumului de nuvele: *«Oratoriu pentru imprudență»* din cauza respingerii nuvelei: *«Căpitanul din golf»*. *«Mirel l-a încurajat să se ducă la D. R. Popescu fiindcă se va găsi o cale de rezolvare».*

Am putea să ne oprim aici cu cercetarea noastră, dar simțim nevoia unui alt argument pentru a identifica cine este acest „Mirel”?

În «Nota raport» DSS/SMB/122/FL din **9.11. 1985** – pagina 251 – (după dată înțelegem că „Mirel” se întâlnea deseori cu căpitanul Florea Lucian), se afirmă: *«În ziua de 8.11. a.c., a fost vizitat la domiciliu de Bujor Nedelcovici. Dacă «Nota raport» a fost întocmită la 9.11.1985, iar eu am fost în vizită la el la 8.11. a.c., înseamnă că a doua zi Mirel a comunicat cele discutate cu mine căpitanului Florea Lucian. Mirel i-a spus textual: „Știu că ești la o răscruce, dar tocmai de aceea gândește bine la ce vei face fiindcă acest gest îți va marca tot destinul până la sfârșitul vieții. Îți vei închide toate căile de afirmare. Spune-mi deschis, prietenește, dacă e adevărat ce afirmă unii dintre colegii binevoitori că vrei să-ți creezi platformă de disident și apoi să te stabilești*

în occident. Dacă vrei, într-adevăr să mergi pe calea asta, cunoști foarte bine filmul: 6 luni vei ataca regimul și după ce-ți vei epuiza muniția o să fii uitat și terminat ca scriitor. Bujor Nedelcovici a afirmat că nu urmărește să intre în „mecanismul disidenței”. „Mirel” i-a replicat că între o certitudine complet negativă și o incertitudine pozitivă nu are de ales decât a doua variantă. Important este că există un dialog care nu trebuie eliminat. Nedelcovici i-a relatat că în tot cursul zilei de ieri s-a dus la D. R. Popescu și i-a spus: „De ce nu mă ajuți, n-ai făcut nimic pentru mine” (...) Nedelcovici a afirmat că din luna mai nu are nici un mijloc de subzistență și trăiește vânzând lucruri din casă. C. Țoiu, cu acceptul lui D. R. Popescu, l-au scos din colectivul de redactare al Almanahului pentru un favorit – Mircea Scarlat. Spunându-i lui D. R. Popescu că rămâne fără nici un ban, acesta i-a promis că i se va acorda un ajutor lunar. După trei luni de zile, văzând că nu a primit nimic, s-a dus la Traian Iancu, directorul Uniunii Scriitorilor, care l-a dat afară din birou. Nu mai are încredere în conducerea Uniunii afirmând că dacă renunță la amenințarea făcută se va zice că dă înapoi iar problemele sale vor rămâne în suspensie. Semnează căpitan Florea Lucian.

Rezoluția din subsolul paginii: «N. O. Prin „Mirel” vom urmări în continuare reacțiile celui în cauză și se va acționa în direcția temperării și influențării sale pozitive».

Mi se pare curios că „Mirel” ... Nu! Nu mi se pare curios că „Mirel” a încercat să mă influențeze să nu aleg calea disidenței și să nu plec în occident, deoarece el însuși voia să plece din țară – cum am aflat recent din «Jurnalul» Monicăi Lovinescu – și urmărea să fie angajat la Radio Europa Liberă. Aceasta ar fi logica normală. Ne aflam însă dincolo de «logos» și «ratio» și ne situam în plin absurd care are logica lui universală. Răsturnată. Per-versă! ...

Ce știm despre Mirel? Era membru al Consiliului Uniunii Scriitorilor în care critica cu fervoare și aplomb situația Uniunii Scriitorilor, era prieten cu mine, ne întâlneam în vacanțe la 2 Mai, îi făceam deseori vizite la domiciliu și îi confesam situația în care mă aflam ... cu telefonul acoperit sau scos din birou. Îndoielile și incertitudinile (prezumția de nevinovăție pe care am respectat-o în toată această analiză) pe care încerc să le aduc în favoarea

lui, se lovesc de o singură situație care rezistă la toate argumentele. În «Nota raport» din **12.08.1985** se spune: «*În a doua jumătate a lunii august s-au întâlnit pe litoral, la 2 Mai, ocazie cu care acesta i-a relatat despre faptul că a fost invitat la un Simpozion în Spania*». Semnează: căpitanul Florea Lucian. Iar în «Nota de analiză» din **22.09.1985** se afirmă: «*Dealtfel chiar obiectivul a stat aproape întreaga perioadă estivală la 2 Mai (...) Acolo a mai avut contacte cu criticul literar I.M. (numele real) cu care se afla în relații de prietenie. Acestuia i-a relatat că a primit o invitație pentru a participa la Congresul „Spațiul cultural european”*» Semnează același căpitan: Florea Lucian care ne avea sub urmărire și răspundea de amândoi.

Există un raport causal și o coincidență între evenimente:

1. Ofițerul de securitate, căpitanul Florea Lucian – care îl avea în subordine pe I.M. și pe Mirel – folosea rapoarte când cu numele adevărat al sursei, I.M., când numele de «sursă»: Mirel;
2. Locul: Satul «2 Mai»; **3. Subiectul discutat**: Simpozionul din Spania; **4. Persoane**: imposibilitatea de a face o confuzie între persoane deoarece la 2 Mai nu mă întâlneam mai frecvent – decât cu un singur scriitor și critic literar: I. M. sau Mirel.

Concluzia nedorită dar care se impune: Mirel nu este altcineva decât I. M.

Acum I. M. a căpătat un nume codificat așa că nu se mai poate susține că a fost ... inocent.

RADA

«Viața este un voiaj inițiativ în jurul lumii pentru a te întoarce de unde ai plecat, a-ți descoperii sinele ascuns și a trăi revelația finală»

(Noaptea de Crăciun, 24 dec. 2002)

În «Nota» IMB. SCC 122/SI din 16.02.1983, se spune: «*La întâlnirea din 16.02.1983 cu sursa „Rada” au rezultat următoarele: Nu de mult timp s-a întors din străinătate președintele adjunct al Asociației scriitorilor din București, Bujor Nedelcovici. Sursa a*

încercat să cunoască cum a fost acest voiaj, însă Nedelcovici a fost foarte rezervat în detalii spunând că a fost în Elveția cu mașina, că totul este foarte frumos și curat, drumul obosindu-l. Ca să exemplifice curățenia a spus că: „pe autoturism n-a găsit nici un fir de praf cât a stat în Elveția”. Alceva nu a mai relatat și este destul de reținut în ceea ce privește viața intimă. La Asociație nu se manifestă într-un mod deosebit, arătându-se foarte preocupat de serviciu. Sursa a fost instruită să fie receptivă la activitatea obiectivului, la relațiile sale apropiate». Semnează locotenent major indescifrabil.

*

Era în anul 1984, fusesem în vizită la fratele meu Vladimir (Adu) care locuia în Elveția. După mai multe convorbiri cu fratele și cumnata, m-au sfătuit să cer azil politic în Elveția. Printre argumentele aduse de ei era faptul că după moartea mamei nu mai aveam nici o rudă apropiată în țară, în curând «se va strânge șurubul» din punct de vedere politic și nu o să mai pot publica, iar viața va deveni din ce în ce mai insuportabilă. Argumentele lor erau destul de convingătoare, eram conștient de „fundătura” în care ne îndreptam, dar erau și explicații în favoarea ideii de a mă întoarce în țară. Lăsasem la Editura Cartea Românească manuscrisul romanului «**Ereticul îmblânzit**» («**Al doilea mesager**»), nu puteam să-l abandonez, speram să-l public, nu-mi vedeam rostul și sensul vieții în exil la Geneva și doream să rămân scriitor în România, să rezist și să protestez în – ceea ce credeam eu – misiunea unui scriitor.

Evident, acum, după trecerea a 19 ani, mi se pare că eram un ireductibil naiv și îmi asumasem o misiune de care poate nimeni nu avea nevoie. Dar nu regret inocența de atunci. După lectura recentă a cărții scrisă de Monica Lovinescu: «**Jurnal 1981-1984**» (în care m-am găsit de multe ori citat), am înțeles că mai erau și alți nebuni și naivi care își asumau un rol riscant care s-a dovedit – în cele din urmă – benefic în rezistența și revolta politică și spirituală a intelectualilor.

Drumul înapoi spre România, singur, traversând nordul Italiei, Iugoslavia și o parte din România (o zi și două nopți) a fost

o probă extrem de dificilă. Întunericul din țară de pe șosea și din localitățile pe care le traversam, îmi accentua sentimentul că pătrund într-un spațiu ostil din care nu voi mai avea nici o scăpare. În apropiere de Bocșa – voiam să trec pe la prietenul și colegul de facultate Mihai Gaspar – am constatat că nu aveam benzină. Am văzut pe șosea o cisternă, am oprit mașina și apoi l-am rugat pe șofer să-mi vândă câțiva litri de benzină pentru a ajunge până la Bocșa de unde speram că puteam să mă aprovizionez. Șoferul era aplecat spre motor, cred că încerca să repare ceva. Și-a ridicat capul, și-a dat basca pe ceafă și cu un gest revoltat a zis: «Nu pot! Și ce îmi pasă mie ...» Surprins, i-am adus argumentul: «Mă întorc în țară, sunt de la București și nu pot să rămân pe drum!» El s-a uitat cu o privire ostilă, apoi a mormăit: «Cine dracu te-a pus să te întorci în țară?!» Am plecat mai departe, strângând volanul în mâini și străduindu-mă să nu plâng.

Prin toate localitățile prin care treceam eram oprit de milițieni. Se instaurase legea că autoturismele nu pot circula duminica decât făcând alternanța numerelor cu soț și fără soț. De fiecare dată când eram oprit, spuneam că mă întorc din străinătate și ... «Mă duc acasă» Ce mai reprezenta pentru mine cuvântul sacru: «Acasă!» Parcă era rostit de vocea unei persoane străine ...

*

Dar să revenim la „Sursa” Rada, care era pe urmele mele și încerca să afle ce gândesc și cum acționez după sosirea din străinătate.

În «Nota de analiză» IMB/SEC/122/SI din 18.03.1983 (pagina 105 din dosar) se spune: «În perioada care s-a scurs de la ultima analiză și până în prezent, în DUI-ul „Nica”, n-au rezultat aspecte de natură să clarifice acest caz; aceasta și pentru faptul că obiectivul a fost plecat la fratele său în Elveția, unde, a stat mai multe luni în urma prelungirii vizei acordate. Totuși, materialele informative obținute scot în evidență faptul că Bujor Nedelcovici în ultimul timp are o comportare corespunzătoare». Semnează locotenent major indescifrabil.

Am redactat această «Nota de analiză» în special pentru rezoluția scrisă cu un stilou fetru: «*Tov. loc. Creța Ștefan. Dosarul*

este lucrat în continuare foarte slab. Până la data de 30.03.1983, tov. Căpitan Voicilaș (la care va fi transferat dosarul „Nica”) îmi va prezenta un plan de măsuri adecvat prezentei situații operative» Deci, «Șeful» era nemulțumit de activitatea lucrătorului din securitate, loc. Creța Ștefan și dosarul era transferat la căpitanul Voicilaș M. (grad superior) care se va ocupa de mine și va prezenta un plan de măsuri adecvat.

Planul de măsuri nu a întârziat și la 22.03.1983 (pagina 108 din dosar) s-a prezentat «*Nota privind analiza și măsurile ce vor fi luate în DUI, „Nica”*». Planul a fost aprobat de șeful serviciului, maior Maiereanu Vasile care a pus rezoluția: «*Până la data de 25.04.1983 îmi veți prezenta un plan de instalare a mijloacelor „T” la Asociația Scriitorilor*». În Planul de măsuri se făcea o caracterizare a «obiectivului»: «*Ar avea unele scrieri cu conținut negativ, în unele împrejurări ar face comentarii politice necorespunzătoare și ar întreține relații suspecte cu cetățeni străini*». În continuare sunt evocați informatorii Suciuc, Dorin, Crin, Rada care vor fi reactivați, dar ceea ce mi-a atras atenția era faptul că voiau să-mi instaleze microfoane atât la domiciliu cât și la Asociația Scriitorilor. La punctul 4 din plan se spune: «*Se va instala un mijloc I. C. T. la domiciliu. Dacă din mijloacele I. C. T. și din sursele de investigații rezultă că obiectivul primește vizite la domiciliu, se va instala la aceasta un I. C. T. În acest sens se va întocmi un plan pentru a stabili dacă obiectivul are activitate ostilă*». Semnează Șef colectiv, locotenent Creța Ștefan și căpitanul Voicilaș. În subsolul paginii sunt menționate măsurile care au fost îndeplinite. «*La 4.04.1983, întâlnire cu Rada. S-a obținut cheia Asociației Scriitorilor. S-a instalat I. C. T. de la 4.04.1983. S-a luat legătura cu tov. Lt. col. Vasile de la S. pentru a stabili dacă are căsuță poștală. S-a efectuat pătrunderea la Asociația Scriitorilor și studiu de specialitate cu tov. Canela de la T. S-a predat cheia. S-a instalat I. C. D. T. la Asociația Scriitorilor pentru „Nica”*».

Nu știu care este diferența dintre cele două mijloace de ascultare – I. C. T. și I. C. D. T., dar ... ajuns aici ...

Stop! M-am oprit! Nu mai pot să scriu de câteva zile. Sentiment de zădărnicie. Ce caut eu în acest dosar cu ofițeri de securitate și delatori? Cine va citi acest eseu când aproape majoritatea oamenilor cred că știu totul despre Securitate – cum mi-au declarat unii amici – iar, numai cinci mii de persoane au avut curajul și curiozitatea să ceară dosarul la CNSAS? Mulți dintre colegii scriitori nu așteaptă decât să afle: «*Cine a fost turnător?*» Memorie? Suferință și amintire? Nimic, sau foarte puțin ... Istoricii vor ține locul «remușcării și a iertării!» Securitatea din România va fi analizată – în cel mai bun caz – așa cum au fost studiate Gestapoul sau KGB-ul și se va uita suferința personală a sutelor de mii de nevinovați uciși moral și fizic.

La începutul eseului am enumerat motivele pentru care am început să scriu despre acest dosar. Ajuns aici, argumentele nu mai rezistă ... ce caut eu după o viață de umilință (12 ani la «munca de reeducare» cu o diplomă universitară în buzunar), de frică, suferință, pierderea familiei și a fratelui ... foamete, frig, exil? Am senzația că în fiecare zi pot să-mi pierd mințile și când, la plecare, o să răsucesc cheia în ușa o să uit să mă întorc acasă. Nimic nu este tragic sau dramatic! Nimic! Știu de la 18 ani că voi muri și gândul acesta nu m-a părăsit niciodată, poate de aceea nu m-am luat prea în serios și uneori am riscat – eu, prudentul și timidul – și am dat dovadă de curaj. Când a încetat să-ți fie frică de moarte, ai acces la ... Ce caut eu de o viață întregă în câte o cameră izolată, – singur dar nu însingurat –, uneori în frig, alteori fără să mănânc, în fața unei mese de scris și aștern pe hârtie gândurile, visele, speranțele, sfâșierile, întâlnirile, revanșele, despărțirile, iubirile ... ascultând vocile personajelor, vocile pe care le aud mereu în mine și când încerc să adorm? * Un singur răspuns: *Eu mă caut pe mine de o viață!* Cine este cel care stă în fața unui ordinator și încearcă să ordoneze gânduri, fraze, cuvinte și crede că a scris un roman genial? Ființa, sinele ascuns, *Je, Moi, Ça, Atman* ... pentru a sparge intervalul dintre mine și gândire, pentru a încerca să rostesc nerostitul, pentru a străpunge indiferența celorlalți, pentru a ieși din mine și a mă privi din afară

* «*Când auzi voci în tine este primul pas către alienare*» – Paul Valery.

și a înțelege că: *Acesta sunt!* Să-ți gândești viața și să-ți trăiești gândirea. **A Fi în Lume, Istorie și Timp ...**

Prin experiență și înțelegerea experienței și alungarea sentimentului de nemulțumire permanentă și în căutarea cunoașterii de sine ... Insatisfacție continuă, spirit critic exagerat și destructor, interdicția de a mai vorbi și de a nu greși prin «păcatul rostirii», tentația de a găsi «mistica tăcerii» ... flagelarea cu biciul ne-grăitului ...

Oare, în spatele analizei acestui dosar de securitate, nu se ascunde și dorința de a face puțin tapaj în jurul persoanei mele? Sau dorința de revanșă? Nu cred ... Am detestat orgoliul nemăsurat, megalomania, delirul de grandoare ... o maladie mai veche a scriitorului român pe care am găsit-o și în perioada dintre cele două războaie.

Nu am nici un merit că nu sunt orgolios și vanitos. Îmi lipsește «acest organ». Așa m-am născut și nu fac nici un efort. Când sunt la masa de lucru intru în concurență cu Balzac, Dostoievski și Flaubert, dar după ce ies pe stradă sunt un cetățean oarecare. Știu că: «*Vanitate, vanitate, totul este vanitate*». Când mă întâlnesc cu cineva care vorbește despre sine cu pieptul bombat, simt că nu este departe de o flagrantă prostie. Cel care îți spune în câteva fraze ce romane a publicat, câte premii literare a primit, apoi îți strânge mâna și a plecat, încă nu a înțeles nimic din rostul și sensul lui pe pământ și în timp. El nu știe că ființa este ceva neterminat care cere să-l căutăm permanent. Pentru ei nu este nimic tainic, misterios și mistic. Omul nu poate ieși din planul material și al formelor decât prin credință și metafizică. Nu există speranță decât în disperarea depășită ... dar trebuie să intri în disperare. Nu «umilință» ci «umilitate» pentru toate fenomenele naturii și ale existenței. Dumnezeu ne-a oferit un bilet de tren pentru o călătorie, dar nu ne-a spus stația de destinație și nu ne-a dar nici biletul de întoarcere.

Toate ideile «Prințului Florentin» – «*acționează ca leul și vulpea*» sau «*învinge prin forță, voință și abilitate*» – mi se par nevolnice și neadecvate. Chiar și fraza pe care am repetat-o de mai multe ori: «*Lată! Vă trimit precum oile în mijlocul lupilor, fiți deci prudenți precum sunt șerpii și puri cum sunt porumbii*», o găsesc dulceagă, îndepărtată, inactuală ... Eu nu am trăit într-o

lume de lupi sau lei, eu am trăit printre furnici devoratoare, șoareci și șobolani agresivi, păianjeni otrăviți, hiene turbate ... un bestiar în care nu s-a inventat un animal corespunzător acelor timpuri ...

*

Încerc să-mi amintesc o zi în care mă duceam la asociația scriitorilor. Deschideam ușa, spuneam: «Bună ziua» și vedeam cele două secretare la mesele lor. Una dintre ele îmi zâmbea (doamna R.), cealaltă era mereu încruntată și supărată ... Intram în birou și îmi vedeam de treabă. Acum, când citesc dosarul de securitate, îmi dau seama că una dintre ele era «Rada». Ea a dat cheia de la ușa principală unui ofițer de securitate pentru a monta în aparatul telefonic ceea ce ei numea: I.C. T. sau I. C. D. T, adică receptoare cu care îmi înregistrau convorbirile telefonice. Cum ar fi trebuit eu să procedez pentru a fi «*prudent ca șarpele și pur ca porumbelul?*» În această strategie a disimulării, simulării, minciunii, perversiunii mentale și sufletești cum arată «Rada» acum? O ființă non-ființă; un om-anti-om; sub-sau-infra-uman? O biată femeie care din motive neștiute avea senzația că joacă un rol important și își asumă o responsabilitate ...

Rada este un personaj pe care l-am întâlnit într-o pădure și în dreptul fiecărui copac las o piatră pentru a nu rătăci drumul în povestea pe care mi-o spun de-o viață și pentru a mă întoarce în trupul și sufletul de atunci pe care au încercat să mi-l fure și de fiecare dată – în acest ocol rătăcitor – m-am regăsit îmbogățit și împlinit pentru a spune din nou, și din nou, și iarăși: «*Acesta sunt!*»

*

În «Nota de analiză» DSS-SMB 122/VH tov. Căpitan Vociliaș, cu acordul șefului de colectiv, lt. maj. Creța Ș., îl informează pe șeful de serviciu, maiorul Maiereanu Vasile: «*A fost instruită sursa „Rada” să ne informeze dacă obiectivul, la locul de muncă (Asociația Scriitorilor) face afirmații interpretative și care sunt persoanele care-l vizitează mai des. În urma acestui instructaj,*”

sursa a relatat că Nedelcovici este o fire închisă, se consolează și este reținut în discuțiile pe care le are la Asociație».

În «Nota raport» DSS-SMB, 9.06.83 sursa „Rada” informează despre apropierea dintre mine și C. Țoiu și: «*Și-a exprimat indignarea și nedumerirea că filmul „Faleze de nisip”, al cărui scenariu l-a făcut, a fost scos de pe ecrane fără să se dea nici o explicație clară.*».

Sigur, aceste informații pot apărea acum banale și lipsite de gravitate, dar atunci erau importante pentru că Securitatea voia să afle ce reacții am, ce intenții și cum să poată preveni o acțiune care i-ar fi pus într-o situație dificilă, sau, cum se spunea: «o acțiunea dușmănoasă». În contextul de atunci erau de o deosebită gravitate ...

Toate «Notele de raport» sau «Notele de analiză» pot lăsa impresia – la prima lectură – unei urmărituri de rutină a celor care vroiau să-și justifice salariul și să-și păstreze un loc în ierarhia puterii. Uneori am senzația că întreprind o muncă de «arheologie socială» în care înlătur, cu răbdare, primul sau al doilea strat de pământ care acoperă prin – disimulare, simulare, complicitate, perversiune – un obiect prețios și la urmă voi avea revelația cercetărilor și descoperirilor mele.

În «Nota de analiză» din 30.09.1983, după ce sunt enumerați informatorii – Crin, Relu, Radu și Rada – rezultă că au luat măsuri de instalație I. C. D. T și I. C. T. atât la domiciliu cât și la Asociația Scriitorilor. Urmează apoi o caracterizare destul de exactă, ceea ce presupune spirit de observație și intuiție psihologică: «*În relațiile cu oamenii, obiectivul adoptă o atitudine extrem de prudentă, ascultă părerile celor din jur cu privire la subiectul pus în discuție și intervine uneori cu afirmații echivoce care pot fi interpretate negativ având aspect tendențios*»

Până acum nu am făcut altceva decât să înlăturăm primul strat de «pământ din rutina birocratică» ce ascundea adevărata piatră prețioasă. În ultima pagină din aceeași «Notă de analiză» se spune: «*Având în vedere aspectele raportate mai sus, consider că o măsură eficientă care se poate lua asupra lui este menținerea în contactul nostru, efectuarea unor întâlniri la Asociația Scriitorilor, la domiciliul său (în bloc domiciliază mai mulți scriitori), ori în alte locuri frecventate de scriitori, pentru a*

se crea impresia că aceasta colaborează cu organele de securitate. Totodată urmărim atât influența pozitivă și o dezinformare a sa. Având în vedere că este o persoană inteligentă (cu o mare putere de sesizare și analogie) se impune ca întâlnirile să se facă după o temeinică pregătire». Semnează căpitanul Voicilaș.

Iată cum procedau «băieții noștri»: provocarea împrejurărilor de a fi în locuri publice pentru a se auzi ce păreri am, lansarea zvonului că aș fi colaborator cu Securitatea pentru a mă compromite și în același timp influențarea pozitivă sau dezinformare. Cu alte cuvinte: capcanele ispititoare ale puterilor, defăimarea prin sugerarea că sunt o «sursă» și în același timp temperarea.

Atenție! Umblați cu mănuși albe! Temeinică pregătire înainte de a se acționa!

Securitatea știa că dacă asupra unei persoane se lansează zvonul că este «colaborator», își pierde buna reputație și totuși, lucrătorii-ofițeri din securitate nu înțelegeau că profesiunea lor este detestată pentru că ei ... «apărau cuceririle revoluționare». Dezinformarea și bunul plac! Iată cele două căi prin care se acționa. Dacă au înțeles că nu voi accepta nici un «compromis» și nici nu pot fi «corupt», atunci au recurs la «compromitere»: discreditare, reputație pătată, murdărire, eliminarea din cercul de prieteni, marginalizare, distrugere ...

Din «Nota raport» S. M. B/122 NH/18.06.1984, aflăm că: «sursa» Rada este din nou pe urmele mele și îl informează pe locotenentul Voicilaș: *«De circa două luni B. Nedelcovici este mai retras de la activitatea Asociației, pleacă din București perioade lungi fără să spună unde a fost și când pleacă. Într-o discuție i-a relatat că vrea să se căsătorească fără a spune cu cine, deși sursa a insistat. Sursa a aflat că ar fi cuplat cu fosta secretară a Președintelui U. S., sursa neamintindu-și numele acesteia».*

Sigur, «sursa» trebuie să-și îndeplinească rolul asumat și dacă nu avea nimic de raportat, inventa, adică își mințea stăpânul. Cum aș fi putut să-i mărturisesc cuiva intenția de a mă căsători? Dar rețeaua țesută în jurul meu era destul de deasă și strânsă, deoarece în rezoluția pusă pe marginea paginii: *«se va lua legătura cu tov. loc. col. Achim pentru a stabili cine este fostă secretară de la U. S. și cum era cunoscută».* Și iată cum din min-

ciună în minciună se continuă ancheta și se ajunge la locotenent colonelul Achim – care răspundea de Uniunea Scriitorilor – pentru a afla amănunte din viața mea privată.

Se continuă în aceeași direcție, deoarece din «Nota de analiză» din 18.03.1983 aflăm că Securitatea voia să cunoască ce legături erau între mine, E. T. și fiica ei, R. T. (care plecaseră în străinătate) și prin «sursa» Rada să știe dacă primesc corespondență la Asociație. Și în continuare: *«Deoarece a revenit din călătoria efectuată în Franța și dorește să plece imediat înapoi pe motiv că fratele său este grav bolnav, să raportăm Direcției de pașapoarte să nu-i dea drumul fără avizul nostru»*. Deci, plecând de la relațiile presupuse cu o secretară a Uniunii Scriitorilor, trecând prin legăturile avute cu două persoane plecate în străinătate, se ajungea la controlul și interdicția de a avea un pașaport. Aspecte mai puțin importante duceau la hotărâri grave: libertatea de a călători și de a decide propria viață.

«Nota raport» din 5.04.1985 este interesantă sub trei aspecte: primul: «Sursa» Rada s-a întâlnit cu maiorul Prodan în «Casa Evei», deci nu cum credeam la Asociație. Al doilea: *«Nu a trecut pe la Asociație în ultimul timp motivând că este bolnav»*. Și al treilea: rezoluția pe marginea paginii: *«Să-i controlăm atent comportarea și relațiile în această perioadă în care așteaptă răspuns de la pașapoarte»*.

Nimic nu era fără un rezultat concret ... Din «Raportul» – 7.05.1985 – aflăm că «sursele» și-au jucat bine rolul de informatori, iar părerea lor a fost decisivă: *«Sursele „Crin”, „Rada”, „Ion Pricop” au relatat că cel în cauză nu mai prezintă garanția întoarcerii în țară, iar prezența sa în străinătate ar aduce prejudicii politicii partidului și statului nostru»*. Rezoluția era o consecință firească a informațiilor date de surse: *«Cu propunerea de avizare negativă a cererii numitului Nedelcovici Bujor de a se deplasa în Franța»*.

*

Să continuăm «filmul» pe care l-am început: «O zi din munca la Asociația Scriitorilor». Parcă aş avea sub priviri un aparat de fotografiat și prin «zoom» încerc să mă apropiu de chipul secretarei. Era brunetă, ochii negrii, talie mijlocie. Îi simt

și acum antipatia și ura. Colega ei era blondă, ochi albaștri, cu un zâmbet fals pe față – doamna R. Sigur, amândouă știau despre ce era vorba, dar una sigură era cu adevărat «sursa», sau poate se suspectau chiar și între ele. Ce simt pentru această femeie, acum după trecerea a 17 ani?

Încerc să nu fiu ipocrit, să nu mă consolez cu o iertare creștinească sau să cred că poate a avut remușcări, regrete etc. Nu așez această analiză sub ideea moralității, ci a conștiinței care s-ar putea interpreta: o conduită constantă de-a lungul timpului reprezentată de un echilibrat care mergea pe o frânghie suspendată ce traversează o prăpastie și evită să se prăbușească în abisul ce se află în stânga și dreapta. Sunt persoane care sunt nu imorale, ci «a-morale», lipsite de conștiință ... și în cel mai bun caz își justifică acțiunea printr-o bună (falsă) credință și un scop pozitiv.

În urmă cu un an, am asistat la o conferință a lui Ernst Nolte, autorul remarcabilului volum «**Războiul civil european – 1917-1945**» și «**Fascism și comunism**». Caut prin bibliotecă, dosare, caiete, note, însemnări ... răstorn, răvășesc și ... în sfârșit găsesc paginile pe care le-am scris atunci. «*După ce l-am văzut și ascultat pe E. N., îmi va fi aproape imposibil să condamn ceva sau pe cineva. Nu-mi rămâne decât să înțeleg situația concretă, împrejurările istorice și racordarea lor misterioasă și concomitent rațională*».

MARIAN

Poate cea mai amuzantă «sursă» este Marian.

În «Raportul informativ» SMB/Serviciul 120/122/CT din 29.11.1983 (pagina 132 din dosar) se scrie: «*În legătură cu Nedelcovici Bujor, sursa noastră „Marian” la întâlnirea din 26.XI.1983 ne-a relatat următoarele: Este instrumentul scriitorilor români de naționalitate evreiască. Prin manevrele acestora a ajuns la secretarul Secției de proză și un fel de adjunct al lui Constantin Țoiu de la Asociația scriitorilor din București. Ca secretar al Secției de proză participă la anumite acțiuni dubioase puse la cale de Nicolae Manolescu și Eugen Simion. De altfel, Bujor Nedelcovici este conjudețean cu Eugen Simion și cu Iorgulescu*».

Mircea și acceptă orice acțiune întreprinsă de acesta. Deși aparent pare o fire inocentă, în fond Bujor Nedelcovici este un element de neînțeles și prin atitudinea sa lasă să se înțeleagă că nu agreează linia politică din domeniul creației».

Aspectul rizibil dar și pervers-periculos este că aș fi fost «instrumentul scriitorilor români de naționalitate evreiască». Caracterul rasist și antisemit este evident. „Marian” nu se mulțumește cu atât, dar spune că aș pune la cale acțiuni dubioase fără să explice care erau acelea și că aș fi «concetățean cu Eugen Simion și Iorgulescu Mircea» pentru a crea impresia că Securitatea s-ar afla în fața unui grup care ar pregăti un complot. Nu este exact că aș fi concetățean cu Simion și Iorgulescu și ce importanță ar avea dacă ne-am fi născut în același oraș sau sat, fiecare urmându-și destinul său.

Nota hazlie este data de îmbulzeala «surselor» și excesul lor de zel, dar și din rezoluția ce se află scrisă în subsolul paginii: «Marian nu a primit sarcini pentru acesta deoarece nu are posibilități». Cu alte cuvinte ofițerul de securitate care s-a întâlnit cu „Marian”, recunoaște implicit că toată informația a fost o pură invenție. Dar, în continuarea rezoluției se spune: «Nota se va exploata la indicativul 122/VH». Chiar dacă «sursa» nu avea posibilitatea să se informeze exact, totuși era bine ca declarația să fie clasată la dosarul meu, adică: 122/V. H.

În România anilor 1983, circulau multe anecdote cu Bulă și Radio Erevan. La Radio Erevan s-au transmis mai multe știri care se dovedeau exagerate, printre care: «Nu este adevărat că a furat o mașină, ci ... doar o bicicletă». Și bancul continua până când ascultătorul afla că toate știrile erau inexacte, dar ... fuseseră transmise. Poate «cazul Marian» a fost inspirat de Radio Erevan?

RELU

Din «Nota raport» D. S. S/SMB/122/FL (pag. 230 din dosar) aflăm că: «Prin sursa Relu de la Cartea Românească vom intra în posesia manuscrisului respectiv și a referatelor întocmite».

Editura Cartea Românească era o adevărată pepinieră de informatori ai Securității: Crin, Marian, Călin, Mirel și iată acum

Relu. Presupunerea se confirmă deoarece în «Planul de măsuri» MI.DSS.SMB se spune: *«Prin sursa Relu care deține o funcție de conducere în cadrul Editurii cartea Românească, se va acționa în direcția reluării dialogului oficial cu obiectivul în ideea convingerii acestuia să opereze modificări de natură a înlătura asocierile posibile ce se fac dintre nuvela (este vorba de «Căpetenia din golf» din volumul de nuvele «Oratoriu pentru imprudentă») în litigiu și romanul publicat în Franța».* Și pentru că nu erau suficienți delatori de la aceeași editură, în același «Plan de măsuri» se face apel la un alt cadru din conducerea Ed. Cartea Românească; *«Într-un mod similar se va proceda și în privința lui George Bălăiță spre a-i dovedi celui în cauză că manifestă bunăvoință, așteptându-se și din partea autorului să adopte o atitudine similară».*

Relu nu se mulțumea să dea informații privitoare la manuscrise, dar face aprecieri și asupra persoanei mele. În «Nota raport» SMB/122NH din 14.12.1983 se poate citi: *«Bujor Nedelcovici apare drept un scriitor liniștit, amabil, care nu se angrenează în discuții ostile. Această comportare la început lasă o impresie plăcută, impresia unui om onest, care își vede de scrierile lui. Studiindu-l mai atent, stând mai mult în preajma lui, îți poți da seama că este o fire abilă și prudentă. Numai în grupuri mici de prieteni devine deschis și spune ce gândește. În aceste împrejurări face unele afirmații tendențioase cu privire la libertatea individului și la politica culturală a partidului statului nostru».*

Trebuie să recunosc că am citit cu un oarecare interes părerea «sursei Relu». Iată – mi-am zis eu – cum arătam în ochii lor! Amănuntele relatate nu erau departe de adevăr, ceea ce dovedește că Relu era un bun observator și merita să lucreze (și să mă «lucreze») la Editura Cartea Românească.

Relu era activ deoarece îl găsim dând informații în mai multe «Note de analiză și raport»: paginile: 137, 170, 172, 218, 231, 254, 310 ... Relu și-a justificat din plin funcția, avantajele și salariul ...

*

În ce lume trăim când Relu și ceilalți turnători mișunau în jurul meu și a unor manuscrise? Câtă muncă, tensiune, nervi,

efort și tevatură pentru publicarea unor cărți? Acum, la vârsta maturității de gândire, mă întreb cât am reușit să-mi depășesc condiția de om și intelectual într-un spațiu și timp damnat? Cum s-a produs trecerea de la cel care încărcă în camioane materiale pentru uzinele electrice de la Bicz și Orașul Stalin, până la cel care ținea un stilou în mână și încerca să afle cum se scrie un roman? Ce rost și ce sens a avut existența mea? Întrebări ce ar putea părea naive, dar ... Răzvrătire și protest împotriva asupritorilor? Aveam nevoie de un adversar pentru a-mi descoperi energia vitală și de creație? Nu cumva a fost o simplă **reacție** la o **acțiune** de distrugere împotriva căreia m-am revoltat instinctual și am descoperit vocația de scriitor? Nu cumva aveam nevoie de disprețul și ura lor pentru a afla cine sunt?

Întotdeauna am avut senzația că trebuie să recupereze ceva ce mi s-a furat sau n-am avut timpul necesar să-l cunosc din lecturi. Am dus lipsa unui model intelectual și moral, de un «guru», cum au avut cei din «Cercul de la Păltiniș». Mediocritatea, incultura și prostia era cea mai cumplită pedeapsă a pedepsitorilor. Eu aflam ceva care ceilalți știau de mult timp. După ce am terminat liceul I. L. Caragiale de la Ploiești, nu știam nimic despre Bacovia, Barbu, Bлага sau Hortensia Papadat-Bengescu, deoarece nu erau înscriși în programa școlară. Am traversat o perioadă în care cultura era decretată de culturnicii conduși de Răutu și care scotea din biblioteci autorii interziși. După mai mulți ani la rândul meu am fost interzis și cărțile aruncate în depozite ... De unde provine această senzație de frustrare și nemulțumire pe care o trăiesc de o viață întreagă? De ce nu mă împac cu mine?

Am fost tentat să scriu un eseu despre «elite, corpul de elită și omul de elită».

În Sparta titlul de «*omoioi*», egali, era acordat exclusiv unei elite care deținea puterea. În Anglia, titlul de «*pair*» a fost consacrat lorzilor. Vico era de părere: «*Oamenii vor să depășească egalii lor și apoi să plaseze superiorii sub ei*».

În România înainte de război a fost o elită intelectuală, culturală, politică, științifică, profesională și militară. Tatăl meu a fost ofițer de cavalerie și a aparținut Regimentului 10 Roșiori care făcea parte din elita militară. În brevetul uneia din declarațiile (a avut mai multe) pe care le-a primit în primul război mondial, era

scris: «*Ordinul Steaua României cu spade și gradul de Cavaler cu panglică de Virtute Militară*». Deci era considerat «Cavaler» și titlul se transpunea în viața obișnuită prin deviza: «*Pe cuvântul meu de onoare*» care nu mai îngăduia nici o îndoială. Onoarea și demnitatea erau virtuți reale care garantau relațiile dintre oameni. În 1990 am primit titlul de «*Chevalier dans l'Ordre des Arts et des Lettres*», acordat de Ministerul Culturii al Franței. Nu am simțit în «corpul fizic, mental și spiritual» că am devenit ... cavaler. Poate că nu am avut o cultură a ordinelor cavaleriești, cum a fost în Occident. Nu a răsunat în suflet nici un ecou! Talgerul meu era spart ... Poate a fost spart la Bicz când un șofer mi-a dat o palmă și mi-a spus: «*Ce-i cu tine printre noi?*» Poate a fost spart la Vama Veche când comandantul de grăniceri m-a lovit cu pumnul în ceafă și a urlat: «*Ce căutai acolo?!*» Și eu m-am trezit amețit de lovitură, ținându-i mâinile și țipând: «*Sunt un scriitor!*»

Și vă iert ... vă iert pe toți, chiar dacă m-am simțit exilat în mijlocul propriului meu popor, pentru că nu vreau să plec din această viață cu toată mizeria voastră pe care mi-ați aruncat-o în sufletul ... Și vă iert, vă iert pe toți, chiar dacă acum, la vârsta mea, nu mai pot să plec într-o aventură și în căutarea unui nou Graal ...

*

De mult timp, dar în special în ultimii zece-cincisprezece ani, fac un coșmar de două sau de trei ori pe săptămână. Visez că îmi pierd geanta cu acte sau cineva îmi fură portofelul. Intru în panică, strig, cer ajutor, mă trezesc transpirat și de câteva ori am căutat geanta prin cameră pentru a mă asigura că nu am pierdut-o și că visul nu a fost adevărat.* Am vrut să aflu cauzele profunde ale acestui vis care se repetă cu o frecvență până la obsesie. În subconștient s-a ascuns lipsa de legitimitate publică și oficială. Eu nu am fost mult timp recunoscut ca individ – stare civilă și personală – pentru că în facultate ascunsesem că tatăl meu fusese ofițer, după terminarea facultății am fost nevoit să

* Freud «*L'Interpretation des rêves*» și «*Totem et Tabou*» și Jung «*Dialectique du moi et de l'inconscient*».

muncesc ca simplu descărcător de materiale și să ascund că am o diplomă ...

Când am ajuns în Statele Unite – invitat de Universitatea Norridge de la Los Angeles – la frontiera de la New York, am fost oprit și interogat. De ce? Polițistul, căruia i-am dat pașaportul, a simțit că «sunt bizar și am ceva suspect». Da! Avea dreptate! Trăiam «teama frontierelor». De fiecare dată când ajungeam la o frontieră, îmi era frică să nu-mi refuze trecerea. Când ajungeam la aeroport sau trenul ajungea la Curtici, eram obligat să-mi deschid geamantanul, să scot toate lucrurile și să le întind pe o bancă, să fiu scotocit și răsucit pentru a găsi un obiect interzis. Eram «a priori» un suspect și un posibil infractor.

O frustrare esențială de lungă durată, care a afectat «Eul profund» («Surmoi», «Substanța») și care s-a accentuat în exil deoarece am obținut naționalitatea franceză după cinci ani și riscul de a-mi pierde legitimațiile ar fi însemnat să iau drumul de la capăt ... Trăiesc o absență, o leziune afectivă de care nu pot să mă vindec. Inconștientul – psihologia abisală – a fost atât de profund afectat, încât îmi trimite constant simptome de angoasă. Mult timp, nu am fost recunoscut decât prin cărțile mele ca autor, dar ca persoană civilă am fost ignorat, chiar dacă am avut un buletin și o legitimație. Identitatea a fost interioară dar nu autenticată de oficialități care parcă nu m-ar fi recunoscut ca cetățean cu drepturi și libertăți ... Sunt încrezător că prin această carterapie – care sper că va fi ultima – se va produce o schimbare profundă («metanoia») interioară și exterioară. Ființa ce se află într-un spațiu și timp determinat, intră în competiție cu ființa infinită și nemuritoare. Senzațiile și percepțiile o salvează în lumea reală și iluzorie pentru a nu fi conștient de finitudinea și caracterul efemer al vieții limitată în infinitul mic ...

*

Dar să revenim la elite și la oamenii de elită: «*l'homme éveillé*», «*l'homme illuminé*».

Ar fi superflu să vorbim despre noblețe și spirit aristocratic. După revoluțiile liberal-democratice trăim în societățile culturii de mase (care a invadat spațiul public), a egalității cu orice preț, a uniformității, a mondializării, a pierderii identității individuale și

geografice, a limbii, a suveranității statele – omul-pastă – și am pierdut spiritul ierarhiei și al valorii individuale și diferențiale. Libertatea înseamnă – pe lângă alte considerente – și independența elitelor. Joseph de Maistre, Tocqueville, Renan și Nietzsche au pledat pentru «*non-contamination de la vie forte et créatrice par le tropeau entaché d'impureté*». Comunismul a fost o tiranie a ignoranților, a mediocrilor, a spiritelor superficiale, grobiene, geloase și invidioase care au dus la aneantizarea indivizilor de excepție și a creatorilor de frumos. Geniile nu sunt un miracol, ci un efort de răbdare și strădanie creatoare acumulate de-a lungul mai multor generații.

Se știe că elitele din România au fost distruse cu dexteritate și minuția unui măcelar care scotea carnea de pe oasele unui trup viu și poate de aceea imaginea țării seamănă cu un schelet umblător desprins din pânzele lui Bosch, Brueghel, Goya sau Rembrandt.

«Lucrătorii» aflați în slujba lui Nicolșky și Drăghici au luat numele persoanelor publicate în Monitorul Oficial – care au deținut funcții în perioada '40-'44, indiferent dacă un ministru funcționase o lună sau două sau un an –, i-au arestat și trimis în închisoare sau într-o colonie penitenciară. Astfel au dispărut oamenii politici, intelectualii, mici burghezi și chiar țărani (chiaburi), toți prinși în malaxorul distrugător al terorismului de stat. S-a subliniat mai puțin faptul că rezultatul acestor pierderi imense de ființe omenești – care își asumaseră o răspundere politică, intelectuală și morală – se resimte și acum după aproape o jumătate de secol de comunism și doisprezece ani de «democrație». Un intelectual autentic – artist, scriitor, arhitect, medic – apare mai rar și se formează după trecerea multor ani de studiu și muncă. Dar cum se explică tentația unei elite culturale și artistice către compromisul cu puterea? Cum se explică faptul că scriitorii fac plecăciuni actualului Prim Ministru și sunt fericiți că au participat la decernarea premiilor Asociației Scriitorilor din București? Unii dintre ei erau mândri că au apărut în fotografiile publicate în ziare alături de Primul Ministru. Cum se explică faptul că un critic literar pledează pentru Dna. Bûșulenga pentru faptul că a încercat să-l apere atunci când era în pericol că va fi dat afară din facultate? Confuzia dintre un bine particular

și un rău general ... Oare această tentație către compromis, corupție și lașitate este un simptom actual? Nu cumva «turcirea» vine din vremuri trecute? Din «**Jurnalul 1981-1984**», scris de Monica Lovinescu, aflăm că atunci când a citit «Revista Fundației Regale» din 1940, consacrată celor 10 ani de restaurație ai lui Carol al II-lea, a constatat: «*Rămân uimită: deci plecaciunea la Curte, cu osanale și epitete umflata peste măsură era o tradiție. O știam, dar nu citisem textele. E înfiorător. Nu numai Arghezi, lingău vulgar, nu numai Călinescu care tot compara „curtea” lui Carol al II-lea cu a lui Ludovic al XIV-lea, nu numai Sadoveanu, dar și Camil P. (de Cezar P. ce să mai vorbim) care teoretizează asupra „statorniciei” regimului lui Carol al II-lea într-o Europă în ebuliție. Și câți, câți alții (...). Profund deprimată de această tradiție de lingăi. Să mai sperî ceva de la intelectualul român? Pe atunci nici nu erau forțați: o simplă vocație de a se gudura la picioarele stăpânului. Oricare ar fi. Evident că „stăpânul” fiind azi cel care e, asistăm la o caricatură a caricaturii.*»

Nu cumva tabloul de atunci seamănă cu cel de acum. Nu este surprinzător că un «colaborator» – el a recunoscut – Virgil Tănase și care a fost extrem de nociv în exilul românesc de la Paris –, este pentru al doilea mandat directorul Centrului Cultural de la Paris. Nu este de mirare că un grafician, Eugen Mihăiescu care făcea caricaturile lui Ceaușescu într-un ziar din New York, a devenit peste noapte prieten cu actualul președinte și a fost numit Ambasadorul României la UNESCO. Plecaciunile la «Vechea Poartă», turcirea mentalităților, balcanizarea uzanțelor (a nu se confunda cu civilizația din Bizanț) au o tradiție mai veche în moravurile și năravurile românești.

Ar putea fi superficială și inutilă analiza elitelor noastre actuale. Nu cumva este retorică întrebarea dacă mai poate fi vorba de un «om de elită?».

Cum să fii un om de elită când nu te-ai născut în perioada Greciei și nu l-ai cunoscut pe Socrate? N-ai trăit nici în Evul Mediu al catedralelor gotice, a Renașterii familiei Medicis, Machiavelli, Giotto sau Michelangelo, ori a Iluminismului dominat de gândirea lui Rousseau, Diderot ori Voltaire? Cum să accezi la o gândire și un stil propriu când cultura și istoria erau dominate de niște agramați vulgari și mincinoși cum au fost Roller sau Vitner?

M-am născut într-o cavernă a lui Platon din care nu puteam să văd nici siluetele trecătorilor sau să mă iluzionez că există o altă realitate.

Omul de elită nu este numai o excepție sau o personalitate marcantă. El este cel care exprimă un trecut, o tradiție, o religie, o cultură, principii și idei ... «o formă în spirit și o viziune a lumii». Omul de elită este cel care rămâne în picioare printre ruine și refuză să facă parte din turma de lupi și să urle în cor cu ei. El respinge ideea de a fi un câine în viață și preferă să fie un leu mort. Cum și care este secretul de a ajunge să fii un om de elită? Există o cale a «depășirii pe sus», și o alta «calea devenirii pe jos».

Yukio Mishima, scriitorul și locotenentul de armată imperială japoneză, și-a făcut harakiri în public în ziua de 25 noiembrie 1970 pentru că nu putea să trăiască într-o țară în care ideea de patrie nu mai reprezenta nimic. El a adoptat «calea de sus» a sfinților, martirilor și eroilor. Și în România au fost persoane care s-au imolat în fața Comitetului Central și pe pârtia de schi de la Brașov. Dar cine își amintește de ei? Yan Palach, care și-a făcut autodafé în Piața Venceslav de la Praga, are un monument. Noi ne uităm eroii și martirii. Călugării bonzi budiști din Vietnam, își stropeau hainele cu benzină și apoi își dădeau foc protestând împotriva războiului. Unii preoți din țară erau ofițeri de securitate și poate de aceea Patriarhul Teoctist a cerut ca dosarele preoților să nu fie deconspirate și nici cerute de CNSAS.

Cei care nu au grația și vocația martirului sau a eroismului, au găsit «calea de jos». Au ales ca atunci când obstacolul era prea dur și rezistent, nu era bine să te lovești cu capul de zid. Era bine să ocolești interdicția sau pragul și să cauți o altă cale. Eu am adoptat «calea de jos» care m-a ajutat să mă ridic la «calea de sus a devenirii». De la condiția de «*débardeur*» (încărcător de camioane), la condiția de scriitor. În perioada extrem de dificilă când așteptam (sindromul de așteptare) publicarea romanului «**Al doilea mesager**» am scris cele mai bune pagini din tot ceea ce am creat: nuvelele fantastice din volumul: «**Oratoriu pentru imprudență**», nu pentru că cenzura m-ar fi obligat să găsesc noi căi de exprimare, ci pentru că eram ... total și definitiv liber ...

Oare am devenit eu, acum la bătrânețe – cuvântul mă înfioară – un om care face parte dintr-o elită? Nu știu! Singurul lucru pe care îl știu este că am trăit și am scris (am trăit pentru a scrie și am scris pentru a trăi) fără să am pretenția obținerii vreunui avantaj și nici gloria nu m-a interesat, ci pentru simplul fapt de a mă salva din viață ... din banalitatea și mediocritatea vieții ... calitatea vieții a fost mult mai importantă decât viața însăși ... rațiunii de a trăi îi adaug pasiunea de a trăi care ajunge la o estetică și un stil de existență ... efortul de a atinge treapta acolo unde poți să spui că: «Da» nu este contrar lui «Nu», «Frumosul» nu este contrar «Urâtului», «Binele» nu este contrar «Răului», ci demonstrează înțelegerea integrală și globală că dincolo de tot ce le desparte și diferențiază se află ceea ce «unește contrariile» și prin această cunoaștere ai obținut o viziunea universală a vieții, a lumii, a spiritului și nu ești departe de Oedip care după ce și-a scos ochii a spus: «*Totul este bine*».

Și totuși ... există o diferență-opoziție ireductibilă și incontestabilă dintre cel care ucide – moral sau fizic – și cel ucis ...

... alți informatori și surse

SUCIU

Îl găsim în dosar la paginile: 57, 88, 90, 91, 92, 98, 107, 108, 110, 139, 156, 159, 163, 164.

Suciu era în legătură cu lt. col. Strat Vintilă și lt. Voicilaș de la DSS-SMB. Era instruit pentru a afla ce discut la Asociația Scriitorilor (subiectele ședințelor Secției de proză), la Uniunea Scriitorilor și în special la editurile unde depusesem manuscrisul romanului «**Al doilea mesager**» și volumul de nuvele, «**Oratoriu pentru imprudență**».

ION PRICOP

Sursa a dat relații și rapoarte pe care le găsim în dosar la paginile, 157, 160, 177, 184, 198, 209. Informatorul era în legătură cu maiorul Prodan și locotenentul Vocilaș de la DSS-SMB.

Se interesa în special de activitatea de la Asociația Scriitorilor și în «Nota raport» din 15.03.1984, spune: «*B. Nedelcovici, la ultima ședință a Secției de proză a afirmat că intenționează să-și dea demisia din funcția de secretar deoarece nu ar fi putut să facă nimic din planul de muncă al secției ca: pensionarea scriitorilor, admiterea de mai multe cereri de primire în Uniune și nu a reușit să întreprindă nimic pentru îmbunătățirea drepturilor de autori*».

Toate aceste declarații ar putea părea banale, dar Ion Pricop a fost întrebat ce părere are după ce am făcut o cerere de a face un voiaj în Franța. Iată ce opinie avea Ion Pricop: «*Sursele Crin, Rada și Ion Pricop au relatat că cel în cauză nu mai prezintă garanția întoarcerii în țară, iar prezența sa în străinătate ar aduce prejudicii politicii partidului și statului nostru*».

Ion Pricop este un scriitor! Iată de unde am aflat. În «Nota informativă» din 7.11.84, nu se mulțumește să-l informeze pe maiorul Prodan cu simple date despre mine, el își înmoaie penița în cerneală ... pentru o caracterizare literară, colorată, sprinteră și ironică: «*Figură și ton de țârcovnic, Bujor Nedelcovici are claritate în formulare când e vorba de planuri și programuri de lucru pentru secția de proză pe care o conduce doar cu numele, fără să aibă prestigiul predecesorilor săi, și nici activitatea ce părea, pe atunci slabă a acestora*». Confuz! Continuă cu același ton oral și intenții de scriitor inspirat, fără să știe că făceam gratuit munca de secretar al secției de proză: «*Așadar face omul școala ascensiunii, și, până una alta, storce tot folosul, personal se spunea pe vremuri de pe urma misiei pe care o deține, iar dacă vreun scriitor se plânge de niscaiva greutăți în munca sa secretarul secției are o replică grosolană*». Să-l ascultăm în continuare pe scriitorul nostru care folosește același stil jucăuș și face apel la metoda deriziunii: «*Mă rog, zice că Biroul Uniunii îl pune în imposibilitatea să lucreze, că nu s-a prea lămurit cu tezele și ante și post congrese ...*». Semnează Ion Pricop.

De reținut: «*Figură și ton de țârcovnic*». Râd. Fiul meu Grégorie mă întreabă din camera alăturată: «*De ce râzi tata?*». Cum să-i explic?

DORIN

În «Nota» luată informatorului de maiorul Ciobotă Tr. (DCS/SMB din 8.12.1982), aflu: «*Dorin îl apreciază ca un scriitor bun însă consideră că a picat pe panta misticismului. Se manifestă foarte credincios iar pe pereți are multe icoane (...) Se arată preocupat de creațiile sale literare iar în relațiile cu cei din anturajul său pozează a fi imparțial și evlavios*».

Lectura dosarului de securitate se dovedește a fi foarte instructivă deoarece aflu multe amănunte despre mine și cum eram privit de Dorin. La «*figura și tonul de țârcovnic*» a lui Pricop, se mai adaugă «*mistic, credincios și evlavios*». Cuvântul «*mistic*» era folosit în acea perioadă în care se considera că «*religia este un opium pentru popoare*», idee de sorginte marxistă. Nu se știa că «*mysticus*» (lat.) reprezenta o dogmă revelată, ceea ce este ascuns și inaccesibil rațiunii umane, iar «*mysterum*» (lat.) este ceva la care nu au acces decât inițiații. Nu este locul să vorbim despre misticismul ortodox, catolic, islamic, budist ... cabală, esoterism, ocultism ...

«Sursa» Dorin (care avea legătura cu maiorul Ciubotă I., maiorul Maieranu Vasile și căpitanul Voicilas), apare în mai multe «Note sau rapoarte de analiză». Dar să ne oprim aici.

MIRCEA POP

În informațiile pe care le-a dat «sursa» Mircea Pop, s-a referit la întocmirea «Almanahului literar» realizat de Asociația Scriitorilor, al cărui responsabil am fost o perioadă și la o ședință de la «România literară»: «*Mircea Dinescu a anunțat că dacă până vineri 1 octombrie 1985 nu i se publică volumul de poezii, se va așeza cu o pancartă în fața sediului Uniunii Scriitorilor, arătând că scriitorului nu se face dreptate și a propus să se constituie un sindicat separat al scriitorilor. O atitudine „convulsivă” a avut și Bujor Nedelcovici care s-a plâns și el și ar fi afirmat că la edituri se duce de fapt o „politică împotriva creației literare originale, cerându-se numai lăudăroșenie”. O atitudine asemănătoare au manifestat Gabriel Dimisianu, Octavian Paler și Darie Novăceanu*».

Cele petrecute la ședința de la «România literară» sunt exacte și privitor la «Uniunea Scriitorilor» vom reveni. Mircea Pop nu aducea nimic nou ...

PRODAN și **DANIEL** nu prezintă importanță, în schimb, **COROIU** este interesant prin rolul pe care urma să-l joace: «Plan de măsuri», MI/DSS/SMB din 7.02.1985: *«Sursa Coroiu va fi instruită să-i trimită o scrisoare prozatorului Nicolae Breban, aflat de o perioadă lungă în Franța, în care printre altele să-i relateze că Bujor Nedelcovici după ce și-a publicat cartea în exterior îl defăimează și îl prezintă într-o manieră nefavorabilă activitatea și volumele pe care le preconizează să le tipărească la Editura Flamarion. Mizăm pe faptul că Nicolae Breban, cunoscut ca individ orgolios până la extrem și excesiv în reacții va încerca să-l compromită pe Bujor Nedelcovici în mediul emigrației române de la Paris».*

Iată ce le trecea prin minte «băieților» de la Securitate: zâzanie, discordie, compromitere, defăimare și punerea în evidență a slăbiciunilor omenești pentru a provoca o atitudine: «*extremă și excesivă în reacții*». Nu trebuia să fii un Iago intrigant sau să reprezinți demonul intelectual al lui Mefisto pentru a declanșa o serie de reacții care scoteau la suprafață «răul» – unde malum – ce se ascunde în sufletul fiecăruia dintre noi și de care ei profitau mizerabil.

CHIVU era un informator care se afla la Editura Albatros și care dădea relații despre manuscrisul romanului «**Ereticul împlânzit**» («**Al doilea mesager**»). El spune că am refuzat să fac modificările cerute și în cele din urmă mi-am retras manuscrisul.

PANDELE era în legătură cu Vasile Băran care transmitea Securității cele petrecute la România literară și la Uniunea Scriitorilor.

DALTON, **NIKI**, **LECTORUL**, **DONICI**, **CĂLIN**, **URZICEANU** nu prezentau importanță prin informațiile pe carele dădeau, decât că făceau parte din rețeaua invizibilă ce mă înconjura și mă urmărea «pas cu pas și cuvânt cu cuvânt».

SARA este «interesantă» în măsura în care am aflat că lucra pentru «Inspectoratul M. A. I., Securitatea Sinaia» și relatează amănunțite: «*Nedelcovici Bujor locuiește la Vila 2 și este văzut mai tot timpul cu Constantin Țoiu și cu numita P. E. care are repartiție de la Cinematografie și despre care se spune că ar fi concubina acestuia*».

ALEXANDRU, informa Securitatea (pe mai multe pagini – 333, 339) despre perioada în care am cerut exil la Paris, activitatea literară, relațiile pe care le aveam cu Monica Lovinescu și Virgil Ierunca, situația materială și făcea uneori aprecieri în legătură cu exilul românesc de la Paris. Datele erau culese de la cei care veneau din Franța, printre care scriitorul H. S. (nume real). Informațiile erau scrise de către un intelectual care știa să formuleze frazele, să fie sintetic și în același timp să acorde o importanță detaliului semnificativ. Notele informative erau scrise de el (spre deosebire de celelalte informații ale surselor care erau scrise de ofițerul de legătură), caracterul literelor erau bărbătești și semnătura Alexandru era caligrafiată fără nici o ezitare în intenția de a o falsifica.

Cine era Alexandru? Mi se pare că am văzut cândva această semnătură ...

CAPITOLUL IX

INFORMATORII ȘI FAMILIA

Am mai spus că citind dosarul de securitate am aflat o serie de amănunte din viața mea pe care nu le știam, prietenii și colegii care furnizau relații, dar nu mă așteptam să găsesc și detalii – care îmi erau străine – din familie. Pasionant! Nu regret că citesc acest dosar! Nu regret că îmi petrec vremea cu disecția acestui cadavru prin care fac medicină legală, dar și antropologie socio-culturală.

SANDA

Sanda («Nota» MI/MB din 9.10.1980 primită de maiorul Duțeanu Vasile) comentează cum a fost receptat de către scriitori «*Proiectul de lege privind limitarea drepturilor de autor*» și continuă să dezvolte ideea pe trei pagini semnaland că: «*scriitorii vor oferi spre publicare instituțiilor de peste hotare*». Printre scriitorii care și-au manifesta dezaprobarea și nemulțumirea privind această lege este menționat și numele meu, iar colonelul (indescifrabil) spune să o claseze la dosarul Bujor Nedelcovici.

Îmi amintesc că la apariția «*Legii privind limitarea drepturilor de autor*» prin care se interzicea ca redactorii unei reviste să fie remunerați pentru fiecare articol publicat, Ecaterina Oproiu, în revista «**Cinema**», pleda pe o coloană întregă pentru ca această lege să se aplice cât mai urgent, deoarece este nepermis ca un redactor să aibă un salariu și în același timp să primească bani și pentru articolele scrise în reviste și ziare. Toate bune și frumoase, dar pe Sanda o găsim în dosar după șapte ani în «Nota raport» din 14.02.1987 cu o declarație tot din domeniul culturii.

Sanda informează Securitatea despre relațiile familiare. «*De câteva zile sursa a fost sunată de o anume L. E. (nume real), pensionară, fostă economistă la Bancă, arătându-și nemulțumirea privind veștile transmise de fiica sa din Franța și anume:*

fiica ei L. C. M., fost arhitect la Studioul Cinematografic Buftea, a rămas în exterior stabilindu-se la Paris. (...) Anterior rămânerii în occident, aceasta se îndrăgostise de Bujor Nedelcovici și cu toată opoziția părinților trăiau în concubinaj. Recent, familia L. a primit un telefon de la fiica ei din Paris prin care aceasta le comunica faptul că Nedelcovici a sosit în capitala Franței, lăsând să se înțeleagă temerea că fiica ei ar putea fi convinsă de B. Nedelcovici să reia relațiile dintre ei. Sursa urmând să o mai viziteze pe E. L. pentru noi amănunte, ea cunoscându-o bine pe fiica rămasă».

Era în perioada când fugisem din țară și cerusem azil politic la Paris. Înțeleg din cele relatate de «sursă» că frecventa familia viitoarei mele soții, părinții ei erau îngrijorați că vom relua legătura începută din țară și – amănuntul cel mai important – Sanda o «cunoștea bine pe fiica rămasă», adică erau prietene. Iată cum Securitatea afla amănunte din viața mea începută la Paris.

Sigur, încerc să-mi imaginez cine era «sursa»? Poate este Luci C. sau Vladimir A.

«Nota raport» continuă la fel de interesantă și pasionantă: «Pe de altă parte E. B. (nume real) vecină de imobil cu Bujor Nedelcovici, i-a comunicat sursei că a observat periodic pe o verișoară a acestuia că intră în apartament scoțându-i diferite lucruri și ducându-le la o adresă necunoscută. De aici există părerea că apartamentul (proprietate personală) ar fi în curs de golire».

După ce am ajuns la Paris, i-am telefonat verișoarei mele A. D. și i-am spus un cod din care a înțeles că am rămas definitiv în Franța. Eram înțeleși că va lua o parte din lucruri, altă parte dăruindu-le lui N. M. și R. B. Sigur, vecina mea, traducătoarea E. B., auzise de la Vasile Băran (administratorul blocului) și de la alți vecini că am părăsit domiciliul, dar – mi se pare amuzant – că a informat-o pe sursă că «apartamentul era proprietate personală». De aici putem să înțelegem nevoia de clevetire și poate, de ce nu, dorința de a semnală că apartamentul poate fi ocupat de altcineva, recomandat de Securitate, știut fiind că celor fugiți în străinătate li se luau casele sau apartamentele, de altfel ceea s-a întâmplat. Apartamentul a fost repartizat fiului unui colonel de Securitate pe care l-am găsit în 1990, când m-am întors în România.

«Sursa» Sanda era pe urmele mele și încerca să cunoască de la E. L. ce se petrecea la Paris și care erau relațiile cu viitoarea mea soție. În «Nota raport» din 10.03.1998, aflăm că: «*Sursa a făcut o vizită la familia L. din București în virtutea faptului că erau în relații bune cu fiica acesteia rămasă la Paris*» (...) Bujor Nedelcovici îi poartă o deosebită afecțiune împotriva voinței familiei, deoarece prevăd că nu va avea nici un venit, iar fiica lor va fi nevoită să-l întrețină. C. L. locuiește la (adresa exactă) și este rudă cu G.D. (nume real)».

De reținut: familia era împotriva relațiilor mele cu fiica lor și adresa de la Paris era exactă. Securitatea știa precis unde locuiesc la Paris și «sursa» cunoștea relațiile de rudenie cu G. D., ceea ce presupunea că «sursa» era o veche prietenă a familiei.

«*Sursa a fost instruită să intre în corespondență cu ea pentru a stabili situația prezentă și în funcție de evoluția relațiilor să o îndepărteze de Bujor Nedelcovici*». Deci nu era suficientă ostilitatea părinților, ci și a prietenilor de la București ...

În «Nota» din 19.10.1987 primită de lt. colonel Oprîșor Onițoiu (se ocupa un ofițer cu grad de colonel) Sanda spunea: «*Am aflat de la familia L. că în luna septembrie încă mai locuia la fiica lor. B. Nedelcovici urmând să se mute într-o garsonieră oferită de Primăria Parisului. A fost văzut căutându-și o slujbă dar se pare că scrie un roman (s. n.) și ar avea un contract cu o editură. Are un ajutor social, așa am înțeles, dar e foarte mic și C. L. îl ajută foarte mult. Părinții ei sunt împotriva acestei legături și au condiționat venirea lor cu mutarea lui B. N.*». Semnătură indescifrabil. Rezoluția tovarășului Oprîșor Onițoiu: «*S-a discutat cu informatoarea «Sanda» să acționeze asupra familiei pentru a-și determina fiica să înceteze relațiile cu B. N.*».

Nu știam că părinții se opuneau atât de mult în privința legăturii mele cu C. L. și că «*au condiționat venirea lor cu mutarea*» mea din locuință. Iată un aspect care ar putea să fie amuzant pe care l-am aflat, acum după 16 ani – grație dosarului de Securitate –, dar nu cumva Sanda turna familiei E. L. «picătura de otravă în ureche» pentru ca ei să mă despartă și astfel să dea satisfacție Securității? Nu cumva Securitatea le-a dat părinților un pașaport tocmai pentru a-și atinge scopul? Dificil de imaginat această filieră insinuantă și perfidă ce pornea din București,

ajungea la Paris și viza: *Obiectivul!* Am impresia că unii oameni sunt ca niște vrăbii care ciugulesc în jurul lor firimituri ce cad de la ospățul corbilor care au vrut să mă transforme într-un cadavru! Ei bine! Nu le-am dat satisfacția asta, dar aud și acum piuitul vrăbiilor-oameni, graba lor de a țopăi pentru o firimitură de pâine și parcă îi ascult vorbind: «*Nu, nu știi nimic! Îți jur! Eu nu voiam decât să caut ...*».

*

Informația «se pare că scrie un roman» era exactă. Obținusem o cameră la „Cité Internationale des Arts” care se afla pe malul Senei. O cameră cu un pat, o masă și ... cam atât. Am continuat să scriu romanul «**Dimineața unui miracol**» pe care îl începusem în România. Camera era rece, ostilă, dar ferestrele se deschideau spre Sena și vedeam turla catedralei «Notre Dame». Imaginea mă salva de la disperare și singurătate. «*Dacă sunt aici, repetam eu, merit să trăiesc și să scriu ...*». Făceam deseori dușuri cu apă caldă. Îmi era tot timpul frig. Aveam dureri de cap – schimbarea de presiune atmosferică – și simțeam că tot ce mă înconjoară îmi era străin. Singurul lucru care îmi aparținea și mă salva era ... romanul. A fost colacul de salvare ori de câte ori era să mă înec, să înnebunesc sau să mă sinucid ... În romanul «**Dimineața unui miracol**» era vorba despre Maria care nu a reușit să rămână în exil la Paris, alături de Iosif, s-a întors în România, a traversat o perioadă de cunoaștere și inițiere (mai multe probe) și a trăit o «iubire în absența celui de care era îndrăgostită». La urmă, puterea magică și miraculoasă a iubirii, îl aduce pe Iosif alături de ea. Când am terminat cartea, mi-am dat seama că am ales – fără să știu – numele personajelor: Iosif și Maria. Poate în ficțiune trăiam regretul, suferința și sfâșierea despărțirii de țară. Mă întorceam prin scriitură «acasă» dar ... rămâneam la Paris. În fiecare zi, când mă vedeam în oglinda de la baie în timp ce mă bărbieream, îmi spuneam: «*Să nu înnebunești! Și în orice caz să nu plângi! Va veni o zi și o clipă când vei avea revelația și bucuria a tot ceea ce trăiești acum*».

*

Încerc să citesc mai departe ...

Obosit! Sleit de puteri! Silă! Greață! Mereu întrebarea: «Ce caut eu în acest infern care nu este nici cel puțin „**Divina Comedie**” pentru că eu nu sunt Dante, nu sunt îndrăgostit de Beatrice, iar comedia este abjectă și chiar trivială ... și poate nici nu este comedie!» Și atunci ce caut? Poate am intrat în acest «mecanism al dosarului» și m-am lăsat antrenat vrând să află ... Da! Vreau să aflau cine este «sursa» Sanda? Am afirma de multe ori în acest eseu că nu doresc să fiu «urmăritorul celor care m-au urmărit» Ei bine! Recunosc că spiritul și vechile cunoștințe obținute la Facultatea de Drept (în special la «Criminalistică», disciplină la care am vrut să rămân asistent dar din cauza originii nu am căpătat aprobarea), au apărut într-un mod surprinzător, acum, când am ajuns la «sursa» Sanda. Poate în acest eseu, am fost prea serios și grav, chiar dacă nu puteam să adopt o atitudine superficială. Ajuns aici, sunt ispitit să-mi imaginez că sunt prins în jocul pe care îl practicam în copilărie: «**Hoții și vardiștii**». Eu sunt «hoțul de liberate», «tulburătorul ordinii sociale», iar ei sunt «vardiștii și complicii lor». Să vedem cine va câștiga în cercetarea probelor din dosar, «vardiștii» fiind reprezentați de semnăturile lor, iar «complicii» nu au nici cel puțin numele lor adevărat ...

*

«Afacerea Sanda» ia o turnură gravă deoarece fiecare declarație (fără semnătură) este urmată de o «Notă» scrisă la mașină de către lt. colonel Oprișor Onițoiu – 122/ON 22.X.1987.

*«Părinții lui C. L. urmează să o viziteze la Paris până în preajma anului nou. Din relatările acestora a reieșit că la **sugestiile noastre (s. n.)** la care se adaugă convingerile lor, au reușit să o determine pe fiică să nu-l întrețină pe Bujor Nedelcovici. Ca urmare, fiica lor a comunicat că B. N. a primit o locuință, garsonieră, în insula „La Citée” (...). De asemenea, mai știa că acestuia i s-a propus un post la „Europa Liberă” dar cu toate insistențele a refuzat. Interviuul care l-a dat după rămânere aceluiași post de radio a fost ca urmare a condiționării sprijinului pentru obținerea reglementării șederii și a relațiilor cu oficialitățile franceze».*

Nu mi s-a propus nici un post la «Europa liberă» și am dat interviuri fără să fi fost condiționat nici de oficialități și nici de alte persoane...

În rezoluție pe aceeași pagină este scris: *«B. Nedelcovici este urmărit de noi în DUI. Sursa a discutat cu familia L. care urmează să plece la Paris, urmând ca la înapoiere să fie în posesia unor date suplimentare».*

Locotenent colonelul Onișoru Onițiu, la data de 10.11.1987, numai la o lună de la vechea «Notă» scrie o altă «Notă de studiu» în care reia istoria plecării mele, interviul dat la radio «Europa liberă» și: *«Cu toate încercările unor elemente ostile din emigrație și cercuri ale postului de radio „Europa liberă” de a-l antrena la acțiuni contra politicii statului nostru, a refuzat. Apreciem că poziția sa rezervată se datorează și influenței pe care o exercită asupra sa sursa noastră „Mircea” când s-au întâlnit în Franța. Din mijloacele speciale rezultă că menține relații cu Nicolae Manolescu pe baza unor înțelegeri codificate»*

Când credeam că am dezlegat câteva ște din rețeaua care mă înconjura la Paris, a apărut o altă sursă «Mircea». Cine poate fi acest Mircea? Ar trebui să-mi amintesc cu cine m-am întâlnit la Paris la sfârșitul anului 1987? Nota propune un plan de măsuri din care rezultă: *«Inițierea unor măsuri de izolare a sa în emigrație și determinarea lui să nu se angreneze în activități antisociale. Identificarea tuturor legăturilor ce le mai păstrează în mediul literar sau alte persoane din țară în vederea exploatării selective a acestora în interes operativ. Sursa «Mircea» va fi instruită corespunzător pentru ca sub controlul nostru să îi scrie în sensul influențării și determinării acestuia de a se abține de la inițiative antistatale».*

Înțelegem că sursa «Mircea» s-a întors de la Paris în țară și urma să-mi scrie ... Cine este Mircea?

«Sursa „Sanda”, care a fost în bune relații cu C. L. (s. n.) și care acum este concubina obiectivului din Paris, va fi instruită asemănător. În aceeași direcție va fi exploatăată de către sursa noastră și vizita pe care familia L. o va face fiicei lor în Franța și care nu sunt de acord cu relațiile dintre cei doi».

Amănuntul că «sursa a fost în bune relații cu C. L.» este esențial în acțiunea noastră de identificare și devine o probă importantă

pentru a afla cine a fost ... Sanda? Două persoane frecventau familia E. L. și care fuseseră în bune relații cu fiica: Luci C și Vladimir A. Părinții bănuiau că «persoana» se interesează tocmai pentru că avusese o mare simpatie pentru fiica lor. În realitate, el (ea) afla de la ei date despre mine, viața de la Paris și le comunica celor de la Securitate. Dar să continuăm «cercetarea probelor de la dosar» pentru a încerca să aflăm ... cine este «Sanda»?

În «Nota» din 5.10.1988 (fără antet și semnături) se analizează în detaliu (trei pagini) situația mea de la Paris, legăturile pe care le am cu cei din exil (Monica Lovinescu și Virgil Ierunca), greutățile materiale pe care le întâmpin, cererea pe care am făcut-o la Primărie în vederea acordării unei locuințe etc. Despre proiectele imediate știau că vreau să public romanul «**Zile de nisip**» (care a apărut la Ed. Elbin Michel), iar Mircea Veroiu caută un producător pentru a ecraniza romanul «**Al doilea mesager**» etc. Relații din România erau cu Mihai Botez și Augustin Buzura care încerca să publice o carte în Franța. «*Nedelcovici dorea să-l ajute*», Șerban Cristovici făcuse un referat favorabil și Alain Paruit urma să traducă «**Vocile nopții**».

Amănuntele relatate erau adevărate, asta însemna că Securitatea cunoștea nu numai situația mea în general, dar ajungea să fie informată de relațiile de prietenie și detaliile din viața de fiecare zi. Se ajunsese până acolo că îmi erau reproduse chiar și cuvintele: «*Cu o ocazie (vizita familiei Pilon) el a afirmat că „exilul e dur, foarte dur”*». Da! E adevărat! Sunt cuvintele mele ... În ianuarie 1977, am dat un interviu publicat în «România literară» (Nr. 3, 22-28) intitulat: «**Exilul este una din probele cele mai dure pe care le poate suporta un intelectual**». Și «Nota» continuă cu o intenție de absolută obiectivitate: «*În cazul lui Nedelcovici există o compensație pentru marile greutăți materiale: speranța publicării unei cărți. „Premiul libertății”, obținut în 1986, i-a deschis unele uși chiar dacă, cum mărturișește, nu i-a adus și bani. De exemplu, la decernarea premiului Libertății pe 1987, Nedelcovici a fost printre invitați și acest fel de favoruri îi dau un anumit gen de compensație morală pentru decepția încercată. În general, are o atitudine mult mai realistă, decât lasă să se întrevadă, apreciindu-și situația fără concesi*».

Trebuie să recunosc că «situația» era redată cu exactitate, iar interpretarea amănuntelor nu este deformată, ceea ce presupune că cei de la Securitate erau persoane cu pregătire profesională, intelectuală și nu cum s-a zis, că erau niște ignoranți și că «nu știau mai nimic», cum a afirmat un scriitor la «Casa Românească» de la Paris, unde am ținut o conferință despre dosarul de securitate.

*

Încep o nouă zi de muncă ... În acțiunea mea de «detectiv improvizat», în fiecare dimineață mă întâlnesc cu Sanda sau Sandu ... Deschid dosarul și caut ultima «Notă informativă». Cad întâmplător pe o altă pagină pe care nu am remarcat-o la prima lectură: «DSS/SMB/120/CS/1.04.1987, sursa „Florina”»: *«În studioul Sahia există oameni care nu vin la serviciu până când nu audiază postul de Radio Europa Liberă – emisiunile de dimineață. Printre aceștia se numără și Lucia Olteanu, Cornel și Tereza Mihalache, Dorin Gelep, Ovidiu Bose Paștina, Felicia Cernăianu. Zilele trecute s-a vorbit despre scriitorul Bujor Nedelcovici, recent rămas ilegal în străinătate și căruia i s-a luat un interviu de angajații postului Europa liberă. Se comenta faptul că acesta s-ar fi referit la problemele scriitorimii românești, vizând debuturile, cenzura care deși desființată, totuși există sub alte forme, tiraje care sunt insuficiente; că s-ar scrie multă maculatură din rațiuni politice, că hârtia folosită este de proastă calitate. Tereza și Cornel Mihalache și-au exprimat acordul față de gestul lui Bujor Nedelcovici, afirmând că „a mai rămas unul de-al nostru”». Semnează Florina. Rezoluția șefului: «Nota se va exploata în dosarul DUI: Nica. Toți cei menționați cu asemenea comentarii se află în atenția organelor noastre».*

Satisfacție! Bucurie! Iată că mai erau oameni care se aflau lângă mine, îmi aprobau opiniile și nu se temeau să afirme că «a mai rămas unul de-al nostru», chiar dacă bănuiau că un coleg va informa Securitatea. Vă mulțumesc tuturor celor de mai sus. Aș vrea să aflați că am luat la cunoștință despre atitudinea voastră și îmi confirmați sentimentul că nu eram singur ... nici atunci și nici acum.

*

Gânduri răzlețe ...

... O dispunere trăită până la ultima limită, transformată într-o liniște istovită și o împăcare senină ... pacea și armonia ce urmează ispitei autodistrugerii ... surparea și întunericul, apoi izbăvirea și eliminarea zădărnicii ... oare o să ajung în ziua în care o să zâmbesc de tot ce am trăit atunci? zâmbetul, semnul deplin al împăcării cu mine, cu viața și destinul ... trișorii și trișeriile, impostura și impostorii, nu pot fi combătute, eradicate și nici evitate; nu-ți rămâne decât să zâmbești ... zâmbetul – nu râsul și nici deriziunea –, încearcă să pună ordine, dezordinea și hazardul în care trăim ... zâmbetul interior declanșează o senzație de prezență în lume, contrară efemerului și finitudinii ... o stare fulgurantă de adevăr și extaz, o fericire pe care numai iubirea o poate provoca ... zâmbetul interior ne dăruiește o clipă ce nu mai este supusă ordinii timpului, întâmplării, hazardului și nici morții ... o cunoaștere intuitivă, un miracol trăit cu ochii deschiși, senzația că respiri aerul înălțimilor și simți că cel puțin pentru o fracțiune de secundă nu mai ești muritor ...

*

«Nota» DSS/122/ON/5.01.1988, sursa «Sanda», lt. col. Oprișor Onițoiu. *«Într-o discuție cu doamna E. L. mama lui C. L., stabilită la Paris, au rezultat următoarele: doamna E. L. se întorsese de la fiica ei pe la sfârșitul lunii decembrie după o ședere de două luni, împreună cu soțul ei. Cu această ocazie a aflat unele date privind situația scriitorului Bujor Nedelcovici. Nu s-a integrat coloniei române și mai ales celei politice stabilite la Paris și face totul pentru a fi independent (...). Trăiește din cronica de film ce i se publică într-o revistă de specialitate și la postul de Radio France III. A refuzat angajarea la Europa liberă (...). Starea materială este pe cale să se îmbunătățească (câștigă 5-6000 franci lunar) și are un contract cu o editură de la Paris (...). Pe timpul șederii doamnei E. L. era în vizită și se întâlnea frecvent cu scriitorul Augustin Buzura – care urmează să publice o carte la Paris – și cu H. Salem».* Rezoluția șefului: «Propun închiderea

dosarului DUI „Nica”, cu informarea unității de profil pentru a-l avea în atenție în exterior».

Sanda era o persoană ce frecventa deseori familia E. L. și de câte ori pleca sau venea de la Paris îi făcea o vizită pentru a afla date despre mine. A doua constatare: dosarul s-a închis, urmând să fiu predat «unității din exterior». Cum este posibil ca SRI-ul să-mi răspundă – printr-o scrisoare recentă –, că dosarul din exterior nu a fost găsit?

Dar să revenim la prietena noastră Sanda și să încercăm să tragem niște concluzii ... care nu sunt certitudini.

Două persoane făceau vizite deseori vizite familiei E. L. Una dintre ele, Luci C. era invitată de fiecare dată când C. L. îi trimitea un cadou din străinătate. Cealaltă persoană, Vladimir A., motivând că avuse o mare simpatie pentru C. L., trecea deseori pe la familia E. L. și lua informațiile pe care le transmitea securității. Prin eliminarea ipotezelor, încercăm să dezlegăm acest mister, adică cine este Sanda? Ne amintim că într-o «Notă informativă» se spunea: «*Sursa Sanda, care a fost în bune relații cu C. L.*». Putem spune că, ... să-i zicem, V. A., a rămas singur în competiția pentru a primi titlul de: «Sursa Sanda». Vladimir A. a venit o dată la Paris, l-am găzduit, voia să-și găsească un producător pentru un film, al cărui scenariu era în curs de a-l scrie. Chiar la Paris a scris câteva pagini ... Nu era atât de naiv să-și imagineze realizarea acestui proiect. Nu cumva era un simplu pretext? După ce a plecat, telefona deseori să afle – prietenește – ce mai facem și care sunt noutățile. Telefoanele lui nocturne, au continuat după 1990 și – spre surprinderea mea vorbea foarte mult timp, –, știind că o convorbire de la București are un preț ridicat. Îmi comunica diverse cancanuri din lumea scriitorilor, îmi propunea să devin membru al Academiei și multe alte. De fiecare dată consideram că V. A. este un adevărat și dezinteresat prieten și – contrar familiei E. L. care îl suspecta de colaborare cu Securitatea – eu îl apăram pentru a nu mă lăsa contaminat de «maladia spionitei» și poate a salva ceva din «ideea prieteniei». Până aici lucrurile sunt destul de clare – cercul probelor s-au strâns în jurul lui Vladimir A. Îmi mai lipsește un argument care să mă determine să nu mai ezit ...

În urmă cu câțiva ani – după 1990 – când am fost la București, m-am întâlnit cu V.A., așa cum făceam de fiecare dată când mă întorceam în țară. Mi-a oferit o carte. Ajuns la Paris, am găsit între filele ei ... mai multe fișe de carton – din evidența ținută la biroul special al lui Ceaușescu – cu volume trimise cu dedicații de diverși scriitori. Nu mică mi-a fost surpriza: cum «sau rătăcit» aceste fișe la prietenul meu V. A. și cine au fost scriitorii care îi trimeteau lui Ceaușescu cărțile cu dedicații? După o perioadă, întors la București, l-am întrebat pe V. A. cum se explică acest amănunt? Unde a găsit fișele?! Eu credeam că poate s-a aflat în sediul Comitetului Central în nopțile din decembrie 1989, sau ... El însă, nu mi-a dat nici o explicație, având întotdeauna un aer și un glas misterios și complice, cu alte cuvinte: «*De ce e necesar să știi? Noi suntem băieții deștepți și slujim o cauză bună*». A fost prima oară când bănuiala s-a transformat într-o semi-certitudine că V. A. nu este ... «cu mâinile curate».

Pentru ca totul să nu pară ca într-un roman polițist de proastă calitate, vreau să găsesc în bibliotecă acele fișe – probele concrete – pentru a avea încă o dată prilejul să le citesc și să le înțeleg ... acum după lectura dosarului de Securitate. Caut, cotrobăiesc, răstorn cărți, dosare ... promit că într-o zi să fac ordine în tot acest balamuc și deodată, când credeam că o să abandonez, pun mâna pe ele ... lată! Am o probă materială și am depășit domeniul supozițiilor.

În prima variantă a acestui text, nu am dat numele celor care i-au trimis cărți cu dedicație lui Ceaușescu. Acum, la a doua lectură, înțeleg că discreția mea este inutilă și nu compromite pe nimeni. Dacă, prozatorul N. Breban i-a trimis cărți cu dedicație „familiei”, facsimilul fiind publicat în mai multe ziare și în același timp a fost ales Președintele juriului care a acordat premiile Asociației Scriitorilor din București pe anul 2002 ... dacă dramaturgul și prozatorul Virgil Tănase care a recunoscut la televiziunea franceză și într-o carte că a fost membru al securității și a jucat un rol destructor în exilul din Franța*, iar acum se află la al doilea mandat ca Director al Centrului Cultural de la Paris ... dacă Eugen Mihăiescu, care făcea caricaturi într-un ziar de la New York, este

* «Jurnal 1981-1984» de Monica Lovinescu.

acum Ambasador la UNESCO deoarece a depus mărturie că actualul președinte nu a insultat un ziarist la Constanța ... dacă Mircea Ionescu-Quintus este dovedit cu probe scrise că a fost informatorul Securității, iar acum încă mai prezidează ședințele Partidului Liberal ... dacă Ristea Priboi a fost desemnat ca torționar al muncitorilor care au făcut parte din revolta de la Brașov din 1977 și acum rămâne mai departe senator și are curajul să dea în judecată victimele ... dacă un «dramaturg cu răsunet național» prezintă la Salonul de carte din 2002 pe actorul și poetul Mircea Albulescu care era întrecut numai de Silviu Stănculescu în recitarea poeziilor și osanalelor închinat lui Ceaușescu ... dacă ... dacă ... nimic nu compromite pe nimeni, atunci ce rost ar mai avea să nu dau numele real al celor care au trimis cărți lui Ceaușescu.

Avem noi o cultură a responsabilității, a justiției, a respectului pentru drept și dreptate?

Înainte se spunea: «*Te vorbește tot satul*». Acum te vorbește tot orașul și țara întregă, dar ... Nici o faptă și nici un cuvânt nu au o consecință pe plan social sau moral. Ce să mai vorbim despre demnitate și onoare pentru care unii s-au bătut în duel și Pușkin și-a pierdut viața.

Dar să revenim la fișele autorilor care au trimis cărți cu dedicație lui Ceaușescu: «*Problema, carte cu dedicație, data «5 noiembrie 1971, numele, prof. dr. Pavel Apostol, orașul: București 9, str. Galați 212 A: Rezumat: Trimite Tov. N. C. cartea scrisă în limba germană: «Căi spre o societate transformată – Strategii revoluționare» în care are și el un studiu: «Introducere la o tehnologie a practicilor revoluționare», însoțită de o scrisoare: Mult stimat tovarășe Ceaușescu. Permiteți-mi ca în semn de omagiu plin de recunoștință să vă ofer un exemplar din culegerea editată în Germania (...) Menționez că acest volum este prevăzut în planul de învățământ al Universității din Berlin (Vest) ca obiect de seminar la Facultatea de științe politice. Îngăduiți-mi să-mi exprim cu această ocazie profundul respect și să asigur conducerea partidului de devotamentul meu și Dumneavoastră de statornica mea recunoștință. S-a trimis mulțumiri prof. Pavel Apostol printr-o c. de v. a tov. N. C.: Mulțumesc pentru studiu și scrisoare».*

Tovarășul prof. Pavel Apostol a mai trimis lui Ceaușescu o carte în 6 noiembrie 1975 și încă una în 18 iulie 1980.

Scriitorii nu au fost absenți la această «datorie morală și cetățenească». Am găsit câteva fișe de autori cunoscuți: Pop Simion: Dedicăție: *«Dumneavoastră, iubite tovarășe Nicolae Ceaușescu, acest semn al inimii mele, sub îndemnul unui puternic atașament față de politica internă și externă a Partidului pe care o reprezentați cu întreaga Dumneavoastră ființă, pentru înalta demnitate națională a românilor și sporita lor răspundere națională».*

Pop Simion recidivează la 19 sept. 1969 și îi trimite romanul *«Criză de timp»*. Renunțăm la transcrierea dedicației. Un alt personaj important, este Ministrul chimiei, Florescu Mihail care i-a trimis lui Ceaușescu lucrarea *«Dimensiunile cunoașterii»*. Renunțăm să reproducem dedicația, deoarece este în același ton ...

Sunt și scriitorii mai cunoscuți: *«Marin Micu, cadru didactic universitar din Constanța, august 1981: «Poezia română de avangardă în limba italiană» și urmează dedicația. «Tovarășului Secretar Nicolae Ceaușescu, cele mai înalte sentimente de stimă și respect».* Scriitorul Tudor Popescu, trimite cartea: *«Doi domni fără umbrelă»*, urmează dedicația: *« Tovarășului Nicolae Ceaușescu, iubit fiu al poporului nostru, în semn de prețuire și deosebită stimă, această carte pe care o doresc factor de educație comunistă tinerii generații».* Mențiunea: *«S-a răspuns».* Poetul Dușescu Mihai, 5 mai 1979, trimite placheta de versuri *«Imnuri onorifice» «Tovarășului Nicolae Ceaușescu, președintele Republicii Socialiste România, cea mai modestă dovadă de dragoste, dublată însă de iubirea ce i-o port, nemăsurată și fierbinte. Mulțumesc, alături de toți românii de grija pe care ne-o purtați».* Scriitorii Traian Filip și Vasile Nicorovici, trimit cartea *«Diluviu sau operele lui Saturn»*. Poetul Constantin Abălăuță, trimite, în oct. 1973, cartea intitulată *«Piatra și alte poezii»*. Dedicăție: *«Cu deosebită stimă și considerație aduc acest mic omagiu proteguitului artelor și culturii. Conducătorului statului nostru, Nicolae Ceaușescu».* Fără comentarii privitor la cuvintele *«proteguitului artelor și culturii»*. Profesorul Paul Miron, Lector

de limba română și literatură la Universitatea Freiburg, trimite cartea: «*Dacoromania*» împreună cu dedicația respectivă.

Dar să ne oprim aici ... și să adunăm dovezile care s-au strâns în jurul «Sursei Sanda» și care ne-ar putea îndreptăți să spunem ... 1. Era o persoană care frecventa familia E. L. și de la care afla amănunte despre mine și viața pe care o duceam la Paris. 2. Persoana «fusesse în bune relații cu C. L.» și lăsa să se înțeleagă că îi poartă aceeași simpatie, motiv pentru care vizita familia E. L. 3. Făcuse o călătorie la Paris și locuise la mine, astfel că avusese ocazia să constate anumite realități din viață. 4. Telefona surprinzător de des și vorbea neîngăduit de mult pentru veniturile unui simplu ziarist. Până aici ne aflăm în domeniul ipotezelor care nu ne îndreptățesc să afirmăm că este ... 5. Când eram la București, am vorbit la telefon și i-am spus că am citit dosarul de Securitate. M-a întrebat care este adresa CNSAS, vrând să pară interesat să ceară și el dosarul, apoi a dispărut. 6. Ultimul argument și – care este hotărâtor – persoana a rățăcit într-o carte pe care mi-a dăruit-o, fișele cu dedicații a volumelor trimise lui Ceaușescu și la întrebarea pe care i-am pus-o de unde le are, nu a știut ce să răspundă.

Putem crede că «Sursa Sanda» (1 + 2 + 3 + 4 + 5 + 6) este publicistul, ziaristul și autorul mai multor cărți: Vladimir A. Dar nu este exclus să fie și Luci C.

CAPITOLUL X

CORESPONDENȚA

«L'oiseau de Minerve ne prend son vol qu'à la nuit»

Hegel

Ministerul de Interne avea o «Unitate militară specială» – UM. 0647 – care înregistra, fotocopia și îndosaria toate scrisorile, cărțile poștale, felicitările trimise din străinătate, din țară, inclusiv interviurile sau răspunsurile la scrisori.

Unitatea militară 0647 București trimetea la IMBS/104/B/BM corespondența însoțită de o adresă sau de o «Notă de relații» în care se menționa: numele, adresa, persoana care a trimis, domeniul, limba folosită, gradul de rudenie, caracterul legăturii, modul de transmisie (direct sau codat).

Nimic și nici un detaliu nu era neglijat sau lăsat la voia întâmplării. Volumul al doilea al Dosarului de Securitate Nr. 2011784 – 443 pagini – cuprinde toate scrisorile care le-am primit sau expediat, inclusiv convorbirile telefonice.

Am găsit scrisorile trimise de fratele meu, Vladimir care locuia la Geneva, de cumnata mea, Victoria, de la prietenii din străinătate, din țară și chiar interviul pe care l-am dat «*Revistei Vatra*». Nu erau numai scrisorile care îmi erau adresate personal, dar și scrisorile trimise altor persoane dar în care era menționat numele meu.

O scrisoare mi-a atras atenția de la început, dar nu am avut curajul să o citesc integral, cu toate că am răsfoit de mai multe ori dosarul. Spuneam că lectura și analiza acestui dosar este pusă sub semnul: «*Cât adevăr suport!*». Trebuie să recunosc ... n-am avut curajul să citesc scrisoarea pe care i-am trimis-o unei persoane de care extrem de atașat ...

«*Ministerul de Interne, Direcția pentru pașapoarte, evidența străinilor și controlul trecerii frontierei*», trimite o adresă către «*Departamentul Securității Statului, Direcția I-a, tovarășului*

general-maior, Aron Bordea: «Vă trimit alăturat un număr de patru scrisori nefrancate, o copie legalizată (sentință publică) și patru fotografii, reținute la cererea unității dumneavoastră, la ieșirea din țară a scriitorului Manolescu Apolzan Nicolae, care călătorea în R.F.G. și Franța. Cel din cauză a declarat că materialele de mai sus le-a primit de la Bujor Nedelcovici din București, pentru a fi duse soției (nu este soție) – adăugat cu cerneală – acestuia B. M. F. din Franța. În eventualitatea că scriitorul Manolescu Apolzan Nicolae, la reîntoarcerea în țară, va solicita restituirea acestora, urmează să dispuneți». Șeful direcției, general maior, Ion Ghenoiu, 3.12.1981.

«Departamentul Securității Statului, Direcția I-a» a cerut «Direcției de pașapoarte și controlul trecerii frontierei» să-l controleze pe Manolescu Apolzan Nicolae despre care știa că este prietenul meu și va face o călătorie în Franța. Nimic mai firesc în nefirescul situației de atunci ... prietenii prietenilor erau urmăriți și controlați.

Nicolae Manolescu, când s-a întors de la Paris la București, mi-a spus imediat că scrisoarea pe care i-am dat-o a fost confiscată, urmare a unui control în buzunare și în geamantane. Sigur, am fost șocat, surprins și am acceptat cu dificultate situația. Era o scrisoare-jurnal: 9 file, 43 de paragrafe, în care o informam de cele mai mici amănunte din viața mea, relațiile cu oficialitățile, prietenii din țară și de la Paris și detalii din viața sentimentală și intimă. Repet ... nu am avut curajul și tăria sufletească s-o citesc în întregime, nici acum, după trecerea a 21 de ani.

Înfiorat, cutremurat, revoltat ... un strigăt tăcut până la Dumnezeu! Ei au intrat cu mâinile lor murdare și cizmele nespălate în viața mea intimă și în cele mai ascunse sentimente! Au încercat să-mi murdărească sufletul. S-au strecurat pe furiș și prin furt – «hoții de suflete» – în cele mai intime stări de angoasă și sfâșiere spirituală.

Dacă n-aș fi avut nici un motiv să părăsesc România, deschiderea acestei scrisori ar fi fost suficient să mă determine să iau această hotărâre. Dacă aș fi avut toate motivele să mă întorc în țară, amintirea deschiderii acestei scrisori m-ar fi obligat să nu iau o decizie pentru a mă întoarce în țară.

Pe generalul-maior Aron Bordea și generalul-maior Ion Ghenoiu nu pot să-i iert niciodată, chiar dacă știu că făceau parte dintr-un sistem polițienesc în care vinovăția era globală dar și ... individuală.

Când am fost în vara anului 2002 la București am fost invitat la o aniversare. O doamnă m-a întrebat de ce nu mă întorc în țară și a adăugat: «*Și Regele s-a întors!*». Am renunțat să-i explic și să-i dau amănunte, dar i-am spus: «*Eu nu mă întorc ... chiar dacă Regele s-a întors*».

Mi-am amintit că decembrie 1989, fratele meu Vladimir (Adu) de la Geneva, mi-a telefonat și m-a întrebat: «*Ce facem? Ne ducem în țară? Ce ar zice tata dacă nu am fi acolo?*». I-am spus să mai așteptăm puțin ... După ce Iliescu a anunțat că se prezintă la alegeri – contrar promisiunilor făcute anterior – i-am telefonat fratelui meu și i-am spus doar atât: «*Nu ne întoarcem ...*».

În aeroportul de la Paris, m-am întâlnit recent cu avocatul V. A. care a fost mai mulți ani Șeful Baroului de avocați de la București și care mi-a pus aceeași întrebare, cu aerul «*Ce mai cauți tu aici?*» Pentru că avionul avea întârziere, am fost – din politețe – obligat să-i explic că am familie, un copil, o profesie, un serviciu, am publicat mai multe cărți și ... Nu părea convins și nici eu nu am încercat să-i schimb părerea. Acum, dacă l-aș avea în fața mea pe avocatul V. A., i-aș spune că sunt mulțumit că am plecat din România și că nu aș vrea să trăiesc în țara în care ... o scrisoare personală (intimă) a fost citită de mai mulți vameși, ofițeri și generali.

*

Scrisorile, cărțile poștale, felicitările din țară și străinătate care îmi erau trimise de familie, prieteni și care nu aveau un conținut important, erau fotocopyate și «repuse în circuit», adică le primeam acasă prin poștă. Celelalte scrisori cu caracter oficial, trimise de universități, congrese sau asociații culturale, erau fotocopyate și nu erau «repuse în circuit», adică erau oprite.

În «Nota de relații» MI/Unitatea 0647 București este scris: «*Transmite către: Jorje Martinez Reverte. Domeniu: Artă și cultură „Nedelcovici Bujor s-a înscris la Congresul care va avea loc la*

Madrid în perioada 16-20 octombrie 1885. Tema comunicării sale este: „Specificitatea literaturii române – interferențe occidentale și est-europene” ». Rezoluție: «Verificări căci nu va fi o călătorie în interes de serviciu».

Tema comunicării ar fi actuală și acum, în anul 2003, iar pentru că nu am primit viza de plecare (am fost de câteva ori în audiență la Ministerul Culturii, Suzana Gâdea, care îmi spunea: «Lasă mamă, mai ai timp, data viitoare», găsim la pagina 223 din dosar o «Notă de relații» și scrisoarea mea de răspuns: «*Cher Monsieur, Jorje Martinez Reverte. En raison qui ne tiennent pas de ma propre volonté, je vous envoie mes regrets sincères parce que je me trouve incapable de rejoindre le deuxième „Congrès de l'Espace Culturel Européen”. Malgré ces faits, je me déclare tout à fait dans l'assentiments de l'esprit qui va gouverner le Congrès: la promotion de l'identité culturelle de chaque nation, la lutte pour la liberté de la pensée et de l'expression pour l'elargissement des liaisons culturelles scientifique entre les pays et les hommes. J'espère de rejoindre l'année prochaine le troisième Congrès. Cera pour moi la meilleure occasion pour réaliser une échange d'idées et pour parler de la littérature roumain. Veuillez recevoir mes plus sincères sentiments de gratitude et d'amitie. Bujor Nedelcovici*». Urmează traducerea în limba română.

Nu știu dacă această scrisoare a ajuns la destinatar, dar constat cu plăcere că în ciuda faptului că știam că scrisorile sunt cenzurate, am avut curajul să-mi exprim liber opiniile.

La pagina 268 din dosar, se află: «Notă de relații»: «*Congreso el Espacio Cultural Europea. Vă trimitem alăturat un material adresat din Spania lui Bujor Nedelcovici din București, conținând Manifestul de la Madrid, concluzii elaborate de Congresul Spațiului Cultural European, congres care a avut loc între 17-19 oct. 85 și la care Bujor Nedelcovici nu a participat: „Intelectualii europeni, reuniți la Madrid în oct. 1985, își reafirmă convingerea unei Europe culturale peste cea a Pieței Comune, Europa ce se vrea unită cu partea sa sechestrată, dar vital susținută din punct de vedere intelectual, cum o atestă intelectualii din Est care au venit să-și spună cuvântul, ca și cei prezenți la Forumul Cultural de la Budapesta. Ei formulează dorințe ca astfel de reuniuni să*

se reînnoiască și să comenteze într-o Adunare a intelectualilor europeni, locuri de întâlnire periodică, putând întreține proiecte precise de acțiune culturală».

Trecând peste greșelile de traducere, putem să constatăm actualitatea problemei unei Europe unite cultural care se punea încă din anul 1985. Acum după 27 de ani, după ce am intrat în NATO (2002) și vrem să facem parte din «Uniunea europeană și piața comună», ne dăm seama cât de mult timp am rămas în urmă – am pierdut un tren al istorie – din cauza unei obtuzități de gândire și acțiune. Este interesantă rezoluția unui căpitan care a semnat indescifrabil: «*Se reține*».

Eu nu trebuia să fiu «contaminat» de ideile din Europa și «ei» aveau dreptul de a decide că scrisoarea ce mi-a fost adresată – contrar dreptului înscris în Constituție – să fie reținută.

Dacă acestea au fost relațiile cu Spania, să vedem dacă relațiile cu Franța s-au deosebit.

La pagina 179 din dosar, se află o «Notă de relații» MI/Unitatea 0647 din 30.11.84 în care este redată (în traducere) scrisoarea Președintelui P. E. N. Clubului francez, domnul René Tavernier. «*Vă scriu în numele mai multor scriitori și poeți francezi care ar fi fericiți să vă vadă la Paris și să discute cu Dv. probleme literare care ne interesează pe toți. Dacă, așa cum sperăm, puteți răspunde la invitația noastră, o bursă de 3000 de franci vă va fi înmănată la sosire. Sper din toată inima să primesc vestea bună a venirii Dv. în Franța. René Tavernier*».

Rezoluția scrisă cu cerneală: «*S-a repus în circuit. A fost comunicată de Dir. I-a care a hotărât pentru această măsură*».

Îmi amintesc că am primit această scrisoare în 1984, dar nu am putut să plec în Franța decât în 1987. Ajuns la Paris, i-am făcut o vizită de mulțumire domnului René Tavernier, Președintele PEN Clubului Francez. Bărbat înalt, alură de actor, volubil, gesturi largi, își amintea cu plăcere despre perioada în care a trăit la Brașov. La un moment dat, a început să fredoneze imnul regal rostind cuvintele în românește. L-am ascultat surprins și emoționat pentru că nu auzisem de mulți ani această melodie (unii au făcut pușcărie dacă au îndrăznit s-o cânte) iar acum ... era fredonată de un francez.

Îi păstrez o amintire extrem de plăcută și a fost un motiv de încurajare în odissea pe care o începusem ca exilat (*météque*) la Paris.

Găsesc întâmplător o carte poștală ilustrată expediată fratelui meu, Vladimir la 24.5.85 «... *încerc mereu să descifrez semnele ascunse (les signes du destin) în zilele trăite alături de voi; aștept mereu un răspuns care știu că va sosi dar nu în termenii bănuiei, nici în limbajul obișnuit dar până atunci sunt cu voi clipă de clipă, chiar dacă știu că este imposibil de admis și crezut inexplicabilul*».

Când iau în mână un stilou am impresia că țin între degete un stilet cu care pot să mă apăr dar în special pot să-i oblig pe agresori să se retragă.

*

Acum, la sfârșitul acestui capitol, concluzia se lasă așteptată ... Nici un gând! Sau cum ar spune Husserl: «*Epoché*» adică: «*Suspension de jugement*». Dar să jucăm rolul «apărătorului diavolului». Să ne așezăm în locul generalului-maior Aron Bordea și al generalului-maior Ion Ghenoiu și să le apărăm poziția și funcția. Eu eram un «*tulburător al ordinii publice*» care avea «*discuții și manifestări ostile statului și politicii partidului*». Trebuia să fiu urmărit și controlat. De altfel, tatăl meu a fost condamnat la 8 ani de închisoare corecțională pentru infracțiunea prevăzută în Codul penal, art. 58: «*agitație și uneltire contra ordinii sociale*». Amândoi am comis un delict de opinie, adică am gândit și ne-am manifestat împotriva unui regim politic și a unei ideologii.

Să vedem pe scurt care a fost situația în diverse perioade istorice și cum s-a acționat împotriva acestor «tulburători ai ordinii publice?». În Spania, pe timpul Inchiziției (1492) și ca urmare a hotărârii reginei Isabelle de Castille și Ferdinand II d'Aragon, arabii și evreii au fost obligați să treacă la religia catolică. Dacă refuzau, aveau trei căi de ales: emigrare, convertire sau revoltă. Mulți au părăsit Spania prin Portugalia și au ajuns în Belgia, Danemarca, Anglia, Turcia, Cipru și chiar în Bulgaria. (Elias Canetti s-a născut la Rusciuc). Alții s-au convertit, au devenit «marrani» care aparent acceptaseră religia catolică, dar în ascuns

practicau religia și obiceiurilor iudaice. Alții a refuzat să se convertească și au fost persecutați de tribunalele Inchiziției.

După Revoluția din 1917 din Rusia, unii intelectuali au putut să-și părăsească țara: Bunin, Chagall, Nikolai Berdiaev, Nabokov, Kandinsky, Stravinsky, Nina Berberova. «Rușii albi» au găsit un refugiu în Occident (peste 1 mil.) și este știut faptul că mulți șoferi din Paris erau de origine rusă. Și astăzi în Franța este o colonie numeroasă de ruși cu biserici și chiar mănăstiri.

Facem un pas de-a lungul istoriei și ajungem în Germania. Înainte de război, unii intelectuali au reușit să părăsească țara în care se născuse nazismul: Thomas Mann, Klaus Mann, Sigmund Freud («Societatea de psihanaliză» – cincizeci de medici s-au expatriat), Ștefan Zweig, Ernst Bloch (după război s-a întors în R. D. G.), Lion Feuchtwanger, Bertold Brecht (după război s-a întors în R. D. G. și a devenit directorul teatrului «Berliner Ensemble»), Valter Benjamin, Wittgenstein, Schönberg, reprezentanții «Școlii de la Frankfurt», cei care au lucrat la Hollywood și mulți alții ...

În România, de la Constanța, în 1941, a plecat spre Palestina un vapor căruia britanicii nu i-au permis să treacă prin Bosfor, fiind retrimis în Marea Neagră unde a fost torpilat de un submarin sovietic, iar în naufragiu au murit 800 de persoane.

După '44, în România, populația nu a avut dreptul de a părăsi țara, iar oamenii au trăit cu iluzia întreținută pervers de-a lungul anilor că «*Vin americanii*». Începând cu anii '50-'60, cetățenii de origine germană, evreii și anumiți români, au putut emigra în Germania, Israel și Occident, dar plecarea lor era condiționată de plata unei importante sume de bani.

Sclavii negri, conform «Codului Negru» – erau vânduți deoarece erau considerați obiecte.

Oamenii din România erau vânduți pentru că erau considerați ... simple obiecte de negoț.

Cei care au vrut să rămână în România sau nu au avut posibilități bănești să plece din țară, au avut de ales între două soluții. Prima: complicitatea, compromisul, corupția și culpabilitatea. A doua: reclusiunea voluntară (tăcerea), nesupunerea, rezistența și revolta. Ultimele erau pedepsite prin închisoare sau obligația de a pleca în exil.

Este știut că în vânătoare este interzis să tragi asupra vânatului «la picior» adică trebuie să-i lași animalului posibilitatea de a fugi și de a-și salva viața. Românii nu au avut nici o alternativă de scăpare și au fost uciși spiritual și fizic la «bătaia puștii» și cu foc deschis.

Minciuna și lașitatea au fost atât de profunde că și acum, după trecerea aproape a unui secol, comunismul s-a prăbușit dar neo-comuniștii încă mai cred în ideea «unui regim politic cu intenții bune», cum se afirmă de către anumiți istorici în Occident, chiar și după apariția volumului: **«Cartea neagră a comunismului»**.

Deci «apărarea diavolului» și a generalilor Aron Bordea și Ion Ghenoiu nu poate fi acceptată din nici un punct de vedere. «Tulburarea ordinii publice» și cei care gândeau astfel erau manifestările cele mai modeste în protestul împotriva unui sistem politic în care individul era distrus, iar societatea atomizată.

La noi «noaptea generalilor» cred că nu va sosi niciodată și ei vor rămâne nepedepsiți ...

În România și în majoritatea țărilor din Estul Europei a căzut **«cortina generalilor»**.

CAPITOLUL XI

UNITĂȚI MILITARE, MIJLOACE TEHNICE, FILAJ

Unități militare

«Direcția Generală a Securității Poporului» a cunoscut mai multe organizări și reorganizări de la înființare, adică din 1948 și până în 1990, când s-a transformat în SRI, iar DIE – Departamentul de Informații Externe – a devenit SIE – Serviciul de informații externe. Au fost perioade când DGS s-a transformat în Ministerul Securității Statului (1952) pentru ca în 1956, Ministerul de interne să aibă două departamente: Departamentul Securității și Departamentul de Interne. Ar fi prea complicat să parcurgem istoricul Securității și să redăm serviciile auxiliare, dar nu trebuie să uităm că secțiile includeau toate domeniile vieții publice și private ale fiecărui cetățean. Exemple: Unitatea specială de filaj (F), secția D (Intoxicare), Unitatea specială de instalare (T), adică sistemele de ascultare telefonice, Unitatea specială pentru depistarea scrierilor ascunse și expertize grafice (S) etc., etc.

În perioada când am fost urmărit – 1972-1987 – dosarul nr. 201784, DUI, Direcția de Urmărire Informativă – Nica sau Obiectivul – toate actele au fost emise de Ministerul de Interne, Departamentul Securității Statului, Direcția I (General-maior Gianu Bucurescu, ministru adjunct), iar după ce am plecat în exil în Franța, 1987, am fost predat Departamentului de Informații Externe, DIE, așa cum rezultă din pagina 353 din dosar: *«va exista o colaborare permanentă cu U. M. 0159 și U. M. 05444 care îl au în atenție în continuare»*. Este știut că cele două unități militare, conduse de general-locotenent Aristotel Stamatiou, se ocupau de cetățenii români care părăseau România și se stabileau în străinătate. Cum se explică faptul că prin scrisoarea Nr. 4746 din 4.07.2002, CNSAS mi se face cunoscut că: *«Vă aducem la cunoștință că, Serviciul Român de Informații ne-a comunicat că pe*

numele dumneavoastră s-a identificat în sistemul de evidență al acestuia o „fișă cu mențiunea pașaport, dar dosarul nu s-a păstrat în arhivă”. Totodată, vă informăm că SRI ne-a transmis că „dosarul problemă nu a putut fi identificat”».

Ajunși aici se impun întrebări: 1. De ce nu s-a păstrat în arhivă Dosarul pașaport? A fost distrus sau ars?; 2. De ce nu s-a putut identifica «dosarul problemă»? A dispărut? Cum? Cine răspunde de lipsa unui dosar din arhivă?; 3. Care este adresa SIE pentru a trimite un memoriu, știut că CNSAS nu deține nici o adresă?

Dar să revenim la instituțiile și unitățile militare care au fost angajate în urmărirea lui «Nica sau Obiectivul» și să încercăm să înțelegem care a fost amploarea muncii depuse în urmărirea, izolarea, compromiterea și dezinformarea unei singure persoane:

- I. M. B. Securitate
- Direcția a IX-a.
- Unitatea militară 0647 București (interceptarea corespondenței)
- Unitatea militară 0625
- Inspectoratul Municipiului București - Securitate.
- Direcția a VI-a.
- Unitatea 08000 București.
- Unitatea militară 0672 București.
- Direcția pentru pașapoarte, evidența străinilor și controlul trecerii frontierei.
- Departamentul Securității Statului, Direcția I-a.
- Departamentul Securității Statului, Securitatea Municipiului București.
- Inspectoratul Municipiului București, Serviciul independent de pașapoarte.
- D. S. S. – S. M. B.
- Inspectoratul Județean Prahova.
- Securitatea Municipiului București, Serviciul 120.
- Unitatea militară 0544 (avea rolul de a urmări și supraveghea pe cetățenii români rămași în Occident).
- Departamentul Securității Statului, Direcția III-a.
- Serviciul Independent de Investigații.
- Inspectoratul Județean Constanța – Securitate.

Se știe că anumite persoane au fost urmărite de Securitate, dar este greu de imaginat câte direcții, departamente, inspectorate, servicii, unități militare din București, străinătate și provincie (Constanța și Prahova), au fost mobilizate pentru investigarea unei singure persoane și a celor care cunoșteau «Obiectivul», de la vecini, prieteni, străini și cunoscuți întâmplător.

Este greu de imaginat câți informatori și ofițeri de securitate – de la locotenenți și până la generali – (la sfârșitul acestui volum vom da o listă cu numele ofițerilor, însă majoritatea semnau indescifrabil) și câți au lucrat pentru a concepe și a pune în aplicare această rețea invizibilă în jurul unui scriitor care nu comitea nici o infracțiune penală sau delict civil, decât că gândea și acționa altfel decât erau legile nescrise ale unei tiranii. Trecem peste faptul că toți acești lucrători erau bine plătiți, aveau avantaje materiale de la echipament, magazine cu circuit închis și până la vacanțe pe litoral, la munte sau în străinătate. Și toate acestea ... din banii cui?

Mijloace tehnice de interceptare și urmărire

Volumul doi al dosarului Nr. 2011784 – 443 de pagini – cuprinde toate ... dar absolut toate convorbirile telefonice de la domiciliu și de la Asociația Scriitorilor din București.

Unitatea militară care răspundea de această sarcină era: UM 0689. Postul de înregistrare era: Nr. 9/5, se menționa limba în care s-a vorbit și orele în care au avut loc convorbirile. Un ofițer asculta telefonul, înregistra, copia dialogul pe o hârtie, îl trimetea la ofițerul care răspunde de mine, iar o copie era anexată la dosar.

Exemplu: «*UM 0689 din 9.02.'74, Nedelcovici Bujor, ora 10,46. Druckman Samuil. Dl. Bujor vrea să vorbească cu Sami. Răspunde o bătrână care spune că nu a ieșit încă din baie. Dl. Bujor spune că pleacă la Ploiești fiindcă a murit soția lui Breban și voia să-l întrebe dacă vrea să meargă și el deoarece au fost prieteni. Să-mi spună prin ușă dacă vrea să meargă fiindcă ei se duc cu mașina lui Mircea Iorgulescu. Sami vine la aparat, a vorbit cu Breban dar nu se poate duce la înmormântare. Sami îi amintește că era vorba să se mai vadă. Dl. Bujor se scuză că a*

fost ocupat cu cartea, dar săptămâna viitoare termină și este mai liber ...».

Ora 18,20, chemat și urmează convorbirea.

Ora 18,29, chemat și urmează convorbirea.

*

Și citesc ... citesc fără să pot să mă opresc pentru a reproduce câteva pagini în acest eseu. Am «plonjat» în lectura dosarului care este cel mai fascinant jurnal ținut zi de zi și oră de oră. Nu seamănă cu jurnalul pe care l-am avut în acea perioadă și pe care l-am rupt – spre regretul meu, împreună cu toate fotografiile de familie – atunci când am fugit din țară. Au fost înregistrate în fiecare zi și cu mențiunea orei, convorbirile cu colegii (Nicolae Manolescu, Eugen Simion, Mircea Iorgulescu, Costi Țoiu, Radu F. Alexandru, Lucian Raicu, Dan Pița, Mircea Veroiu, Ioana A., Costache Olăreanu), prietenii (Ticu Petrescu, Mircea Georgescu), relațiile cu editurile (Ana Barbu, Marin Teodorescu, Monica G., Ruxandra B.) ... rudele, mama, mătușile ... amănunte din viață («*la prânz s-a dus la masă, până la ora 15 a moșăit, acum lucrează și diseară se duce la dactilografă ...*» (convorbiri cifrate («*i-am dat fetei chestia aia*» ... femeile pe care le-am cunoscut și pe care le-am iubit ... totul, am găsit totul ... viața de atunci prin intermediul lui «Nica» și grație lui ... viața din acea perioadă pe care parcă nu o trăiam, ci abia acum, cu întoarcerea în trecut, fiecare amănunt devine acut și important ... eu nu am trăit atunci pentru că nu eram conștient de ce se «consuma» clipă de clipă ... abia acum am reprezentarea vieții și sentimentul că altul era acela care vorbea la telefon și totuși ... eu eram ... dedublare, dublu (Nica și Eu) ... retrăirea traiului care a devenit conștientizat ...

*

Mă opresc la întâmplare la câteva pagini înregistrate în ziua de 31.01.1974:

«UM/=0639/26. Ora 9,14/chemat: Dl. N. e chemat de Tudor care îi urează la mulți ani pentru Sfântul Grigore». Este redată convorbirea pe două pagini.

«Ora 9,56, telefon: 11.79.39 Barbu Ana îi spune că a vorbit cu Dl. Cursaru și i-a spus că nu știe precis când va pleca în concediu dar explicându-i să aibă încredere în el, s-au înțeles să-i ducă cele 300 de pagini». Urmează convorbirea redată pe larg.

Ora 14,10, telefon: 18.08.00/186 – IDEB, Bul. 1 Mai 42.43. «Dl. Bujor întreabă de tov. Chezan Coca dacă se duce după amiază la dentist». Urmează convorbirea.

Câteva remarci: se folosea expresia: «Dl. Bujor», era identificat numărul de telefon care chema și adresa. Mijloacele tehnice ale Securității erau destul de performante încă din 1974.

«Ora 19,27 chemat Dl. Bujor îl sună pe Radu cu care discută la început de meciul de box». Urmează convorbirea.

La 31 ianuarie '74 au fost înregistrate opt convorbiri, începând de la ora 9,20 și până la ora 19,05, printre care cu «Feldman Isidor. Bujor Nedelcovici cere pe Radu și-l întreabă ce face. Radu îi spune că a vorbit cu Dolfi Solomon. Radu mâine nu se duce la redacție. Dl. Bujor spune apoi că dacă vor merge la Breban de ziua lui, trebuie să-i ducă ceva și Dl. Radu spune că o sticlă de șampanie și un buchet de flori pentru nevastă-sa. Dl. Bujor îl informează că vor fi admiși ca academicieni Barbu, Preda, Mihnea și Zoe. Ora 19,27, N. Discută cu Eugen cu care face de obicei plimbarea de seară. Nu reiese nimic altceva decât că se văd ca să se plimbe».

O constatare! Este prima dată și grație acestui dosar când aflu că prietenul meu, Radu Feldman Alexandru, mai avea și alt nume: Isidor. Deci ... Securitatea avea posibilitatea să identifice numărul de telefon care a chemat sau care a fost chemat și în același timp să reperateze persoana și numele adevărat. Și totul în cel mai scurt timp pentru a înregistra convorbirea ...

Am fost prieten apropiat cu Radu F. Alexandru. El locuia la ultimul etaj din blocul Scriitorilor și de câte ori pleca de acasă, suna la ușă și mă întreba dacă vreau să ies cu el în oraș. Discutam probleme de creație – romanele mele, piesele lui de teatru –, spuneam bancuri, ne amuzam de «știrile politice», comentam ce am văzut la televizor și am fost alături de el când a trăit un eveniment extrem de grav și tragic care s-a produs în familie.

După câțiva ani, mi-a citit niște memorii în care critica situația literaturii și a Uniunii Scriitorilor. Erau trimise într-o direcție ... Eu l-am întrebat de ce nu le trimetea lui D. R. Popescu la Uniune. El mi-a dat o explicație ... Cu trecerea timpului prietenia noastră s-a răcit și apoi ne-am despărțit. Eu am plecat în Franța, el a rămas ... În anul 2002, i-am telefonat. Am vrut să-l văd, după trecerea a peste treizeci de ani ... Ne-am întâlnit în fostul Parc Stalin și am băut o limonadă. I-am amintit despre episodul cu pricina, dar el a negat. I-am trimis o scrisoare, mi-a răspuns cu rânduri pline de afecțiune în care făcea elogiul prieteniei. Și ... prietenia poate fi un subiect de a te eschiva ...

Poate am reușit să-l cunosc mai bine după ce am citit textul publicat în **«Contribuția scriitorilor evrei la literatura română»** - **«Caiețele Viața Românească»** N = 2/2002 și reluat în volumul **«Securitatea și evreii»** de Teșu Solomovici, Ed. Ziua, 2003.

Nici o concluzie ...

Pentru mine Radu F. Alexandru rămâne, totuși, un mister?
Încă unul ...

*

Convorbirile telefonice erau înregistrate și la «Asociația Scriitorilor din București», dar ceea ce este interesant că au fost clasate la dosarul meu, chiar dacă nu eram implicat și nici nu vorbisem la telefon.

«UM/0639/21.04.1983: În birou, în jurul orei 19,30, Olteanu e vizitat de Negrea care e bucuros că a găsit cafea, deoarece la Petroșani nu se găsește. Olteanu vorbește despre ședința de ieri la care a participat și Suzana Gâdea. Ion Alexandru a ridicat problema editării și difuzării Bibliei pentru educarea morală a tineretului. După aceea a vorbit Paleologu care a spus că atunci când a lucrat la Cartea Românească a propus reeditarea acestui monument al culturii, dar nu a găsit înțelegere. Bineînțeles că Suzana Gâdea a întrebat de ce Biblie este vorba. Dacă e vorba de una ateistă înțelege, dar așa ... (cei doi râd). Ion Alexandru a mai făcut o propunere să se renunțe total la politica față de scriitorii români din străinătate, dusă până acum. El a spus că

există o singură literatură și că politica față de cei din afara granițelor e în general greșită. Aceste puncte de vedere sunt ascultate dar nu se face nimic».

La Asociația Scriitorilor se ascultau convorbirile telefonice, dar erau montate și microfoane cu ajutorul cărora puteau fi interceptate discuțiile din birou.

UM/0639/83, 23.05.1983, NICA. În birou, în timpul dimineții, nu a fost decât secretara (Raicu) cu mai multe persoane. S-au dat foarte multe telefoane dar discuțiile au avut un caracter personal. În jurul orei 18, în birou, Țoiu, primește vizita unei persoane. Se pare că este vorba de un reporter din țară care se ocupă de un reportaj. Acesta, după ce vorbește Țoiu despre lucruri lipsite de importanță, începe să-i povestească despre satul natal ... (...) În jurul orei 19 Țoiu părăsește biroul. Rămâne Viorica. Aceasta primește vizita lui Mihai (...) După aceea e liniște».

Sunt și convorbiri destul de amuzante ...

«UM/0638/10.9.1984. Ora 1,56, tel. 17,73,80. Editura Eminescu. C. Țoiu, autorul romanului „Obligado” se află la Uniune unde a aflat că i se dau 80.000 de lei pentru carte, adică 2.600 lei pe coală. Dă telefon (la redacție) spune redactorului (Răpeanu) că dacă el era Păunescu sau Lăncrăjan i s-ar fi dat 3.000 de lei pe coală. El nu ridică acești bani care nu reprezintă nimic în raport cu succesul cărții. Redactorul, ca bun amic, îl sfătuiește să ia bani, apoi să facă o scurtă întâmpinare și Comitetul de redacție, adică cei 7 inși, vor pune în discuție. Dar fondul nescriptic a fost redus, lui Lăncrăjan i-au plătit doar 2.000 pe coală în ciuda reclamațiilor acestuia. Lui Păunescu tot ce i s-a dat în plus i s-a dat de la Centrala Editorială. Avem acte, ești vicepreședinte al Uniunii, poți să vii să ți le arăt. 3.000 nu mai plătim de mult. Am avut aceeași discuție cu Sălcudeanu căruia i-am dat 2.300 (...). Redactorul pleacă la Belgrad, se întoarce marți. Țoiu înțelege situația lor financiară, nu cere maximul, dar măcar 3.000 trebuia. Vor mai discuta miercuri. Ora 12,50. Țoiu sună la același număr și vorbește cu secretarul Vasile. Țoiu întreabă cine face parte din comisia care discută banii ce se dau, că Răpeanu adineauri era grăbit. Vasile dă numele celor care sunt în C.O.M: Ciuceanu, Mariana Ionescu, Corduneanu, Oancea de la sindicat și Daniela Crâsnaru».

Personajul Adrian Păunescu este bine cunoscut prin osanele ridicate «Geniului Carpatin», dar sunt mai puțin cunoscute sursele de plată pentru serviciile aduse. Avea un regim special de «favorit al curții». Dacă un cosmonaut ar fi plecat în cosmos în decembrie '89, n-ar fi aflat nimic despre evenimentele care s-au produs între timp, ar fi revenit pe pământ în anul 2003 și l-ar fi văzut la televizor perorând câteva ore, ar fi putut să creadă că nu s-a schimbat nimic în toți acești ani. Din acest punct de vedere, într-adevăr ... nu s-a schimbat nimic.

Aflăm și amănuntele din viața și relațiile de familie.

«UM/0639/28.09.1984, tel.: 31.73.45: Nica: Din discuțiile purtate de Viorica Botez cu economista de la Asociația Scriitorilor, a rezultat faptul că funcționarele de la Asociație au dese divergențe cu cele de la redacția revistei. Viorica Botez era pornită mai ales împotriva lui Nuți Raicu care o acuza de o serie de fapte ireale. Interlocutoarea ei a început să-i explice că colegile au fiecare în parte necazuri familiare și probabil că din această cauză au devenit răutăcioase. A relatat că Lucica e bolnavă și are probleme cu soțul din această cauză. Simona, deși afirmă mereu că soțul ei vine la ea și ea merge din când în când la Brașov, de formă, totuși, toată lumea știe că acesta stă împreună cu o doctoriță. Nuți Raicu, la fel, are probleme cu divorțul, mâine are procesul, la fel are probleme și cu părinții care nu se înțeleg nici ei. După orele 18, Ioanichie Olteanu s-a întreținut pe tema literaturii sovietice ...».

Și iată ... iată că aflu câteva amănunte despre cele două secretare de la Asociația Scriitorilor, dintre care una (sau amândouă) erau informatoare (sursă). Îmi displace lectura acestor pagini, am senzația că privesc prin gaura cheii, dar în același timp mă zăresc și pe mine dincolo de ușă ... Mi-am amintit numele celor două secretare de la Asociația Scriitorilor din București: Nuți Raicu și Simona Kiselevski. «Sursa sau sursele» au dat cheia de la ușa Asociației unor tehnicieni ai Securității pentru a monta în biroul meu sistemele de ascultare. Nu și-au imaginat că dacă fac acest târg cu târguitorii vor fi și ele ascultate la rândul lor și astfel se va afla amănunte din viața lor privată. Au căzut în capcana pe care mi-au întins-o: următorul urmărit sau păgubitorul păgubit. Pactul cu diavolul este întotdeauna periculos.

Am găsit în dosar înregistrate convorbirile redactorilor de la «Revista Viața Românească» și «Caiete critice» care aveau sediul tot la Asociația Scriitorilor: Florența Albu, Vasile Andru etc. Și alți scriitori sunt prezenți: Corneliu Leu, Dan Manolescu (solicită un interviu lui Norman Manea despre Nichita Stănescu), Dan Hăulică, Ileana Mălăncioiu, Florin Mugur, Gabriela Adameșteanu, Mircea Dinescu, Lucian Raicu, Andrei Cornea, Ioan Alexandru, Doina Uricariu, Monica Spiridon, Damian Necula, Petre Got, Cezar Balatag ... cu toți aceștia s-ar putea scrie o «Istorie a literaturii la microfon».

Sunt înregistrate în dosar ședințele «Secției de critică», condusă de Zigu Ornea, Crohmălniceanu, Dimisianu și Eugen Simion ... Aflu amănunte din activitatea «Almanahului literar» după ce am fost dat afară de către C. Țoiu, urmare a publicării la Paris, în 1985, a romanului «**Al doilea mesager**» și înlocuit cu Mircea Scarlat.

«C. Țoiu continuă convorbirea cu A. M. Smighelski. Marilen spune că Alin pleacă pentru o lună în Olanda și până la plecare este ocupat cu tot felul de comitete. Costi spune că îl caută pe Alin deoarece e nevoie să mai dea un rând de vopsea la mormântul de la cimitir. Discută despre faptul că Marilen așteaptă să-și ridice mașina și deși e la prima urgență tot nu-i ajunge rândul. Costi spune că trebuie puțină intervenție».

Lectura dosarului uneori mă plictisește, alteleori îmi evocă întâmplări pe care le-am uitat.

Într-o convorbire telefonică dintre Mircea Scarlat și soția Dora (care lucra la Ambasada Libanului), sunt redate amănunte în legătură cu vizita lui Umberto Ecco la București și faptul că întâlnirea de la «Institutul Iorga» a fost până la ultima oră ascunsă pentru a se evita un dialog între scriitorii români și cel italian.

*

Am ajuns în goană la «Institutul Iorga». Conferința autorului «**În numele trandafirului**» începuse. Eram încântat că îl văd și îl aud pe renumitul romancier despre care se vorbise în Occident și în România. La un moment dat, poetul Florin Iaru, ~~ia~~ pus o întrebare: «*Știți cumva că romanul dumneavoastră a fost*

cenzurat încă de la prima pagină? și a redat frazele cu pricina. Eram extrem de curios care va fi atitudinea lui și ce va răspunde. Cu un zâmbet pe obrajii rotunzi, acoperiți de o barbă deasă, a spus: «*Este treaba dumneavoastră*». Am rămas siderat! S-a spălat pe mâini precum Pilat și ne-a trimis în fața Sanhedrinului comunist. Cum? Un scriitor de renume mondial este invitat într-o țară comunistă în care se știe că cenzura face ravagii – el însuși a fost cenzurat – iar el, cu autoritatea pe care o avea, nu a luat nici o atitudine! Mai mult ... a răspuns cu aroganță și insolență că nu este treaba lui ... Apoi, am înțeles că nu întâmplător fusese invitat în România și că explicația lașității lui era determinată de poziția politică de stânga. Opera nu salvează și nici nu justifică viața și viața nu salvează opera. Un scriitor este o conștiință – interdependența dintre «a trăi și a scrie» – și nu poate fi un mercenar care se angajează în diferite războaie numai pentru a primi cei «trezeci de talași».

Umberto Ecco făcea o politică editorială – «*promotion*» – nu îl interesa calea dificilă a apărării unor principii și a libertății de gândire și expresie.

La Paris, m-am dus să văd filmul «**În numele trandafirului**». L-am apreciat, dar nici o clipă nu am putut să uit scena la care am asistat la București.

*

Eram la restaurantul Capșa, invitat de Marin Preda. Mânca aplecat spre farfurie. Mânca neglijent. La un moment dat, l-am întrebat: «*Domnule Preda. Se poate ca un scriitor să-și câștige notorietatea dacă are valoare artistică, dar fără să facă politică?*». A ridicat capul spre mine, m-a privit îndelung, apoi mi-a răspuns. «*Se poate dar ... este dificil*».

*

«*Au Nom-du-Père*»

În fiecare zi, când mă așez la masa de lucru, îmi propun să termin cât mai repede acest capitol – 400 de pagini ale corespondenței și ale interceptărilor telefonice – dar de fiecare dată mă trezesc citind cu o curiozitate neașteptată «dialogurile» dintre diferiți oameni care mi-au fost apropiați sau prieteni și mă las prins în această «căutare a timpului trecut».

«*Que tout morceau du passé qui revient se faire un chemin avec une puissance particulier ... et élève un prétention irrésistible à la vérité contre laquelle l'objection logique reste impusissante*»*.

Omul își construiește un destin, sau construcția îi preexistă? Poate că încă nu am găsit adevărata explicație a lecturii acestui dosar ... Am zis mai înainte: «*Eu mă caut pe mine de-o viață pentru ca în sfârșit să spun: «Je suis ce que je suis*». Este adevărat, dar mai există și alte explicații pe care vreau să le descopăr în mine. Care sunt traumatismele, sfâșierile, nemărturisirile, deznădejdirile și frustrările care mi-au marcat definitiv și irevocabil viața?

Moartea tatălui meu și neînțelegerea fratelui ...

Eu îl caut pe tatăl meu care a fost ucis. Eu sunt vinovat că nu am putut să-l salvez din mâna celor care l-au omorât și acum încerc să mă absolv de un păcat de moarte prin fraze, cuvinte și evocări ... Culpabilitate! Scrierea acestui eseu este o penitență pentru neputința mea prin care îl regăsesc pe tatăl meu și îi cer iertare ...

Atunci ... atunci când judecătorul militar, Gheorghe Șerbănescu – colegul de la Facultatea de Drept – ia dat la urmă «dreptul ultimului cuvânt» și numai după ce tatăl meu a rostit câteva fraze, l-a întrerupt cu un glas autoritar și i-a retras cuvântul. Tatăl meu a dus mâna la ceafă, cred că a amețit, era bolnav de plămâni, avea tuberculoză ... Atunci! Ce am făcut eu? Am tăcut! Cum de nu m-am ridicat în picioare să protestez, să țip, să urlu pentru această nedreptate, cu riscul să fiu scos din sală și să fiu arestat? Cum?! Nu știu! Eram complet anulat de teamă și aneșteziat

* Freud, «*L'Homme Moïse et la religion monothéiste*».

de o incapacitate de a înțelege neînțelesul pe care îl trăiam. Nici acum, după 44 de ani nu mă iert ... *«L'histoire, c'est l'histoire qui est archivée dans le corps»*.

Am impresia că mi-am ucis tatăl pentru că n-am făcut tot ce era posibil să-l salvez. Am pierdut simbolul esențial al vieții ... «simbolul tatălui». Și iată, acum ... *«Reinventer et remplacer le père par l'oeuvre»*.

*

Liturghiile terorii de masă ale Bisericii Comuniste ... Oare nu s-ar putea vorbi de un «genocid de clasă» fără să afecteze anumite sensibilități?

Un regim comunist – printre alte caracteristici specifice – se poate defini printr-o ideologie (o dogmă), un aparat polițienesc represiv, un conducător și în special ... **o idee!** *«Fără milă!»* era cuvântul de ordine în noiembrie 1917. *«Bateți, bateți, bateți fără milă»*: Iosif Visarionovici Stalin. Lenin i-a trimis, la 20 februarie 1922, o scrisoare lui Dimitrie Ivanovici Kurski, Comisarul poporului la Justiție. *«Direcția comisariatului de justiție nu a înțeles rolul militant care îi revine. Sarcinile actuale sunt: intensificarea represiunii contra dușmanilor puterii sovietice și a agenților burgheziei (mensevici și social-revoluționari); realizarea acestei represiuni prin tribunalele revoluționare populare printr-o acțiune mai rapidă și eficace; punerea în aplicare – absolut necesară – a unor serii de procese publice exemplare (exemplare prin rapiditate și durata represiunii, exemplare prin pedagogia lor, a educației de masă și prin lămurirea lor prin presă»*.*

Și iată cum ... ideea-uka a lui Lenin din 1922, a ajuns din «țara soarelui răsare», printr-un lanț întreg cu verigi apropiate, până în 1959 când a fost arestat tatăl meu și implicat până la mine. Eu și Lenin! Pare bizar! Dar anatema trimisă de Papa de la Moscova a ajuns până într-un oraș de provincie din gubernia Româniaskistan. Mânia «Zeului Roșu» fusese lansată încă din 1922, când nu fusesem născut. Apoi m-am născut vinovat și trebuia să fiu condamnat ...

* «Marile procese din Uniunea Sovietică», Nicolas Wert.

Acest tip de proces (termenul proces este impropriu deoarece un proces presupune o dezbatere pro și contra) nu avea intenția să facă justiția și dreptate, mai întâi era hotărâtă condamnarea, anii de pușcărie și apoi urma procesul. Nu exista adevăr în sine ci numai un adevăr de partid. «*Oricând și oriunde partidul are dreptate*». Procesele politice erau o formă ritualizată pentru a se realiza o pedagogie colectivă care să impresioneze și să sperie un public cât mai larg. Era o înscenare în piața publică pentru a participa la o linșare în grup și ulterior, cei care au aruncat piatra, erau transformați în victime. Toți trăiau cu frica în suflet că noaptea vor auzi o dubă la poartă și vor fi arestați.

În ceea ce mă privește, lipsa reacției la proces se explică prin faptul că rezistența interioară fusese distrusă. Eul interior zdrobit. Țândări! Tercil Mă simțeam deja arestat, în boxă, alături de tatăl meu și îmbrăcat cu o zeghe vărgată ...

*

Mijloacele tehnice de ascultare – telefonice și prin microfoane instalate în birouri – au fost lăsate și după plecarea mea de la Asociația Scriitorilor. Astfel am aflat ce discutau Mircea Scarlat și Constantin Țoiu.

«*UM/0635/19.06.1985. Ora 12. Cheamă Mircea Scarlat care sună la Ambasada Italiei unde discută cu colega de facultate Sorina Stef. Mircea a fost sunat acasă de soție de la Roma. Soția Dora și-a pierdut carnetul la un oficiu telefonic la Veneția și acum nu are telefonul lui Carmen ...*».

Urmează interceptarea unei convorbiri de la domiciliu între mine și cumnata mea din Elveția. Îi spun că voi pleca în vacanță la Vama Veche. Astfel au aflat cei de la Securitate unde voi fi timp de aproape două luni și mă vor da în urmărire prin Securitatea de la Constanța. A urmări înseamnă a suspecta, a bănui, a rupe relațiile normale dintre oameni, a-i lăsa izolați pentru a fi mai ușor manipulați ... a urmări înseamnă a prevedea, a prevedea înseamnă a întâmpina și a elimina un posibil pericol, și a-i exclude pe cei care au ieșit din coloanele de deținuți lăsați provizoriu în libertate ...

*

«Ora 15,18/7.08.85: Viorica Botez discută cu un cetățean care se recomandă: căpitan inginer Matei de la grăniceri. Matei ar dori să vorbească cu Mircea Săndulescu. V. B. răspunde că acesta este în posesia pașaportului și pleacă din țară foarte curând».

Era perioada în care Mircea Săndulescu ceruse pașaport și a plecat în Statele Unite.

*

Iată, revine în atenția celor care ascultau convorbirile telefonice «prietenul meu Vasile Băran». *«UM/0639/12.XI.1985. Ora 9,20, chemat. Băran se referă la discuția pe care a avut-o cu D. R. Popescu în legătură cu «Nica» (Nedelcovici). Afirmă că i-a reproșat lui D. R. Popescu faptul că nu l-a invitat și pe Nica la discuțiile care s-au purtat în birou legat de cazul lui, deoarece Nica nu este o persoană turbulentă ca Mircea. Ar fi asistat în mod civilizată. Băran a afirmat că D. R. Popescu i-a spus că problema lui Nica se va rezolva. Băran i-a spus lui D. R. Popescu că ei nu vor mai ridica asemenea probleme în adunările generale de la „România literară” atâta timp cât el va fi acolo. Nu va permite să se ridice probleme care nu se pot rezolva la nivelul lor».*

Este vorba despre discuțiile avute la „România literară” unde eu și mai mulți colegi, am ridicat mai multe probleme și am cerut o audiență la Petre Enache, Secretar cu propagandă de la CC-PCR.

Ora 19,19, Nica chemat. Vasile Băran s-a referit la Octavian Paler care urmează să aibă și el o discuție mâine dimineață la Sectorul de Partid. A afirmat că din discuțiile purtate cu cei de la Sector, s-a dedus faptul că nu se intenționează a se lua niște măsuri severe împotriva lui Paler, dimpotrivă, vor să-l facă să înțeleagă că a greșit și să-l aducă la o atitudine rezonabilă. Băran a afirmat că cei de la Sector au rezerve asupra modului în care va reacționa Paler. Băran a fost de părere că ar trebui ca Paler

să fie atenționat să nu adopte o poziție recalcitrantă deoarece chemarea lui este făcută cu scopul de a clarifica lucrurile. Băran a precizat că în cazul în care Paler se va opune unei discuții sincere, critice, cei de la Sector îi vor pune cartea «**Un om norocos**» în dezbateră unor colective de muncitori, că prin acest mijloc Paler va fi cu siguranță „desființat”. Băran a afirmat că și Adrian Păunescu a primit un „vot de blam cu avertisment” și n-a comentat nimic».

Lucrurile s-au petrecut ... cum nu au dorit cei de la Sector. O. Paler a adoptat «o poziție recalcitrantă» iar cartea «**Un om norocos**» a fost supusă unor discuții publice în cadrul «unor colective de muncitori», adevărate tribunale populare.

*

«UM/0639/16.X.1985. Nica. Au avut loc mai multe discuții telefonice purtate mai ales de Raicu, Viorica Botez, Căliman, toate pe teme familiale de aranjamente gospodărești.

Într-o discuție cu tatăl ei (care lucrează la Uniune), Viorica Botez i-a solicitat să se intereseze cum pot să facă o intervenție la Badea, de la Direcția Circulației».

Nimic mai firesc decât convorbiri telefonice despre «aranjamente gospodărești», pile și intervenții la Direcția Circulației, adică la Miliție. N-aș fi redat această înregistrare telefonică dacă nu ar fi atins o problemă mai gravă, cu vechime în trecut și care a intrat în mentalitatea noastră: «corupția». De la cel mai mic serviciu – care ar fi trebuit să se rezolve în cadrul atribuțiilor fiecărui funcționar – și până la problemele de interes social, politic și cultural era nevoie de o «intervenție». Este cunoscută «sensibilitatea noastră națională» la peșcheș, bacșiș «pile» sau cum se spune printre medici: «Kent mai vii pe la mine?». Explicația s-ar afla în trecutul nostru îndepărtat: turcirea mentalităților și balcanizarea moravurilor. Nimeni nu a găsit o soluție și ne vedeam în situația de astăzi că plaga corupției s-a întins pe întreaga scară socială. În psihologia socială (psihogenetică) și inconștiența unei colectivități, se transmit de-a lungul mai multor generații, caractere care nu pot fi eliminate. „Glanda corupției” – hoția, falsul, minciuna, ipocrizia, înșelăciunea – nu poate fi extirpată deoarece

s-a diseminat în tot corpul și maladia a cuprins în întregime organismul social. Există remediu? Există o vindecare? Cum să oprim acest lung șir de generații în care crizele, surprările, prăbușirile au făcut parte din istoria noastră de zi cu zi? Vom continua să purtăm această boală în sufletele și mințile noastre de-a lungul secolelor? Ne vom închina în continuare «Zeului Mammon», zeul bogăției și a câștigului nedrept și nelegiuit, chiar dacă știm că: «*Omul nu-l poate sluji pe Domnul și în același timp pe Mammon?*». Ar trebui să înțelegem că evenimentele tragice sociale și catastrofale istorice nu sunt altceva decât copia identică a evenimentelor originare. Toate întâmplările ieșite din actualitatea zilnică au rădăcina într-un eveniment primordial uitat (arhetip) sau voit dat uitării. «Karma» budistă reprezintă un raport între acțiune și rezultat, dar și «intenționabilitate» care poate fi determinată. Cu ce intenție și sentimente faci binele sau răul? Tradiția corupției («*traditio*» lat., ceea ce rezistă în timp), ar trebui să fie înlocuită cu o «*transmisie și eliberare*» prin înțelegerea că este nevoie de o schimbare profundă pentru a modifica inconștientul colectiv. Legea, codurile penale și civile nu sunt suficiente. Este nevoie de un climat general de conștientizare și diagnosticare a maladii (psihologia mulțimii) – prin etică și morală – printr-o voință politică fermă la care se va alătura justiția, spiritul de adevăr și dreptate – și o dorință individuală pentru a intra într-o convalescență și a ne vindeca. Oare putem noi să eliminăm superficialitatea, deriziunea, autoderiziunea, «hazul de necaz» și să devenim o națiune care se ia în serios și știe că există o graniță între tragic, ridicol și stupiditate? Slabe speranțe dar ... ar merita totuși să încercăm ...

«Eriniile», zeițele grecești ale răzbunării, au apărut din picăturile de sânge care au căzut pe pământ când a fost mutilat Cronos. Poate nu e prea târziu pentru a întrerupe șirul de răzbunări și violențe a generațiilor de corupți și victime inocente. Sau toate aceste gânduri nu au fost altceva decât: «*une recherche qui se libère en rêve*».

Lectura dosarului se dovedește rodnică în acțiunea mea de arheologie socială și eliminarea straturilor de mister pentru a realiza o memorie și «*un espace d'une temporalité archivée*».

«UM/0639 din 15.XI.1985. Nica. Ora 9,52. Chemat. Raicu de la Viața Românească se interesează de la obiectiv dacă are cunoștință cum poate da de L.C. (nume real) căreia trebuie să-i trimită niște bani. Nica promite să afle adresa de la mama ei și să i-o comunice într-o zi sau două».

Cercul se închide și s-ar putea să nu greșim dacă am afirma că L. Raicu era informatoarea de la Asociația Scriitorilor și tot ea le-a dat cheia celor de la Securitate pentru a-mi monta sistemele tehnice de ascultare și înregistrare. Dar s-ar putea, tot atât de bine, ca «sursa» să fie Simona Kiselevski ...

*

*«E mare mângâierea la vremea de restriște
să te afli lângă cineva pe care să-l doară
inima pentru tine»*

Cervantes

«**Philateleles** = fidelitate, sinceritate, prietenie»

«UM/0639/1.XI.1985. 8,30, chemat. Nica discută cu Eugen Simion care îl invită la el să bea cafeaua împreună».

«UM/0639/2.XI.1985. 12,06, chemat. Nica discută cu Eugen Simion. Stabilesc să se vadă la ora 13, să facă o plimbare împreună».

«UM/0639/13.XI.1985. Nica ora 12, cheamă pe Eugen Simion. Discută cu soția lui Eugen care-i comunică faptul că Eugen este plecat la o înmormântare la țară, dar va reveni diseară. Chemat, ora 21,12. Eugen Simion se interesează de starea obiectivului și îi propune să vină la el în vizită. Nica promite că va merge peste câteva minute».

În dosar am găsit multe convorbiri ... foarte multe convorbiri telefonice cu Eugen Simion, de la impresiile pe care le-a avut despre anumite cărți («**Exerciții de admirație**» de Cioran), la articole care au apărut în reviste și până la amănunte de genul:

«E. S. comunică că urmează să fie chemat de o persoană care să-i cumpere un calorifer electric».

Am fost prieten cu Eugen Simion, dar citind acest dosar parcă am înțeles mai bine cât de apropiată a fost relația dintre noi. Ne întâlneam de câteva ori pe săptămână și făceam o plimbare prin cartier. Traseul era același: Dealul Mitropoliei, Mănăstirea Antim, Cheiul Dâmboviței și ne întorceam pe străzile în care casele erau demolate deoarece începuse construcția «Palatului Poporului». Discutam despre evenimentele politice, comentam emisiunile pe carele auzeam la postul de «Radio Europa Liberă» și ne amuzam de micile cancanuri din lumea literară ... Eram într-un perfect acord de opinii. Îmi amintesc de cele povestite de el în legătură cu «dispariția lui Virgil Tănase». Tatăl lui Eugen – pentru care avea un respect și o iubire deosebită – a spus că dacă Ceaușescu a vrut să omoare un scriitor, atunci nimic nu-l mai poate salva ... Am și aici la Paris, o fotografie așezată pe bibliotecă, în care suntem amândoi – tineri și frumoși – alături de Maria Luiza Cristescu. Petreceam sărbătorile împreună, vedeam meciurile de fotbal alături de alți prieteni, beam un ceai pe masa din bucătărie, într-o atmosferă de camaraderie și frăție și parcă amândoi ne aflam într-o bătălie ascunsă în care știam cine este adversarul. Vorbeam în șoaptă și poate de aceea ne făceam plimbarea de seară pe străzi pentru a nu fi auziți și înregistrați de Securitate. Intuiția noastră s-a dovedit adevărată, nici o convorbire dintre noi nu a fost înregistrată de mijloacele tehnice ale Securității.

După 1990, ne-am întâlnit la Paris și am băut o cafea pe Bul. Saint Michel. Am constatat primele dezacorduri în opiniile noastre. Țineam un jurnal și întors acasă am scris despre dialogul nostru – din discreție și prietenie – fără să-i citez numele. După publicarea jurnalului («**Jurnal infidel**»), am citit în «Cotidianul» un articol destul de critic în care considera că «sunt procurorul națiunii române». Am trimis un articol la «Cotidianul», (drept replică), dar – după multe insistențe – ziarul a refuza totuși să-l publice.

Am fost surprins de schimbarea care s-a produs. Ca și cum aș fi mers pe o stradă alături de un prieten și deodată – fără să mă prevină – a dispărut la un colț în altă direcție. Simțisem

premisele acestei schimbări la Paris. Era în zilele în care la București se «desfășura prima mineriadă». Televiziunea și ziarele franceze comentau intens acest eveniment de o barbarie surprinzătoare. El era sceptic și mi-a spus «*Mă întorc la București și văd eu ce s-a întâmplat*». Am tăcut. Apoi, când eram în vizită la București l-am auzit apărându-l pe Adrian Păunescu. Pentru a nu lungi prea mult povestea, am avut mai multe ocazii să schimbăm câteva vorbe – la Ambasada de la Paris și la Sorbona cu ocazia decernării «Premiului Doctor Honoris Cauza» lui Emil Constantinescu – din care am înțeles că Eugen nu mai era același pe care îl cunoscusem în lungile noastre plimbări de seară. Opiniile noastre nu mai coincideau. Nu e nimic grav ... Fiecare are dreptul și libertatea de a alege calea vieții și a-și crea destinul. Sunt convins că el are argumente pentru a-și justifica poziția și cred că din punctul lui vedere are dreptate. Eu nu am fost niciodată în slujba unei puteri politice, el a optat pentru alt drum ... Eu am ales între «puterea terestră» și «puterea celestă» pe cea din urmă pe care știu că niciodată nu o s-o dobândesc. Eugen Simion a avut dreptate când a scris un articol în care spunea că sunt două soluții când te afli într-o catastrofă istorică: să rămâi în țară sau să apuci calea exilului. El dădea ca exemple pe Ernst Jünger care a rămas în Germania (fusesse ofițer) și Thomas Mann care a plecat în Statele Unite. Mitterrand, când a făcut o vizită în Germania, s-a dus împreună cu Helmut Kohl la locuința lui Jünger, unde au vorbit și au admirat colecția lui de fluturi. Nu s-a dus Jünger la cei doi în vizită la Bonn sau la Paris ... Este o mare diferență a sensului ... cine se duce la cine ...?

Lui Eugen Simion îi păstrez o simpatie și o prietenie constantă pentru serile în care ne plimbam prin cartierul Antim, pentru camaraderia și reconfortarea reciprocă în acele vremuri de restrîște și prigoană.

Înainte eram de părerea: «*Spune-mi cât risc ți-ai asumat și îți spun cine ești?*»

Răspunsul era: «*Mi-am asumat riscul exilului*». Și nu-l regret ... Acum sunt de părere că: «*Omul se poate defini ... «que dans le chemin qu'il doit parcourir pour se dégager de sa propre perte et aliénation*».

Am încercat să înțeleg și să-mi explic nodul volitiv și rațional (voința de putere și reprezentare) al unor persoane și al unor

evenimente, dar am aflat că «ratio» nu este suficient și m-am lovit de o ușă pe care era scris: *«L'homme est le jouet de forces obscures, il reste étranger à lui même et ... surtout pour les autres»*.

*

De când scriu acest eseu, am impresia că lucrez la elaborarea unui roman cu personaje reale în care joc rolul principal. Nica este dublul meu – un «alter ego» – și în același timp sunt autorul unui «nouvelle» de cea mai pură ficțiune.

De când scriu «acest roman», am impresia că a depășit orice plăsmuire și imaginație a unui autor de «science-fiction» și am intrat într-un vast univers kafkian în care eu creez și asist la propriul meu proces ... un proces halucinant la care particip cu desprindere, fără sfâșiere, cu detașare împăcată și cu o blândă seninătate ...

Nu pot să-mi stăpânesc gândurile, creierul lucrează parcă singur ziua și ... noaptea în vis. Nu reușesc să fac un vid interior sufletesc și mental ... aud voci, mereu voci care vorbesc în mine, care îmi cer să fie așternute pe hârtie ... în grabă, în foarte nare grabă, ca și cum n-ar mai putea apuca ziua de mâine ... *«Ni fixe ni non fixe, ni négative ni positive, la vérité exprimée de l'être este une vérité sur non-vérité de l'être, une vérité sur la vérité manquante»*.

*

«UM/0639/14.I.1986. Ora 13, chemat. Dana Dumitru îi reamintește lui Nica despre invitația pe care i-a făcut-o și îi comunică noua adresă. Nica va merge după orele 19, când va ieși de la Cinematecă».

«UM/0639/27.I.1986. 23,03. Chemat. Dana Dumitru îl invită pe Nica luni la ea deoarece va veni și Mircea Zăciu și Dan Culcer și ar vrea să fie și el prezent. Întâlnirea va avea loc în jurul orei 19. Nica promite că se va duce».

«UM/0639/13.XI.1986. Ora 15,04, chemat. Niki Manolescu îi propune obiectivului să vizioneze împreună filmul care se dă la Consulatul maghiar la orele 18. Nica are program, merge la ora

16,30 la un film împreună cu mama Puicăi. Cei doi stabilesc ca Nica să-i facă o vizită mâine seară lui Niki».

«UM/0639/8.IV.1986. Ora 11,27, chemat. Nicolae Manolescu se interesează ce face Nica, dacă a rămas cum au vorbit cu chestia aia. Nica a confirmat că a rămas așa, se vor întâlni tot acolo (n-a precizat unde). Manolescu s-a referit la problemele pe care le are la facultate, necazurile cu cumnata lui etc. A propus ca în cazul în care vor fi convocați la ședința de Consiliu să se întâlnească așa cum au stabilit. Nica a fost de acord».

Sunt multe convorbiri telefonice cu Dana Dumitru și N. Manolescu ... foarte multe, zeci sau poate chiar sute ...

N. Manolescu a scris primul o cronică literară la romanul de debut: «**Ultimii**», apărută în «Contemporanul» – 1970 – («*Mi s-a părut a fi opera unui scriitor deosebit de matur*»). Nu-l cunoșteam. Într-o zi mă aflu la Uniunea Scriitorilor din bulevardul Kiseleff. Ivasiuc ne-a prezentat. De atunci ne-am împrietenit. Deci ... sunt 33 de ani!

Eram deseori invitat la Dana Dumitru. Mâncam în jurul unei mese mici care parcă ne aduna într-o atmosferă de înțelegere, afecțiune și având ca fond muzical o simfonie de Mozart. Pисicul Red era prezent și urmărea tot ce se petrecea în casă. Acolo i-am cunoscut pe Mircea Zăciu și Dorin Tudoran care era un revoltat, un rebel și dispus să treacă la acțiune. Serile petrecute împreună cu ei m-au determinat să le «marchez» în romanul pe care îl scriam atunci: «**Zile de nisip**», iar dialogul să-l atribui personajelor.

«– Dar ce-i cu tine, Theodor? intervine Dana. De ce stai așa? Îți este frig? – Puțin, răspunde el stingherit. – Încă n-au încălzit caloriferele, constată dezamăgită Dana. L-am întrebat pe mecanic, mi-a spus că e necesar ca trei zile să fie zero grade, dacă sunt numai două zile ... stăm în frig! O să-ți pun un radiator electric la picioare ... Gesturi atente, nimic precipitat, fără ostentație, fără agitație. Căldura plăcută pe care o simte acum în jurul gleznelor, lumina ascunsă în colțuri, mici candelabre, rafturi cu cărți, glasul domol al Danei ... Totul i se pare rafinat și decantat».

Ne întâlneam deseori cu diverse ocazii: sărbătorile de Crăciun și Paști sau o aniversare. Când publicam un roman, îi invitam la «Capșa». Voiam să fie o sărbătoare și să petrecem o

seară împreună cu prilejul apariției în lume a unei cărți. Erau prezenți Mircea Iorgulescu, O. Paler, Georgeta Dimisianu, Gabriel Dimisianu, Mircea Zăciu ...

Mama lui Nicolae locuia în provincie, îl conduceam cu mașina. Pe drum stăteam de vorbă. O dată, mi-a spus: «*De câte ori merg cu tine se întâmplă ceva*». Se spărgea un cauciuc sau era ceva neprevăzut, era o mică aventură.

Pe N. Manolescu îl întâlneam în vacanțele pe care le petreceam la mare la «2 Mai», într-un cort, pe plajă, la «Vama Veche». Uneori venea și Dorin Tudoran. Abia acum am aflat că și acolo mă urmăreau «băieții» ...

Prin 1986, ne întâlneam – fără să vorbim la telefon – în fiecare săptămână într-o zi fixă, la restaurantul «Moldova» cu Mihai Botez. Îmi amintesc că acolo le-am arătat romanul «**Al doilea mesager**» și primele cronici apărute la Paris. Mihai Botez era deseori invitat la Securitate și avea legături la Ambasada Americană.

Când am plecat (fugit) din România, i-am lăsat lui Nicolae manuscrisele, biblioteca, cărțile și masa pe care scrisesem câteva romane. Istoria mesei este demnă de a fi povestită ... Când am înțeles și dorit să fiu scriitor, m-am hotărât să-mi cumpăr o masă deosebită. M-am dus la «Consignația», am ales un birou Biedermaier și mulțumit m-am întors acasă. De acum puteam să fiu scriitor ...

Nicoale și Ioana m-au condus la gară în noaptea de 2 ianuarie 1987. I-am îmbrățișat și el mi-a spus: «*Să te întorci și să continuăm ce ne-am propus*».

După 1990, când am sosit la București, ne-am întâlnit tot la «Capșa», ne-am bucurat de revedere și am trecut pe acasă pentru a-mi lua manuscrisele. Trec peste faptul că m-aș fi așteptat ca după evenimentele din decembrie '89 să-mi fi telefonat sau să-mi fi dat un semn de viață. (Uniunea Scriitorilor, Mircea Dinescu care era președinte, nu a invitat nici un scriitor plecat în exil. Era firesc! Ce s-ar fi întâmplat și ce post ar fi primit Paul Goma? În schimb, Ion Caramitru a invitat regizorii din străinătate și unii dintre ei s-au întors în țară). Trec peste faptul că nu a fost de acord să primesc o rubrică la «România literară». Trec peste faptul că

după ce am publicat în R. L. mai multe articole, mi-au fost refuzate altele și din acest motiv am încetat colaborarea ...

L-am evocat aici pentru că înregistrările convorbirilor găsite în dosar mi-au evocat amintirile zilelor și evenimentelor trăite atunci, dar ... și pentru că după mulți ani de prietenie mărturisesc că nu pot să spun că îl cunosc pe Nicolae Manolescu. Rigoarea carteziană în tot ce scrie și puterea de muncă – a ținut o cronică literară în «**Contemporanul**» timp de treizeci de ani – claritatea, luciditatea, spiritul de sinteză și analiză demonstrează un «spirit rece» care se deosebește radical de pasiunea și înflăcărea cărțurilor români. Aparent este detașat, de-pasionalizat, desprins de realitatea evenimentială pentru a se consacra gândirii, profesiei – este profesor – și cărților. În fond este un om sensibil, cu grija de a nu jigni sau întrista un scriitor care a consacrat mai mulți ani din viață pentru a scrie o carte. Își asumă riscul de a interveni în politică și a fost prezent în «Viața din Cetate», dar se retrage imediat când constată că nu a fost înțeles ... Îmi amintesc cu plăcere că atunci când a venit la Paris, l-am invitat la «Revista Esprit» și am discutat situația din România cu mai mulți membrii din redacție. Pe unul din pereți se afla un afiș: prima pagină a «României literare» și articole pe care le-am tradus.

Nu l-am văzut niciodată enervat, furios sau depășind anumite limite ale politeții. Este stăpânit ... foarte stăpânit și abordează un zâmbet firesc. Este optimist – uneori prea optimist – și nu intră nici o dată în criză sau depresie. Angoasele intime le ascunde cu abilitate. Pe **cine** și **ce** iubește? Iubește copiii, cărțile, muzica simfonică și «frumosul feminin» de care știe să se despartă pentru că nu-i plac situațiile pline de ambiguitate și nelociale.

Acum, după trecerea unui sfert de secol de prietenie, mărturisesc că dacă cineva m-ar întreba ce părere am despre Nicolae Manolescu – dincolo de aparențe și fără să aibă pretenția esențelor – aș răspunde ... nu știu.

Este și firesc, un om este un mister pentru el însuși și în special pentru ceilalți ...*

* «*Nous sommes incompréhensible à nous-mêmes*», Pascal.

*

Înainte de apleca din România, prin octombrie-noiembrie 1986, i-am invitat acasă pe mai mulți prieteni pentru a redacta o scrisoare pe care urma să o trimitem forurilor de stat și partid prin care reclamam mai multe drepturi și libertăți, începând cu activitatea Uniunii Scriitorilor și ajungând până la drepturile de autor. Erau prezenți: Nicolae Manolescu, Mircea Iorgulescu, Eugen Simion, Al. Paleologu, O. Paler și alții ... Fiecare urma să redacteze un text – pe capitole – și la urmă să le punem împreună. De-a lungul anilor, îmi aminteam cu plăcere că aceste întâlniri nu au fost deconspirate și – iată – puteam să am încredere în prietenii mei scriitori ... Acum, după citirea dosarului de Securitate și după ce am vorbit cu câțiva dintre cei găsiți în dosar, am înțeles că unul era «sursa» și că – «în mod eroic» – nu a informat Securitatea. Prin acest gest, mi-a sugerat că pot să am încredere în el ...

Fără comentarii ...

*

În dosar am găsit multe, foarte multe convorbiri telefonice cu Al. Paleologu, Octavian Paler, Georgeta Dimisianu, Mircea Dinescu, Norman Manea, Mircea Iorgulescu și alții, dar cred că m-am lungit prea mult la acest capitol și ar trebui să mă opresc aici ...

FILAJUL

Credeam că dacă au pus pe urmele mele această armată de informatori (la București, în provincie și în străinătate), îmi interceptau convorbirile telefonice, îmi deschideau corespondența – de multe ori lăseau plicurile nelipite pentru a înțelege că au fost citite – știau în fiecare moment cu cine mă întâlnesc și ce vorbesc ... era suficient pentru a afla totul despre viața publică și privată a «Obiectivului Nica». Ei bine, nu era suficient!

Ochiurile plasei de prins oamenii trebuia să fie cât mai mici și plasa să fie cât mai strânsă ...

«SMB/130/27.10.1986. În ziua de 23.10. a.c., Obiectivul dumneavoastră, la orele 14 s-a întâlnit în fața Hotelului Modern cu Botez Mihai unde au servit masa până la orele 15,20 apoi au mers până la intersecția cu strada Academiei. După ce au mai discutat 3 minute, s-au despărțit. În parcare din Str. Apolodor 13-15 s-a întâlnit cu conducătorul autoturismului I-B-29862 care aparține numitului Morgan Smaranda Maria din Str. Barbu Delavrancea 8. După ce conducătorul autoturismului a plecat, a intrat la adresa din Str. Apolodor 13-15, Sc. B, Et. 6, ap. 96, orele 16».

Toate informațiile sunt exacte. Mă întâlneam deseori cu Mihai Botez, de cele mai multe ori și cu Nicolae Manolescu, iar adresa domiciliului este precis indicată.

Eram urmărit pe stradă fără să știu, adică aveau discreția filajului clasic. În ultimul timp – înainte de a pleca din țară – vedeam în urma mea «un băiat» care mergea în același ritm cu mine. La început am crezut că am înnebunit, am halucinații și văd peste tot și în fiecare trecător un securist. Apoi mă opream în dreptul unei vitrine și în oglindirea geamului zăream același «băiat» care stătea la numai câțiva metri de mine. Am înțeles că vrea să fie văzut și eu să știu că sunt urmărit. Când ajungeam acasă, găseam în fața blocului un IMS de culoare kaki, asemănător cu cel care fusese arestat tatăl meu. Mă urcam în apartament, închideam ușa și știam că în fiecare clipă poate fi deschisă de aceiași «băieți».

Totul era făcut – cu cinism și brutalitate – pentru a-mi crea o tensiune nervoasă și o presiune psihologică și morală. Eram singur! Simțeam ochii lui Big Brother în fiecare colț din cameră. Voiam să vorbesc cu cineva, să schimb o opinie, să aud un glas de om, dar știam că telefonul este ascultat. Mă duceam în atelierul foto și dezvoltam fotografiile caselor demolate din cartierul Antim. Acolo, în întunericul străpuns doar de un bec roșu, izbuteam să uit de cei de afară și să-mi restabilesc echilibrul mental și sufletesc. Pentru a adormi, trebuia să trec prin alte probe. Aveam insomniile, luam somnifere, trăiam mereu senzația că cineva a intrat în casă ...

Într-o noapte am simțit că nu mai aveam aer și mă sufoc. Am ieșit din casă și m-am plimbat pe cheiul Dâmboviței. La un moment dat, un milițian și doi soldați s-au îndreptat spre mine. Erau urmați de un civil cu aparență de muncitor. Milițianul m-a întrebat pe un ton răstit: «*Buletinul!*» «*Nu-l am ... Locuiesc în apropiere, pe strada Apolodor și am ieșit să mă plimb*», i-am răspuns eu. «*La miezul nopții?! Mergi cu noi ...*». I-am urmat și am intrat într-un bloc în care era o instituție de stat. Milițianul a intrat într-un birou, cei doi soldați au rămas cu noi. Clipele treceau anevoie. Știam că este o strategie a «așteptării». Milițianul a ieșit din birou și s-a îndreptat spre muncitorul care ținea două sacoșe în mână. «*Nici tu nu ai buletin? Spune de unde le-ai furat, și a arătat spre sacoșe?!*». «*Nu le-am furat*» ... Nu a putut să-și continue fraza. Un pumn năpraznic l-a izbit în stomac, l-a făcut să se încovoiaie și să geamă de durere. Nu puteam să cred ... Am început să țip: «*Cum este posibil să lovești așa un om?!*» «*Nu te amesteca bărbosule, că și tu iei o labă peste gură!*», mi-a răspuns el amenințător. «*Și zici că n-ai buletin?*» «*Nu!*» i-am răspuns eu. Tremuram de furie și enervare. Milițianul a plecat și a intrat în birou. M-am aplecat spre muncitorul care își mai revenise; îi curgea salivă din gură, poate provenită de la stomac. I-am dat o batistă, apoi s-a așezat pe treapta unei scări. După o vreme, milițianul a deschis ușa biroului și s-a îndreptat direct spre mine cu pași fermi. «*Și zici că n-ai buletin? Dar unde lucrezi? Dacă îmi spui unde lucrezi îți dau drumul imediat*». M-am retras puțin din dreptul gurii și a respirației mirositoare și i-am spus: «*Nu o să spun nici dacă mă calci în picioare*». Știam că dacă îi mărturisesc că sunt scriitor și aparțin de Uniunea Scriitorilor îmi va da imediat drumul. Dar violența și barbaria de care dăduse dovadă m-a îndemnat instinctual să-l înfrunt. «*Nu-mi spui unde lucrezi?!* » a reluat el mai conciliant. «*Nu!*», am răspuns eu! A făcut un pas înapoi, m-a privit lung, intens în ochi, apoi, a luat o poziție de drepti, și-a dus mâna la chipiu și a zis cu un las cazon: «*Să trăiți! Dacă aveți nevoie de mine sunt la dispoziția dumneavoastră!*». Am crezut că a înnebunit. Sau este o farsă și în secunda următoare mă va înșfăca de umăr ... M-am retras, am văzut că nu se întâmplă nimic, am coborât cele câteva trepte și am ieșit din bloc.

Eram extrem de bulversat și nu înțelegeam nimic ... Îndreptându-mă spre casă, am încercat să aflu ce i-a determinat schimbarea de atitudine atât de bruscă. Faptul că refuzasem cu atâta fermitate să spun unde lucrez, l-a făcut să creadă că sunt un ofițer sub acoperire, cu o misiune specială sau că am o înaltă funcție, un grad superior și că nu pot să-i dau nici un detaliu din viața mea. Am început să râd ...

În noaptea aceea nu a fost nevoie să iau somnifere pentru a adormi ...

CAPITOLUL XIII

ÎN LOC DE POSTFAȚĂ

*« ... și ne iartă nouă greșelile noastre
precum iertăm și noi greșiților noștri »*

A fost oare inutilă suferința a trei generații?

Pentru ce a fost îngenunchiată, umilită, aneantizată generația bunicilor, a părinților și a noastră? Suferința fizică, morală și spirituală nu a avut nici o justificare și a fost inutilă, nedreaptă și inumană. Nu putem scuza istoria și nici să spunem: *«Așa au fost vremurile de atunci»*. Istoria este făcută de persoane ...

Cele trei generații nu au avut nici o șansă și nu s-au putut salva. Erau condamnate încă de la început, adică de la sfârșitul războiului mondial.

Eu însă, am avut norocul să trăiesc sfârșitul «răului radical» al comunismului și să evit intenția lor de a mă distruge ca ființă spirituală. Generațiile înaintașilor mi-au lăsat drept moștenire obligația și dreptul de a depune mărturie în fața istoriei pentru tot ce au îndurat și în special pentru strigătul lor mutilat în tăcere și sufocare. Prin romane, încă de la început, am simțit datorita de a spune nespusul lor și a împărtăși ne-sposedania lor în fața lui Dumnezeu ... numai aparent absent.

În budism: *«Viața este suferință»* – **«Dukkha»**.

Da! Este adevărat. Dar o suferință dacă nu este înțeleasă și explicată la nivel spiritual și rațional rămâne o suferință la nivel epidermic și de eveniment istoric pasager și efemer. Cu ce rămânem? Ne salvăm din suferință prin meditație, atitudine etică și înțelepciune. Tot budiștii vorbesc despre: **«Karma»**.

Universul acționează printr-o lege a cauzalității care face ca toate actele negative să provoace o consecință negativă. În această viață sau în alta. Noi suntem responsabili de tot ce se

întâmplă, bun sau rău. Intenția care stă la baza actelor noastre este la fel de importantă.

Uneori ... însă viața nu ține cont nici de depășirea suferinței, nici de raportul de cauzalitatea dintre faptele noastre sau intenționalitate. Viața vrea doar să «*viețuiască*» sau să «*supraviețuiască*» cu orice preț și în ciuda oricărui principiu etic și estetic. Dacă este nevoie se recurge la șiretenie, înșelăciune, mistificare, corupție, crimă etc. Putem noi să acceptăm această teorie? Cine nu vrea să piardă nimic pentru a-și conserva viața ... nu va câștiga nimic.

Oare Răul este instrumentul Binelui și numai Răul are putere de a revela Binele? De ce a fost necesar ca Isus să existe condiționat de Iuda Trădătorul? Toma D'Aquino era de părere că «*Răul nu este o ființă sau o natură, ci o absență a Binelui*». Negativul este «*motorul devenirii*», spunea Hegel deoarece negația nu exclude pozitivul, ci îl constituie. Exemplele sunt multiple. Vânzarea fraților lui Iosif s-a dovedit benefică deoarece el a salvat tribul lui Iacob de la foamete când au sosit în Egipt și toți au înțeles: «*Dumnezeu m-a trimis aici înaintea voastră pentru a vă salva viața voastră și a celor din trib*».

Lucrurile se complică ... Informatorii care au depus mărturia lor la Securitate mi-au făcut un rău sau un bine? Înțelegerea te obligă să privești în urmă ... durată lungă a timpului și să ai experiența câtorva generații. Existența se află într-un timp limitat, se confruntă zilnică cu Răul și speră să obțină Binele ... când în esență Răul poate fi o fațetă a Binelui ... «*Când sunt slab, sunt tare*» (Sf. Paul) și «*Tot ce nu mă ucide mă face mai puternic*», Nietzsche.

Eu am avut șansa de a «*privi în urmă*», de a primi drept moștenire suferința și pătimirea a două generații – bunicii și părinții – și astfel să cunosc «*durata lungă a timpului*».

Răul suferit de ei, s-a transformat în Binele trăit de mine ... pentru că am putut să-l mărturisesc și să-l fac public prin romanele mele și în special prin acest eseu.

M-am reconciliat cu vremurile de atunci și cu toți informatorii pe care i-am găsit în cele 800 de pagini din dosar?

«*Răul în univers* – era de părere Hegel – *trebuie înțeles și spiritul care îl gândește să se reconcilieze cu Răul. În fapt, nimic*».

nu te obligă la o asemenea cunoaștere conciliantă decât istoria universală. Singura idee pe care o aduce filosofia este această simplă idee că rațiunea guvernează lumea și deci, istoria universală este rațională».

Dacă până aici aveam câteva rezerve, cuvintele de la urmă ale lui Hegel mă satisfac integral: *«Istoria lumii este tribunalul lumii».*

Suferința generațiilor bunicilor și a părinților – inclusiv a generației noastre – mi-a fost transmisă pentru a o prezenta într-o poveste-eseu în fața istoriei și a tribunalului lumii în care procesele nu au avut loc ...

*

Procesul comuniștilor vinovați pentru fapte penale (nu a comunismului) nu a avut loc în România și a fost evitat de puterea politică – guvernele succesive dintre 1990 – 2003 – cu abilitate și perversitate.

Un proces presupune o dezbatere publică, argumente «pro și contra», martori, probe și o dreaptă judecată pentru reconcilierea părților, pentru o educație etică națională și a respectării ideii de adevăr, dreptate și justiție.

Memoria rănită a unei persoane sau a unei colectivități lasă urme nevindecate în conștiința și sufletul unei victime și vor cere întotdeauna să fie recunoscute și depășite prin asumare, regret și iertare. Un strigăt sugrumat rămâne în memoria afectivă a unei victime chiar dacă vrem să nu-l mai auzim.

Se poate ierta neiertatul? Se poate uita neuitatul? Cu o singură condiție. Să fie recunoscut public și asumat moral.

Analiza critică și responsabilă a istoriei și a trecutului, respectarea memoriei, dobândirea iertării precedată de regrete și în ele din urmă ... uitarea. Toate reprezintă cheia unei uși.

Ușa trebuie deschisă.

Cine a furat cheia și oare o vom găsi cândva?

*

Acum, după ce am terminat acest eseu, poate voi avea răgazul și forța spirituală de a mă consacra scrierii unui studiu «**Despre moarte**» sau «**Elogiu agoniei**» despre care am amintit la început.

Dar mai întâi un zâmbet de mulțumire și seninătate pentru că am avut puterea să duc la sfârșit această lucrare ...

Paris

7 martie 2002 – 19 martie 2003

După 1987 am fost predat Unităților militare 0195 și 0544 care îi urmăreau pe cei stabiliți în străinătate. La două cereri adresate CNSAS am primit răspuns negativ.

M-aș fi adresat direct SIE dar am aflat că nu are adresa, chiar dacă este o instituție de stat și bugetară.

Anexa 1

PRECIZARE

În articolul „*Scandalul Thälmann, Un capitol din istoria stalinismului*”, publicat în revista „22”, dl. William Totok, afirmă următoarele:

«O unitate a stângii comuniste și social-democrate ar fi fost de neînchipuit în această fază a luptei ideologice staliniste, precum sugerează, de pildă, Bujor Nedelcovici în serialul publicat în revista „22” sub titlul: «Originea Securității». În partea a doua a acestui colportaj (s. n.) – vezi: „22”/Nr. 674/3003 – Nedelcovici susține – fără a indica o sursă istorică serioasă și credibilă – că în anul 1929 partidul social-democrat (comunist) avea 100 de deputați în Parlament, iar național socialiștii (adică partidul lui Hitler – W. T.) avea 107 deputați».

Autorul articolului reproduce schemele grafice ale rezultatelor alegerilor de la Weimar în 1928, 1930, 1932 (31 iulie) și 1932 (6 septembrie).

Iată paragraful din articolul meu „**Originea Securității**” publicat în revista „22”: *«Partidul social-democrat (comunist) avea 100 de deputați în Parlament, iar național socialiștii aveau 107 deputați. Criză socială, agitație și instabilitate politică. Ne întrebăm ce s-ar fi întâmplat în Germania dacă devenea atunci republică sovietică? Partidul nazaist se numea: Partidul național-socialist al muncitorilor. Nu cumva comuniștii germani au adus la putere nazismul?».*

Să revenim la articolul domnului W. Totok și să analizăm pe rând cele susținute. Domnul W. Totok vine în sprijinul susținerilor mele, afirmând: *«Faptul că spre sfârșitul anilor '20 consolidarea partidului nazist al lui Hitler este ignorat de către Stalin se reflectă și în teza eronată că lupta ideologică a comuniștilor trebuia să se concentreze, în primul rând, asupra combaterii Partidului Social-democrat. Acesta fiind defăimat ca trădător al intereselor proletariatului și etichetat drept partid social-fascist».*

Deci, „teza eronată” a lui Stalin a făcut imposibilă alianța dintre comuniști și social-democrați. Dacă ducem mai departe

raționamentul domnului W. Totok putem afirma că Stalin involuntar l-a ajutat pe Hitler să ajungă la putere.

Premisele unei posibile alianțe dintre cele două partide le putem găsi încă din în 1921 când: «*În componența noului partid unificat se găsesc oameni din vechea gardă a radicalilor dinainte de război, nucleul de fideli ai Rosei Luxemburg, dar și social-democrați de stânga precum Ernst Däumling, Frederick Geyer, Adolf Hoffmann, Emil Eichhorn despre care Lenin spunea că ei sunt: Verigile care leagă partidul de masele muncitoare în care au încredere*».*

Să analizăm procentele partidelor prezentate de domnul W. Totok (imagine – diagramă) din articolul mai sus citat:

«*În 1930 NSDAP (Partidul Național-Socialist Muncitoresc din Germania (nazist) avea 107 deputați*».

În articolul meu: «*Național-socialiștii (nazist) aveau 107 deputați*». Cifra este identică.

A fost totuși o eroare când am scris: «*Partidul social democrat (comunist) avea 100 de deputați în Parlament*». Domnul W. Totok vine din nou în sprijinul tezei susținute de mine.

În schemele grafice reproduse în articol putem citi: «*În 1930, Partidul SPD, Partidul Social-Democrat avea 143 de deputați, iar KPD, Partidul Comunist din Germania avea 77 de deputați*». Nu cumva dacă cele două partide – care întruneau 220 de deputați – s-ar fi unit ar fi eliminat șansele Partidului Național-Socialist (nazist) care avea numai 107 deputați?

Venirea la putere a naziștilor este rezultatul direct al tuturor evenimentelor care le-au precedat: prăbușirea Republicii de la Weimar, revoluțiile comuniste care au încercat să instituie republici sovietice, criza generalizată și nu mai puțin importantă, lipsa de unitate dintre comuniști și social-democrați care au fost conduse de relația «*amour-haine*».

Domnul William Totok a calificat articolul meu ca un „colportaj”. Conform Dicționarului Enciclopedic (DEI) colportaj înseamnă: «*A răspândi știri, zvonuri false*». Mă întreb cine este colporteur?

* „*Histoire de l'internationale communiste, 1919-1943*, de Pierre Broué, Fayard 1997.

Nu contest importanța comentariului la cartea recent apărută în Germania: „**Scandalul Thälmann**” dar despre șeful Partidului Comunist German și complicitatea lui cu Stalin s-a vorbit cu mult timp înainte, în urmă cu 5 ani, adică în 1997 în „**Histoire de l'internationale communiste**”. Iată ce spune autorul cărții, Pierre Broué : „*Thälmann, Ernst zis Teddy (1986-1944), docher la Hamburg, membru al SPD în 1904, apoi în USPD în 1917. Este membru al stângii berlineze, dar în 1924, trece la centru creat la inițiativa Kominternului și devine președintele KPD susținut de Stalin în timpul afacerii Wittorf, simplu pion în mâinile Moscovei.*”

Nu am cutezanța să afirm că domnul William Totok, comentând cartea recent apărută despre Thälmann, deschide uși deschise și deja cunoscute, chiar dacă ...

În ultimii ani, Occidentul este dominat de «*politiquement correct*», adică de o gândire unică și un trecut unic. Teme tabu, subiecte intușabile, obligația de a se conforma tezelor oficiale, dogmele ideologice, adică un terorism nedecarat dar respectat de o parte dintre intelectuali. Cei care au avut o atitudine inconclastă, au fost imediat criticați, marginalizați, ignorați, blamați: revizioniști, xenofobi, rasiști.

«*Politiquement correct*», a dat naștere la „*historiquement correct*”. Nu este o lume a științei, ci a falsei conștiințe politice, nu este o lume în care domină rigoarea, ci dogma, nu este o lume a spiritului critic, ci a dialecticii de inspirație marxistă.

Cum să susții că lipsa de unitate dintre socio-democrații și comuniștii germani, «*la haine entre frères ennemis*», au adus la putere nazismul? Imposibilitate! Blasfemie! Dar același autor care s-a revoltat, a recunoscut că numai „teza eronată” a lui Stalin nu a făcut posibilă unirea dintre cele două partide. Parcă aud: „*Ce aberație să susții că Stalin i-a dat o mână de ajutor lui Hitler!*” Se uită „legătura periculoasă” dintre Stalin și Hitler care a culminat cu acordul comercial de la Rappallo din 1933, «*Pactul de neagresiune*» din 1939, – și cu faptul că NKVD-ul a livrat Gestapo-ului comuniștii refugiați în URSS, cum a fost cazul Margarete Buber-Neumann.

Filosofia istoriei are o rațiune și un sens, știm că în spatele Istoriei au fost cei care au creat-o, adică persoane și uneori chiar dictatori și care au decis viața sau moartea a milioane de oameni.

În eseu «**Un tigru de hârtie**» mi-am luat libertatea și riscul de a nu respecta clișeele de gândire dominate de «*historiquement correct*».

DREPT LA REPLICĂ

Stimată doamnă redactor-șef, Gabriela Adameșteanu

În articolul D-lui Pavel Câmpeanu: «**Istoria Securității în ediție revăzută**» publicat în revista «22», Nr. 676, mi se aduc o serie de reproșuri în legătură cu articolele: «**Originea Securității I-II-III**», apărute în «22» prin care vrea să demonstreze – în final – că: «*Ura frenetică pe care Bujor Nedelcovici continuă să o resimtă față de instituția represiunii nu lasă loc nici unei îndoieli. Nesprijită pe rigurozitatea faptelor invocate, descrierea acestei ostilități riscă să se apropie mai curând de valențele unui exercițiu literar decât de cele ale unui studiu care să limpezească viziunea asupra acestui vestigiu al dictaturii*».

Autorul articolului, distins autor al mai multor volume și articole apărute în «22», folosește un stil rafinat, detașat, atent la cuvânt și expresie. Să începem să analizăm pe scurt argumentele pe care autorul le consideră «*lipsite de importanță*» dar care fac parte dintr-o construcție mult mai subtilă și complexă. «*Adevăratul nume al lui William Pieck fusese Wilhelm Pieck*». Îl întreb pe autor: care este adevăratul nume: Georg Lukàci sau Görgy Lukacs? «*Sigla faimosului sălaș al Kominternului nu era „Hotel de Lux”, ci „Hotel Lux”*». Se reduce importanța celor care au locuit în «faimosul sălaș» al Kominternului? Nu cumva ar fi trebuit să precizați și alt «sălaș» care se află în Hotelul din Orașul Ufa, Republica Sovietică Baschiria, lângă Urali, în care au fost transferați pe timpul războiului pentru a fi folosiți după război pentru ocuparea posturilor de secretari ai partidelor comuniste? Privitor la Bodnăraș care a fost «*organizatorul arestării secretarului general al PCR, Ștefan Foriș și la ședința căpeteniilor PCR desfășurată în 1948 care a hotărât constituirea Securității*», vă rog să consultați: «**DEI, Dicționar Enciclopedic Ilustrat**», 1999: «*Emil Bodnăraș, militant comunist, membru al PCR din 1934. A plecat în URSS și a devenit membru al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice (PCUS)*». Trecem peste alte argumente «*lipsite de importanță*» și să continuăm lectura articolului prin care

autorul vrea să demonstreze: «*Șubrezenia acestor construcții pornește de la revizuirea faptelor pe care pretind că se întemeiază*» (...) «*Togliatti, Dolores Ibarruri, Marty și Thorez nu au devenit niciodată secretarii partidelor din Europa de Est*». De data aceasta se folosește citarea trunchiată. Iată textul meu: «*În Comitetul Executiv întrunit la Moscova la 23 mai 1943, au fost prezenți: Gheorghii Dimitrov (secretar general), Palmiro Ercoli Togliatti (Italia) (...), Maurice Thorez (Franța), Dolores Ibarruri (Spania), Mathyas Rakosi (Ungaria) și Ana Pauker (România)*». «*Am redat lista celor prezenți în 1943 la Moscova deoarece toți au devenit secretari ai partidelor comuniste din est, invadat de sovietici după '45*». Când am indicat țara pe care o reprezentau, **cum** și **cine** ar fi putut să înțeleagă că Maurice Thorez ar fi putut să devină secretarul partidului din Bulgaria? După câte știu eu, Italia, Franța și Spania nu au fost invadate de trupele sovietice.

Ajungem la un eveniment important pe care mi-l reproșează autorul articolului: «*În perioada războiului (Ana Pauker) nu a contribuit decât indirect (s. n.) la recrutarea prizonierilor români pentru diviziile Tudor Vladimirescu și Horia, Cloșca și Crișan*». Ce înseamnă «indirect»? A trimis emisari, mesageri sau a fost prezentă și a ținut discursuri înflăcărate în lagărele prizonierilor români pentru a-i convinge să se înscrie în diviziile de «voluntari»? Căpitanul Vasile Colfescu a cunoscut-o, a ascultat-o pe Ana Pauker și a refuzat să se înscrie în diviziile de voluntari, însă ... a mai trebuit să stea în Rusia încă trei ani». «*Cele două unități, spune dl. Pavel Câmpeanu, care au format nucleul armatei pune la îndoială contribuția armatei naționale la desfășurarea luptelor pe Frontul de Vest*». Trucaj, machiaj, colaj ... Iată textul meu: «*Diviziile (T. V. și H. C. C.) au format nucleul armatei după (s.n.) epurarea și arestarea vechilor ofițeri din armata regală*». Martori: căpitanul Vasile Colfescu și locotenent-colonelul G. N.

Am ajuns la piesa de rezistență din articolul domnului P. Câmpeanu: «*Acuzarea lui Valter Roman că a lucrat ca agent NKVD nu se sprijină pe nici o probă documentară; transportarea fostului prim-ministru maghiar rebel, Imre Nagy și a grupului ce îl însoțea în România, după zdrobirea răscoalei populare din 1956 de către armata sovietică nu s-a efectuat sub paza lui Valter Roman, împreună (s. n.) cu Nicolae Goldberger, un alt militant*

PCR vorbitor de limbă maghiară, fost voluntar în războiul civil din Spania i-a însoțit pe foștii guvernanți de la Budapesta pe toată perioada cât administrarea deportării lor rămânea în grija PMR». Cheia explicație se ascunde în cuvântul: **împreună**. («*Les actes manqués – lapsus, oublis, défaut*» – Freud). Cu cine era împreună N. Goldberger? Nu cumva era cu Valter Roman? Pentru cine traducea? Din maghiară în ce limbă? Dacă ar fi fost limba rusă ar fi trebuit să fie vorbitor de limbă rusă. Pe cine reprezenta? Cine i-a trimis pe V. Roman și N. Goldberger? Nu cumva V. Roman era intermediarul și purtătorul de cuvânt al lui Gh. Dej și Janos Kadar.* Oare din întâmplare era N. Goldberger la Budapesta care era «*vechi militant PCR și voluntar în războiul civil din Spania*»? Oare nu cumva cei doi s-au cunoscut în Spania? «*N. Goldberger i-a însoțit pe foștii guvernanți de la Budapesta pe toată perioada cât administrarea deportării lor rămânea în grija PMR*». Îl contracizeți flagrant pe Domnul Petre Roman pe care îl apărați cu înflăcărare și care susține contrariul: «*Acesta (Imre Nagy) și echipa au fost aduși la București de către trupele sovietice și au fost în permanență, inclusiv în timpul șederii la Snagov în mâinile sovieticilor*». Ori I. Nagy «*se afla în administrarea și grija PMR*»? Ori se afla în «*mâinile sovieticilor*? Poate ar fi fost mai bine să vă puneți de acord în prealabil.

Și iată că am ajuns la sfârșitul articolului «*Ura frenetică pe care Bujor Nedelcovici continuă să o resimtă față de instituția presiunii nu lasă loc de îndoieli*».

Stimate domule Pavel Câmpeanu, aș fi mulțumit să declar în public că «ii urăsc» pe cei care au trimis în închisori, lagăre de muncă și deportări (timp de aproape 50 de ani) 2 milioane de persoane, dintre care 180.000 au murit și 20.000 au fost declarați dispăruți. Nici un guvern de după '89 nu a declarat oficial numărul arestațiilor, morților și al dispăruților. Dar lucrurile nu stau așa ... Ura nu vindecă o durere și nici nu eliberează dintr-o suferință. Din contra, o accentuează și o permanentizează. Ura nu este o «*expiere*» (ispășire, reparație) și nici un «*catharsis*» (purificare,

* «**Imre Nagy, Amintiri din Snagov, Discuția cu V. Roman, Revista «Dilema», oct. 1966, Nr. 43.**

eliberare) sau o «methanoia» (transformare). Nu pot să urăsc din mai multe motive:

Fizic și afectiv: Nu am nici un merit, dar ... nu am «glanda» – cum zicea Noica – ce secretează disprețul, revanșa, răzbunarea, ranchiuna, resentimentul.

Rațional și filosofic: Platon spunea că: «*Nimeni nu este vinovat intenționat*». Cel care ancheta deținuții și tortura, credea că face Binele și susținea o cauză benefică pentru el și pentru societate, așa cum cred că era cazul ofițerilor de Securitate.

Religios și metafizic: Eu sunt un om profund creștin, bântuit permanent de îndoială («*Cred Doamne, ajută necredinței mele*»). Acest fel de «a fi în lume» nu-mi permite să-i urăsc nici pe cei care l-au anchetat și torturat pe tatăl meu. Îi cunosc, dar nu am pentru ei decât compătimire. **Eu vreau să știu! Atâta tot! Vreau să știu când, unde și alături de cine am trăit.** Articolele publicate în «22» fac parte dintr-un eseu în care am încercat să traversez – cât mai concis – istoria de-a lungul secolelor (Rusia – 1917, Franța – 1789) pentru a afla unde se ascunde Răul? Prin «metoda genealogiei» m-am întrebat cine a învățat de la cine? Cine a fost modelul modelului? După lectura Dosarului de Securitate – în care am găsit că mai mulți prieteni erau informatori – m-am dus la ei, am vorbit, am încercat să aflu o explicație, pe unii i-am iertat (unul mi-a spus: «*Mă rușinez. Regret. Te rog să mă ierți*» și în clipa aceea aș fi dorit să-l îmbrățișez) ... alții mi-au spus: «*Nu știu*», dar ... nu-i urăsc pentru că știu că au fost oameni condiționați, șantajați, speriați și ispitiți de interese minore sau majore ... puterea ... fascinanta voință de puterea care duce la abuzul de putere ...

Acest articol nu l-am trimis la revista «22» dar l-am menționat într-o notă separat.

SCRISOARE DESCHISĂ ADRESATĂ DOMNULUI PETRE ROMAN

Am citit cu interes și atenție «**Dreptul la replică**» publicat în revista «**22**» Nr. 675.

Este un bun prilej pentru a face împreună un voiaj în istoria Secolului XX, în încercarea de a găsi originea fenomenelor revoluționare și de a afla ... «*la généalogie de la morale*» pentru a parafraza titlul unei cărți scrise de Nietzsche. Va fi necesar să ne întoarcem în trecutul istoric al României, dar și al Uniunii Sovietice, Franței și Spaniei. Istoria României nu a fost hotărâtă (numai) la București. Care este «nucleul rațional sau irațional» al unui eveniment istoric și când s-a născut el? Sau care este rădăcina Răului în istorie și Timp?

Vă înțeleg și aveți dreptate să apărați trecutul și memoria tatălui dumneavoastră, Valter Roman. Contrar «Complexului lui Oedip» freudian, cred că un bărbat trăiește toată viața «sub semnul tatălui». Și eu încerc să-mi definesc destinul sub același semn, dar Valter Roman a aparținut celor care «au făcut istoria», iar tatăl meu «a suportat istoria» și a cunoscut «colonia penitenciară kafkiană» din România. Dar să ne întoarcem la articolul dumneavoastră și să analizăm pe rând cele afirmate:

«*Valter Roman a fost comandantul Regimentului Român de Artilerie, Erou al Războiului civil din Spania, fără vreo misiune politică în Spania*».

V. Roman a fost din comandantul Regimentului Român din Războiul civil din Spania – condus – printre alți ofițeri de generalul Goriev, dar în realitate a avut funcția de inspector general al artileriei (vom reveni) . «*Valter Roman – spuneți dumneavoastră – a plecat voluntar în Spania din Franța, unde publica mai multe ziare ale emigrației*».

Vreți să susțineți că nu a plecat din Uniunea Sovietică și că nu avea nici un mandat de îndeplinit au o misiune politică de la Komintern sau de la NKVD. Franța, în acea perioadă, nu era un deșert politic! (vom reveni). Valter Roman era un jurnalist «*care publica mai multe ziare ale emigrației române*». Ne întrebăm

cât de numeroasă era emigrația română în 1936, când nici Cioran (1937) și nici Ionescu (1938) nu ajunseseră la Paris. Primul val al emigranților români a fost după 1944.

Într-un război civil se poate ajunge dintr-un jurnalist ... un ofițer și comandant al unui regiment de artilerie care are nevoie – totuși – de anumite cunoștințe tehnice? Este posibil ... Dar nu cumva hotărârea de a lupta într-un război civil, presupunea o convingere politică și o opțiune de conștiință?

Acum începem să ne lămurim. Valter Roman a fost comandantul de artilerie al «Brigăzilor române de voluntari» (care făceau parte din «Brigăzile internaționale» – 37.000 de combatanți din Europa și America – și care erau reunite într-un Regiment) și Erou al Războiului civil din Spania.

Ajunși aici, să deschidem patru capitole ale voiajului nostru prin: Franța, Spania, Uniunea Sovietică și Ungaria.

FRANȚA

În 1935-1936 în Franța a luat naștere «*Frontul Popular*» – după modelul spaniol – care unea toate forțele de stânga: Partidul Comunist Francez, M. Thorez; S. F. I. O., Léon Blum; Partidul Radical, Daladier și alte organisme la care s-au alăturat și câțiva intelectuali: H. Barbusse și Romain Rolland. «*Frontul Popular Francez*» era de inspirație Kominternistă, iar Daladier spunea: «*Exemplu ne este URSS pentru tot proletariatul internațional și pentru combaterea fascismului*».

Cred că Valter Roman – care urma să plece din Franța în Spania – nu era străin de această mișcare comunistă și revoluționară pentru că altfel nu și-ar fi asumat rolul de luptător republican în Spania. Începând din perioada 1930-1931 și până în 1940, în Franța activau ca instructori: Eugen Fried (Klement), Albert Igoiu – născut la Târgul Frumos – și Dimitri Manuilski care erau membrii direcți ai Kominternului și ai NKVD-ului și conduceau din umbră întreaga activitatea a Partidului Comunist Francez și a lui Maurice Thorez: rapoarte, note, informații, fișe ale membrilor de partid, procesele verbale de la ședințe, calificative ale activității etc... toate fiind transmise la Moscova de unde primeau ordine. În aceeași perioadă și nu din întâmplare, Ana Pauker (Sofia

Marin) se afla și ea la Paris (ca instructor al Kominternului) și a avut cu Eugen Fried un copil: Maria.*

Lozinca comuniștilor era: *«Franța este țara noastră dar URSS este patria noastră»*.

Și iată că – poate – am reușit să descriem sumar care era atmosfera din Franța – din care Valter Roman a plecat în Spania.

SPANIA

În 16 august 1936, Kominternul a stabilit un Comisariat sovietic în Spania, urmare a unui acord dintre ambasadorul URSS, Rosenberg și șeful republican, Largo Caballero. Conducătorii militari ai diferitelor armate erau călăuziți și instruiți de consilierii sovietici, printre care generalul de armată Goriev (Ivan Antonovici Berezin). Șefii comuniști ai diferitelor armate erau înrolați de sovietici sau de agenții ai Kominternului care formau o misiune militară sovietică și un Stat Major instalat la «Hotel Gaylor's» la Madrid.

Printre consilierii sovietici amintim: generalul de aviație Douglas (Jacob Schmutkievici) care a fost înlocuit de generalul Nedin, generalul de tancuri Pavlov (înlocuit cu Paulito, viitorul mareșal Koniev), inspectorul general de artilerie, Valter Roman și mulți alții.

NKVD-ul era reprezentat de Nicolski, zis Alexander Orolov (vom reveni) care lucra la cartierul general de la Alcala din Hanares, în regiunea Barcelonei și care avea ca principală misiune eliminarea troțkiștilor. Ambasadorul sovietic, Rosenberg dicta ordinele primite de la Stalin guvernului Caballero, direct sau prin consilierii care pătrunseră în toate ministerele. Caballero a fost nevoit să plece primul, a urmat Indalecio Pietro și i-a succedat Juan Negrin. Când fostul Prim Ministru al republicii Spaniole, Juan Negrin, a murit la Paris – 13 noiembrie 1956 –, a lăsat guvernului spaniol, generalului Franco, două documente originale: chitanța sovietică semnată de Rosenberg, pentru 460 de tone de aur și lista nominală a 5000 de copii spanioli care au fost duși

* «Eugen Fried, Un mare secret al Partidului Comunist Francez» de Annie Kriegel și Stéphane Courtois, Editura Seuil, 1977.

în URSS și din care mai mulți de 2000 au murit din cauza privațiilor și a epidemiilor. Tezaurul nu s-a mai întors niciodată în Spania, așa cum s-a întâmplat și cu tezaurul românesc luat de sovietici.*

După ce Negrin a fost pus la conducerea republicanilor, Orlov, șeful NLDV-ului a lansat operații teroriste la Madrid și Barcelona. Generalul de armată Goriev (Berezin), l-a informat pe Stalin de atrocitățile comise. Orlov era prea puternic pentru a-i zdruncina poziția și a dat ordine să se lichideze aripa stângă a nonstaliniștilor, aliați ai guvernului republican. Un nou val de teroare s-a abătut asupra Spaniei. Zeci de mii de anarhiști, socialiști și troțkiști spanioli (care făceau parte din partidul POUM («Partidul Muncitoresc de Unificare Marxistă»), au fost executați, printre care Andreas Nin, șeful POUM-ului.

Din înfruntarea dintre Orlov și Goriev (Berezin) a ieșit învingător Otto Katz, dar să ne oprim aici.**

S-ar putea oare, susține că Valter Roman, având gradul de Comandant al regimentului Român de Artilerie, era străin de toate acestea și nu l-a cunoscut pe generalul de armată Goriev sau Orlov, șeful NKDV? Nu făcea el parte din conducerea războiului din Spania? Pentru ce fapte de curaj și sacrificiu a fost considerat «Erou al Războiului civil din Spania» și cine i-a înmănat decorațiile?

Nu este pentru nimeni un secret că în «Războiul civil din Spania» – care s-a desfășurat pe fundalul «Frontului Popular» – au fost două războaie civile: între «Brigăzile Internaționale Republicane și Franchiști», și între «Marxiști (comuniști) și Troțkiști, Anarhiști și Socialiști».

Ar fi prea complicat să analizăm «Războiul dintre Brigăzile Internaționale și Franchiști», dar ne vom referi pe scurt la «Războiul dintre marxiști și troțkiști». Precizăm că Războiul civil din Spania s-a desfășurat într-o perioadă de schimbare a atitudinii Kremlinului în funcție de «Pactul Stalin-Hitler» care s-a semnat în 1939 dar care fusese anticipat de un «Tratat economic dintre Rusia și Germania». Uniunea Sovietică a trimis armament, oameni,

* «Istoria secretă a Kominternului», Jacques de Launay, Ed. Venus, 1993.

** «La fin de l'innocence. Les intellectuels d'Occident et la tentation stalinienne», Stephan Koch, Ed. Grasset, 1955.

instructori și ofițeri în Spania, – pentru republicani – iar Germania și Italia au trimis armament – pentru naționaliști. Războiul din Spania din 1936-1939 a fost o repetiție generală a celui de al doilea război mondial.

În Spania anilor 36-37, activau prea mulți agenți, spioni și «tovarăși de drum intelectuali» pentru a da o listă completă. Menționăm doar pe Serghei Efron (acuzat de simpatii pentru troțkism și legături cu Gestapoul; a fost executat) și pe Mihail Kolțov rezident al serviciilor sovietice de informații, în relații directe cu Lubianca și care a avut o întrevedere directă cu Stalin. Pe același Kolțov (Karkov) îl întâlnim în romanul lui Hemingway (vom reveni). Andreas Nin, șeful partidului POUM (Partidul Muncitoresc de Unificare Marxist) a fost denunțat de André Marty (un spion notoriu) că ar avea simpatie pentru Troțki și se întâlnea cu activiști troțkiști. Andreas Nin, militant anarho-sindicalist european, a trăit și a lucrat la Moscova timp de nouă ani. În 1935, s-a întors în Spania și a fondat partidul POUM. La indicațiile Kominternului, Togliatti a epurat partidul Comunist Spaniol, l-a înlăturat din partid pe Andreas Nin, apoi a fost arestat de reprezentanții NKVD din Spania, torturat, acuzat că este în slujba lui Troțki și a Gestapoului, iar la 16 iunie 1937 a fost răpit din închisoarea de la Barcelona și apoi omorât. Cine a îndeplinit această misiune? Alexandr Orlov a fugit în Statele Unite și a denunțat crimele staliniste împotriva troțkiștilor, dar nu și cele comise de el.

Am făcut acest scurt ocol în istoria complicată a «Războiului civil din Spania» pentru a demonstra rețeaua de interese și scopuri ascunse din acest război civil sângeros. Unul din obiectivele lui Stalin era epurarea și lichidarea troțkiștilor, anarhiștilor și socialiștilor. Valter Roman, având o funcție importantă, nu putea să nu cunoască toate aceste lupte intestinale. El avea obligația de a alege între două poziții: fie alături de marxiștii prosovietici, fie alături de troțkiști, conform sloganului: «*Cine nu este cu noi este împotriva noastră*». De partea cui se afla Valter Roman?

Domnul Petre Roman a spus: «*Valter Roman era ofițerul din Brigăzile Internaționale prezentat în romanul lui Ernest*

Hemingway: «Pentru cine bat clopotele», în episodul luptelor de la Madrid.

Eroul principal al romanului este Robert Jordan, iar Karkov (celălalt personaj) este pseudonimul lui Mihai Kolțov, gazetar la «Ogoniok», sosit în Spania în 1937, preocupat de aviație și care spunea în roman: «*De toți aceia care nutresc gândul nebunesc de a merge de-a curmezișul drumului istorie, de-ai opri mersul, nu se va alege decât praful și pulberea*». Sau, când gazetarul Karkov era plin de mânie era de părere: «*Când ticăloșii pe care limbajul îi numește inculpați (...) îți vine să apuci de guler toate scârnăviile astea mânjite de sânge, să le strângi de gât și să-ți faci singur dreptate*».*

S-ar putea ca Valter Roman să nu fie nici Robert Jordan și nici Karkov. Știu că în adolescență, când am citit acest roman, am fost profund impresionat, dar nu m-am întrebat de ce a putut să fie tradus și publicat în țară, în timp ce alți scriitori – tot atât de valoroși – nu erau traduși. Mai târziu am aflat că mai mulți scriitori (Thomas Mann, Heinrich Mann, Sinclair Lewis, Pearl Buck, Theodor Dreiser, Feuchtwanger, Barbusse, R. Rolland, Bertolt Brecht, Malraux, Antoine de Saint-Exupéry (ultimii doi erau în legătură cu Kolțov pentru preocupările lor comune pentru aviație) aveau simpatii de stânga sau erau comuniști. Acum, după trecea timpului și când știm că Hemingway a trăit mulți ani în Cuba (avea o casă pe malul mării și era prieten cu Fidel Castro, printre ultimii dictatori comuniști care au supraviețuit după prăbușirea imperiului sovietic) nu mi se pare o bună referință. Nu contest meritele scriitorului dar ... opera nu justifică viața și nici invers.**

Este știut că cei are au făcut parte din «Brigăzile Internaționale din Spania» și care s-au întors în URSS – cum a fost cazul lui Valter Roman – au fost arestați, trimiși în lagărele de muncă sau executați.

* «**Hotel Lux, Partidele frățești în slujba internaționalei comuniste**», Arkadi Vaksberg, Editura Humanitas, 1993.

** «*Sous le coup de coïncidence aussi néfastes, la vocation artistique de Hemingway fut affectée par cette première tentative sérieuse et publique de corruption. Après cela, le romancier n'allait plus jamais écrire aussi bien que par le passé*». «**La fin de l'innocence**», Stephan Koch, Ed. Grasset, 1955.

Generalul El Campesino care a luptat în Brigăzile internaționale și a fugit în Rusia a fost expedit într-un lagăr. El a spus: «*Contactul cu Rusia Sovietică avea să fie pentru mine cea mai mare deziluzie, cea mai mare înșelăciune, cel mai mare eșec al existenței mele.*»* Aceeași soartă au avut și prizonierii de război care s-au întors în URSS după 1945 care erau «contaminați de libertatea» din Occident». «*Nu există soldați sovietici prizonieri de război ai nemților. Soldatul sovietic luptă până la moarte. Un soldat sovietic care, totuși a căzut prizonier de război, s-a exclus singur din rândurile poporului sovietic.*» – A. Soljenițin. Este firească întrebarea cum a scăpat Valter Roman din acea «epurare» în care și Dolores Ibarruri a tremurat? Sigur, sunt și excepții, dar în istoria comunismului în care Vișinski era de părere că: «*Toți câinii turbați trebuie împușcați*» rămâne totuși o întrebare. La această situație inexplicabilă se mai adaugă faptul că dacă Valter Roman nu era troțkist (ar fi fost lichidat) a fost «Erou al Războiului civil din Spania», se afla de partea republicanilor comuniști care erau conduși – după cum am văzut – de ofițeri sovietici și agenți NKVD ... Nu cumva a acceptat complicitatea lor – participare pasivă – și știa de epurările și lichidările troțkiștilor? Să nu fi auzit Valter Roman de masacrele anarhiștilor, troțkiștilor, a preoților catolici și a dărâmarilor bisericilor din timpul Războiului din Spania? Nu se poate spune că n-a știut, deoarece ... era acolo ...

Au fost scriitori și jurnaliștii care au fost cuprinși de același entuziasm de a apăra «Republica Spaniolă», dar care au denunțat ororile pe care le-au văzut și le-au trăit în Spania. Arthur Koestler a scris: «**Un testament spaniol**» și «**Zero și infinit**» (personajul principal este comunistul bolșevic Kubarov). Arthur London a scris: «**Mărturisirea**», adaptată pentru film de către Costa Gavras. George Orwell a scris: «**Omagiul Cataloniei**» despre care Vladimiri Tismăneanu spunea în prefața cărții apărută la editura Univers în 1977: «*Omagiul Cataloniei este expresia cea mai directă a dezgustului resimțit de acest scriitor britanic, profund ostil ipocriziei imperiale din propria sa țară, în fața infamiei politrucilor*

* *Le procès concentrationnaire pour la Vérité sur les camps soviétiques*, extrase din dezbateri. Declarație a lui D. Rousset. Ed. du Pavois, 1951.

staliști». Am putea adăuga și cartea lui André Malraux: «**Speranța**».

Nu cunosc nici o mărturisire a lui Valter Roman despre atrocitățile săvârșite în războiul din Spania – subliniez, de o parte și de alta – despre sălbăticia cu care s-a ucis «frate cu frate» și despre numărul de morți. Am văzut monumentul, cimitirul și mormintele republicanilor și naționaliștilor (toți împreună) ridicat de Franco. Impresionant! Poate Valter Roman a scris despre ce a trăit în Spania, dar nu am avut prilejul să citesc. Nu am aflat nimic nici despre ... tristețea de a participa la acest război care a eșuat – din mai multe motive, dar și datorită staliștilor. Din contra! Petre Roman este mândru că tatăl său a fost «Erou al Războiului Civil din Spania». Ar fi absurd să amintesc despre regrete, remușcări sau «*repentance*» și totuși ... și totuși ...

Domnul Petre Roman are dreptul să-și apere tatăl – cum este firesc – și să spună că Valter Roman a luptat pentru ideea de revoluție republicană și pentru instalarea sovietelor în Spania, cum s-a încercat în Germania și Ungaria. După trecerea a peste o jumătate de secol, am văzut care a fost soarta tuturor republicilor sovietice și populare. Nu cumva lupta a dus la un eșec? Fiecare din noi putem să ne înșelăm ...

«Războiului civil din Spania» a fost de o cruzime rar întâlnită și «*S-a luptat pentru Dumnezeu și pentru Diavol*», cum era de părere Hemingway.

Pentru toți cei care sunt sensibili la imagine și adevăr, îi sfătuiesc să vadă filmul «**Pământul Spaniei**», realizat de Joris Ivens sau «**Pământ și libertate**», de Kenneth Loach.

Îmi amintesc că dumneavoastră domnule Petre Roman, ați promis când erați Prim Ministru să faceți un proces al comunismului, idee la care s-a alăturat și domnul Mircea Ionescu Quintus care era atunci Ministru al Justiției. Din toată această promisiune lăudabilă nu s-a ales decât ... «*praful și pulberea*», cum spunea Karkov, personajul din romanul lui Hemingway.

UNIUNEA SOVIETICĂ

Să citim în continuare «**Dreptul la replică**» al domnului Petre Roman: «*O altă inadvertență privește revenirea în țară a lui Valter*

Roman, care s-a produs la finele anului 1944 cu Divizia «Horia, Cloșca și Crișan», comandată de marele militar român Mihai Lascăr».

Să trecem peste expresia: «marele militar român Mihai Lascăr» și să ne oprim la «Divizia Horia, Cloșca și Crișan» și adăugăm noi – «Tudor Vladimirescu».

Care a fost originea acestor unități?

Ana Pauker, care se afla în Uniunea Sovietică, se ducea deseori în lagărele prizonierilor de război români și ținea discursuri încercând să-i convingă pentru a continua «lupta împotriva fascismului». Le promitea că după terminarea războiului în Apus, se vor întoarce în țară, își vor regăsi familiile și vor ocupa o funcție sau serviciu la stat.

Dificil de rezistat la această tentație, știut fiind condițiile mizere în care munceau, locuiau și se hrăneau. Unii munceau în lagărele de la Vorkuta, Kolyma, Kazakhstan și alții la tăiatul copacilor din pădurile Siberiei. Mulți mureau de frig, boli sau distrofie. Peste 170.000 de ofițeri și soldați români (considerați fasciști) se aflau în lagărele de muncă forțată din URSS. Au fost prizonieri care au cedat ispitei întinse de Ana Pauker și s-au înscris în divizii care erau denumite – nu întâmplător – cu numele sonor al unor eroi din istoria României. Domnul Petre Roman nu vorbește nimic despre acei prizonieri de război care au refuzat să-și calce jurământul dat Regelui și să depună un alt jurământ, ca și cum era foarte firesc ca Valter Roman să vină în țară cu aceste divizii.

Unchiul meu, căpitanul Vasile Colfescu, mi-a povestit despre împrejurările în care «a cunoscut-o pe Ana Pauker, despre discursurile și promisiunile ei înflăcărate». Nu a acceptat să comită un sperjur, a refuzat să se înscrie în aceste divizii, dar, a fost obligat să mai rămână ca prizonier câțiva ani în plus. L-am văzut după ce s-a întors acasă. Eram copil, m-am speriat, era atât de slab încât părea o stafie. Mătușa mea a păstrat, într-o ladă din pod, pufoaica în care era îmbrăcat când a venit din prizonierat ...

Domnul Valter Roman s-a întors cu «Divizia Horia, Cloșca și Crișan». E adevărat! Dar nu în calitate de prizonier de război, deoarece avea o funcție într-o instituție de stat.

Aflăm tot de la domnul Petre Roman: *«Pe de altă parte, Valter Roman n-a lucrat niciodată la Radio Moscova, ci la radio Europa Liberă»*. În primul moment am fost complet descumpănit: *«Valter Roman și Europa liberă de la München?»*. Am înțeles imediat că era radio – *«România liberă»* care emitea către țările din sfera de ocupație germană și chiar până în Spania.

Să nu uităm că ofițerii din «Diviziile Horia, Cloșca și Crișan» și «Tudor Vladimirescu» au format nucleul armatei Republicii Populare după epurările din 1947 a ofițerilor din armata regală, cum a fost cazul tatălui meu. Nu cumva Valter Roman a fost «Director al direcției de educație, cultură și propagandă din Ministerul Apărării Naționale?» și după câțiva ani «Ministru al Armatei?».

UNGARIA

«A doua afirmație gravă – spuneți dumneavoastră domnule Petre Roman – îl privește pe Georg Lucàci. Acesta și echipa sa au fost aduși la București de către trupele sovietice și au fost în permanență, inclusiv pe timpul șederii la Snagov, în mâinile sovieticilor. Asemenea afirmații nu au fost făcute până acum nicăieri, nici măcar de către maghiari.»

De ce s-a menționat numele persoanei de rangul doi din ierarhia politică, Georg Lucàci (György Lukács, membru al Comitetului Central al Partidului Comunist maghiar și Ministru al Culturii) și s-a evitat numirea personajului principal: Imre Nagy?

Să trecem peste episodul petrecut în noaptea de 4 noiembrie 1955 când Imre Nagy s-a refugiat la «Ambasada Iugoslaviei», a legăturilor obscure dintre Tito, Andropov (Ambasadorul URSS 1954-1957) și Hruscirov și să ajungem – în sfârșit – la ceea ce s-a numit *«a doua afirmație gravă»*.

«Încă din aceeași zi (22 noiembrie 1956), în jurul orei 10,30 seara, am fost chemat afară din camera mea, spunându-mi-se că Valter Roman vrea să-mi vorbească. Pe Valter Roman îl cunoscusem bine la Moscova, prin anii '40, pe când era redactor la unul din posturile de radioemisie ilegale pentru străinătate (urmașe ale Kominternului). În octombrie 1956 l-am întâlnit la Budapesta, unde se afla din însărcinarea tovarășilor români,

împreună cu locțiitorul ministrului afacerilor externe, Mălnășan. În cursul discuției de aproape două ore, Valter Roman mi-a spus că vorbește cu mine din însărcinarea lui Gh. Dej și Janos Kadar. Mi-a comunicat că rugămintea lor comună este să părăsesc țara voluntar, să plec în România unde voi primi cea mai bună îngrijire și să stau acolo până la normalizarea relațiilor politice cu Ungaria». (Valter Roman era însoțit de Nicolae Goldberger, vorbitor de limbă maghiară „Istoria Securității în ediție revizuită” – Revista «22» Nr. 676 – Pavel Câmpeanu).

Fără comentarii. Să continuăm lectura documentului.

«Valter Roman mi-a spus că ar trebui să dau o declarație pentru încunoștințarea și liniștirea opiniei publice (...). I-am comunicat lui Valter Roman că, fiind prizonier la organele Securității sovietice, nu sunt dispus să iau poziție (...). Cu privire la răspunsul ce trebuia să-l dau lui Gh. Dej și Janos Kadar am afirmat apăsător și hotărât că nu părăsesc teritoriul Ungariei (...). Valter Roman mi-a spus că nu voi scos din țară împotriva voinței mele. Cu acestea ne-am despărțit».

Imre Nagy, împreună cu György Lukács (Georg Lukáci), Zoltán Szántó și Zoltán Vas au fost duși cu un autobuz la Aeroportul Ferihegy. Au fost urcați într-un avion – în care cei patru și-au găsit soțiile – alături de Zoltán Szántó cu soția, Mikós Vásárhelyi cu soția și trei copiii, precum și Szilárd Ujhelyi. Piloții avionului erau sovietici. Au decolat și după două ore au aterizat pe aeroportul din București unde au fost primiți de Moghioroș. Toți au fost duși la o casă din Snagov. La 26 noiembrie, Imre Nagy a fost vizitat de Bodnăraș, însoțit de Valter Roman.

La sfârșitul lui noiembrie 1956, soții Nagy au fost internați într-un sanatoriu de la Otopeni. (Mărturia medicului curant, dr. Gheorghe Dinescu).

În iunie 1958, au fost aduși la Budapesta. Imre Nagy a refuzat să-i ceară grațierea lui Kadar, i-a fost înscenat un proces clasic stalinist, apoi a fost executat. Printre cei care au scăpat cu viață, a fost György Lukács, Comisarul Culturii și Comisarul politic al Diviziei Roșii a 5-a din timpul Revoluției din 1918, condusă de Béla Kuhn și membru al Comitetului Central al partidului Comunist Maghiar și Ministru al Culturii din guvernul Nagy. Georg Lucáci în 1957 și-a reluat activitatea.

Numărul victimelor «Revoluției de la Budapesta»: 230 execuții, 200.000 refugiați în Occident, 720 morți dintre care 87 ofițeri sovietici.

Citatele au fost reproduse din articolele: **«Imre Nagy, Amintiri din Snagov, Discuția cu Valter Roman»** publicat în revista «Dilema», octombrie 1966, Nr. 43, pagina 9. **«1956: Explozia, 40 de ani de la mișcarea anticomunistă de la Budapesta»**, publicat în «Adevărul literar și artistic», 10 noiembrie 1966 și **«Budapest, la révolution de la 1956 aux oubliettes»**, publicat în «Le Monde», 23 octombrie 1956.

În «**Dreptul la replică**» publicat în «**22**», doamna Gabriela Adameșteanu a scris o notă adresată domnului Petre Roman, în care se spunea: «*Nu am transmis cititorilor noștri și comentariile dumneavoastră despre autorul articolului «**Originea securității (II)**» și despre posibilele sale intenții, întrucât nu se încadrează în structura unui drept la replică.*»

Mulțumesc «**Revistei 22**» pentru poziția avută și pentru respectarea deontologiei în domeniul presei. Îl asigur pe domnul Petre Roman că nu am încercat să aflu despre ce «intenții am fost acuzat».

Bănuiesc ... bănuiesc ... insinuări, procese de intenție și atac la persoană.

Pentru a mă cunoaște mai bine, domnule Petre Roman, nu vă sfătuiesc să-mi citiți romanele și cărțile deoarece sunt prea multe, vreo 20. Și nici să citiți «**Notele bibliografice**» din fiecare carte publicată pentru că acesta ar însemna un efort să intrați într-o librărie. Pentru a simplifica lucrurile, vă spun eu cine sunt:

Sartre era de părere că: «*Un anticomunist este un câine*». Eu sunt un câine ... dar nu în sensul dat de Sartre. Mai degrabă în sensul curentului filozofic promovat de Diogene cinicul, adică lat. «*cynicus*», câine. dar mai exact, sunt un câine în accepțiunea dată de Spinoza: «*Ideea de câine nu latră și nici nu mușcă ...*».

Rămâne să vă alegeți între: Sartre, Diogene și Spinoza.

(Extrase din acest articol au fost publicate în revista «**22**» –

Nr. 67).

LISTA OFIȚERILOR DE SECURITATE
Ministerul de interne
Arhiva fond informativ
Dosarul Nr. 201784

A

- Ministerul de Interne – Direcția I
- IMB – Securitate București
- Locotenent colonel ACHIM VICTOR
- MI - DSS – Direcția I-a
- Locotenent colonel ANASTASIU GABRIEL

B

- Ministerul de Interne IMB – Securitate
- Maior BOJIN MARIUS
- IMB – Securitate
- Locotenent BRADNA MIHAI
- MI – SMB București
- Căpitan BOCIU P.
- MI - DSS – Direcția I-a
- Colonel BUCURESCU GIIANU

C

- MI – IMB Securitate
- Căpitan CÂMPEANU
- MI – IMB Securitate Municipiul București
- Maior CIUBOTĂ TR.
- MI – DSS - SMB
- Lt. maj. CREAȚA STANA
- (din 1986, căpitan – ofițer delegat pentru Obiectivul Nica)

D

- Ministerul de Interne IMB Securitate – UM 0625
- Locot. col. DUȚEANU ILIE

– MI – SMB Oficiul Investiții UM 0936

Maior DOBREANU

– MI – DSS – Direcția a III-a

Colonel DULAMOIU VASILE

– MI – DSS Sector Municipiul București

Capt. DOBRE STANA

– MI – DSS UM 0636 (interceptarea convorbirilor)

Capt. DRESCANU

F

– MI – DSS Securitate Municipiul București UM 00307

Cp. FLOREA LUCIAN (ofițer care răspunde de Obiectivul Nica)

G

– MI – UM 0672 București

Maior GHEORGHE ION

– MI – Direcția pașapoarte

General maior GHENOIU ION

I

– MI – DSS – Direcția a III-a

Colonel IONESCU VERGILIU

M

– MI – DSS – SMB

Maior MAIEREANU VASILE

– MI – DSS – SMB

Cap. MĂLUREANU

– MI – Inspectoratul Județean Constanța

Maior MORCAN ION

– Securitatea Ploiești

Lt. MOMAI GH. (anchetatorul tatălui meu: NEDELCOVICI GRIGORE)

N

– MAI Inspectoratul Județean Prahova – Biroul de Sec. Sinaia

Lt. maj. NANU ILIE

O

– MI – IMB – Securitate

Cap. OPRIȘORU ONIȚIU (ofițer care răspundea de Obiectivul Nica)

– MI – UM 0544 (se ocupa de persoanele din străinătate)
Căp. OLTEANU

P

– MI – DSS Județean Prahova – Biroul de Securitate Sinaia
Cap. PUȘCAȘU IOAN

– MI – DSS Securitate Sinaia

Col. PESCARU ILIE

– MI – DSS – SMB

Maior PRODAN

R

– MI – DSS – Securitate Municipiul București

Col. RĂDUCA GH.

S

– MI – Inspectoratul Județean Prahova – Biroul de Sec. Sinaia
Col. STĂNESCU PETRE

– MI – IMB Securitate Biroul de Sec. Sinaia

Cap. ȘERBULESCU VICTOR

– MI – IMB – Securitate UM 0672 București

Maior ȘTEFAN GH.

– MI – IMB Securitate Biroul de Sec. Sinaia

Cap. STANCIU TOMA

– IMB – Securitate

Lt. maj. STOICA ION

– IMB – Securitate

Lt. col. STRAT VINTILĂ

– MI – Inspectoratul Județean Constanța

Col. STOENESCU OCTAVIAN

– MI – IMB Securitate

Cap. SPIRIDON

T

– Securitatea Ploiești

Lt. TEODORESCU IOAN (anchetatorul tatălui meu:
NEDELCOVICI GRIGORE)

V

– MI – DSS – SMB

Cap. VOICILAȘ N. (ofițer care răspundea de Obiectivul Nica)

– MI – DSS

Lt. col. VASILE

Majoritatea ofițerilor de securitate semnavu indescifrabile, chiar dacă pe fiecare pagină era mențiunea: «Strict secret». De cine se fereau și de cine le era teamă, chiar dacă aparțineau Ministerului de Interne?

COLONELUL ȘTRUL MAURICIU Comandantul Securității din Ploiești

În 1959 când tatăl meu a fost arestat, a fost dus la sediul Securității din Ploiești din Strada Vasile Lupu. Era o stradă interzisă pietonilor, cu milițieni postați în permanență și eu o evitam deoarece îmi era teamă și să mă apropii ...

Tatăl meu a fost anchetat timp de șase luni și este știut cum se desfășurau anchetele: amenințări, bătăi, înjurături, pedepse ... Anchetatorii au fost: Momai Gheorge și Teodorescu Ioan. În timpul anchetei, tatăl meu s-a îmbolnăvit de irizipel, o infecție la nas care dacă se ridică la cap era fatală. I s-a refuzat să-l vadă un medic și să i se prescrie medicamente. Într-un singur interogatoriu a recunoscut acuzațiile. Semnătura declarației era caligrafiată de parcă ar fi fost un copil care ar fi învățat să scrie. Am înțeles că a fost torturat de anchetatori și forțat să semneze. La interogatoriul de a doua zi, și-a retras declarația motivând că: «*Am fost bolnav*». Este știut ce înseamnă să fii «bolnav» ...

Poate l-aș fi uitat pe colonelul și comandantul Securității din Ploiești, dacă nu l-aș fi găsit menționat în cartea lui Marius Oprea: «**Banalitatea răului**», nu ar fi fost evocat de colegul de liceu, Ing. Gabriel Călinescu și locotenentul de miliție, Lupu Ion, chiriașul din locuința părintească de la Ploiești.

Iată ce spune Marius Oprea în cartea lui la pagina 178:

*«Colonel, director al Regionalei de Securitate Galați. Foștii deținuți politic îi atribuie acte de o deosebită cruzime. Cu prilejul înăbușirii revoltei țărănești de la Galați din 1950-1951 din zona Vrancei, pe cei capturați de Securitate îi lega cu sârmă ghimpată, scuipându-i și înjurându-i, înainte de a-i împușca. (D. Jelea, **Lexiconul** ... p. 270). Ștrul Mauriciu s-a născut în 1911 în comuna Sârmaș din județul Mureș. De origine socială „mic-burghez”, era doctor în drept și profesase avocatura. Ca majoritatea evreilor transilvăneni, vorbea în egală măsură româna, maghiara și germana. Și-a început cariera în 1945 în Ministerul de Interne, ajungând rapid în fruntea Serviciului de Siguranță Târgu Mureș.*

Din această funcție este promovat o dată cu organizarea Securității în fruntea Regionalei Galați. Subdirectorul general, Vladimir Mazuru (Vladimir Mazurov) îl caracteriza în 12 aprilie 1984 drept „devotat Partidului, hotărât, bun organizator, cinstit, bine pregătit profesional, disciplinat, atașat instituției, bun conducător, sârguincios, se bucură de încredere și dragostea subalternilor (ASRI, fond D, dosar 10985, f, 411; Cartea albă, vol. 1; p. 447).

Colegul meu de liceu, Gabriel Călinescu locuia în același imobil cu colonelul Ștrul Mauriciu din strada Caragiale Nr. 42, Ploiești. Vechiul proprietar, Aldescu Vasile, fusese mutat în grajdul casei în care și-a amenajat locuința. S. Mauriciu, la început, avea un milițian la poartă, apoi a renunțat. Mama lui Gabriel, fiind vecină cu soția colonelului, întreținea bune relații, iar Gabriel și fratele lui se jucau cu copiii colonelului: Erica, Adam, Cepika și Schoni. Astfel au aflat că soții Mauriciu s-au cunoscut ca deportați la Auschwitz și au venit de la Gheorghieni unde a fost șef al Securității de la Tg. Mureș. Coincide cu cele scrise de Marius Oprea, dar nu știau nimic de trecerea lui pe la Galați în funcția de comandant al Regionalei.

Ștrulică – cum îi spuneau cei din casă – era un om înalt, voinic retras, ocupat, tăcut, secretos și muncea foarte mult, lipsind uneori de acasă.

Colonelul Ștrul Mauriciu motiva severitatea și cruzimea, sau cum îl prezenta Vladimir Mazuru: «*Un devotat Partidului și ... sârguincios*», deoarece fusese deportat la Auschwitz.

După 1956, soarta familiei fusese destul de tragică: Erica a murit în condiții suspecte, Adam a plecat în Israel, Cepika a plecat în Germania, iar Schoni s-a sinucis.

De la locotenentul Lupu Ion, pe care l-am găsit în casa proprietate unde am locuit în copilărie și din care am fost evacuați și trimiși cu domiciliu forțat, am aflat că a fost convocat într-o mare adunare a ofițerilor de miliție și securitate în care s-a analizat «*Cazul colonelului Ștrul Mauriciu*».

Concluzia! S-a dovedit că Ștrul Mauriciu a mințit deoarece nu a fost deportat la Auschwitz – la care s-au adăugat și alte motive – și în cele din urmă a fost destituit din funcția de Comandant al Securității din Ploiești.

Ștrul Mauriciu a fost doctor în drept și de profesie avocat. Cum se poate ca un jurist și un avocat care fusese crescut și instruit în spiritul legii, al dreptului și al justiției ... să tortureze deținuții «legându-i cu sârmă ghimpată, scuiându-i și înjosindu-i, înainte de a-i împușca?».

Comprehensiunea unei perioade istorice trece peste comprehensiunea itinerarului unei vieți?

Cel care poate a suferit este mai sensibil la suferința aproapelui, sau trăiește o revanșă și chiar o răzbunare?

În cartea lui Marius Oprea «**Banalitatea răului**» am găsit procesul verbal al «Ședinței cu comandantul de Regionale și Județene de Securitate» din 1 martie 1950, o probă în plus că Ștrul Mauriciu fusese comandant la Securitatea din Galați. Am citit cu o curiozitate sporită ce a spus în această ședință pentru că voiam să aflu cum gândea și se exprima un doctor în drept și cunoscător al limbii române, maghiare și germane.

«Tovarășii au început să înțeleagă să facă din problema termenilor o chestiune de onoare. Ne face impresia că datorită greșelilor din trecut ale noastre, încă nu au suficientă încredere tovarășii noștri din Direcția Generală și când este nevoie de un lucru în șapte zile i se dă două zile, ca să răspundă în șapte».

Nu este gândirea plină de elocință a unui jurist și avocat, iar exprimarea este – dincolo de «limba de lemn» – a unui agramat. Am reținut cuvântul: «onoare». Oare s-a întrebat, colonelul Ștrul Mauriciu, atunci când îi tortura pe deținuți, cum se acordau faptele lui cu noțiunea de ... «onoare?». Sau poate considera că devotamentul lui de torționar reprezenta «o onoare» de a fi în «slujba Partidului ca un om hotărât, cinstit și sârguincios?».

Ana Pauker: fișă biografică

Născută în 1893 la Codăiești (Vaslui) sub numele de Ana (Hannah) Rabinovici. Bunicul rabin, tatăl, Hers Kauffman Rabinovici, era măcelar (**casher**), cântăreț (**hazen**) la sinagogă, profesor de ebraică și istorie a poporului evreu. Era un înțelept (**Haham**). Ana urmează cursurile școlii primare în comuna Codăiești. În 1900, familia Rabinovici se mută la București. Ana urmează cursuri de croitorie și se prepară pentru a deveni profesoară de limbă ebraică și religie mozaică. De-a lungul vieții, în toate formularele de autobiografie, la rubrica „profesiune” a scris „profesoară”, fără să precizeze materia. În 1915 (avea 22 de ani) aderă la Partidul social-democrat, condus de Cristian Rakovski, bulgar, cetățean român, mai târziu devenind șeful Republicii Sovietice Ucraina. În 1913, Rakovski îl invită pe Troțki la București. În 1928, lui Ana Pauker i se recunoaște vechimea în Partidul Comunist începând cu anul 1915.

În 1919 Ana pleacă în Elveția (unde stă doi ani) și se căsătorește cu Marcel Pauker, al cărui tată era proprietarul ziarului «*Dimineața*». Între 1923-1924 Ana Pauker participă în România la diverse greve, congrese sindicale, mișcări muncitorești și susține «*Revolta de la Tatar-Bunar*», din Basarabia, care refuză să se unească cu România. În 1926, Ana Pauker se află la Viena unde îl naște pe Vlad. În același an, familia Pauker pleacă la Paris. Partidul Comunist Francez le încredințează „două celule de partid”, având ca sarcină să se ocupe și de emigrația română de la Paris. În 1927 pleacă la Moscova unde se instalează pentru mai mult timp. Ana urmează cursurile *Școlii Internaționale – Lenin* unde erau formate tinerele cadre pentru activitatea în străinătate: *Komintern*. Secretarul Partidului Comunist Român, Elek Kōblos (Alexandru Bădulescu) și Clara Zetkin (comunistă germană) o recomandă călduros pe Sofia Marin (Ana Pauker). În 1928 se naște Tatiana, al doilea copil al Annei și Marcel Pauker. Între 1928-1930, Ana continuă studiile la *Școala Internațională – Lenin*. În 1930 Ana și Marcel divorțează. Marcel (Luximin) este trimis ca inginer la Magnetogorsk. În 1930, Marcel începe să

lucreze (ca spion) la o firmă sovietică – *Amrtorg Trading Corporation*, care avea sediul la New York. În 1937 NKVD-ul îl arestează, iar în 1938 este executat. Se pare că Ana l-ar fi denunțat, dar nimic nu este probat. În 1930, Ana Pauker este trimisă în Franța ca instructor al Kominternului. Îl cunoaște pe Eugen Fried (ceh, Șeful *Secției Latine a Kominternului*) care a condus din umbră Partidul Comunist Francez până în 1943. Ana și Eugen au un copil. Maria care se naște în 1932 la Moscova. La vârsta de șapte luni, Maria este trimisă în Franța, sub numele de Maria Mambeuf. Va fi crescută de Aurore Thorez, soția lui Maurice Thorez, șeful P. C. Francez. În 1934, Ana se întoarce în România sub numele de Maria Grigoraș. În 1936 este arestată și condamnată în procesul de la Craiova pentru campania de eliberare a lui Dimitrov care fusese arestat la Leipzig. Dimitrov a fost „cedat” de Hitler lui Stalin iar în 1934 a devenit șeful *Kominternului*. În 1940, Ana Pauker este „cedată” rușilor în schimbul unor oameni politici care fuseseră arestați de NKVD, cu ocazia invaziei Basarabiei. Între 1940-1943 Ana se află la Moscova, apoi la Ufa unde s-au refugiat toți cei din *Komintern*. În 1944 se întoarce în România alături de trupele sovietice împreună cu Bodnăraș, Valter Roman, Gogu Rădulescu și „întreaga echipă” ce fusese pregătită pentru a lua puterea. Ana Pauker devine Ministru de Externe. În 1946, fratele mai mic al Anei, Zelman Robinson (evreu ortodox și sionist), se întoarce la București din Israel unde emigrase. Se va ocupa de diverse afaceri și „probleme evreiești”, sub protecția Anei. În 1944, moare mama Anei: Sura Sofer Rabinovici. Ana participă la înmormântarea religioasă. Conform ritualului mozaic, Ana își rupe mâneca pardesiului, pentru a demonstra afecțiunea și suferința. În 1952, Gheorghiu Dej o elimină pe Ana Pauker din Comitetul Central al Partidul Comunist, pe motiv de deviaționism.

Nume conspirative: Sofia Marin, Ania, Aniuta, Camille, Maria Grigoraș.

Ana Pauker a devenit personaj în romanul lui Mircea Eliade «*Pe strada Mântuleasa*», sub numele de Anca Vogel.

Deținuții îmbrățișează gardienii

6 decembrie 1999

București. Președintele Emil Constantinescu anunță la televiziune promulgarea «*Legii privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității ca poliție politică*». Cuvinte frumoase, emoționante: «*Ne putem, în sfârșit, despărți de opresiunea trecutului, iar în viitor vom putea trăi în adevăr*». Îmi amintesc că președintele Constantinescu, la Sighet, și-a cerut scuze – în numele statului – față de toți cei care au fost arestați și au suferit de-a lungul celor aproape 50 de ani de dictatură.

Mâine plec la Paris. Bilanțul celor două săptămâni petrecute în țară: organizarea conferinței ținute de Paul Ricoeur: *Justiție și răzbunare*, publicarea cărții: 2 + 1, «**Două scenarii și o piesă de teatru**» câteva interviuri și... ultima veste: legea prin care mi se acordă dreptul de a consulta propriul dosar, dar și al celor care l-au anchetat pe tatăl meu (condamnat la 8 ani închisoare pentru infracțiunea de *uneltire contra ordinii publice*, articolul 209 din *Codul Penal*): ofițerii Teodorescu Ioan și Momai Gh. de la Securitatea din Ploiești.

9 decembrie 1999

Paris. Cutia de scrisori este plină de plicurile și ziarele sosite în absența mea. Deschid geamantanele, scot cărțile, aranjez lucrurile în dulapuri, îmi fac o cafea, încep să citesc corespondența și, în sfârșit, deschid primul ziar: 22 – nr. 49, 7-13 dec. '99. Articolul «*Securității activi sunt constituționali*», scris de Rodica Palade. Citesc mai departe: Ticu Dumitrescu, Paul Florea, Paul Mitroi (amândoi foști colegi la *Facultatea de Drept*), Lucian Mihai și Ana Blandiana. Trimis cu brutalitate în trecut! Trecutul celor 10 ani după... Trecutul celor aproape 50 de ani înainte: așteptarea pentru... a trăi în adevăr! Unde sunt ziarele, articolele scrise, corespondența, cărțile în care am vorbit despre... «*Miasma!*» Un singur cuvânt îmi revenea în minte în timp ce cotrobăiam febril prin bibliotecă! «*Miasma! N-am scăpat de mirosul urât al... miasmei!*»

Precizări: 1. Fiind exceptați de la lege *lucrătorii din actualele servicii speciale (SRI, SIE, SPP, Serviciul de Telecomunicații Speciale și Serviciul de Informare al MAPN)*, se încalcă *Legea nr. 14/92* privind organizarea SRI care prevedea că nu pot face parte din SRI vechii informatori, colaboratorii și foștii activiști ai partidului comunist. Se recunoaște implicit și oficial că o bună parte din membrii Securității se află încă în funcție și toate declarațiile făcute până acum prin care s-a afirmat reorganizarea SRI se dovedesc false. De ce sunt protejați tocmai cei care au fost responsabili și vinovați, pretextându-se „siguranța națională”?

2. Dacă această lege ar fi fost votată înainte de 1996, când erau la conducere Ion Iliescu, Petre Roman, Adrian Năstase și ceilalți, nu aș fi fost surprins. Era firesc să-și apere colaboratorii, să semneze un tratat cu Gorbaciov (România a fost singura țară din Est) și să nu se gândească la unirea cu Basarabia. Dar «*Legea privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității ca poliție politică*» a fost votată de actuala coaliție guvernamentală din care fac parte membri ai PNȚCD și PNL, «*țărăniști și liberali din tată în fiu*», cum ar zice D-I Mircea Ionescu-Quintus. Cum este posibil ca cei care au fost persecutați, arestați, condamnați și au executat mulți ani de pușcărie să-i protejeze tocmai pe foștii torționari?! Deținuții îmbrățișează gardienii! Nu ne aflăm într-un „paradox român”, cum avem tendința de a explica situații inexplicabile și intolerabile, ci într-o realitate specifică unui fenomen posttotalitar în care *totul este posibil*, conform autoarei «*Originea totalitarismului*», Hannah Arendt. Foarte puține persoane au scăpat nepervertite de mecanismele diabolice ale puterii comuniste. Și totuși, cum a fost posibil?!

Tergiversări, complicități (strategia amendamentelor), simulacru.

A. La data de 2 septembrie 1991 *Asociația Foștilor Deținuți Politici din România*, condusă de D-I Ticu Dumitrescu, a înaintat *Procuraturii Generale* un denunț penal pentru începerea unor procese ale comuniștilor, pornind de la declarația făcută de D-I Babiuc, ministru al Justiției, prin care se anunța procesul comunismului. În 1991, ministrul Justiției, D-I Mircea Ionescu-Quintus, a promis «*procesele închisorilor Pitești, Gherla, Aiud,*

Canal, primii inculpați urmând a fi: Alexandru Nicolski și Alexandru Drăghici.»

Rezultatul: o manipulare a opiniei publice, bune intenții înșelătoare, sau fierberea în suc propriu, cum a calificat (un revoluționar-milionar) manifestațiile din Piața Universității.

B. În decembrie 1991 i-am trimis d-lui Mircea Ionescu-Quintus: «*Prima scrisoare deschisă adresată ministrului Justiției*» prin care îmi exprimam satisfacția că: «*Un fost deținut la Canal, autorul mai multor volume, este persoana care știe că, ori va reuși să-și atingă scopul, ori va trebui să demisioneze*». În septembrie 1997, am publicat «*A doua scrisoare deschisă adresată ministrului Justiției*», M. Ionescu-Quintus, prin care îi comunicam dezamăgirea: «*Un fost condamnat la Canal s-a oprit la jumătatea drumului, a cedat seducției politice și nu a demisionat*». Îl preveneam să: «*Nu conteze pe oboseala sau abandonul celor care nu acceptă să trăiască în confuzie, neadevăr, corupție, minciună și lipsă de justiție*».

Recunosc că m-am înșelat! Politica duplicitară și-a atins scopul, indiferent de mijloacele folosite.

C. La 23 octombrie 1998 *Alianța Civică*, revista 22 și UNESCO au organizat o masă rotundă cu tema *Legea accesului la dosar – o cheie a vieții politice*. Moderatori: Rodica Palade și Romulus Rusan. Printre invitați: Ticu Dumitrescu, Ana Blandiana, Gabriela Adameșteanu, Paul Florea, Lucia Hossu-Longin, Victor Ciorbea, Gavril Dejeu și alții. Concluzia: necesitatea adoptării unei legi care ar avea drept scop asanarea morală și juridică a societății românești.

D. Nu un senator PD, PDSR sau PRM a propus *Articolul 22* la «*Legea accesului la dosarele Securității*», ci un senator al Partidului Național Liberal, D-I Mircea Ionescu-Quintus, prin care arhivele Securității ar rămâne acolo unde se află; *SRI, MI, MAPN* și *Ministerul Justiției* fiind obligate să pună la dispoziția *Cornitetului Național* doar dosarele care nu dețin „secrete de stat” sau cele care nu pun în pericol „siguranța statului”.

Ce abil și subtil s-au folosit partidele din opoziție de persoanele care au putut fi șantajabile! Mecanismele puterii sunt uneori fascinante prin demonismul lor. Răul capătă chipul

crucificatului sau al îngerului. Răul devine Bine, iar Dumnezeu este reprezentat prin Diavol!

E. Dar D-l Mircea Ionescu-Quintus este însoțit în această campanie de manipulare și strategie în „arta războiului politic” și de alți membri PNȚCD și PNL. D-l Ion Diaconescu l-a înlăturat pe D-l Ticu Dumitrescu pretextând că: «*Nu a respectat disciplina de partid!*» Limbajul ne duce direct la ședințele de partid... comunist. Vicepreședintele PNȚCD D-l Ionescu-Galbeni și șeful *Comisiei de Control SRI* a declarat într-o scrisoare deschisă: «*Publicarea trecutului vieții personale a demnitarilor ar cuprinde și detalii din viața privată ce ar constitui un atentat la intimitatea acestora*». Oare viața persoanelor cu responsabilități politice nu trebuie să fie transparentă? Ar mai fi fost „Cazul Kennedy” sau „Clinton”? De o părere similară este D-l Valeriu Stoica, ministrul Justiției, care crede că adoptarea «*Legii deconspirării Securității*» ar «*provoca riscul unor tulburări*». De altfel, într-un interviu recent, D-l Valeriu Stoica declara: «*Între ideea de stabilitate și aceea de a-i pedepsi pe vinovați de crimele din comunism, optez pentru prima*». Dar cum putem avea stabilitate politică fără justiție? Chiar dacă Montesquieu («*Spiritul legilor*») nu a fost român, D-l Valeriu Stoica, jurist autentic, știe că atunci când vorbește despre „stabilitate politică” intră în domeniul „puterii executive”, iar atribuțiile unui ministru de Justiție se află „în sfera puterii juridice”. Amestecul este periculos, iar sarcinile unui ministru de Justiție sunt acelea de a... face justiție, dreptate și a stabili adevărul. D-l Valeriu Stoica mai vorbește și despre faptul că legea nu este retroactivă și crimele din timpul comunismului sunt prescriptibile. I se pare complicată inițiativa unei legi prin care să se declare crimele comise în timpul comunismului, crime împotriva umanității. De ce? Cum se poate împăca un jurist cu ideea că anumite crime, abuzuri și masacre pot rămâne nepedepsite? Oare ar mai fi fost în Franța procesele Barbie, Touvier, Bousque sau Papon dacă juriștii ar fi fost tot atât de toleranți? Sigur, nu comparăm Franța cu România, țări cu niveluri de civilizație și cultură diferite. Și totuși...

Un alt coleg din PNȚCD, D-l Constantin Dudu Ionescu, ministru de Interne, a propus o amnistie pentru militarii implicați în revoluție. Ne referim la acest caz pentru că se află în aceeași

sferă de confuzii dirijate. Cum să fie acordată o amnistie colectivă? Ar fi la fel de absurd ca o culpabilitate generală! Amnistia sau grațierea se pot acorda numai «după un proces și numai unei persoane!» D-l ministru s-a referit la amnistia din Africa de Sud. Acolo nu au fost „tribunale ale adevărului”, ci «Comisia pentru reconciliere și adevăr», prezidată de Monseniorul Desmond Tutu. Cei care au comis crime sau abuzuri își prezentau mărturia în fața victimelor și, prin acest fapt de căință, erau exonați de pedeapsă. După terminarea lucrărilor comisiei, cei care au comis crime sau acte de tortură nu mai beneficiau de această „iertare” – *amnistia* (gr.) înseamnă iertare sau uitare.

Iată cum de-a lungul anilor, neadevăruri, inexactități, tergiversări, complicități vinovate direct sau indirect au dus la o oboseală a opiniei publice încât azi ne mulțumim chiar și cu o lege imperfectă, dar care garantează deplina imunitate a fostei poliții politice. «Curtea Supremă de Justiție» are meritul că a sesizat: «Caracterul neconstituțional al acestei legi prin excepțiile prevăzute: lucrătorii operativi din toate serviciile speciale, adică tocmai cei care au menținut teroarea și diversiunea», cum bine a arătat vicepreședintele CSJ, D-l Paul Florea. Eforturile D-lui Lucian Mihai, președintele «Curții Constituționale», mi se par neconvincătoare deoarece nu țin cont de un principiu constituțional fundamental: «Toate persoanele sunt egale în fața legii». Acest principiu nu poate fi negociat (de la Platon, Aristotel și până la Kant, Bergson, John Rawls și Paul Ricoeur), iar primejdia „siguranței publice” sau „rațiunea de stat” nu pot fi evocate cu caracter general, ci doar în cazuri particulare. După opinia D-lui Lucian Mihai, sunt două categorii de cetățeni: ordinari și speciali. Foștii securiști și actualii lucrători operativi se află în... a doua categorie. Oare acest mod de a gândi este... constituțional?

În ultimul timp s-a vorbit în România despre judecarea unor persoane vinovate în «evenimentele din decembrie 1989» – Stănculescu și Chițac. S-a constatat aceeași strategie de intimidare și mistificare ascunse în spatele unor principii juridice. Ministrul Apărării, D-l Babiuc, a declarat în cadrul unui interviu TV că: «Are dreptul să critice o hotărâre judecătorească». În calitate de jurist și fost ministru de Justiție, știe foarte bine că face parte din „puterea executivă” și orice imixtiune în „puterea

„judecătorească” este ilegală. Singura „cale de atac” este aceea a unui apel sau recurs, deoarece o declarație televizată poate influența direct opinia publică și chiar hotărârea judecătorilor. Și totuși...

În schimb, în România nu se vorbește aproape deloc despre asumarea responsabilă a trecutului, adică a celor 50 de ani de dictatură și teroare. Amnezie voluntară sau involuntară? Iată care ar fi mijloacele unei terapii colective sau ale unui «*catharsis*» generalizat:

a) *Cunoașterea numărului persoanelor arestate* administrativ sau judecate într-un proces; numărul celor care și-au pierdut viața; locul unde au fost înmormântați etc. După 10 ani nu știm câți oameni au trecut prin închisorile și lagărele de concentrare, chiar dacă sunt statistici exacte la *Direcția penitenciarelor*. D-l C. Ionițoiu a făcut o listă a scriitorilor care au fost închiși în pușcăriile comuniste: 250 de persoane, dintre care mulți și-au pierdut viața – Mircea Vulcănescu, Gh. Brătianu și alții. Rezultatul? Nici măcar o placă comemorativă.

b) *Reabilitarea* tuturor deținuților politici și acordarea unor pensii de urmaș. Repararea erorilor judiciare și restabilirea onoarei victimei.

c) «*Travail de deuil*». Suferințele rănite se reconciliază cu propriul trecut și cu semenii din societate. Durerea merită respectată și recunoscută public. Victimele și familia regăsesc stima de sine, onoarea și buna reputație. Rănile sunt, în sfârșit, cicatrizate.

d) *Iertarea* nu poate fi acordată decât de cel care a suferit și cerută de cel care a provocat durerea fizică sau morală. Vindecarea prin memorie și eliberarea gândirii pentru proiecte în viitor.

e) *Amnistia și grațierea* reconciliază o ruptură a corpului social prin asumarea critică a trecutului și lasă poarta deschisă uitării și vindecării sociale.

f) *Un proces simbolic* cu caracter exemplar și educativ pentru tinerele generații. Ideea esențială: *Aceste fapte nu se vor mai repeta!* Ireversibilitatea unor fenomene socio-politice este eronată. Naționalismul anti-occidental și fundamentalismul religios pot scoate la suprafață vechii monștri. Democrație + Criză + Haos + Prostiție = Totalitarism. La Brașov au apărut stemele PCR, mormântul lui Ceaușescu este acoperit de flori,

Vadim Tudor și Adrian Păunescu fac elogiul vechiului regim, iar în Rusia, comuniștii naționaliști aprobă războiul din Cecenia și masacrele de la Groznîi. *Somnul rațiunii naște... comuniști!*

g) Procese pentru faptele penale. Un proces reprezintă o ceremonie a limbajului (Paul Ricoeur), iar Răul este definit și extirpat prin confruntarea părților. Violența se transpune în discurs și se restabilește situația anterioară infracțiunii și implicit a dreptății. Care au fost procesele în ultimii 50 de ani: Germania (Nürnberg, Honecker, Markus Wolf, Egon Krentz și sute de procese pentru „lucrătorii din serviciile speciale”), Israel (Eichmann), Franța (Pétain, Laval, Barbie, Touvier, Bousque, Papon și epurarea de după război), Bulgaria (Teodor Jivkov), China (soția lui Mao), Cambodgia (Pol Pot), Chile (Pinochet), Polonia - legea verificărilor (*lustracja*) prin care oamenii politici sunt obligați să se denunțe dacă au colaborat cu vechea poliție; până acum s-au înregistrat 20.000 de declarații. România: procesul-farsă a lui Ceaușescu, procesele membrilor *CPEX*, dar care au fost toți amnistiați de către Iliescu (câteva zile înainte de terminarea mandatului), semn de prietenie față de vechii colaboratori. Se pare că doar generalul Vlad se mai află în închisoare. În rest, nici un proces penal pentru comandanții de închisori, lagăre, șefii regionali de Securitate, anchetatorii care au torturat sau ucis. Căciulați și Berevoiești au fost date uitării în această «*amnistie generalizată și nedeclarată*». Cazul Gheorghe Ursu este semnificativ.

Intenția legii este evidentă: să se mențină arhiva în mâna celor de la putere și să se invoce ori de câte ori va fi necesar: „siguranța națională”. Dar cine îi controlează pe controlorii?

Domnule Președinte! Domnilor Ion Diaconescu, Mircea Ionescu-Quintus, Ionescu-Galbeni, Valeriu Stoica! De ce au fost exceptați cei care au comis acte de tortură fizică sau tortură morală? Sute, zeci de mii de morți în închisori, lagăre sau anchete... anonimi ale căror morminte nu știm unde se află, aruncați în gropi comune. În lagărul de la Salcia, în timpul iernii, cadavrele înghețate erau ținute într-o magazie, în stive, precum lemnele, până veneau de la Galați procurorul și medicul legist. Martor, un deținut: Constantin Niculescu.

Se mai poate vorbi că în viitor vom trăi în adevăr?! Poate un adevăr machiat cu o minciună. Încă un simulacru în care noi suntem experți!

Petele de sânge de pe mâinile celei care a fost Lady Macbeth nu pot fi șterse fără o mărturisire și o dreaptă judecată.

«Istoria este un proces, era de părere Jaspers, pentru a găsi adevărul și dreptatea». Cred că actuala lege nu face decât să înceapă procesul unei perioade dominate de ură, dispreț și crimă. *«Fiat justitia et pereat mundus.»* Că justiția să fie făcută și lumea să continue. Dar mai întâi justiția trebuie făcută pentru toți și fără excepții...

„Cochilia și melcul” Ed. ALFFA – 2002)

Revista 22– fragmente

11-17 ianuarie 2000

Anexa 8

Delegatul partidului a plecat. Am discutat cu el înainte de plecare despre sarcina care trebuie să o îndeplinesc și i-am indicat să ia legătura cu Bogomolov. Am stabilit un mijloc de legătură cu el și i-am recomandat să ne informeze asupra întrebărilor care ar putea să i se pună, misiunea lui înainte de toate este de a combate politica de așteptare care este dominantă în anturajul lui De Gaulle.

DUCLOS

(Jacques DUCLOS a fost membru al Biroului Politic al Comitetului Central al Partidului Comunist Francez din 1931-1975).

Urmează traducerea în limba rusă.

Documentul dovedește că toate deciziile și acțiunile Partidului Comunist Francez erau transmise Kominternului care se afla la Moscova.

20

ше.

7 Janvier 3
20 "

Délegate du Parti est parti. Nous avons discuté avec lui avant son départ de la tâche dont il doit faire preuve et nous lui avons indiqué de voir Bogomolov. Nous avons établi un moyen de liaison avec lui en lui recommandant de nous informer sur les questions nouvelles qui pourront lui être posées, sa mission étant avant tout de combattre la politique attentiste qui prévaut dans l'entourage de De Gaulle.

DUCLOS.

Délegateur du parti est parti. Мы обсудили с ним до его отъезда стоящую перед ним задачу и указали ему, чтобы он навестил БОГОМОЛОВА. Мы установили средства связи с ним и рекомендовали ему информировать нас о новых вопросах, которые ему могут поставить, при чем его миссия, прежде всего, бороться против выжидательской политики, доминирующей в окружении Де-Голля.

Anexa 9

Scrisoare semnată de Stalin pentru executarea a 6.600 de persoane

Un ordin de executare a 6600 de persoane semnat de Iosif Visarionovici Stalin.

Дать испол-
нить в срок
не позднее 15
сентября 1953
года Т-ов Лаврентий
Павлович

Иосиф
Сталин

CUPRINS

PRIMA CARTE

CAPITOLUL I (Prolog 1)	17
CAPITOLUL II (Prolog 2)	45
CAPITOLUL III – Considerații generale asupra dosarului	56
CAPITOLUL IV – Originea securității	63

CARTEA A DOUA

CAPITOLUL V – Uniunea Scriitorilor	98
CAPITOLUL VI – Cinematografia, Editurile, Editorii și Cenzura	107
CAPITOLUL VII – Informatorii (surse), colaboratori, agenți de influență și complici identificați	137
CAPITOLUL VIII – Informatori cu nume conspirativ și neidentificați	192
CAPITOLUL IX – Informatorii și familia	226
CAPITOLUL X – Corespondența	240
CAPITOLUL XI – Unități militare, mijloace tehnice și filaj	248
CAPITOLUL XIII – În loc de postfață	275

ANEXE:

1. Precizare adresată domnului William Totok	279
2. Drept la replică adresat domnului Petre Roman	283
3. Scrisoarea deschisă adresată domnului Petre Roman	287
4. Lista ofițerilor de securitate	299
5. Colonelul Ștrul Mauriciu, Comandantul Securității din Ploiești	303

6. Ana Pauker, fișă biografică	306
7. Deținuții îmbrățișează gardienii	308
8. Nota-raport semnată de Jacques Duclos (Șeful Partidului Comunist Francez)	316
9. Scrisoare semnată de Stalin pentru executarea a 6.600 de persoane	318

Bujor.Nedelcovici@wanadoo.fr

Tipografia MULTIPRINT IAȘI
Calca Chișinăului 22, et. 6, Iași 700729
Tcl.: 0232-211225, 236388, Fax: 0232-211252

